

---

---

---

---

**Grigorij Grabovoj Petrovics**

**A pszichológiai  
normalizálás számsorai**

**1. rész**



**Grigorij Petrovics Grabovoj**

**A pszichológiai  
normalizálás számsorai  
1. rész**

„A pszichológiai normalizálás számsorai” című művét  
Grabovoj Grigorij Petrovics 2003-ban alkotta meg.  
Bővítve Grabovoj G. P. által

2016

Grabovoj G.P.

A pszichológiai normalizálás számsorai. 1. Rész. – Serbia:  
Grigoriü Grabovoi PR KONSALTING TECHNOLOGIES  
OF ETERNAL DEVELOPMENT., – 2016. – 284 o.

Minden jog fenntartva. A könyv egyetlen része sem  
másolható, semmilyen formában, a szerzői jogok  
tulajdonosának írásos engedélye nélkül.

ISBN-

GRIGORI GRABOVOI®  
© Грабовой Г.П., 2003  
© Grabovoi G.P., 2003  
© G.P. Grabovoi., Magyar  
fordítás, 2015

## BEVEZETÉS

E műben a következő tudományágakhoz tartozó ismeretek találhatók: lélektani kórismezés (pszicho-diagnosztika), lélekgyógyászat (pszichoterápia), közösségi lélektan (közösségi pszichológia), munkalélektan, kórlélektan (patopszichológia), pszichofizika, fogyatéktan (defektológia), az érzékelés lélektana, a személyiség lélektana, lélekelemzés (pszichoanalízis), oki lélektan, a gondolkodás lélektana, az emlékezet lélektana, az érzelmek és az észlelések lélektana.

A mű pszichológiai kifejezésekkel és fogalmakkal kapcsolatos számsorokat tartalmaz. Leírja az események harmonizálásának, tökéletesítésének módszereit az örök fejlődés folyamatában, e számsorok segítségével.

Ha egy adott kifejezés a normától való eltérést jelenti, akkor az e kifejezéshez tartozó számsor alkalmazásával helyreállítható a tökéletes norma állapot - az az állapot, mely az általános értelemben vett teremtő irányú örök fejlődés alapja. Ha a kifejezés egy folyamat leírása, akkor a számsorok az örök fejlődés elősegítésére használhatók. A számsor segítségével az adott folyamat az örök fejlődés szolgálatába állítható.

Az örök fejlődés pszichológiája abban különbözik az általános pszichológiától, hogyannak módszereit az örök fejlődés fő törvényeinek a megvalósítására hasznosítja. Ezek közé tartoznak az élők halhatatlansága, a feltámasztás, s ezek elősegítése az emberi létevékenységek körében. E lélektani szempont lényege: a végső kapcsolatok formája örökkévalóra változik. Ez teszi lehetővé a pszichológia alkalmazását az ilyen átalakítások elősegítésére, s az örök fejlődés feltételei szerinti működésre.

Az örök fejlődés lélektana alakítja ki az egyes ember és az egész emberiség valós örök fejlődését biztosító közösségi szociális kapcsolatokat és törvényszerűségeket.

### **Az örök fejlődés szerinti normalizálás módszerei:**

1. A kifejezések és fogalmak után álló számsorokat el lehet olvasni, gondolatban kimondani vagy gondolatban, magunkban eldúdolni. Ez utóbbi esetben a dúdolt dallamot úgy kell

észlelnie, mintha fizikai testétől bizonyos távolságban tartózkodna. A dallam bármilyen lehet. Akár dallam nélkül is dúdolhatja oly módon, hogy közben egyszerűen tudatában van annak, hogy létezik az adott dallam. Eközben gondolkodása különféle gömbszerű alakzatok formáját öltheti.

Próbálja észlelni az adott kifejezéssel kapcsolatos irányító gondolatának alakját! Valahol a fizikai teste környezetében keresse ezt, s akaraterejével mozdítsa el ezt az alakzatot, vagy változtassa meg a formáját a kívánt eredmény elérése érdekében. Észlelheti, érzékelheti, hogy egy bizonyos alak jelenti az örök fejlődés eredményét.

Az örök fejlődés lélektanának módszerei lehetővé teszik, hogy az örök fejlődés elérhetőségének eseményeit már az örök fejlődés módszereinek megismerése során megkapjuk. Ha cselekedeteiben ilyen formákat is felhasznál, ne feledje: ezek gyógyításra és megmentésre is alkalmasak, ha melléjük képzeletileg önmagát, vagy a gyógyításra, megmentésre szoruló személyt. E formák közé képzelve magát megfiatalodhat. Minél több irányító alakzatot képes a tudatában tartani a pszichológiai harmonizálás számsorainak alkalmazása során, annál gyorsabb lesz a fiatalodás.

Képzeld el, amint az örök fejlődés gondolatformái megérintik a másik személyt! Ezzel fiatalítja őt. Az örök fejlődés lélektanában bizonyos időbe kerülhet, míg önmaga érzékelésétől eljut a másik személy érzékeléséig. Ez az időtartam nagy tömegű információval telített, mivel az örök fejlődés körülményei közt állandóan bővülnek a környezetünkre vonatkozó adatok. Ezért meg kell tanulnia az információkat ellazultan, feszültség nélkül magába fogadni, miközben gondolatait egy adott tárgyra rögzíti.

A szám felfogható gondolatként is. Ilyen értelmezésben a számsor kiegyenlíti az ön érzékelésében azt a cselekvési időtartamot, mely bármely információ-halmaz valóságának érzékeléséhez szükséges. Ha eleget gyakorolja a gondolat számmá alakításának e módját, képessé válik arra is, hogy az eseményeket az örök fejlődés szerint értelmezhetővé formálja. Figyelem-összpontosítással megállapíthatja, mely események zsugoríthatók számokká. Közben vegye észre,

hogyan az emberi alak nem zsugorítható számmá - az ember nem írható le számmal.

Ha érzékelését ily módon fejleszti, eljuthat arra a gondolat-ra, hogy az ember kívül áll minden olyan valóságon, melynek tulajdonságai végesek - tehát az ember örök. Gondolatmenetének e pontján határozottan maga elé kell képzelni a 888-as számot, majd a 898-ast, azt követően az 1-est, utána a 2-est. A 3-as szám elérésekor érti meg, hogy létezik az információknak egy olyan területe, melynek segítségével, a számok használatával, a valóság örökké tehető. Az öröklét e valósága az embertől ered, és fordítva, a külső környezet örökkévalósága elősegíti, hogy az ember felismerje önnön örökkévalóságát.

Az ilyen értelmezés elősegíti annak tudatosítását, hogy az ember a számokra koncentrálna helyreállítja magát, közben az akaraterejével a Világot az örök fejlődés irányába változtatja meg. Eközben feltárja önnön eredeti, örök lényegét, mely képes az örök test megteremtésére. így a szám alkalmazásával szerzett ismeretek elvezetik önt az örökkévalóságát jelentő szellemi állapothoz. A továbbiakban az ilyen szellemi állapotból más, ehhez hasonló állapotot lehet elérni, immár olyan esetekben is, amikor nem használja a számot.

A logikában a végtelen jelét a rengeteg számtól s azok kombinációitól elkülönülve érzékeljük. A jel alak, melyet a normalizálás pszichológiájában számokkal fejezünk ki, segít abban, hogy a jövő különböző eseményei közt felismerjük azokat, melyek egyértelműen az öröklét irányába mutatnak. A pszichológiai harmonizálás során az irányító előrejelzés szakasza egybe kell, hogy essen a jövőben megvalósuló olyan események információjával, melyek minden eleme örökkévaló.

Az örök fejlődés módszereiben a gondolatok formái nagyon gyorsan, akár egy pillanat alatt megváltozhatnak. így az is lehetséges, hogy már a megváltozott alakot észleli, az elsődlegest pedig csak később. Az örök fejlődés irányában az ember testi anyaga szintén azon elv alapján épül fel, mely szerint az anyag jövőbeli eseményeit gyorsabban észleljük, mint a múltét.

E gondolat pszichológiai alapja az, hogy az örök fejlődés belső, lelkünkbelől kiinduló feladata megvalósításához tudnunk kell a fizikai anyagot a jövőben irányítani. Eközben a döntéshez csak korlátozott idő áll rendelkezésünkre. Ugyanakkor a múlt információjával kapcsolatban sietség nélkül, elegendő idő birtokában állíthatjuk be a cselekvések megkívánt, különleges irányát. A jövő eseményein célszerű már jó előre végrehajtani a harmonizáló/normalizáló irányítást, s ha szükséges, apróbb helyesbítések később valós időben is eszközölhetők.

A cselekedetek teremtőjét az elért cél eseményeinek időintervallumai foglalják egységbe. A pszichológiai harmonizálás számsorait felhasználva ön is hasonlóképpen megjegyezheti a célravezető szellemi állapotot. E lelkiállapot a meghatározásoknak megfelelően használható föl, vagy általánosítható, az események és irányzatok harmonizálására az örök fejlődés területén.

Az örökkévaló élet irányítását felerősítő összetett érzékelés elsajátításához végigolvashatja az egész könyvet. A pszichológiai szakszavak ismeretének birtokában sok mindent értékelhet a rögzített fogalmak szemszögéből. Ez megkönnyíti az örök fejlődés tárgyilagos formáinak elérését. Kiszélesíti az irányító megértésre használható területet. Az ilyen megértés során a végbemenő eseményeket úgy kell értelmezni, hogy egyértelműen kitűnjék: elérte a tárgyilagosság ama szintjét, mely igazolja az örök fejlődés módszertanában való jártasságát.

2. Ha üres helyek, szóközök vannak a számsorban, alkalmazhatja az egyik cél eléréséhez a teljes számsort, a továbbiakban pedig használhatja a számsor üres helyekkel elválasztott részeit külön-külön. Miközben gondolatban kimondja a számsort, az üres helyeknél rövid szünetet tarthat. Akkor is eljárhat ilyen módon, ha a számsorban nincsenek üres helyek: tartson lélegzetvételnyi, rövid szünetet minden három számjegy kimondása után.

3. Helyezze a számsor számait az aznapi dátum számsora fölé, s összpontosítsa figyelmét egyidejűleg mindkét sorra!

4. Ha a különböző kifejezéseknek és fogalmaknak megfe-

lelő számsorokat egymással összehasonlítja, több-kevesebb számjegy egybeesésére bukkanhat. Ezek az adott kifejezésekkel és fogalmakkal leírható tárgyak és események közti kapcsolatokra utalnak. Az egybeesések felhasználhatók a kölcsönös javításra, helyesbítésre is, az örök fejlődés irányvonalai mentén.

5. A számsor számait úgy is elképzelheti, mintha azok kitárt tenyerében például almákká változnának, mégpedig úgy, hogy az egyes számoknak vagy számcsoportoknak ugyanazon fajtájú alma más-más darabjai felelnek meg. Ezután akaratlagos erőfeszítést kell tennie, s a számokon keresztül az objektív valóságot kell, hogy meglássa, mely az örök fejlődésben az ön irányító befolyása alatt áll, beleértve a valóság tényleges megjelenési formáit is.

6. A fiatalítás a következőképpen hajtható végre:

6.1. Gondolatban képzelje maga elé az adott kifejezéshez tartozó számokat úgy, mintha azok a jobb karja bőréen lennének, vállától a kézfejéig.

6.2. Gondolatban képzelje maga elé az előző, 6.1. pontban szereplő kifejezés után következőhöz tartozó számokat úgy, mintha azok a bal karja bőréen lennének.

6.3. Érzékelje, hogyan folyik át a fény a bal karja számaitól a jobb karja számaihoz. Amikor a fény a mellkasa területén halad át, figyelje meg, tudatosítsa, miképpen oldotta meg az örök fejlődés kérdését saját maga, majd a környezetében lévő többiek számára.

7. A számsoroknak köszönhetően a feltámasztás módszerei kötelező érvénnyel megvalósuláshoz vezetnek. A különféle kifejezésekhez és fogalmakhoz tartozó számsorokat gyorsan össze kell kapcsolni és végigmenni rajtuk, akár emlékezetünkben, akár vizuális, képi észleléssel. E cselekvés során a legfontosabb az, hogy észben tartjuk a fő célt, s lehetőleg ne kalandozzon el tőle figyelmünk, miközben gyorsan végigpergetjük az összekapcsolt számsorokat. Idővel a tökéletesség oly szintjére emelkedhet, melyen lehetővé válik az emlékezetében őrzött cél reális valósággá alakítása.

8. A halhatatlanság elve és gyakorlata a következő:

8.1. A halhatatlanság elvét a gyakorlattal szoros egységben



kell vizsgálni, és a már lezajlott események logikáját követi, így az ön érzékelésében, gondolkodásában mindig megtalálhatók bármely esemény adatai, ezért úgy tekinthető, hogy az öröklét elve magában az eseményben foglaltatik, gyakorlata pedig az ön további gondolataiban. Ily módon, a számsorok segítségével, összeköttetést teremthetünk a múlt történései és a lehetséges, vagy pszichológiailag kívánatos jövő között. így kerül a tudatosult örökkévalóságban való tartózkodás szellemi állapotába. E lelkiállapotot átviszi az egész, végtelen jövőre.

Amikor ez már könnyedén, erőfeszítés nélkül sikerül, akkor eljutott az örök fejlődés irányításának állapotába. Ez az állapot a szellem azon tulajdonságát idézi fel, melyet a mindennapi életben az örök életre irányuló szellemi önképzésként tartunk számon.

8.2. A halhatatlansághoz minden gondolatban felhasznált számsor elé beilleszthet három darab nyolcast, egy kilences, egyes és ismét egy kilences számot, betűkkel leírva.

9. A gyógyítást a következőképp végezheti: a pszichológiai harmonizáláshoz használt számsor mögé szúrja be a 319-es számot és az aznapi dátum számait, a következő sorrendben: év, hónap, nap.

A

**ABÁZIA 814817 914212 31** – A járás képességének zavara, miközben a járást alkotó mozdulatok kivitelezésének a képessége megmarad.

**ABIOTIKUS HATÁS 319** (biológiailag közömbös hatás) – az energia azon fajtái, vagy a tárgyak azon tulajdonságai, amelyek nem vesznek közvetlenül részt az anyagcserében. Önmagukban véve ezek se nem hasznosak, se nem károsak.

**ABSZTRAKCIÓ 819314 919814 312** – kognitív folyamat – egy a gondolkodás működései közül; a tanulmányozott célobjektum meghatározott jellemzőinek kiválasztásából és más jellemzőktől történő elkülönítéséből áll.

**ABULIA 419316 019817 311** – A cselekvések pszichikai szabályozásának kóros zavarai – pszichopatológiai szindróma, amely letargiában, az akarati impulzus sérülésében, a cselekvés akarásának és a cselekvésre való késztetésnek a hiányában, a döntéshozatal és a megfelelő tevékenység elvégzésének hiányában nyilvánul meg, habár ezek elvégzésének szükségessége felismerésre kerül.

**ADAPTÁCIÓ 519487917917** –

1. A szervezet felépítésének és funkcióinak, szerveinek és sejtjeinek alkalmazkodása a környezeti feltételekhez, amely a homeosztázis megőrzésére irányul.
2. Az érzékszervek alkalmazkodása a ráhatással bíró ingerek sajátosságaihoz azok optimális felfogása és a receptorok túlterheltségének megelőzése érde-kében.

**ADAPTÁCIÓ: ÉRZÉKELESI 498016 714213** – Az elemző érzékenységének a megváltozása, amely arra szolgál, hogy alkalmazkodjon az őt érő ingerforrás intenzitásához; általában érzékenységi alkalmazkodást kiváltó változás az ingerforrás intenzitásához mérten. Megnyilvánul különböző szubjektív hatásokban is. Elérhető az általános érzékenység növelésével vagy csökkentésével. Az adaptációs ráhatást illetően az érzékenység

változásának egész sora, ennek a változásnak a sebessége és a változások megválasztása (szelektivitása) jellemzi. Azok a fiziológiai változások, amelyek az adaptáció alapját képezik, érintik az elemző perifériális és központi láncolatait is. Az érzékszervi adaptáció és általában az érzékelés folyamatainak kutatása szempontjából nagy jelentőséggel bír a neurofiziológiai és a pszichofizikai módszerek összekapcsolása.

**ADAPTÁCIÓ: PSZICHLÓGIAI 591478918988912** – Az ember alkalmazkodása a társadalomban létező elvárásokhoz és értékítéleti kritériumokhoz azáltal, hogy elsajátításra kerülnek az adott társadalom normái és értékei.

**ADAPTÁCIÓ: TÁRSADALMI 548321819911** – Az egyén társadalomba történő integrálódásának állandó folyamata, amelyben az egyén aktív módon alkalmazkodik a társadalmi közeg feltételeihez, és egyben ennek a folyamatnak az eredménye is. A viselkedés jellegét meghatározó alkotó elemek egymáshoz való viszonya az egyén irányultságától és céljaitól függ, és attól, hogy miként képes azokat elérni a társadalmi közegben. Ennek eredményeként alakul ki az öntudat és a szerepkör megformálódása, az önellenőrzés és az önkiszolgálás képessége, valamint a környezetünkben élőkkel való megfelelő kapcsolatok kialakításának képessége.

**ADAPTÁCIÓ: TÁRSADALOMKULTÚRÁLIS 891488319 712** – tesztek alkalmazása esetén a tesztek alapján kapott feladatok és a tesztek értékelése közötti megfelelő összefüggést jelenti, annak az adott társadalomban kialakult kultúra sajátosságainak megfelelően, amelyben a teszt alkalmazásra kerül. Magába foglalja úgy maguknak a tesztfeladatoknak a változását, mint a tesztnormák pontosítását is. Ez a követelmény fontos a teszt más országból történő átvétele során.

**ADAT: ELSŐDLEGES 598064 018 712** – A kutatás kezdetén a tanulmányozott jelenségekről kapott információ, amely további feldolgozásra szorul, hiszen ennek alapján vált lehetővé ez ezekről a jelenségekről alkotott megbízható következtetések levonása.

**ADAT: STATISZTIKAI FELDOLGOZÁS 598067 998 7102** –

bármilyenek is legyenek a pszichológiai kutatások céljai és módszerei, a végül kapott adatokra úgy lehet tekinteni, mint a különféle pszichológiai jelenségek és egyebek méréseinek az eredményeire. Itt a mérés alatt azt a procedúrát kell érteni, amely számszerű jelentést tulajdonít a tanulmányozott objektumoknak, meghatározott szabályoknak megfelelően.

**ADDITIVITÁS 591 668 889 319** – a nagyság tulajdonsága, ami abban rejlik, hogy a nagyság vagy a tulajdonság, amely megfelel a teljes tárgynak, mindig egyenlő annak a nagyságnak vagy tulajdonságnak az összegével, amely megegyezik azok részével, bárhogyan is legyen a tárgy részekre osztva.

**ADOTTSÁG 598 716 388 968** – A képességek természetes előfeltételei; az idegrendszer és az agy veleszületett anatómiai-fiziológiai sajátosságai, amely a képességek fejlődésének természetes alapját képezi.

**ADRENALIN 591 814 848 321** – hormon, amelyet a mellékvesék velős része termel. Ennek a hormonnak a szervezetre kifejtett aktiváló hatása a szimpatikus idegrendszer hatásával hasonlítható össze.

**AFÁZIA 491819 319 812** – a beszédképesség teljes vagy részleges elvesztése; beszédhiba, amely a bal agyfélteke velő helyi sérülései során keletkezik (a jobbkezeseknél). A beszédtevékenység különböző fajtáinak szisztematikus lebetegedését jelenti. A beszéd fonetikus, morfológiai és szintaktikus rendszereinek rendellenességeiben és a beszédértés zavaraiiban nyilvánul meg, miközben a beszédképző rendszer mozgásképesége és a hallás elementáris formái épek.

**AFFEKTÍV 319 814518017** – a megelégedettség és a nem megelégedettség állapotára vonatkozik; érzetekkel, érzel-mek-vel, indulatokkal, érzésekkel, gondolatokkal van kap-csolatban.

**AFFEKTUS 598071 319498** – erős és viszonylag rövid ideig tartó neuro-pszichikai felindultság – olyan érzelmi állapot, amely az alany számára fontos körülmények hirtelen megváltozásával van összefüggésben. Hirtelen kifejezett mozgásjelenségek és a belső szervek funkciójának megváltozása, a tudatos ellenőrzés elvesztése

és heves érzelmi megnyilvánulások kísérik. A már megtörtént eseményre válaszul keletkezik, s mintha annak a végső szakasza felé tolna. Az affektus kritikus feltételek megléte esetén fejlődik ki, miközben az alany képtelen adekvát kiutat találni a veszélyes, legtöbbször váratlan helyzetekből.

### **AFFEKTUS: A NEM-MEGFELELŐSÉG AFFEKTUSA**

**071 319498 489** – negatív érzelmi állapot, amely sikertelenségre, szerencsétlenségre keletkezik válaszul. Jellemző rá, hogy vagy magának a szerencsétlenségnek a tényét tagadják, vagy az ezért való felelősséget másokra hártják át. Megnyilvánulhat fokozott sértődékenységekben, bizalmatlanságban, gyanakvásban, agresszivitásban és negatív beállítottságban.

**AFFEKTUS: AKKUMULÁCIÓ 8071 319498 918** – a kis erősségű negatív érzelmek hosszan tartó fölhalmozódásának a folyamata, amit látható okok nélkül bekövetkező feloldódás követ heves és kevésbé irányítható affektikus kitöréssel.

**AFFERENTÁCIÓ 459 714 899 081** – az érzékszervektől a központi idegrendszerbe érkező idegi impulzusok állandó folyama, az érzékszervek az információt úgy a külső ingerkeltőktől (exterorecepció), mint a belső szervektől (interorecepció) is felfogják. Közvetlenül függ az ingerkeltők erejétől és attól, hogy a közeg az ingerkeltők által mennyire telített, valamint az egyén állapotától – aktivitásától vagy passzivitásától.

**AFFERENTÁCIÓ: MÓDOSÍTOTT 314571089384** – a szervezet specifikus reagálása a létezés élesen megváltozott, nem megszokott feltételeire. Különösen pontosan fejeződik ez ki súlytalanság hatására, amikor nagymértékben megváltozik az otolith eszköztől, a mozgásszervektől, a szív- és érrendszertől és más rendszerektől érkező afferentáció. Azoknál a vizsgálati alanyoknál, akik először élik át a súlytalanságot, megjelennek az esés, a zuhanás érzései, amelyeket negatív érzelmek kísérnek.

**AFFERENTIKUS 498741 818 299** – a neurális gerjesztés centripetális folyamatainak jellemzője – a folyamatok idegrendszeren keresztül vezető, a perifériától a központba tartó – bizonyos mértékben, az agyba történő – irányultsága.

**AFFILIÁCIÓ 591 394 818 544** – a más emberek társaságában való tartózkodásra, a kommunikáció igénye, az érzelmi kapcsolatok létesítésére történő igyekezet, a barátság és a szerelem megnyilvánulásában.

**AFÓNIA 519 317 919 064819** – hang elvesztése, miközben a beszéd egész volta megmarad. A garatban (a hangszalagok, a garati izmok) bekövetkező szervi vagy funkcionális zavarok miatt keletkezik. Esetlegesen előfordul: oktatóknál a hangszalagok túlerőltetése esetén; váratlan és erős aggodalmak felmerülésekor; hisztérikus kitöréseknél.

**AGGLUTINÁCIÓ 519048 71042819** – egyik jelentős tulajdonsága azoknak a szavaknak, amelyeket a belső beszédben használunk. A képzelet szülte dolgok megalkotásának egyik módja. Egy képzelet szülte képben bármilyen tulajdonságok, jellemző vonások, részek egyesülnek. Az eredmény lehet egy kimondottan furcsa képzeletszülemény, amely néha messze áll a realitástól.

**AGGODALMASSÁG 51949131948** (készség a réműletre) – a szenzoros figyelem és a motorikus feszültség céltudatos felkészítő megemelésére jellemző állapot a lehetséges veszély helyzetében, amely a réműletre történő megfelelő reakciót biztosítja. Olyan személyiségvonás, amely a félelem könnyed és gyakori megnyilvánulásában mutatkozik meg. Az individuumnak a félelem átélése iránti hajlama, jellemző rá az aggodalom megnyilvánulásának alacsony küszöbe; az individuális különbségek egyik alapvető paramétere.

**AGGODALOM 54857121918** – negatív érzelmi élmények, amelyeket a valami veszélyes dolog iránti várakozás határoz meg, amelynek diffúz jellege van» és amelyek nincsenek kapcsolatban a konkrét eseményekkel. Olyan érzelmi állapot, amely nem meghatározott veszélyhelyzetben keletkezik, és az események nem kedvező kifejlődésének a várásában nyilvánul meg. Attól a félelemtől eltérően, amely a konkrét veszélyre történő reakcióból ered, generalizált, diffúz vagy tárgy nélküli félelmet jelent. Általában a társadalmi kölcsönös kapcsolatban történő sikertelenség várásával van kapcsolatban és gyakran a veszélyforrás nem tudatosulása határozza meg.

**AGGODALOM TÉVES 54931731981** – olyan fogalom, amit a pszichofiziológiában alkalmaznak annak a szituációnak a megnevezésére, amikor a kísérlet alanya a jel észleléséről akkor számol be, amikor az nem létezik.

**AGGODALOM VÁRAKOZÁSÉ 548493319317**– a baj várása, amely összekapcsolódik, az elképzelt megtorlásnak köszönhetően, a kísértés belső érzékelésével.

**AGGRAVÁCIÓ / ELTÚLZÁS 316718916888** – Az egyén ténylegesen meglévő betegségei tünetei súlyosságának, továbbá saját tüneteinek vagy saját állapota beteg jellegének túlzott felnagyítása.

**AGITÁCIÓ 291 814 888917 312** – indulatos érzelmi reakció, amely életveszély, vészhelyzet és egyéb pszichogén faktorok fennállása esetén válaszreakcióként jelenik meg. Erős nyugtalanság, izgalom, a cselekedetek elvesztése formájában jelenik meg. Az ember ide-oda kapkod, és csupán egyszerű automatikus cselekedeteket képes elvégezni. Kialakul az üresség és a gondolatok hiányának érzése, romlik a gondolkodás kivitelezésének, a jelenségek közötti bonyolult kapcsolatok létesítésének lehetősége. Mindez nyilvánvaló vegetatív sérülésekkel jár együtt: megjelenik a sápadtság, a szapora légzés, a szívverés, a kezek remegése stb.

**AGNÓZIA 599806719 319** – Olyan állapot, amikor az agy nem képes feldolgozni azt az információt, amely a megfelelő módon működő érzékszervektől érkezik.

**AGNÓZIA: HALLÁSI 589477918371** – Neuropszichológiai károsodás, jellemző rá, hogy elvesz a hangok, a fonémák és a zajok felismerési képessége.

**AGNÓZIA: TAPINTÁSI 5994780798** – Neuropszichológiai károsodás, jellemzője, hogy elveszik az a képességünk, hogy megfelelő módon érzékeljük a tárgyakat tapintás alapján, miközben elegendő mértékben rendelkezünk olyan különálló tapintási érzékelésekkel, mint az alak, a tömeg és a hőmérséklet érzékelésével.

**AGNÓZIA: TÁRSADALMI 598428317489** – az ember saját életéhez való viszonya, amely során nem észleli az élet pozitív

oldalait és nem képes úgy megszervezni a tevékenységét, hogy az elégedésére legyen.

**AGRÁFIA 317488918710** – Az írásképeség károsodása, amely a beszédkézség különböző sérüléseinek eredményeként keletkezik. Megjelenhet úgy, hogy vagy teljes mértékben elveszik az írási képesség, vagy megjelenik a szavak nagymértékű torzulása, kimaradnak szótagok és betűk, de úgy is megnyilvánulhat, hogy elveszik a betűk és a szótagok egy szóvá való összekapcsolásának képessége, és egyéb.

**AGRESSZIÓ 528471 228911** – Egyéni vagy csoportos magatartás vagy cselekvés, amely arra irányul, hogy fizikai vagy pszichikai sérülés keletkezzen, sőt, még arra is, hogy egy másik ember vagy csoport akár megsemmisüljön.

**AGRESSZIÓ: FIZIKAI 598755898055** – Másik egyénre vagy tárgyra irányuló agressziós viselkedés megnyilvánulása fizikai erő alkalmazása mellett.

**AGRESSZIÓ: INSTRUMENTÁLIS 598777 888999016** – Olyan agresszív magatartás, amelyben az agresszív cselekvések nem az érzelmi állapotok kifejeződéseként jelennek meg: az agressziót kifejtő egyén cselekedeteinek célja közömbös, és az agresszió csupán úgy nyilvánul meg, mint ennek a bizonyos célnak az elérése érdekében alkalmazott eszköz.

**AGRESSZIÓ: KÖZVETETT 513718 91388901** – Olyan agresszív magatartás, amelynek irányultsága az agressziós cselekedetet végző személy által egy valamilyen személy vagy dolog ellen rejtve van vagy mindez nem tudatosul benne.

**AGRESSZIÓ: KÖZVETLEN 00598714 318 914** – Szándékos jellegű agresszív viselkedés megnyilvánulása, amelynek célja nem kerül leplezésre.

**AGRESSZIÓ: REAKTÍV 489713519616** – Úgy keletkezik, mint az egyén frusztrációra történő reagálásai, a düh, az ellenségeskedés, a gyűlölet, és egyéb érzések érzelmi állapotai kísérik.

**AGRESSZIÓ: VERBÁLIS 978316918 71** – Az agresszív magatartás olyan formája, amelyben egyrészt a saját negatív



érmek bizonyos intonációk és a beszéd nem verbális elemei segítségével kerülnek kifejezésre, másrészt a szóbeli megnyilvánulás fenyegető tartalma által is megnyilvánulnak.

**AGRESSZIVITÁS 519061 718910** – az egyik velünk született adottság, amely a libidó szadisztikus fázisában gyökerezik. Támadó vagy erőszakos tevékenységek kivitelezésére való törekvésben fejeződik ki, amely arra irányul, hogy a támadás tárgyán sérülés keletkezzen vagy semmisüljön meg.

**AGY 314 218 318 818** – az ember és az állatok idegrendszerének a központi része, a pszichikum fő szerve. A gerinces állatoknál és az embernél anatómiailag megkülönböztetik a gerincvelőt (a gerinccsatornában) és az agyvelőt (az agykoponyában). Az agyat három réteg borítja – a kemény, a pókhálós és az eres. Az agyvelő szövete a szürke- (az idegsejtek csoportja) és a fehér- (többnyire az idegsejtek csíráinak a csoportja) állományból áll.

**AGY BLOKKJAI 489 718916314** – az emberi pszichikai-legfelsőbb funkcióik agy által történő lokalizációjának szerkezeti-funkcionális modellje.

**AGY: BIORITMUS 598614 81931** (az agy bioritmusai) – az emberi és az állati agy háttéri, spontán, elektronikus aktivitásának az egyik fajtája. Bioritmus – ez rendszeres vagy ritmikus aktivitás, amelyre jellemző az egyik vagy a másik hullámhosszú idejű ismétlése – annak gyakoriságának és ismétlésének nem jelentős variációja mellett.

**AGYSTIMULÁCIÓ 318319 489 061** (brainstorming) – az alkotói aktivitás és a produktivitás serkentésének a módszere.

**AGYVELŐ 814 729 318 818** – az idegrendszer része, amely a koponyában helyezkedik el és a nagyagyból, a kisagyból, a varolijev hídból és a nyúltagyból áll.

**AGYVELŐ: FUNKCIÓ: LATERALIZÁCIÓ** – 498 614 719 816 (az agyi funkciók literalizációja) – az agyvelőben az ontogenezisben történő pszichikai funkciók áttevődése a jobb és a bal agyfélteke között.

**AGYVELŐ: KÉREG 918 617 619 017** (az agyvelő kérge) – az

agyvelő féltekéjének felső rétege, amely mindenképp előtt olyan idegsejtekből áll, amelyeknek elhelyezkedése függőleges (piramis sejtek), valamint áll afferent kötegekből (a közép felé törekvők) és az efferens (középre futók) idegszálakból. Ideganatómiai szempontból jellemző rá a vízszintes rétegek megléte, amelyek kitűnnek a beléjük hatoló idegsejtek szélességével, sűrűségével, formájával és méreteivel.

**AKADÁLY 201 364** – minden akadályban két aspektus különböztethető meg:

1. annak objektív része, amelyek nem pszichológiai okokból eredően a szubjektumtól függetlenül adatottak meg;
2. a szubjektív rész, amely egy konkrét ember sajátosságai által adatott.

**AKADÁLY: BELSŐ 58188641 0164** – leginkább szubjektív jelleggel bír. A belső akadályoknak négy osztályát lehetséges megkülönböztetni, amelyek meghatározzák az általuk szült személyiségi gondolatok tartalmi különbségeit.

1. Ugyanazoknak a körülményeknek más konfliktusos gondolatai.
2. Személyiségvonások és karakterológiaiak, valamint magának az embernek a róluk alkotott szubjektív elképzelései.
3. A személyiség legmagasabb értékrendi képződménye, annak ideáljai, értékorientációi, interiorizált normái.
4. A negatív szankciók várása, köztük a környező emberek nem kedvező véleményeinek, vagy a saját cselekvés sikertelenségének az elvárása, és így tovább.

**AKADÁLY: ÉRTELMEZÉSI 598 069 49812** – társalgás közben keletkezik, amikor az emberek kölcsönösen nem értik meg egymást, – annak a következménye, hogy a társalgás résztvevői ugyanannak az eseménynek más jelentést tulajdonítanak és azok mélyén eltérő motivációt látnak.

**AKADÁLY: KÜLSŐ 89806419** – főként objektív jelleggel rendelkezik. Az akadály objektív alkotója pszichológiailag csupán abban az esetben érdekes, amennyiben feltételezi a cselekvésnek a megszakítását és, következésképp, a motívum elérhetetlenségét vagy elhalasztását.

**AKADÁLY: PSZICHOLÓGIAI 498714 889057** – pszichikai állapot, amely úgy jelenik meg, mint nem adekvát passzivitás, amely akadályoz egyik vagy másik cselekedetek végrehajtásában, – pszichológiai jellegű belső akadály; érdektelenség, félelem, határozatlanság és a többi. A társadalmi magatartásban a pszichológiai akadályok kommunikációs akadályokként jelennek meg (a társalgás akadályaiként), amelyek az empátia hiányában, az emberek közti társadalmi és egyéb kapcsolatok kegyetlenségében nyilvánulnak meg; valamint gondolati akadályokként.

**AKARAT 513964 818 91** – a tudat oldala, annak tevékeny és szabályozó kezdete, amely arra szolgál, hogy erő kifejtést hozzon létre és tartson fenn olyan hosszú ideig, ameddig erre szükség van. Az ember képessége, hogy elérje célját az akadályok leküzdésének feltételei mellett, amely az öndeterminációban és a saját tevékenységének és különféle pszichikai folyamatoknak az önmaga által történő szabályozásában jelenik meg. Ennek köszönhetően az ember saját kezdeményezésére képes, a felismert szükségességéből kiindulva, korábban eltervezett irányba és korábban számba vett erővel cselekedeteket véghez vinni.

**AKARAT: IRRACIONÁLIS 898716 074819** – irracionális szenvedélyek és felindulások, amelyek magával ragadják és hatalmukba kerítik az embert, aki rabszolga módjára realizálja az ellenőrizhetetlen kitöréseket.

**AKARAT: RACIONÁLIS 519317919 817** – céltudatos, realisztikus, fegyelmzett viselkedés és energikus erő kifejtések, amelyek racionális cél elérésére irányulnak.

**AKCENTUÁCIÓ 598421** – bizonyos tulajdonság vagy jellemvonás más egyéb dologhoz viszonyított kiválasztása, kihangsúlyozása, annak sajátos fejlődése. A pszichológiában – az egyén bizonyos pszichológiai jellemvonásainak vagy

különlegességeinek valamelyest eltúlzott, de a pszichológiai norma keretein belül kialakuló fejlődése.

**AKCENTUÁCIÓ: CIKLOID 918016718717** – jellemző rá, hogy a jó és a rossz hangulati fázisok különböző időszakoként váltakoznak.

**AKCENTUÁCIÓ: DISZTIM 918749318612** – jellemző rá a nyomott hangulat eluralkodása, a depresszióra való hajlam, az élet szomorú és komor oldalaira történő összpontosítás.

**AKCENTUÁCIÓ: EPILEPTOID 219317919817** – jellemző rá a gonoszsággal telt-sivár, közben agresszióval telítődő hangulatra való hajlam, amely dühkitörésekben és haragban nyilvánul meg, (néha a kegyetlenség elemeivel együtt); a konfliktus-kialakulási állapotok keresése, a problémakereső gondolkodás, az eltúlzott pontosság.

**AKCENTUÁCIÓ: ERŐTLENSÉGI 5980912 488 916** – jellemző rá a gyors kifáradás, az ingerültség, hajlam a depresszióra és a hipochondriára.

**AKCENTUÁCIÓ: HIPERTIM 599048** – jellemző rá az állandóan feldobott hangulat, az emelkedett pszichikai aktivitás minden tevékenység iránti szomjúsággal és szétszórtsággal a megkezdett dolgok be nem fejezése tendenciájával.

**AKCENTUÁCIÓ: HISZTEROID 498748916318** (demonstratív jellegű akcentuáció) – jellemző rá az egyén számára nem kellemes tények és események kiszorítására, a hazugságra, a fantáziálásra és megjátszásra irányuló kifejezett tendencia, amit annak érdekében alkalmaz, hogy a figyelmet magára vonja; megjelenik a kalandvágy, a hiúság, önbíráskodás, a „betegségbe való menekülés” abban az esetben, ha mások általi elismerésével nincs megelégedve.

**AKCENTUÁCIÓ: KONFORMIS 89131488 99 00 1** – jellemző rá a mások véleményének való túlzott mértékű alárendelés és az attól való függőség, a kritikus szemlélet és a kezdeményezés hiánya, hajlam a konzervatívizmus felé.

**AKCENTUÁCIÓ: LABILIS 489 216** – jellemző rá a hirtelen hangulatváltás a helyzettől függően.

**AKCENTUÁCIÓ: PARANOID 319 008 6197** (hosszan tartó akcentuáció) – jellemző rá a fokozott bizalmatlanság és a beteges sértődékenység, a negatív hatások állandósága, az uralkodásra való törekvés, mások véleményének el nem fogadása; mindennek következménye a magas fokú konfliktus-kialakulási állapot.

**AKCENTUÁCIÓ: PSZICHASZTENIKUS 5948917214** – jellemző rá a magas fokú izgatottság, a gyanakvás, a határozatlanság, az önelemzésre való hajlam, az állandó kételkedések megléte és mindennek a felül bírálata, rögeszmék és rituális cselekedetek kialakítására való hajlam.

**AKCENTUÁCIÓ: SKIZOID 519 311899216** – jellemző rá az elzárkózottság, a zárkózottság, az introverzió, az együttérzés hiányában, az érzelmi kapcsolatok létesítése során keletkező nehézségek esetén megnyilvánuló érzelmi ridegség; az intuíció hiánya a kommunikációs folyamatban.

**AKCENTUÁCIÓ: SZENZITÍV 598412688914** – jellemző rá a megemelkedett szintű ráhatási érzékenység, a félénkség, a saját értéktelenség fokozott érzése.

**AKCENTUÁCIÓ: VÁLTOZÓ 459 5178** – jellemző rá a környezetben lévők hatása alá való gyors kerülés hajlama, az állandó új élmények, társaságok keresése, a felületes kapcsolatok könnyű kialakításának képessége.

**AKKOMODÁCIÓ 298 388014712** –

1. Olyan mechanizmus, amely a meglévő séma megváltozásában áll annak érdekében, hogy az alkalmazkodjon az új objektumhoz vagy a szituációhoz. Részben – a szemlencse görbületének megváltozása azért, hogy az ábrázolás pontosan fókuszban legyen a retinán.
2. A már kialakult ismeretek, képességek és készségek megváltozása az új körülmények megjelenésének megfelelően.

**AKTIVÁCIÓ 594887319827** – az idegrendszer állapota, amely jellemzi annak izgatottsági és reaktivitási mértékét. Az idegrendszer azon részének moduláló hatásai határozzák meg, amelyek magukba foglalják a limbikus rendszert és az agyvelő retikuláris rendszereinek

a struktúráit. Ezeknek a hatásoknak az egyensúlyváltozásával változnak az aktiváció intenzitása és sajátos minőségi jellemzője, amelyek a vegetatív mutatókban kerülnek megnyilvánulásra, mint például a szívverés gyakoriságában, a bőrön mérhető ellenállásban, az arteriális vérnyomásban, a légzés megváltozásában, stb.

**AKTIVÁCIÓ: FIZIOLÓGIAI 598789988481** – azoknak a központoknak a funkcióival van összefüggésben, amelyek az agyvelő alapjánál helyezkednek el. Ezekben a központokban rejlenek az ébredés mechanizmusai; pontosan ezen a szinten gyűlnek össze és osztályozódnak azok a jelek, amelyek a külső világból és magától a szervezettől érkezik, mielőtt azok – megfelelő fontosságuk mellett – elindulnak a nagyagyvelő kérgébe. Az ennek eredményeként lezajló magasabb központok aktivációja lehetővé teszi a szervezetnek, hogy friss legyen, és figyelmesen kövesse a környezetből érkező jeleket, ami egyben biztosítja számára a fiziológiai és pszichikai kiegyensúlyozottság megőrzését.

**AKTIVÁCIÓ: INDIVIDUÁLIS SZINT 891488918917** – az aktivációnak minden ember esetében szokásos szintje, amely alapján elsődlegesen realizálódik a tevékenység. Ez a szint, az individualitás természetes meghatározója.

**AKTIVÁCIÓ: OPTIMÁLIS SZINT 591788 319488** – az a szint, amelynél maximális módon megfelel az idegrendszer állapota a viselkedési aktusnak, aminek következtében a végrehajtásának magas fokú hatékonyságát érzük el.

**AKTIVÁCIÓ: PSZICHOLÓGIAI 81972888998217** – a fiziológiai aktiváció folytatása. A külső jelek feldolgozásával van összefüggésben, amely az ember frissességi szintjétől és a tudat állapotától, valamint az ember szükségleteitől, ízlésétől, érdeklődési köreitől és terveitől függ.

**AKTIVITÁS 589398719888** – fogalom, amely kifejezi az élőlények azon képességét, hogy akaratlagos mozgásokat végezzenek és külső vagy belső stimuláló ingerek hatására megváltoznak, – ez nem más, mint az élőlények általános jellemzője, saját dinamikájuk kifejezője, úgyis mint az átalakulás eredete vagy a környezettel történő életfontosságú kapcsolatok fenntartása vonatkozásában.

A pszichológiában a tevékenységgel kölcsönösségben jelenik meg mint az aktivitás létrejöttének, kivitelezésének és változékonyságának dinamikus feltétele, mint a saját mozgásának a tulajdonsága.

**AKTIVITÁS: ÁLTALÁNOS 84197918712814** – a temperamentum megnyilvánulásának egyik szférája. Az embernek a környezettel – a fizikaival és a társadalmival – alkotott kölcsönhatása intenzitásával és mértékével határozható meg. Ennek a paraméternek az alapján az ember lehet közömbös, passzív, nyugodt, kezdeményező, aktív, törekvő.

**AKTIVITÁS: ELIDEGENÜLÉS AKTIVITÁSA 598881488012** – az emberi tevékenység meghatározott közömbösítése, amikor a tevékenység mintegy fölötte megy végbe külső vagy belső erők által vezérelve, ebből ered az ember elkülönülése tevékenységének az eredményeitől. Egy példa: a hipnózis utáni viselkedés.

**AKTIVITÁS: KUTATÁSI 566890789 128** – viselkedés, amely arra irányul, hogy megváltoztassuk a szituációt vagy az ahhoz való viszonyulásunkat, miközben hiányzik az annak eredményeire vonatkozó meghatározott előrejelzés, viszont folyamatosan szem előtt tartva ennek hatékonysági fokát. Az állatok esetében ide tartoznak az aktív-védekező viselkedés és az önstimuláció minden fajtája, valamint úgyszintén a tájékozódással kapcsolatos viselkedés. Az ember esetében a kutatási aktivitás pszichikai megnyilvánulása – fontos alkotó eleme a tervezés folyamatainak, a fantáziálásnak, stb.

**AKTIVITÁS: PSZICHIKAI BIORITMUS 319817919227** (az ember pszichikai aktivitásának a bioritmusai) – a feszültség és az elernyedtség állapotának periodikus váltakozásai az ember pszichikai tevékenysége során.

**AKTIVITÁS: SZITUÁCIÓ FÖLÖTTI 298481718 318** – a szituáció elvárási szintje fölé emelkedés képessége, olyan célkitűzéseket tenni, amelyek fölöslegesek az eredeti feladat szempontjából. Ennek segítségével küzdhetők le a külső és belső korlátozások – a tevékenység akadályai. Ez megjelenik az alkotás jelenségeiben, a megismerő aktivitásban, az „önzetlen” kockázatvállalásban, a normatíván felüli aktivitásban.

**AKTIVIZÁLÓDÁS 519788919489** – az idegrendszer tulajdonsága, amelyet az idegi felindultság és visszafogottság folyamatainak feltétlen-reflektoros egyensúlya határoz meg és szoros kapcsolatban áll az agyvelő nem specifikus aktivizálódásának a szintjével. Úgy értelmezendő, mint az idegrendszer integrációs tulajdonsága.

**AKTUALITÁS: TÖRTÉNELMI 591 398 719 411** – az egyén azon képessége, hogy maximális mértékben vesz részt a szociokulturális folyamatokban, miközben saját személyiségét és védekező mechanizmusainak tevékenységét minimális sérelem éri. Legyőzi és kizárja azokat a primitív elképzeléseket, miszerint létezik valamilyen általános szükségszerűség az emberek állandó vagy epizódyszerű önfeláldozására vagy emberek által végzett formában a társadalmi előrehaladás nevében.

**AKTUALIZÁCIÓ 498712 888 189** – olyan cselekedet, amely abból áll, hogy az elsajátított anyagot előhívásra kerüljön a hosszú távú vagy a rövid távú emlékezetből annak érdekében, hogy a további felhasználásra kerüljön a megismerés, a felidézés, a visszaemlékezés vagy a közvetlen előidézés során. Különböző szintű nehézségi vagy könnyedségi fok jellemzi, attól függően, hogy milyen szinten őrződött meg vagy ment feledésbe a felidézendő anyag.

**AKTUALIZÁLNI 591 488 611 098 71** – Átvinni valamit a potenciális állapotból a reális, aktuális állapotba.

**AKUSZTIKA: FIZIOLÓGIAI 519 317 819 481** – Az érzékszervek fiziológiájának egy része. A hangok észlelési folyamata és a beszédépítés törvényszerűségeinek tanulmányozásával foglalkozik.

**AKUSZTIKA: PSZICHOLÓGIAI 591 489319718** – a kísérleti pszichológia egy része, amely a hangingerekre válaszként keletkező érzetek kutatásával foglalkozik.

**ALAK 5484131972** (alak és háttér) – megkülönböztetés, amely a képzőművészetben keletkezett és a pszichológiába a XX. század elején került be a dán E. Rubin pszichológus által. Itt az alakot egy zárt, előrenyúló, a figyelmet magára vonzó fenomenális csúcs jelenti, amely «tárgyi» jelleggel bír. A háttér körülveszi az alakot és úgy tűnik, hogy az közvetlenül mögötte folytatódik.



**ALAKI-KONCEPCIÓS MODELL 519 64891814** – az operátor elképzeléseinek összessége a tevékenység objektumának a reális és prognosztizált állapotáról és az erratikus rendszer egészéről, valamint saját tevékenysége realizálásának a céljairól és módozatairól.

**ALAP 592 541 619 18** –

1. Forrás, a fő dolog, amelyre valami épül; az, ami valaminek a lényegét képezi.
2. Valaminek a kiinduló, fő meghatározói.

**ALÁLIA 519319 018716314** – neuropszichológiai szimptóma, amire az jellemző, hogy normális hallás és megfelelően fejlett szintű intelligencia mellett a gyerekek esetében hiányzik vagy nem megfelelően fejlődött ki a beszédkészség. Az aláliát az agyvelő kérgében lévő beszédképző területek születéskor bekövetkezett sérülése, betegségbeli sérülés vagy az agynak a beszéd előtti életszakaszban bekövetkezett sérülése okozza.

**ALÁRENDELTSÉG SZEXUÁLIS 918714 319 18** – terminus, amely azt a tényt jelenti, hogy egy személy szokatlan módon függhet és önállótlan lehet egy másik személy vonatkozásában, akivel nemi kapcsolatban áll.

**ALBINIZMUS 519317 819 887421** – örökletes anomália az embernél és az állatoknál, jellemző rá, hogy részben vagy teljes mértékben hiányzik a bőr pigmentációja, a szem szivárványhártyája és a haj, a tollak és a szőrzet. Mindez annak köszönhető, hogy hiányzik a tirozináz enzim, amely a melanin pigment szintézisében vesz részt.

**AL-EGYÉNISÉGEK 514821314 498** – mintha viszonylag független, többé – kevésbé fejlett egyéniségek lennének az emberen belül; ezek megfelelhetnek azoknak a szerepeknek, amelyeket az ember az életben betölt.

**ALEXIA 299481319711** – az olvasási képesség sérülése, az olvasási képesség zavara, ami abban nyilvánul meg, hogy az írástudástól függetlenül nem vagyunk képesek szövegeket elolvasni; vagy nem vagyunk képesek elsajátítani az olvasás

folyamatát. A bal agyfélteke kérgének különböző területeinél bekövetkezett sérülések során keletkezik (a jobbkezeseknél).

**ALEXITIMIA 519318 814 317** – az egyén nem képes megnevezni az érzelmeit, amelyeket ő maga vagy mások élnek át, vagyis nem képes azokat verbális formátumúvá átalakítani.

**ALFA-TRÉNING 498799009611** – pszichoterápiás alkalmazás, amely a biológiai visszacsatolásos kapcsolódáson alapul. Annak a megtanulásában rejlik – instrumentális megfeleltetési séma alapján – hogy hogyan kerüljenek szabályozás alá olyan pszichofiziológiai folyamatok, amelyekre korábban úgy tekintettünk, mint elérhetetlenek a tudatos irányítás számára. Nem csak az agyvelőből származó jelek eszközzel történő kiválasztása történik, hanem a más szervektől jövőké is: a vérkeringési rendszertől és a szívtől, az izmoktól, stb. Ezeken kívül, az alfatréning úgy is alkalmazásra kerül, mint a meditatív technikák eleme, amikor a mély ellazulás és sajátos tudatállapotba kerülés fogalmazódik meg célkitűzésként, amely az agy elektronikus tevékenységéhez kapcsolódó frekvencialassítással van összefüggésben.

**ALGORITMUS 514312** – előírás, amely szabályok rendszere alapján határozza meg a cselekedetek egymás utáni sorrendjét, ennek pontos betartása lehetővé teszi meghatározott osztályú feladatok megoldását. A pszichológiában az irányítás folyamatai és a különböző fajtájú tevékenységre vonatkozó előírások teljesítésének tanulmányozásában van jelen. Magában foglalja a feladat megoldásához szükséges kiinduló adatokra és kritériumokra vagy szabályra vonatkozó előírást, amely alapján az eredmény megtalálásának folyamata befejezettnek tekintendő. A feladat általános formában való megoldásának készsége – bizonyos adott osztályú feladatok valamilyen általános módszerrel történő megoldásának képessége – bizonyos algoritmus meglétét jelenti.

**ALKALMASSÁG 39671 219 18** – bizonyos követelmények, adott céloknak való megfelelések, elhivatottság iránti kielégítés minőségi állapota.

**ALKALMASSÁG: SZAKMAI 490819641** – az ember pszichikai

és pszicho-fiziológiai tulajdonságjegyeinek az összessége – olyan tulajdonságoknak a komplexuma, amelyek elengedhetetlenek és elegendőek arra, hogy egy bizonyos szakmában elérésre kerüljön az általánosan elfogadott hatékonyság. Ez nem adatott meg az embernek a kezdetektől fogva, hanem a tanulás és az azt követő szakmai tevékenység során alakul ki pozitív motiváció megléte esetében. Kialakulását és konszolidációját az anyagi és az erkölcsi ösztönzők rendszere segítik elő, továbbá az a megelégedettség, amely a tevékenység kivitelezése következtében, az elért eredmények társadalmi jelentőségének a tudatos felfogása, stb. miatt keletkezik.

**ALKALMAZKODÁS 548916 71918** – létezik két teljesen különböző módja annak, ahogyan az organizmusok alkalmazkodnak a környezet feltételeinek a megváltozásaihoz:

1. a szervek felépítése és funkcionálása megváltozásának útján; ez a mód – közös a növények és az állatok esetében;
2. a viselkedés megváltozása útján – a szervezetség megváltozása nélkül; ez a mód csupán az állatokra jellemző és a pszichikum fejlődésével van kapcsolatban; az alkalmazkodás ezen módján belül két különböző irányzat különül el:
  - a) az örökletes viselkedésformák lassú változásaiból áll – ösztönök, amelyeknek az evolúciója a környezet lassú változásának a hatása alatt megy végbe;
  - b) az egyéni tanulás képességének a fejlődésében rejlik, az «ésszerű cselekedetekben» – a viselkedés gyors változásában, az új magatartási módoknak sajátos jellegű «felfedezésében» a környezet gyors változásaira adott válaszként, amelyek előtt az ösztön tehetetlen; ezeknek a cselekvéseknek nem kell, hogy rögzüljenek, hogy örökletesen átadódjanak, mivel ezeknek az előnye – a magas szintű plaszticitás; ezért örökletesen csupán az irántuk való képesség adódik át, amely meghatározza a lény pszichológiai szervezetségének a magasságát.

Az averzív pszichoterápiát a leggyakrabban az alkoholizmus,

a dohányzás, a szexuális zavarok gyógyítására alkalmazzák (itt, mint ahogyan az lenni szokott, a nemkívánatos viselkedést videó filmekben mutatják be).

**ALKALMAZKODÓKÉPESSÉG 319016 819728 –**

A céltudatossági rendszer funkcionálásának a tendenciái, amelyeket a céljainak és az elérendő eredményeknek a megfelelősége vagy meg nem felelősége határoz meg a tevékenység menete folyamán. Az alkalmazkodóképesség ezek egyeztetett voltában nyilvánul meg.

**ALKOHOLIZMUS 148543292 –** alkohollal való visszaélés.

**ALKOHOLIZMUS ÉS NARKOMÁNIA: PSZICHOLÓGIAI MEGELŐZÉS 148543292 5194 5194** (az alkoholizmus és

a nar-ko-mánia pszichológiai megelőzése) – az alkoholizmus és a nar-ko-má-nia pszichológiai megelőzésének módszerei.

**ALKOHOLIZMUS: KRÓNIKUS 148543292317 914 –**

Kró-nikus alkoholizmus esetében az alkoholhoz történő hozzászokás mértékében elmélyülnek az absztinencia megnyilvánulásai, megjelenik az alkohol fogyasztásával kapcsolatos fizikai és pszichikai függőség (az alkoholfogyasztás beteges igénye annak érdekében, hogy elkerülhetővé váljon azon fizikai és a pszichikai kényelmetlenségek érzete, amely az alkohol fogyasztásától való tartózkodás esetében keletkezik), fokozatosan beteges elváltozások jelennek meg a szervekben, az anyagcsere megbomlik, a periféris idegek sérülnek, funkcionális organikus változások lépnek fel a központi idegrendszerben. Ezzel párhuzamosan megjelenik a társadalmi és a pszichikai degradáció, megjelenik az alkoholos epilepszia és az alkoholos pszichózis.

**ALKOHOLIZMUS: MÁSODLAGOS 148543292 228**

(szimptomatikus alkoholizmus) – az alkoholizmus kialakulása más pszichikai betegség fennállása mellett, mint például a skizofrénia esetében.

**ALKOTÁS 519417 418614 –** az új értékek létrehozásának

pszichológiai folyamata, mintha a gyermeki játék folytatása és helyettesítése lenne. Olyan tevékenység, amelynek az eredménye új anyagi és szellemi értékek létrehozása.

**ALKOTÁS: SZÁMÍTÓGÉPES 548 42131949** – olyan alkotó tevékenységforma, amelyet a számítógép segítségével hajtanak végre. A számítógép használatának megfelelő megszervezése alkalmával lényegesen kiszélesednek az emberi alkotás lehetőségei, amelyek az új feladatok felállításával és megoldásával vannak kapcsolatban. Ezek a feladatok lehetnek alkotó részei a tudományos, technikai, művészi alkotásoknak, ami megnyitja a lehetőségeket arra, hogy klasszifikálják a számítógépes alkotást. Nagy jelentőséggel bír az, hogy megszervezzék a párbeszédet az algoritmikai eljárásokat realizáló számítógép, és az ember, mint a számítógépes alkotás szubjektuma között.

**ALTRUIZMUS 498717319887** – a személyiség érték – orientációjának rendszere, mely esetében az erkölcsösség értékítéletének központi motívumai és kritériumai egy másik embernek vagy egy másik társadalmi közösségnek az érdekei. Az altruizmus központi gondolata az önzetlenség, mint nem pragmatikusan orientált cselekedet gondolata, amelyet más emberek érdekében kerül kivitelezésre, és ami nem feltételezi az ezért járó reális megjutalmazást.

**ALVÁS 518 419** – az ember és az állatok periodikus funkcionális pszichikai állapota, specifikus viselkedésbeli megnyilvánulásokkal a vegetatív és a motoros szférában, jellemző rá a jelentős mozdulatlanság és a külső világ szenzoros hatása alól történő elzártság, – olyan állapot, amelyben megszűnik a külső világ iránti érdeklődés. Az ember esetében alvás közben a pszichikai aktivitás tudatosult elnyomása figyelhető meg.

**ALVÁS: GYORS 518 918 498** – (álom GYSZM – «gyors szemmozgással»; a gyorshullámú alvás; alvás «gyors»; paradox jellegű alvás) az alvás két alapvető váltakozó fázisának az egyike. Bonyolult, sokszintű szervezete van, amely biztosítja az agyban a különféle specifikus aktív folyamatoknak a kifejlődését.

**ALVÁS: LASSÚ 498 9** (lassú hullámú alvás; alvás «lassú») – az alvás két alapvető váltakozó fázisának az egyike. Bonyolult, sokszintű szervezete van, amely biztosítja az agyban a különféle specifikus aktív folyamatoknak a kifejlődését. Az alvás lassú fázisában megfigyelhetők a vegetatív és a motoros mutatóknak

a tonikus (tartós) változásai: csökken az izomzat tónusa, lelassul a légzés, a szívritmus.

**ALVÁS: KATEGÓRIA 548 498 12** (az alvás három kategóriája) – a kívánságok teljesítésével kapcsolatban az álomnak három kategóriáját különböztetik meg:

1. az olyan álmok, amelyek olyan kívánságokat jelenítenek meg nem leplezett formában, amelyeket az alvó ember nem igyekezett elnyomni, – az álomlátásnak a gyermeki fajtája, a felnőtteknél ritka;
2. az elnyomott kívánságoknak a leplezett megjelenése – az álomlátásoknak a hatalmas többsége;
3. olyan álmok, ahol ez vagy az az elnyomott kívánság nyíltan vagy enyhén leplezett formában jelenik meg.

**A MÁSIK, AKI JELENTŐS 589061 098714** – Az az ember, aki az adott kommunikáció és tevékenység szubjektuma számára tekintéllyel bír. A személyiségi jelentőség meglévő meghatározásai két alapvető paradigmára oszlanak. Az első a másik ember jelentőségét azoknak a változásoknak az alapján írja le, amelyeket ő okoz az adott egyénben; a másik, a másik jelentős tulajdonságainak és az egyén érték-igény szférájának megfeleltetésére és meghatározott egybeesésére irányul.

**AMBIDEXTRIA 391814919007** — velünk született, vagy gyakorlás segítségével kialakított fejlesztési funkció, amely alapján mind a két kéz használata azonos mértékűvé válik a vezető kéz megkülönböztetése nélkül.

**AMBIVALENCIA 319814819311** (kettősség, kétértelműség) – kettősség, kétértelműség, néha ellentmondásosság. Az érzelmek pszichológiájában kettős átélési élményt jelent, azt, hogy a lélekben egyszerre van jelen két egymásnak ellentmondó, összeegyeztethetetlennek tűnő törekvés egy objektumot illetően, például a szimpátia és az antipátia vonatkozásában.

**AMBIVALENCIA: ÉRZELMEK AMBVALENCIÁJA**

**591489 718 14** – Néhány valamely objektummal kapcsolatos, egy

időben átélt érzelmek összeegyeztetésének hiánya, ellentmondásos jellege; az egyén ellentmondásos viszonya az objektummal szemben, amikor ugyanarra az objektumra egy időben több egymásnak ellentmondó érzés irányul. Olyan érzelmi állapotok komplexusa, amelyek a viszonyulások kettősségével vannak kapcsolatban, az egyidejű elfogadással és az elutasítással.

**AMIMIA 419317819917** – a mimika meggyöngülése vagy visszafogottsága, amely az idegrendszer megbetegedései és bizonyos pszichikai megbetegedések esetében jelentkezik az az amimia, amely az extrapiramidális rendszerben történt elváltozások hatására keletkezik, nem más, mint az érzelmi reakciók motorikus komponensei sérülésének a megnyilvánulása és az általános akinézia szindróma fogalomkörbe tartozik. Abban az esetben, amikor a homloki agyrész sérül meg, akkor az amimia az érzelmi szféra sérülésének következményeként jön létre és a homloki szindróma fogalomkörbe tartozik.

**AMNÉZIA 41854328** – az emlékezet sérülései, amelyek abban nyilvánulnak meg, hogy részlegesen elveszik az ismételt beérkező információ megőrzésének képessége. Mindez néhány perces időtartamtól néhány éves időtartamot foglal magába. Az agyvelő különféle helyi sérülései során keletkeznek.

**AMNÉZIA: ANTERETROGRÁD 418543298** – arra az eseményekre történő visszaemlékezésnek a zavara, amelyek a megbetegedés kezdete után következtek be vagy a trauma pillanata után. Eközben az agy elveszíti információ átadó képességét a rövid távú emlékezettől a hosszú távú emlékezetbe. Átfoghat különböző hosszúságú időtartamokat.

**AMNÉZIA: HISZTÉRIKUS 4984185432** – az amnézia sajátosformája neurotikusok esetében, amelynek a forrása az infantilis amnézia.

**AMNÉZIA: INFANTILIS 418543252 1** – az amnézia sajátosformája; az emberek többségénél a gyermekkor első éveit foglalja magában, hat vagy nyolc éves korig.

**AMNÉZIA: KÍSÉRLETI 94185432** – ellenőrző módszer az emlékezet funkcionálásával kapcsolatos különféle feltételezésekre

vonatkozóan, ahol az amnéziái eszközök minőségében farmakológiai készítmények, hypoxia, görcsöt kiváltó elektrosokk kerülnek alkalmazásra. Ezek ráhatásának eredményeként megszakad a rövid távú emlékezetben nyomot biztosító elektromos aktivitás, és ezzel megakadályozásra kerül annak átmenete a hosszú távú emlékezetbe.

**AMNÉZIA: POSZTHIPNOTIKUS 41854321** (a hipnózis utáni amnézia) – az emlékezet sérülése, amely úgy jelenik meg, mint a hipnotikus szeánsz alatt történt események.

**AMNÉZIA: RETROGRÁD 4185432418** – emlékezeti sérülésformájában jelenik meg a megbetegedést vagy a traumát megelőző eseményekre vonatkozóan; ilyen esetben elfelejtődnek azok az események, amelyek a megbetegedést megelőzően néhány óra, nap, néha akár néhány év folyamán történtek.

**AMNÉZIA: VÉDŐ 4185432319** – az emlékezet sérülései, amelyek felejtés (kiszorítás) formájában jelennek meg a kellemetlen, traumát okozó múltbeli tapasztalatokra vonatkozóan.

**AMOK 9184819** – etnospecifikus fogalom, amely psziho-pa-tológiai szindrómát jelöl, az jellemző rá, hogy váratlan pánikhelyzet alakul ki (a pánik) miközben az emlékezet az alkonyi típusnak megfelelőre változik (a tudat elsötétedése alkonyi) és kialakul egy nem irányítható törekvés az egy irányba való haladásra, körkörözve közben mindent törve-zúzva, ami csak útba kerül, és megsemmisítve mindazokat, akik ebben zavarnak. Mindez egészen addig folytatódik, ameddig a beteget meg nem állítják, vagy amíg ő az erőtlenségtől össze nem esik.

**AMUSIA 498017** – a zene megértése vagy a zene művelése, a kottairás és a kottaolvasás képességének elvesztése. Ez akkor következik be, amikor a jobb agyfélteke halánték felőli agykérge sérül (a jobb kezesek esetében) a zenei hallás rendellenessége miatt. Abban nyilvánul meg, hogy nem ismerjük fel az ismert dallamokat, továbbá abban, hogy nehezkessé válik a ritmikus hangkapcsolatok felfogása és azok reprodukálása (aritmika). Gyakran kapcsolódik össze hallás agnóziával, amely során megszűnik a szokásos hangok és zajok elkülönülő érzékelése.



**ANAKLIZIA 498317814218** – fogalom, amely az egyén más emberektől való rendkívüli érzelmi függőségét jelenti. Az az érzése támad, hogy az ő gondolatai, érzelmei és felindulásai egy időben keletkeznek azoknak az embereknek az ugyanilyen állapotaival, akikkel ő analitikus kapcsolatban áll. Ezt a jelenséget úgy értelmezzük, mint a viselkedés visszafejlődése addig az életszakaszig, amikor a gyermek egységet képezett az anyával, és amikor az ilyen kapcsolat természetes volt.

**ANALIZÁTOR 498 614 33019** – annak a funkcionális egységnek a meghatározása, amely valamilyen egyfajta modalitáshoz tartozó érzékszervi információ fogadásáért és elemzéséért felelős. Az analizátor – része a reflektáló eszköznek, amibe úgyszintén beletartoznak: a végrehajtó mechanizmus – a parancsoló neuronok, a motoneuronok és a mozgató egységek összessége; és a speciális neuronok – a modulátorok, amelyek megváltoztatják más neuronok izgatottsági fokát.

**ANALIZÁTOR: ÍZLELÉSI 890 319718471** – idegfiziológiai rendszer, amelynek működése lehetővé teszi a szájüregbe bekerülő kémiai anyagok sajátos elemzését.

**ANALIZÁTOR: MOZGÁS 234891718411** – idegfiziológiai rendszer, amely működésének eredményeként történik azoknak a jeleknek az analizálása és szintézise, amelyek a mozgásszervektől érkeznek. Részt vesz a testi izmok állandó tónusának fenntartásában és a mozgás koordinációjában.

**ANALÍZIS: EGZISZTENCIÁLIS 319314819 008** – a modern pszichoanalízis egyik irányvonala – a személyiség kutatására irányul, létezésének teljes egészére és egyediségére – egzisztálására. Az egzisztenciális analízis abból a filozófiai tételből indul ki, hogy a valódi személyiségegy az emberben csak akkor tárulkozik föl, amikor megszabadul a világgal, a társadalmi közeggel alkotott okozati kapcsolatoktól. Az emberi létezés három időbeli módozatban tárgyalja – a múlt, a jelen és a jövő bevonásával; az idegrendszeri elégtelenségek akkor keletkeznek, amikor ezen módozatok egyike túlzott mértékben érvényesül, emiatt kialakul a személyiség belső világának beszűkülése és egzisztenciális látásmódjának horizontja korlátozódik.

**ANALÍZIS: FAKTORANALÍZIS 531488 918** – a sokrétű matematikai statisztika módszere, a statisztikailag kapcsolatban lévő jellemvonások kutatása során alkalmazzák azzal a céllal, hogy bizonyos számú rejtett tényező kimutatásra kerüljön a közvetlen megfigyelték közül. A faktoranalízis segítségével nem csak az egyik változó változásának a másik változó megváltoztatásából származó változási kapcsolata derül ki, hanem meghatározásra kerül ennek a kapcsolatnak a mértéke is, valamint felfedezhetőek azok az alapvető tényezők, amelyek a jelzett változások alapját képezik.

**ANALÍZIS: KÉZÍRÁS 4193179198** – a projektív módszerek egyike, amely a kifejezéstant tanulmányozó módszerek csoportjához tartozik.

**ANALÍZIS: KLASZTERANALÍZIS 498 311 819217** – a több dimenzió elemzésének matematikai eljárása, amely egy sor objektumot jellemző mutatók sokaságára alapozva teszi lehetővé azok csoportokra – klaszterekre – osztását úgy, hogy az osztályon belüli objektumok homogénebbek és hasonlóbbak legyenek, mint a különböző osztályok objektumai. Az objektumok számszerű paraméterei alapján kerülnek kiszámításra a közöttük lévő távolságok, amelyek az euklideszi mértékrendszer egységeiben (ez a leghasználatosabb) kerülnek kifejeződésre, vagy más mértékrendszerekben. Ez a módszer széles körben alkalmazott a pszicholingvisztikában.

**ANALÍZIS: KONTROLANALÍZIS 91891791987** – pszichoanalitikus folyamat, amely a pszichoanalitikus szakemberek szakmai felkészítésének a céljait szolgálja, amelyben a leendő pszichoanalitikus szakember, mint gyakornok vesz részt az oktatás második évében. Eközben önállóan folytat pszichoanalitikai üléseket folytat az ügyféllel, de minden ilyen szeánsz után megvitatja azt az oktatójával, ehhez szó szerinti feljegyzéseket használ, amelyben rögzítésre kerül a klienssel folytatott párbeszéd és a gyakornok saját megjegyzései.

**ANALÍZIS: KORRELÁCIÓS 319317819817** – a forma, a jel és a kapcsolati szorosság értékelésének statisztikai módszere, a vizsgált tulajdonságjegyek vagy faktorok figyelembe vételével. Segítségével lehetségessé válik nagyon rövid idő alatt jelentős mennyiségű adat

begyűjtése a vizsgáltak többségére vonatkozóan. Alkalmazható egy sor különös helyzetben, amikor a kísérlet általi megközelítés nehézkes, vagy nem is lehetséges – például etikai megfontolásokból. Lehetővé teszi olyan információk megkapását, amely változatosabb mintákon alapul, és amely közelebb áll a társadalomban létező realitáshoz – ellentétben a laboratóriumi kísérletekkel.

**ANALÍZIS: KÖZVETLEN 914 318901008** – pszichoterápiai módszer. A pszichoanalízis formája, amely kimondottan a skizofrénia gyógyítására irányul. A módszer jellemző vonása, hogy nem csak a páciens álmainak, de minden tevékenységének, a megfigyelt magatartásnak, a fejében hirtelen felötlő gondolatoknak, a különféle ostobaságoknak és furcsaságoknak pszichoanalitikus értelmezésére törekszik:

**ANALÍZIS: REGRESSZÍV 5193179182279** – statisztikai módszer, amely lehetővé teszi annak tanulmányozását, hogy hogyan függ bizonyos nagyság középértéke más érték variációjának nagyságától, vagy több érték nagyságától (ebben az esetben a többtagú regressziós analízis kerül felhasználásra). A regresszív analízist főként empirikus kutatások során alkalmazzák olyan feladatok megoldásánál, amelyek bizonyos hatások kiértékelésével vannak kapcsolatban (például az intellektuális tehetség hatása a sikeres előmenetelre, a motivációk hatása a viselkedésre), pszichológiai tesztek összeállításánál és így tovább.

**ANALÍZIS: RENDSZERANALÍZIS 319814 918217** – az objektumok és a jelenségek tanulmányozásának olyan megközelítése, amely abban fejeződik ki, hogy azokat fejlődő rendszerekként tekintik, a rendszer struktúrája és az átalakulási törvények, valamint a rendszer egésze fejlődésének kiemelése mellett.

**ANALÍZIS: RÖVID 519515819891** – a pszichoanalízis formája, amelyre az jellemző, hogy orientációja csak helyi témák-ra szorítkozik, ezek aktualitásuk pedig az előzetes pszichodiagnosztika szakaszában kerültek meghatározásra. A fenti analízis lefolytatásának alapvető eljárásai közé a szabad asszociációk elemzése és az átvitel tartoznak. A rövid analízis alkalmazása

különösen hatékony a neurotikus szimptómák meglehetősen könnyű formái esetében és az aktuális pszichológiai konfliktusok esetében.

**ANALÍZIS: SZÓBELI KOMMUNIKÁCIÓ SAJÁTÓSSÁGAINAK ANALÍZISE 491874319887** – a projektív módszerek egyike, amely a kifejezéstant tanulmányozó módszerek csoportjához tartozik.

**ANALÍZIS: TANULMÁNYI 519 5173198** – pszicho-analitikai folyamat, amely magasan szakképzett pszicho-analitikusok megteremtésének célját szolgálja. A leendő pszicho-analitikus saját oktatója konzultálásában páciensként vesz részt.

**ANALÓGIA 498712 8901** – Objektumok közti hasonlóság bizonyos vonatkozásokban. Az analógia használata a megismerésben, a feltételezések, a találgatások és a hipotézisek megtételének az alapja. Az analógia megállapítására szolgáló feladatok a pszichodiagnosztikai vizsgálatok tartalmába tartoznak. Az objektumok közti absztrakt jellemvonások alapján történő hasonlóság felfedezésének nehézségei a gondolkodás nem megfelelő fejlettségének, vagy sérülésének mutatója lehet.

**ANANKE 891714 219 372** (ananka) – reális igény, természetes szükséglet.

**ANDROGÉN 498 071 319807** – Férfi nemi hormonok, amelyek elsősorban a herékben termelődnek. A legaktívabb – a tesztoszteron – fontos szerepet játszik a férfi nemi szervek kifejlődésében.

**ANDROGINIA 989014 319788** – Azoknak az embereknek a megnevezésére szolgáló fogalom, akik sikeresen ötvözik magukban a hagyományosan férfi, és a hagyományosan női pszichológiai minőségeket. Az androginia – az ember fontos pszichológiai jellemzője, amely meghatározza a viselkedés megváltoztatásának képességét a helyzet milyenségétől függően. Hozzájárul a stresszel szembeni állóképesség kialakulásához, az élettevékenység különböző területein történő sikerek elérésében.

**ANEROSIA 888017 918 341** – A szexuális vonzalom hiánya.

**ANESZTETIKUS 514 317 988 277** – Érzékiségtől meg-fosztott.

**ANIMA 591048 789371** – a női kezdet.

**ANIMIZMUS 898 319781 489087** – Világnézeti elképzelések, amely szerint gyakorlatilag minden olyan objektumot élőnek nyilvánítanak, amelyek az emberi tevékenységgel valamilyen kapcsolatban állnak.

**ANIMIZMUS: GYERMEK 219014 319811** – A gyerekek által alkotott elképzelések, amelyek szerint még a nem élő objektumokat is élőknak tekintik. Ez különösen jellemző az öt éves korú gyermekekre és annak elmúlása a további társadalmi-megismerő fejlődés mértékétől függ.

**ANOMIE 598712 819 301** – Fogalom az eltérő viselkedés magyarázatára: öngyilkosság, apátia, elkeseredettség, stb. Ebben fejeződik ki a kultúra alapvető elemei lerombolódásának történelmi folyamata – mindenekelőtt az etikai normák terén – amely a társadalmi ideálok és a morál meglehetősen hirtelen változásakor jelenik meg.

**ANONIM ALKOHOLFÜGGŐK 489411319811** – társadalmi szervezetek, amelyek azokat az alkoholfüggőket egyesítik, akik kinyilvánítják készségüket, hogy készek önállóan kigyógyulni az alkoholizmusból, és segíteni mindebben másoknak, és azok rokonainak.

**ANTICIPÁCIÓ 2193178** – Egy rendszernek az a képessége, hogy bizonyos formában előre látja az események, jelenségek és a tevékenységek eredményeinek kifejlődését. A pszichológiaiában ennek a fogalomnak két elméleti aspektusa különböztethető meg:

1. képesség a cselekedet lehetséges eredményének elképzelésére annak végrehajtása előtt, és úgyszintén képesség egy probléma megoldási módjának elképzelésére, még mielőtt az valójában megoldásra kerülne (intuíció);
2. a szervezet képessége felkészülni valamilyen eseményre adandó reakcióra még annak bekövetkezése előtt; ez a várakozás, (vagy a megelőző tükröződés) általában meghatározott póz megjelenésében vagy mozdulatban fejeződik ki és a cselekvést fogadó mechanizmusa által jön létre.

**ANTILOKALIZACIONIZMUS 891041519719 091 –**

Neuro-pszichológiai irányzat, amelyben elismerték, hogy az agy egy egységes és nem differenciált egységet alkot, annak munkája az összes pszichikai folyamat egyenlő mértékben történő működését teszi lehetővé. Úgy tartották, hogy az agy bármely területének sérülése esetén a pszichikai funkciók általános hanyatlása megy végbe, amelynek mértéke attól függ, hogy milyen mértékben sérül meg az agyi rész.

**ANTIPSZICHIÁTRIA 391489 011 989 –** pszichológiai doktrina és ideológiai tan, amelyek a mítoszok megszüntetésére, leleplezésére, a modern pszichiátria, mint az erőszak tömeges formájának a radikális átalakítására irányul.

**ANTROPOFÓBIA 498716 019811 –** A neurózis egyik formája, amelyre jellemző az emberektől és a tömegtől való beteges félelem.

**ANTROPOGENESIS 219214 8179101 –** Az ember (homo sa-piens) származásának a folyamata és a minden fajta biológiai és pszichológiai értelemben vett Ember (Homo) fejlődése.

**ANTROPOLÓGIA 248318719 417 –** Biológiai tudomány, amely az ember és az emberi fajok származásával és fizikai szerveztségének evolúciójával foglalkozik. Néha szélesen értelmezik ezt a fogalmat úgy, mint az emberrel foglalkozó tudományok összességét.

**ANTROPOMORFIZMUS 918417 489217 –** Elképzelés arról, hogy az állatok rendelkeznek olyan pszichikai sajátosságokkal és képességekkel, amelyek csak az emberekre jellemzőek.

**ANYAG 5193618901 –** Neuromodulátor, arra szolgál, hogy az idegrendszerben átadja a fájdalom ingereit.

**APÁTIA 938 781 411 8779801 –** Olyan állapot, amelyre az érzelmi passzivitás, az érdektelenség, az érzések leegyszerűsödése, a környező események iránti közömbösség, az indíttatások és érdeklődések gyengülése jellemző. Alacsonyabb szintű fizikai és pszichológiai aktivitás mellett megy végbe. A pszichikum hosszú ideig tartó zavara eredményeként keletkezik, néha pedig az agyvelő bizonyos szervi sérülései esetében jelenik meg. Megfigyelhető

gyengeelműség esetében, előfordul, hogy hosszan tartó szomatikus betegség következménye.

**APNOE 841900 191 891** – A légzés rövidebb vagy hosszabb ideig tartó elnyomása.

**APPERCEPCIÓ 981 0191 38923109** – Az észlelés sajátossága, amely a tudat szintjén létezik és az észlelés személyiségi szintjére jellemző. Tükrözi azt, hogy az érzékelt benyomások milyen módon függenek az egyén múltbeli tapasztalatától és beállítottságától, az ember pszichikai tevékenységének általános tartalmától, és egyéni különleges tulajdonságaitól.

**APRAXIA 419 891 39980319** (apractognosia) – a szándékos céltudatos mozgások és cselekedetek zavara, amely során célirányos mozdulatok kivitelezése lehetetlen, annak ellenére, hogy az intellektus, valamint a mozgás- és érzékelő rendszerek normálisan funkcionálnak.

**ARANY IGAZSÁG 591 718 9181419** (a viselkedés arany igazsága) – azok az emberek, akik bekapcsolódnak a személyek közötti kölcsönös egymásra hatás folyamatába, imperatív szabály alapján kell, hogy tevékenykedjenek: úgy viselkedj a másikkal szemben, hogy ez új erőt tudjon adni a másiknak és neked is. A tradicionális forma egy kissé más: úgy viszonyulni a másikkhoz, mint ahogyan azt te elvárod, hogy mások viszonyuljanak hozzád.

**ARCHETÍPUS 541 318 016** – az analitikus pszichológia terminusa, amely a nemzedékről nemzedékre szálló pszichikum örökletes tudatalatti ősmintájának és pszichikai struktúrájának a lényegét, formáját és kapcsolatának módozatát jelenti. Az archetípusok biztosítják a magatartás alapját, a személyiség strukturaltságát, világfelfogását, belső egységét és a kultúra valamint a kölcsönös megértés összefüggési kapcsolatát.

**ARHIVÁLÁS 891001 89819** – az információ hosszú távú emlékezetben történő strukturalása és szervezése.

**ARTEFACT 5194 3918019 99801** – Jelenség vagy hatás, amelyet a kutató kísérletként alkalmaz.

**ASSZIMETRIA 519064 08918** – a szimmetria hiánya vagy

megbomlása.

**ASSZIMILÁCIÓ 419712 819** – olyan mechanizmus, amely lehetővé teszi a korábban megszerzett tudások és képességek új feltételek közötti alkalmazását, azok lényeges megváltoztatása nélkül: segítségével az új tárgy vagy szituáció egyesül azon tárgyak összességével vagy egy másik szituációval, amelyre már létezik séma.

**ASSZOCIÁCIÓ 591 482 891098** – Olyan kapcsolat a pszichikai jelenségek között, amely meghatározott feltételek mellett keletkezik, ennek során az egyik (felfogás, elképzelés) aktualizálódása magával vonja a másik megjelenését. Az asszociáció pszicho-fiziológiai alapja – a feltételes reflex. A szociálpszichi-choló-giában – olyan csoport, amelyben hiányzik a csoport közös tevékenységét egyesítő szervezés és irányítás, de ahol az interperszonális kapcsolatokat közvetítő értékorientációk a csoportos kommunikáció feltételeinek meglétekor nyilvánulnak meg.

**ASSZOCIANIZMUS 548714 3198 01** – A világi pszichológiai gondolat egyik alapvető irányzata, amely a pszichikai folyamatok dinamikáját az asszociáció elvével magyarázza.

**ASTASIA 918008 969314** – az állva maradás képességének zavara, amit a testizmok koordinációjának zavara okoz az agy homloklebenye és kéregteste nagymértékű sérülése esetén.

**ASZINKRONICITÁS 519718314 812** – olyan folyamatok jellemzője, amelyek időben nem esnek egybe.

**ASZKÉZIS 498714 819** – antik fogalom, amely az atléták sportversenyekre való felkészülését jelenti. A továbbiakban szélesebben értelmezést kapott és mindinkább a gonoszságok ellen vívott harcot, valamint az erényes életre történő törekvést jelentette.

**ASZTÉNIA 456 891 01 2139** –

1. Ideg-pszichikai gyöngeség; fokozott fáradékonyságban és kimerültségben, az észlelési küszöb alacsony mértékében, a hangulat rendkívüli ingadozásában, alvászavarokban mutatkozik meg. Különböző megbetegedések során túlzott szellemi és fizikai megterheléseknél, hosszú ideig tartó negatív



élmények és konfliktusok esetében keletkezik.

2. A jellem meghatározó tulajdonsága. Az asztenikus csoportnak két fajtája van – az asztenikusok és a pszi-cho-asztenikusok (pszichaszténia). Ezek közös vonásai – fokozott érzékenység és gyors kimerülés. Ők neuropszichikai értelemben ingerültek és kimerültek.

**ASZTENIKUS 555 8910198 45** – az a személyiség, aki a következő testalkati sajátosságokkal rendelkezik: soványság, keskeny vállak és mellkas, hosszú lábak, hosszúkás arc, hosszú és keskeny orr. Az aszténias általában skizoid vagy skizofrén temperamentumú, jellemző rá a zárkózottság, a magába fordulás, a külső ingerekre történő nem megfelelő válaszreakció, a fokozott sérülékenység érzelmi ridegség mellett, az asztenikus érzések átélése.

**ASZTEREOGNÓZIA 531 488914 019** – a tapintási agnózia fajtája; úgy jelenik meg, hogy az ismerős tárgyak becsukott szemmel történő érintése során lehetetlenné válik azok felismerése. Ez az agy koponyatetői területén elhelyezkedő másodlagos agykérgi mezők sérülésének következménye, ahhoz vezet, hogy romlik az agy koponyatető területi agykérgébe érkező különféle bőr-kinetikus érzékelések analízise és szintézise a tárgy tapintása közben, és gyengülnek a tárgyak tapintási képei.

**ASZTROLÓGIA 489717 319481** – Az égitesteknek a földi életre, többek között az ember sorsára és viselkedésére gyakorolt hatásának az ősi tana.

**ATAVIZMUS 891012 31978014** – a szervezet által, annak fejlődése során, bizonyos olyan tulajdonságjegyek megjelenítése, amelyeket távoli őseitől örökölt, viszont korábban ezek a tulajdonságjegyek fontos alkalmazkodási szerepet tölthettek be, amelyek később elvesztek.

**ATRÓFIA 314812 819714** – az organikus struktúra degenerációja. A pszichológiában bizonyos nem alkalmazásból eredő pszichikai funkció degenerációja, vagy a kedvezőtlen, traumát kiváltó hatások megléte – hosszú ideig tartó stressz, konfliktusok, frusztráció, narkotikumok, intoxikáció, stb. értelemben alkalmazzák.

**ATTRIBÚCIÓ 918919 818 714** – olyan jellemvonások társadalmi objektumoknak (embernek, csoportnak, társadalmi közösségnek) való tulajdonítása, amelyek nem szerepelnek az érzékelés mezejében. Az attribúció – közvetlenül észlelt információ «kiegészítésének» alapvető módja. A hazai pszichológiában a társadalmi attribúciót úgy tekintik, mint sok társadalmi folyamat mechanizmusát; bemutatásra kerül annak szerepe a csoportok közötti kölcsönhatásban, a házastársi kapcsolatok szabályozásában, a termelési konfliktusok megjelenésében, stb.

**ATTRIBÚCIÓ: KAUZÁLIS 498714318712** – más emberek viselkedése motívumainak és az egyének közötti érzékelés okainak ember általi interpretációja.

### **A TUDAT ELHALVÁNYULÁSA HALVÁNYODÁS**

**398971 1 21919** – a tudat tevékenységének a zavara, amire jellemző a külső világban történő nagymérvű dezorientáltság a cselekvések logikai következetességének viszonylagos megmaradása mellett. Éles és félelmetes hallucinációk kísérik. Megjelennek a félelem, a gonoszság és az unalom erős effektusai, kiütözik az agresszív tevékenységek iránti hajlam.

**A TUDATOSULÁS PONTATLANSÁGA 498 317918481** – bármely egyéni eltérés a stimulus megszokott értelmezésétől.

**AUDITÓRIUM 319481919241** – a pszichológiában – beszédet érzékelő csoport. Általában a térben elhelyezett kis méretű csoport, amelyet a kommunikátorral történő kölcsönhatás tart össze a szóbeli közlések érzékelése közben.

**AUTIZMUS 428 516 319017** – fogalom, amely szélsőséges formájú és állapotú pszichológiai elidegenedést jelent, ez abban fejeződik ki, hogy az egyén elkülönül, „elzárkózik”, „elfut” a valósággal összefüggő kapcsolatoktól és elmélyül saját élményeinek zárt világában, ilyenkor zavar keletkezik a gondolkodás tudatos szervezésében abból eredően, hogy az a túlradó érzelmi igényeknek alárendelődik.

**AUTIZMUS: A KORAI GYERMEKKORBAN 428 516 319017 491** – klinikai szindróma, amelynek fő jegyei a következők: a gyerek

veleszületett tulajdonsága, hogy képtelen érzelmi kapcsolatot teremteni tekintet, mimika és gesztusok segítségével, miközben ez nem feltételez alacsony intellektuális színvonalat; a viselkedés sztereotip jellege; az ingerekre történő nem szokványos reakciók; a beszédkészség fejlődésének hibái; korai megjelenése (az életkor 30. hónapjáig).

**AUTIZMUS: GYEREEKKORI 428 516 3190** – annak a gyerekeknek vagy serdülőkorúnak a tulajdonsága, akinek fejlődésére a környezettel való kapcsolatok hirtelen lecsökkenése, a gyengén fejlett beszédtévesztés és a környezetben zajló változásokra történő sajátos reakció jellemző.

**AUTOAGRESSZIÓ 5148 714 318 912 81** – (autóagresszió) – Az agresszív viselkedés formája – agresszív cselekedetek, amelyeket az egyén saját maga ellen irányít. Önhibáztatásban, önmegaláztatásban, az egyén önmagának történő testi sérülések okozásában, öngyilkossági viselkedésben nyilvánul meg.

**AUTOEROTIZMUS 538744898712** (autoerotizmus) – fogalom, amely a gyermeki szexuális élet első fázisát jelenti, ennek során a nemi kielégülés különböző formái kerülnek alkalmazásra a saját test egyes részeinek segítségével, azonban idegen tárgy használata teljes mértékben hiányzik.

**AUTOHIPNÓZIS 512 319 419817 47** – (autóhipnózis, önhipnózis) – Önhipnózis – olyan hipnózis, amelyet önmagunk idézünk elő, – a heteróhipnózissal ellentétben, amely egy másik ember befolyásának hatására keletkezik.

**AUTOMATIZÁLÁS 498714 319814 914** – A végrehajtandó cselekvés átmenete a nem tudatos ellenőrzés szintjére, amikor az alapvető szerepet az észlelés és az érzékelés kapja, főként a kinezetikus.

**AUTOMATIZMUS 589318 714917 31** – (a nem tudatos automatizmus) – Olyan cselekedetek, amelyek a tudat közvetlen részvétele nélkül mennek végbe – amelyek „maguktól történnek”, tudatos irányítás nélkül.

**AUTONÓM ERKÖLCS 528641 3184** – szabályok, amelyeket maga

az ember határoz meg, és azok szintén őáltala változtathatók is.

**AUTOSZKÓPIA 594 899 706541** (heautuskopia) – Parapszichológiai fogalom, amely az egyén esetében azt az érzést kelti, mintha saját magát kívülről szemlélne. Ez a jelenség rendkívüli fáradtság esetén jelentkezhet, az egyéneknél pszichikai elváltozások nélkül.

**AUTOTRÉNING 498 017 999067** (autotrénning) – autogén, önmagunk által végzett tréning.

**AVOKALIA 518 514 318912 512** – A motorikus amusia formája, mely során elvész annak a lehetősége, hogy dallamot formáljunk a hangunkkal, vagy hangszerek segítségével.

**AZ AGYFÉLTEKÉK KÖZÖTTI ASSZIMETRIA 418718391 488** – a pszichikai funkciók bal és a jobb agyfélteke közti megoszlásának jellemzője: bizonyos pszichikai funkciók végrehajtása során a bal agyfélteke tölt be vezető szerepet, mások esetében pedig, a jobb.

**AZONOSÍTÁS 51948 01 216** – ezt a fogalmat a szocializáció legfontosabb mechanizmusának tekintik, amely abban nyilvánul meg, hogy az egyén a csoportba történő belépésekor szociális szerepet vállal, tudatosul benne a csoporthoz való tartozás, a szociális szabályok kialakulása és a többi.

**AZONOSÍTÁS: CSOPORTOS 819917 818 941** – Amikor az egyén bizonyos szociális csoport tagjának általános alakjával azonosítja magát, aminek alapján megtörténik az alak céljainak, értékeinek, gyakran kritika nélkül történő átvétele.

**AZONOSÍTÁS: KOLLEKTÍV 514217 219890** (kollektív jellegű azonosítás) – közös tevékenység alkalmával keletkezik, a humán viszonyok egy formája, eközben a csoport egy tagjának az élményei átadódnak egy másik tagnak, amik az ő számára olyan viselkedés motívumokat jelentenek, amelyek megszervezik az ő saját tevékenységét, ezzel egy időben irányul a csoportcél megvalósítására és a zavaró hatások (frusztráció) elhárítására. Jelenti a motiváció egységét, a kölcsönös viszonyok alakulását az erkölcsi elvek alapján. Különösen teljességgel az együttérzésben és

a részvétben fejeződik ki, amikor a csoport minden tagja érzelmileg és tevékenyen reagál minden egyes tag sikereire és sikertelenségeire.

**AZONOSÍTÁS: NARCISZTIKUS 5914 891087 019** – Az elveszített szexuális objektumnak az Én-re történő kivetési folyamata, amikor a kiemelt libidó az Én-re irányul, eközben az ember úgy viszonyul a saját Én-jéhez, mint egy elhagyott objektumhoz és olyan ambivalens impulzusokat irányít az Én-re, amelyek – egyebek mellett – agresszív komponenseket is magukba foglalnak.

**AZONOSÍTÁS: NEMI-SZEREPE 519719 89049 61** – az ember meghatározott nemének megfelelő pszichológiai és viselkedési tulajdonságok megszerzésének folyamata és eredménye a gyermek által; ezen keresztül önmagának, mint meghatározott nemű embernek az azonosítása, és az ugyanolyan nemű vagy az ellenkező nemű ember pszichológiai vonásainak és emberi viselkedési sajátosságainak megszerzése, beleértve a tipikus nemi viselkedést.

**AZONOSÍTÁS: SZEMÉLYI 598 067 918804** – olyan mechanizmus, amelynek hatása az egyénnek a más emberekkel, mindenekelőtt a szülőkkel alkotott erős érzelmi kapcsolataira alapul, ami a hozzájuk, a «másik jelentősekhez» való hasonlósághoz vezet, leggyakrabban nem tudatosult módon. A másik emberre, mint mintára történő orientáltság jelentősen megemeli a szociális megtanulásának mutatóit.

**AZONOSÍTÁSI MECHANIZMUSOK 489614 718 8918** – lehetővé teszi áttételesen a «személyiségbeli» tapasztalat átadását – a személyes példán keresztül, «fertőzés», utánzás.

**ÁGENS 599047889310** – A telepátiával foglalkozó kísérletekben – az az egyén, aki át kell, hogy adjon valamit az alanynak, vagy valamit közölnie kell vele.

**ÁLLANDÓSÁG 51438891817** (az érzékelés konstans volta) – az érzékelés törvényszerűsége, amelyben áttekintésre kerül az ingerlő sajátosságai és a pszicho-fiziológiai törvényszerűségek közötti kapcsolat. Viszonylagos állandóság, az észlelt objektumok jellemzőinek függetlensége az észlelés feltételeinek megváltozása során. Lehetővé teszi változatlanul megőrizni a tárgy sajátosságait,

függetlenül attól, hogy milyen távolságból, milyen szögből és milyen megvilágításban történik azok észlelése.

**ÁLCÁZÁS 488 616 001 919** – annak a cselekedetnek a folyamata és eredménye, amely arra szolgál, hogy valakit vagy valamit észrevehetetlenné, láthatatlanná tegyenek valaki számára.

**ÁLCÁZÁS: VIZUÁLIS 816 001 919 814** – az inger jegyei észlelésének romlása (az aktuálisan észlelendő tárgy) más inger megjelenítésével, amely képes:

1. egy időben hatni az alapvetővel (szimultán álcázás);
2. megelőzni azt (egyenes álcázás);
3. követni azt (ellenkező irányú álcázás).

**ÁLLAPOT 598 498 79849** – a legáltalánosabb formában – bármely rendszer jellemzője, amely annak a helyzetét tükrözi a környezet koordinációs objektumaihoz viszonyítva. Az ember állapota megfigyelhető belülről vagy kívülről. Ez a külső szituációhoz vagy közeghez való adaptáció szabályozó funkciójaként szerepel. Belső megfigyelt állapot – ez a tudat által a jólétnek, (nem jó létnek), komfortnak, (diszkomfortnak), egy meghatározott időben történő rögzítése az organizmus bizonyos alszisztémáiban, vagy az organizmusban egészében. A külsőleg megfigyelt állapot – a jólét (nem jó lét), a komfort (diszkomfort) foka, amelyet a külsőleg leolvasott tulajdonjegyek határoznak meg.

**ÁLLAPOT: DISZKOMFORTOS 319 498541589** – a nem lokalizált negatív érzelmek átélése, amelyekre jellemzőek a kellemetlen érzések (fejfájás) és a kellemetlen pszichofiziológiai elmozdulások.

**ÁLLAPOT: FUNKCIONÁLIS 548 491 89148514** – az idegrendszer háttéri aktivitása, amelynek a körülményei között reali-zálódnak a viselkedési aktusok. Az agy működésének általános, integrált jellemzője, struktúrája sokaságának általános állapotát jelenti.

**ÁLLAPOT: HIPNOTIKUS 548941498571** – a lelki állapotnak egy sajátos fajtája, amely megletekor hisztérikus szimptomák

keletkeznek.

**ÁLLAPOT: KISZORÍTÁSÉ 518 498 21948** – sajátos pszichikai állapot, amelynek köszönhetően a nem tudatos gondolatok nem lettek képesek tudatosakká válni.

**ÁLLAPOT: NYOMASZTÓ 581 489671 49** – nem akaratlagos, a tudatban hirtelen megjelenő nyomasztó gondolatok, elképzelések vagy cselekvésre ösztönző motívumok, amelyek úgy kerülnek felfogásra, mint amelyek idegenek, érzelmileg nem kellemesek. Megjelenhetnek visszaemlékezések, kételyek, ösztönzők, külső cselekvések formájában. Gyakran összefüggnek beteges kényszerítő élményekkel azok újbóli megvalósításával kapcsolatban.

**ÁLLAPOT: REAKTÍV 219 3187148** – sajátos pszichikai állapotok – pszichogéniumok, amelyek klinikai képében tükröződik a pszichikai trauma tartalma.

**ÁLLAPOTOK: HATÁR JELLEGŰEK 514 819 318 481** – a gyöngge, elmosódott ideg-pszichikai rendellenességek egész sorának általános megnevezése, amelyek közel állnak a pszichikai egészség és a kifejezett patológia feltételes határához.

**ÁLLAPOTOK: PSZICHIKAI 518 491 318 498 194** – olyan fogalom, amelyet arra használnak, hogy feltételesen kiemeljék az individuuum pszichikumában a viszonylag statikus momentumot – attól a pszichikai folyamat fogalmától eltérően, amely a pszichikum dinamikus momentumait hangsúlyozza, és a pszichikai sajátosság fogalmától, amely a pszichikai jelenség stabilitására mutat rá – azok személyiség struktúrájában való rögzülésére és megismétlődésre való képességére. Az individuuum tevékenysége rendszerének integrális jellemvonása, amely jelzi annak realizálási folyamatait és azok kölcsönös egyeztetését.

**ÁLLAPOTOK: PSZICHODELIKUS 518 498 891 494** – a tudat megváltozásai, amit az vált ki, hogy pszichodelikumok kerülnek be a szervezetbe.

**ÁLLAT: AGRESSZÍV VISELKEDÉS 219 006 918782** – Az állat támadó jellegű magatartása és olyan cselekedetei, amelyek ugyanannak a fajnak vagy ritkábban más állatfajnak a képviselői

ellen irányul; olyan magatartás, ami arra irányul, hogy megsemmisítsék, vagy eltávolítsák őket a hatáskörből.

**ÁLLAT: CSOPORTOS VISELKEDÉS 548 613 988 0491** – egyeztetett közös cselekedetek, az állatok viselkedése (sok magasrendű gerinctelené és gerincesé), amelyeket együttélési csoportokban realizálnak – állandó vagy ideiglenes csoportosulásokban, amelyek, az egyszerű csapatba verődéstől eltérően a kölcsönhatás és kommunikáció megfelelő struktúrájával rendelkeznek: nyájak, falkák, családok, stb.

### **ÁLLAT: DEMONSTRATÍV MAGATARTÁS**

**51948191889 818** – Az állatok kommunikációinak formája, amely arra szolgál, hogy tájékoztassa a többi egyedet az állat fiziológiai állapotáról. Leggyakrabban az elijesztésben és az udvarlásban fordul elő.

### **ÁLLAT: ESZKÖZZEL VÉGZETT CSELEKEDET**

**599061 298 013** – (az állatok eszközzel végzett tevékenysége, az állatok eszközzel végzett cselekedetei). Az állatok tárgyhasználatának speciális formája, amikor egy tárggyal – munkaeszközzel – hatást gyakorolnak egy másik tárgyra vagy állatra; olyan magatartás, amely során bizonyos tárgyakat a más tárgyakra való hatás kifejtésére használják.

**ÁLLAT: GONDOLKODÁS 599 891 048916** – A külső világ pszichológiai jelenségének tükröződési folyamata, (amely jellemző a magas szintű gerinces állatokra, főként a főemlősökre). Jellemző rá az a képesség, hogy aktívan felfogják a tárgyak közti kapcsolatokat és aktívan létesítenek kapcsolatokat a tárgyak között általánosított pszichikai képek alapján. Motorikus-szenzoros elemzéssel valósul meg, amely a különféle helyzetek közös vonásainak a kiemelésére irányul és az élőhely rendkívül általánosított formájának a megalkotására, amely az ember világképéhez hasonló.

**ÁLLAT: INTELLEKTUS 548916 319 884** – Az állatok pszichikai tevékenységének legmagasabb formája (felső gerincesek), kitűnik azzal, hogy a környezetnek nem csak a tárgyi komponenseit



tükrözi, hanem azok viszonyát és kapcsolatát is (szi-tuá-ciókat), valamint a bonyolult feladatok nem sztereotip jellegű megoldását – olyan az átvitel különböző módjaival és különböző operációk alkalmazásával, amelyeknek az elsajátítása a megelőző egyéni tapasztalat során történt.

**ÁLLAT: KOMMUNIKÁCIÓ 598061 984718** (kommunikáció) – Az információ átadása az egyik egyedtől a másikig – «az állatok nyelve». Az állatok kommunikációja, eltérően az emberekéétől, – zárt, veleszületett jelek rendszere (hangok, kifejező pózok és testmozdulatok, szagok). A póz és a mozdulatok nyelve által végzett kommunikáció rituális formát ölthet.

**ÁLLAT: KONSTRUKTÍV TEVÉKENYSÉG 599068 909 719** – tárgyak manipulálása, aminek eredményeként az állat egy teljes objektumot épít meg: néhány csiga, hal, béka és madár fészke; a rágcsálók különféle lakhelyei; a borzok kunyhói és gátjai; a majmok alvó fészke, stb.

**ÁLLAT: KÖZÖSSÉG 891641898 712** – A csapatokban, falkákban, családokban történő élet széles körben elterjedt az állatok között. Azoknál az állatoknál, amelyek közösségekben élnek a kommunikációnak különösen bonyolult formái figyelhetők meg. Sok közösség jellemző vonása – tagjainak a hierarchiája.

**ÁLLAT: KUTATÓ VISELKEDÉS 591897388716** – Az állatok pszichikai tevékenységeinek a komponense, ami biztosítja viselkedésük biológiailag adekvát orientáltságát az újdonság helyzetében.

**ÁLLAT: ÖSZTÖNÖS VISELKEDÉS – 819 061 318941** – Az adott állatfaj fejlődése során – a filogenezisben – kialakult örökletesen rögzített, veleszületett, a faj minden képviselőjénél közös (faj specifikus) viselkedési komponens összessége, amelyek az állatok élettevékenységének az alapját képezik.

**ÁLLAT: PSZICHIKA: SAJÁTOSság 48891678 9061** – Az állatok pszichikájának az emberi pszichikumtól való eltéréseiről van szó. Általában úgy tartják, hogy az állatok viselkedésének minden formája – az ösztönök, pontosabban, az ösztönös cselekedetek – a viselkedés genetikailag rögzített, örökletes elemei.

**ÁLLAT: PSZICHIKAI TEVÉKENYSÉG 598748 319891** – Az állatok viselkedésének és pszichikumának teljes komplexuma, amely arra irányul, hogy az organizmus életfontosságú kapcsolatokat teremtsen a környezettel; az a folyamat, amelyik tükrözi a tevékenységnek, mint terméknek a pszichikai jellegét és az állat külső világban végzett aktivitásának a megnyilvánulását. Az állatpszichológiában tanulmányozzák (etológia).

**ÁLLAT: RITUÁLIS VISELKEDES 598061 789 671** – A pózok és mozdulatok nyelvének segítségével végzett kommunikáció, amely rituálék formáját ölti. Az állatok rituáléi – azoknak az ösztönös cselekedeteknek a bonyolult összessége, amelyek elvesztették elsődleges funkciójukat és az élettevékenység más szférájába mentek át, mint jelek vagy szimbólumok.

**ÁLLAT: SZOCIÁLIS RANG 599 061891 67** – Az állatoknál meglévő közösségi kölcsönös kapcsolatok formái, amelyek a közösségeikben hierarchiához hasonló jelenségeket alkotnak.

**ÁLLAT: TANULÁS 388 916890819** (tanulás az állatoknál) – Az ontogenezisben az egyéni tapasztalatgyűjtése és annak felhalmozása, a pszichikai tevékenységek alapjait képező veleszületett (ösztönös) adottságok tökéletesítése és megváltoztatása az élőhely konkrét feltételeinek megfelelően. Készség arra, hogy a már megtörtént szituációkból beszerzett egyéni tapasztalat átvitelre kerüljön az újakba, aminek köszönhetően bekövetkezik az élő szervezeteknek az élőhelyhez történő alkalmazkodása.

**ÁLLAT: TERRITORIÁLIS VISELKEDES 591488 789319** – Az állatok aktivitása különféle formáinak összessége, amely egy olyan meghatározott terület (tér, hely) elfoglalására és használatára irányul, amellyel minden vagy néhány életfunkció kivitelezése kapcsolatos – alvás, pihenés, táplálkozás, szaporodás stb.

**ÁLLAT: UTÁNZÁS 5980674 819** (utánpás az állatoknál) – A tanulásnak a kommunikáció feltételei melletti sajátos formája, amikor az egyik állat követi a másik példáját.

**ÁLLAT: VISELKEDES 598594 398714** – élőlényekre jellemző, a környezettel folytatott kölcsönös kapcsolatuk, amely külső

(mozgási) és belső (pszichika) aktivitásukban nyilvánul meg, a pszichikai tevékenység külső megnyilvánulásai.

**ÁLMODOZÁS 219817 318887** – fantázia, álom, amely képzeletben kellemes, kívánt képeket fest a jövőbeli vagy a tisztán csak kitalált «jelenlegi» életre.

**ÁLMODOZÁS 917 481 81931** – sajátos belső tevékenység, amelynek formáját nem ritkán átveszi a képzelet; a kívánt jövő gondolatbeli alakjának létrehozásában rejlik.

**ÁLOM 489614 319 8** – a valóság átalakulásának elengedhetetlen feltétele, serkentő ok, a tevékenység motívuma, amelynek végleges megvalósulása késleltetett jellegű; a képzelet sajátos formája, amely a meglehetősen távoli jövőben helyezkedik el és a magas minőségű életről alkotott elképzeléseket foglalja magában. Azok a jövőbeli tervek, amelyek a szubjektum elképzelésében jelennek meg és amelyek a számára fontos szükségleteket és érdekeket elégítik ki.

**ÁLOMLÁTÁS 48131931781** – annak az elképzelésnek a szubjektív átélése, főként vizuális modalitásúaké, amelyek rendszeresen keletkeznek alvás közben – főként a gyors, a (paradox) alvás fázisban, amelyet vizuális képek kísérnek.

**ÁLOMLÁTÁS: AZ ÓHAJOK BETELJESÜLÉSE 518 491319 89** – az olyan álomlátásoknak a csoportja, amelyek az álom során a kívánságok hallucinális beteljesülését biztosítják.

**ÁLOMLÁTÁS: GYERMEKI 519 814319 418** – a gyermekkor időszakának az álomlátása; általános vonásuk – azoknak a kívánságoknak a megvalósulása, amelyek napközben keletkeztek és nem teljesültek be.

**ÁLOMLÁTÁS: KÉNYELMES 548948 514817** – amely igyekszik megszüntetni az irritációt és megnyújtani az álmot – például, a szomszédok azt álmodják, mintha innának.

**ÁLOMLÁTÁS: NEM ELFERDÍTETT 518 497319 28** – olyan álomlátások, amelyek azonnali, egyenes, nem rejtett beteljesülését adják az ébrenlétbe nem teljesült óhajainak.

**ÁLOMLÁTÁS: TELEPATIKUS 519 48 919617514 (4 min)** – az

álmólátásoknak egy lehetséges fajtája, amelyeknek megkülönböztető jegye és fő jellemzője – az álmólátás és az esemény egybeesése, lehetséges, hogy telepatikus küldési módszeren alapszik.

**ÁLOMLÁTÁS: A KELETKEZÉSÉNEK A SÉMÁJA 59149851916** (az álmólátás és a pszichopatológiai képzetek keletkezésének a sémája) – a pszichopatológiai képzetek és az álmólátásoknak az alapvető sémája egy: a kiszorítás – a cenzúra gyöngülése – a kompromisszum keletkezése. Mindkét esetben megfigyelhetők a sűrűsödés, a helyettesítés és a fölszíni asszociációk jelenségei.

**ÁLOMLÁTÁS: CENZÚRA 548 81431918** – az álmólátás eltorzításának a mechanizmusa, amely az álmólátás anyagának a kihagyását, módosítását és átcsoportosítását realizálja.

**ÁLOMLÁTÁS: EGYÉRTELMŰ TARTALOM 51947131989** – az álmólátás képei, amelyek az alvás menetében jelennek meg, – álmólátás, ahogyan azt megjegyzik, ahogyan azt megjegyezésre került.

**ÁLOMLÁTÁS: ÉRTELMEZÉS 514128489 481** – a pszichoanalízis egyik legfontosabb módszere, amely lehetővé teszi a személyiség legmélyebb erőinek a megismerését – főként a nem tudatosakat – és azt, hogy megmagyarázzák megjelenésének az igazi motívumait.

**ÁLOMLÁTÁS: FORRÁS 549214217 48** – ezek lehetnek:

1. friss és pszichológiailag friss élmény, amely közvetlenül átadódott az álmólátásban;
2. néhány olyan élmény, amely az álmólátás által egy egységbe egyesült;
3. egy vagy néhány legjelentősebb élmény, amelyek az álmólátásban egyidejű, de közömbös élményekkel helyettesítik egymást;
4. olyan belső jelentős élmény (benyomás, gondolat), amelyet azután állandóan új, de közömbös élmények helyettesítenek az álmólátásban.

**ÁLOMLÁTÁS: INVERZIÓ 54821721949** – az álmólátások és

azok értelmi elemei áttevődésének a folyamata és eredménye. Ide tartoznak: «a gondolat átformálódása», az ellentétes által történő helyettesítés, a szituációnak a megváltozása, az események követése rendjének a megváltozása, az álomlátás elemeinek a teljes megváltozása.

**ÁLOMLÁTÁS: KATEGÓRIA 549317 21918** (az álomlátás három kategóriája) – az álom rejtett tartalmának a nyílt tartalomhoz való viszonyában – az álomlátásnak olyan kategóriái különböztethetők meg, mint:

1. a teljesen átgondolt, érthető álomlátások, – amelyek lehetővé teszik annak nehézség nélkül magyarázatát a normális szellemi élet pozíciójából;
2. olyan álomlátások, amelyek egymással kapcsolatban vannak és értelmüket tekintve világosak, azonban mégis különösek, – amelyeknek az értelme nincs kapcsolatban a szellemi életünkkel;
3. olyan álomlátások, amelyek mentesek a gondolattól és értelmetlenek, – összefüggésteleneknek, zavartak-nak és értelmetleneknek tűnnek (az álomlátások többsége).

**ÁLOMLÁTÁS: KISZORÍTÁS 519317418914918** – («a pszichikai értékek átértékelése») alvás közben történő sajátos folyamat, amely során az álomlátás igazi tartalmát a másodfokú képek hamis élessége fedi el.

**ÁLOMLÁTÁS: MEGVÁLTOZTATÁS 54831721949** – az álomlátás gondolatai megváltozásának folyamata és terméke az álomlátás cenzúrájának részbeni hatása alatt. Ennek a fő eszköze a – megváltoztatás.

**ÁLOMLÁTÁS: OKOZATI FÜGGŐSÉG 51849131819** (okozati függőség az álomlátásban) – vagy egyáltalán nem fejeződik ki, vagy a következetesség váltja föl az álomlátás két egyenlő hosszú szakaszában. Ez a felcserélődés gyakran visszafordítható.

**ÁLOMLÁTÁS: REJTETT GONDOLAT 51421721819** (az álomlátás látens gondolatai) – valójában, az álomlátásnak a nem tudatos tartalma, amelynek a legerősebb eleme a kiszorított hajlamok,

amelyek kifejeződésük elváltozott formái mögött bújnak meg.

**ÁLOMLÁTÁS: REJTETT TARTALOM 51857481917** – az álomlátás elemzése során kapott anyag, amely az álomlátásnak az igazi tartalmát jellemzi.

**ÁLOMLÁTÁS: SZIMBÓLUM 59849131959** – a szimbólumok rendszere, amely az álomlátás tartalmának a feltárására irányul.

**ÁLOMLÁTÁS: SZIMBÓLUM TÁRGYI 519317419514** – nem nagy az olyan tárgyaknak a készlete, amelyek megjelennek az álomlátások során. Ide tartoznak: az emberi test teljes egészében, a szülők, a gyerekek, a fiú testvérek, a lány testvérek, a születés, a halál, a meztelenség, és a többi.

**ÁLOMLÁTÁS: TANULMÁNYOZÁS 51821731919** – a pszichoanalitikus kutatások tevékenységnek az egyik legfontosabb irányzata. A mély pszichikai folyamatok kutatásának a legmegbízhatóbb útja.

**ÁLLÓKÉPESSÉG 54831254848** – jellemző rá az egyén magas fokú munkabírása, a különböző kihívásokkal szembeni stabilitása, képessége a hosszan tartó szünet nélküli tevékenységre – még olyan esetekben is, amikor néhány napig meg van fosztva az alvástól. Az ezzel ellentétes fogalom – asthenia.

**ÁLTALÁNOS DOLGOK ÖSSZESSÉGE 548319 31748** – a szubjektumok sokasága, amelyekre áterjednek a kutatás eredményei. Az ezzel ellentétes fogalom – a kiválasztás.

**ÁLTALÁNOSÍTÁS 319891418** – az a folyamat, amelynek eredményeként az alany magatartásbeli válaszreakciót mutat minden ingerkeltőre vagy szituációra, ami az olyan feltétlen ingerlőkhöz vagy a szituációhoz hasonló, amelyben létrejött a megerősítés.

**ÁLTALÁNOS TUDOMÁNYOS MÓDSZERTAN**

**489617 31948** – ehhez tartoznak az univerzális elvek kidolgozásának a tudományos megismerés eszközeinek és formáinak, megkísérlései, amelyek, legalább is potenciálisan nem valamilyen konkrét tudománnyal vannak kapcsolatban, hanem

a tudományok széles körében alkalmazottak, miközben, eltérően a filozófiai módszerektől, mégis megmaradnak a saját tudományos megismerés keretein belül, nem terjedvén ki az általános világnézeti szintre. Ide tartoznak például a szisztematikus tudományos elemzés koncepciói, a strukturális-szintű megközelítés, a bonyolult rendszerek leírásának kibernetikus rendszerei és mások. Ezen a szinten kerülnek kidolgozásra a tudományos kutatás felépítésének általános problémái, az elméleti és az empirikus tevékenységek megvalósításainak a módozatai, többek között – a kísérlet, a megfigyelés és a modellezés fölépítésének általános problémái.

**ÁRNYÉKOLÁS 591814** – módszertani eljárás a hallási figyelem kutatására. Abban áll, hogy a vizsgálandó személynek meg kell ismételnie hangosan azt a közlendőt, amely néhány csatorna közül az egyikén keresztül érkezik, miközben a csatornát a kísérlet végzője külön megnevezi. Például, a dichotikus hallgatás közben meg kell ismételnie azt a közlést, amely a jobb fülön keresztül érkezett, miközben figyelmen kívül kell hagyni a bal fülön keresztül érkezőt.

**ÁTGONDOLTSÁG 298678 919 148** – az észlelés sajátossága, amely a tudat szintjén létezik és jellemző rá az észlelés személyiségbeli szintje, – olyan tulajdonság, amely az objektumnak vagy a jelenségnek egy meghatározott értelmet tulajdonít, megnevezi azokat szavakkal, meghatározott nyelvi kategóriáknak felelteti meg.

**ÁTHELYEZÉS 498716388517** – a kivetítés egy specifikus formája – tudatalatti reorientációja egy benyomásnak vagy egy érzésnek egy elérhetőbb objektumra.

**ÁTHELYEZÉS 519489 064712** (áthelyezés; transzfer) – az embernek az emberhez való spontán viszonya, amelyre az a jellemző, hogy tudat alatt átviszik rá a korábban a más emberekkel való kölcsönös kapcsolat során kialakult pozitív vagy negatív érzéseket.

**ÁTHELYEZÉS NEGATÍV 398061 91814** – áthelyezés (a pszichoanalitikusra) a különféle ellenséges érzelmeket és negatív érzelmeket.

**ÁTHELYEZÉS POZITÍV 489617 91818** – különféle barátságos és gyöngéd érzések átvitele (a pszichoanalitikusra), amelyeket a tudat elfogad és amelyek folytatódnak a tudatalattiban.

**ÁTHELYEZÉSE AZ ÉLVEZETEKNEK 5198198941** – olyan fogalom, amely az élvezet átmenetelét jelenti a saját nemi szervről a kielégülésbe, ennek folyamatát és eredményét a nézelődés során – annak aktív és passzív formáiban.

**ÁTVITEL 368717 918 18** – a korábban kialakult sztereotip cselekvés (képesség) hatása az új cselekvés elsajátítására, az új viszonyokra. Abban nyilvánul meg, hogy az új cselekvések elsajátítása könnyebben és gyorsabban történik, mint a megelőző cselekvéseknek az elsajátítása. Az átvitel mechanizmusa abban rejlik, hogy a szubjektum kiválasztja, nem feltétlen tudatosan, – az elsajátított vagy elsajátítandó struktúrákban a közös momentumokat.

## **B**

**BABONA 58942131975** – előítélet, ami abban rejlik, hogy az individuum azokat az ismeretlen erőket tekinti realitásnak, amelyek képesek megsejttetni az eseményeket, sőt hatni is képesek azokra. Magában foglalja azt a feltételezést, amely gyakran nem tudatosult, hogy ezektől az erőktől lehetséges védelmet találni, vagy kompromisszumra lehet velük lépni. Ezért a babona általában a viselkedés szintjén jelentkezik, redukált, rituális formákban: talizmánok viselésében, tetoválásokban, mágikus gesztusokban, és a többiben. Különös helyet foglalnak el a jelek: bizonyos eseményeknek előrejelző jelentést tulajdonítanak.

**BALKEZŰSÉG 521614 9187128** – a bal kéz dominanciája, amely átveszi a vezető szerepet – mindenekelőtt a feji agyvelő jobb féltekéjének veleszületett dominanciája miatt.

**BALKEZŰSÉG: REJTETT 614 91851481901** – a balkezesek esetében olyan tanult készség kialakítása, amely szerint a jobb kezet használják, mint meghatározót.

**BARÁTSÁG 8901 678 914 81** – az egyének közötti individuális kiválasztáson alapuló tartós viszonyok egy fajtája, jellemző rá a résztvevők kölcsönös vonzódása egymáshoz, az affiliáció



folyamatainak felerősödése, a válasz-érzelmek kimutatásának és az előnyben részesítésnek a kölcsönös elvárása. A barátság fejlődése egy íratlan «kódex» követését feltételezi, amely a kölcsönös megértés szükségszerűségét, az egymás iránti kölcsönös őszinteséget és nyitottságot, a bizalmat, az aktív, egymásnak kölcsönösen nyújtott segítséget, a másik ügyei és érzelmi átélései iránti kölcsönös érdeklődés kimutatását, az érzelmek őszinteségét és tisztaságát hangoztatja.

**BARBITUROMÁNIA 498714 319888** – a függőség egyik fajtája. Jellemző az igény a függőséget okozó dolgok állandó fogyasztására.

**BÁLVÁNY 598061 789 12** – idol, eszménykép; az imádat, a kisztílű hajbókolás valamely tárgya.

**BÁLVÁNYIMÁDAT 5914 018** –

1. Az idolek imádata, mint vallási kultusz.
2. Imádat, bizonyos objektumoknak az eszménykép «idol», szerepben való megjelenése – általában nem reflektált, kevéssé tudatosult.

**BÁLVÁNYIMÁDAT: MODERN 598741 219** – Az imádat jelenleg működő, elterjedt, hatalmas kollektív formája az erő, a siker és a piac hatalma iránt, amely különféle primitív vallások titkos elemeinek sokaságát foglalja magába.

**BEÁLLÍTOTTSÁG 854 219 488 19** (attitúd) – a szubjektum készsége, beállítottsága az elkövetkezendő események és cselekvések észlelésére egy meghatározott irányban; biztosítja a megfelelő cselekvés lefolyásának kitartó, célirányos jellegét, egyben az ember céltudatos, választékos aktivitásának az alapjául szolgál. Konkrétan az elkövetkező cselekvés iránti készségről van szó.

**BEÁLLÍTOTTSÁG: ETNIKAI 601 264519 089** – a személyiség készsége észlelni a nemzeti élet és az etnikumok közötti viszonyok jelenségeit és ennek megfelelően annak a tudatosított felfogása, hogy cselekedni kell a konkrét helyzetben. Magukba foglalják az emberek meggyőződéseit, nézeteiket a történelemtől és a modern életről, azok etnikai közös jellegét és kölcsönös kapcsolataikat más nemzetiségű emberekkel.

---

**BEÁLLÍTOTTSÁG: NEM TUDATOSULT 514 831 31894** (a beállítottság illúziója) – ezekre jellemző két illúzió megjelenése:

1. a kontraszt illúzió;
2. az asszimilatív illúzió.

**BEÁLLÍTOTTSÁG: SZELLEMI 548 717319 894** – példa – amikor matematikai példát adnak a trigonometriai szimbólumokon keresztül, létrejön az a beállítottság, hogy megoldásra kerüljön az a trigonometria képletei segítségével, habár a megoldás elvezethet egyszerű algebrai átalakításokhoz.

**BECSÜLET 514 918 719 12** – a személyiségnek az a képessége, hogy önállóan, saját maga formálja meg erkölcsi kötelezettségeit, erkölcsi önkontrollt realizáljon, megkövetelje önmagától azok teljesítését és elvégezze az elkövetett cselekedetek önértékelését; a személyiség erkölcsi öntudatának az egyik kifejeződése. Megjelenik az elkövetendő cselekedetek erkölcsi jelentőségének a racionális felismerésének a formájában is, és érzelmi élmények formájában – például a lelkiismeret furdalásokban.

**BEFOLYÁSOLÁS 598712814314** (szuggeszció) – az ember pszichikai szférájára irányuló célirányos, közvetlen vagy közvetett hatásgyakorlás, amely az ember speciális programozására és a sugallt tartalom megvalósítására irányul. Kapcsolatban van a tudatosság és a kritikus ítéletalkotás képességének lecsökkenésével a sugallt tartalom felfogása és realizálása folyamán, valamint összefügg a céltudatos aktív értelmezés, a kiterjedt logikai elemzés és az alany múltbeli tapasztalatának a jelenlegi helyzettel való összevetése megítélésének hiányával.

**BEFOLYÁSOLÁS: POSZTHIPNOTIKUS 319481 918** (poszthip-notikus befolyásolás) – az olyan viselkedésnek olyan jelensége, amikor a hipnotikus állapotban adott feladat feltétel nélkül teljesítésre kerül normális állapotban, miközben magának a feladat meglétének a ténye nem tudatosul.

**BEFOLYÁSOLHATÓSÁG 594321714 811** – a befolyásolás iránti elfogadás mértéke és foka, – fokozott mértékű elfogadása azoknak a késztetéseknek, amelyeket más emberek provokálnak, amelyeket

egy sor tényező határoz meg és határol be, alapjában véve szubjektív készséggel alávetni és elfogadni a befolyásoló tevékenység ráhatását. Az idegen nézőpont kritikátlan átvétele és az alárendeltségre (engedelmesség) való hajlás, amikor az ember a törvényes tekintély közvetlen utasítására megváltoztatja a viselkedését. Hajlam idegenek hangulatától való megfertőződésre és idegen szokások átvételére. A szituációs és a személyes tényezőktől függő egyén jellemzése.

**BEHAVIORIZMUS 918491519 318** – a XX. századi amerikai pszichológia egy iránya. A behaviorizmus nyilvánvaló természettudományi irányultsággal rendelkező vonalként alakult ki, és megalapítói megpróbálták megtalálni a pszichikai élet objektív megközelítési módjának formáját. A behavioristák szerint, az olyan fogalmak, mint a megértés, az izgulás, a szenvedés és egyebek nem tekinthetők tudományosoknak, mivel azok – mint az önmegfigyelés termékei – szubjektívek, és nem rögzíthetők objektív, tudományos eszközökkel. A tanulmányozás tárgya lehet a magatartás, az aktivitás. A külső és a belső aktivitást azoknak a reakcióknak a segítségével írják le, amelyekhez azok a szervezetben zajló változások tartoznak, amelyeket objektív módon rögzíteni lehetett.

**BELSŐ ISTENI ÉN 549817** – a kollektív tudattalannak a sajátos központja, archetípusa – az archetípusok közül a központi, a maga nemében Isten emberben megnyilvánuló alakja. Az elérhetetlen állomás az individualizáció folyamatában, amelyhez az út a belső utazásban örök.

**BELSŐ MOTIVÁCIÓ 42168171919** – olyan motiváció, amely az egyént cselekvésre ösztönzi azzal a céllal, hogy javítsa a meggyőződési és függetlenségi állapotát, az ő viszonylatában külsőnek számító céltől eltérően.

**BELSŐ MOTORIKA 598 611 918 688** – fogalom, amely arra szolgál, hogy megnevezze az ember múltbeli tapasztalatában elsajátított programokat a mozgási tevékenységek kivitelezésére.

**BESÚRÚSÖDÉS 31951781949** – az álomlátás hatásának az első eredménye: az álomlátás rejtett tartalmának az összetömörítése, annak nyilvánvaló tartalmával összevetve. Ennek megfelelően,

a nyilvánvaló álom, mintha a rejtett álomnak a lerövidített fordítását képezné. A besűrűsödés – az álomlátás új egységeinek a képződési folyamata, amire jellemző az álomlátás elemei értelmének a változása és azok tömörítése – az érintkezési pontok megőrzésével.

**BESZÉD 517 89471968** – a kommunikációnak az a formája, amely történelmileg alakult ki az emberek anyagot átalakító tevékenysége során, és amely folyamatban a nyelv közvetített – olyan nyelvi konstrukciók által, amelyek meghatározott szabályok alapján jöttek létre.

**BESZÉD: AUTONÓM 51498421** – a gyermek beszéde fejlődésének az egyik korai szakasza, amelyre az jellemző, hogy a szavak, vagy a szótagok – amelyeket a gyermek a felnőttek beszédének az alapján alkot – lényegesen eltorzulnak, például, az ismétlés miatt. Az autonóm beszéd szituatív, nem meghatározott és sokjelentésű, mivel a gyermek még nem rendelkezik a fogalom tartalmával; benne az általánosítás arra alapul, hogy egy szóban egyesülnek az egymástól független tárgyak tulajdonságjegyei. Formálisan ennek a beszédnek nincs ragozása és más szintaktikai viszonyra utaló jegyei.

**BESZÉD: BELSŐ 51849712** – a nyelv alkalmazásának különféle fajtái – helyesebben, a nyelvi jelentéseknek – a reális kommunikáció folyamatán kívül; rejtett beszédtevékenység – verbalizáció, amely a gondolkodást kíséri. Az ontogenézisben a külső beszéd interorientációjának a folyamatában alakul ki. Ennek a megnyilvánulásai különösen érzékelhetőek fokozott szellemi megfeszítettség körülményei között – a különféle feladatok megoldása során, a gondolati tervezésnél, a szövegek «magunkban» olvasása során, a tanulás és a visszaemlékezés során. A belső beszéd terén valósul meg a felfogott információ logikai elrendezése, annak a fogalmak egy meghatározott rendszerébe történő bekapcsolása; lezajlik az önképzés; elemzésre kerülnek a saját cselekvések és élmények.

**BESZÉD: DAKTILIKUS 51498717** – az a beszéd, amely a szavakat a daktílikus betűk által valósítja meg – az ujjak és azok mozgásának a meghatározott konfigurációja által. A hazai szurdo-pedagógia

területén alkalmazzák mint a beszéd segédesz-közét arra, hogy megtanítsák a süketeket a beszédre, valamint, a süketeket az egymás közötti kommunikációra, és a hallással rendelkezőket és a süketeket az egymás közötti kommunikációra.

**BESZÉD: EGOCENTRIKUS 5178941** – az a beszéd, amely saját magunkhoz szól, ez az, amely szabályozza és ellenőrzi a gyermek gyakorlati tevékenységét, – olyan beszéd, amikor nem próbálunk a beszélőpartner pozíciójába helyezkedni, és ez a gyermekekre jellemző. Megfigyelhető három-ötéves korban, és az iskola előtti életkor végére eltűnik. Abban nyilvánul meg, hogy a gyermekek fennhangon beszélnek, mintha senkihez sem fordulnának, többek között kérdéseket tesznek fel anélkül, hogy azokra válaszokat kapnának, és eközben mindez egy csöppet sem izgatja őket. Az életkor előrehaladtával az egocentrikus jelenségek visszafogódnak és hat-hétéves korra eltűnnek.

**BESZÉD: ÉLŐSZÓBELI 519 89471691** – verbális kommunikáció (szóbeli) az olyan nyelvi eszközöknek a segítségével, amelyeket hallás után érzékelnek. Az jellemző rá, hogy a kommunikáció egyes komponensei következetesen keletkeznek és így is értelmezik azokat.

**BESZÉD: ÉLŐSZÓBELI – ÉRZÉKELÉS 317894947** – az átgondolt közlemény szubjektív modelljének a megalkotása az aktív hallgatási folyamat alapján. A gondolat felfogása nagymértékben függ a hallgató vagy az olvasó individuális sajátosságaitól, mindenek előtt – a személy gondolkodásának a rugalmasságától és irányultságától.

**BESZÉD: GESZTUSOKKAL 5584171849** – azoknak az embereknek az egymás közötti kommunikáció módja, akiknek nincs hallásuk, a jelek szisztémájának a segítségével, amelyre sajátos lexikai és nyelvtani törvényszerűségek jellemzőek.

**BESZÉD: ÍROTT 5988172949** – verbális kommunikáció (szóbeli) írott szövegek formájában; beszéd, amely a nyelvi konstrukciók vizuálisan érzékelhető stabil rögzítésére alapul, mindenek előtt írott szöveg formájában.

**BESZÉD: MIMIKAI – GESZTIKULÁCIÓS 59432161789** –

a süket emberek kommunikációjának az eszköze a gesztusok és a mimika segítségével, amelyeknek kifejező és megnevező tulajdonságai vannak.

**BESZÉD: FUNKCIÓ 5173184981** – a beszédnek, mint tevékenységnek a sajátosságai, amelyeket tudatosan vagy nem tudatosan alkalmaz az individuuum bizonyos célok elérése érdekében. Meg lehet különböztetni: kommunikatív, indikatív, predikatív – szemantikai és érzelmi-kifejező beszédfunkciókat.

**BESZÉD: FUNKCIÓ ÉRZELMI – KIFEJEZŐ 5189741** – a beszédnek arra a célra történő alkalmazása, hogy kifejezzük a saját érzelmi viszonyulásunkat egy bizonyos objektumra, vagy szituációra vonatkozóan, részben – abból a célból, hogy a hallgatóságot cselekedetekre buzdítsuk. A beszélő beszédében az érzelmek kifejeződése fokától és a hallgatóság gerjesztési fokától függ a beszéd buzdítás szerinti hatékonysága.

**BESZÉD: FUNKCIÓ INDIKATÍV 51731981651** (a beszéd valamire rámutató funkciója) – a beszédnek arra történő alkalmazása, hogy átadjunk más embereknek bizonyos közlendőt, azzal a céllal, hogy nyíltan, vagy burkoltan rámutassunk egy bizonyos objektumra.

**BESZÉD: FUNKCIÓ KOMMUNIKATÍV 57149819431** – a beszédnek arra a célra történő alkalmazása, hogy átadjunk az embereknek bizonyos információt, vagy motiváljuk őket a cselekvésekre.

**BESZÉD: FUNKCIÓ PEDIKATÍV 5145861791** – a beszédnek arra a célra történő alkalmazása, hogy kimondjuk a saját ítéletalkotásunkat bizonyos kérdésre vonatkozóan. Az adott funkciónak egy másik megnevezése – a kinyilatkoztatásnak a funkciója.

**BESZÉD: FUNKCIÓ SZEMANTIKAI 5143286741** – a beszédnek arra a célra történő alkalmazása, hogy azt a gondolatot adjuk át, amely a gondolatban rejlik és a tárgyak, jelenségek, cselekvések és a külső világban a köztük létező viszonyok gondolati jelentésbeli tulajdonságait tükrözi.

---

**BESZÉDFELISMERÉSI**                      **RENDELLENESSÉG**

**014089184778** – Neuropszichológiai károsodás, amelyre az jellemző, hogy elveszik a beszéd nyelvtani felépítése elemzésének és a beszéd nyelvtanilag helyes alkalmazásának képessége.

**BESZÉLGETÉS 519317919 891** – a pszichológiában – az információszerzés módszere verbális kommunikáció alapján; a kikérdezés módszereihez tartozik.

**BESZÉLGETÉS: KLINIKAI 51931791419 018** – az információszerzésnek az a módszere, amikor szóban kérdezik ki a páciens és terápiás beszélgetés lefolytatása közben pszichológiai, pszichiátriai és orvosi segítséget nyújtanak.

**BETEGSÉG 548764319 017** – tisztán gyakorlati összegző fogalom, amely a hajlamok és az élmények összegzésének küszöbét jelenti, amelynek következtében sok ember átmegy az egészségesek csoportjából az idegbetegek csoportjába, vagy fordítva.

**BILO 591319 811 799** – etnospecifikus meghatározás, a pszichoterápia azon módját jelenti, amelyet Madagaszkár népi gyógyászata során alkalmaznak, olyan beteg önértékelésének harmonizálására irányul, akit neurotikus szimptomák gyötörnek.

**BIMBÓ ÉRZÉKELŐ 517 391 488 4118** – két vagy több érzékelő sejtből álló csoportképződmény kis gödröcskék falaiban, amelyek körülveszik az ízlelő papillákat. Ezekkel a sejtekkel kerülnek kapcsolatba az anyagok molekulái, amelyek feloldódtak a nyálban, s amelyek ingerlik ezeket a sejteket és az agyba menő idegimpulzusokat eredményeznek.

**BIOENERGETIKA 918714** – a terápia alapvető célja – az ember visszavezetése az ő «elsődleges természetéhez» – az őszinte megelégedés állapotához, a testmozgás szabadságához, a test felszabadításához, annak az életbe való bekapcsolásához. «A testhez való visszatérés» speciális gyakorlatok segítségével valósul meg, amelyek meghatározott izomcsoportok megfeszülésén és ellazulásán, valamint a visszatartott érzelmeknek verbális módokon történő kiszabadításán alapulnak.

**BIOFIL 319 415888 78219** (biofil beállítottságú) – olyan

személyiség és személyiség típus, amelyek az élő iránti szeretetre és az alkotásra irányul. Az ezzel ellentétes fogalom – nekrofil.

**BIOFÍLIA 498 889 317428** (biofil irányultság) – az univerzális, alapvető orientáltság egyik fajtája, amely meghatározza az életmódot és amely az élet és minden élő iránti vonzalomban, a szeretetre, a jótettre és az alkotásra való törekvésben jelenik meg.

**BIOLOGIZMUS 429 312 918 542** – azoknak az okoknak az egyike, amelyre nem alaptalanul hivatkozott a behaviorizmus, megtagadván a tudat tanulmányozását, – a megfelelő idegi mechanizmusokról szóló információk hiánya; a tudomány akkori állapota nem tette lehetővé, hogy objektívan közelítsék meg az agynak a tudat jelenségeiben játszott szerepének vizsgálatát.

**BIOLÓGIAI FAJ 519519** – genetikailag azonos egyedek összessége, amelyek képesek egymás között kereszteződni és termékeny utódokat adni.

**BIOPSZICHIZMUS 489712 819 32281** – a természettudományban előforduló elmélet, amelynek megfelelően minden élő rendelkezik pszichikummal, ide értve a növényeket is.

**BISZEXUALITÁS 591488989784** (biszexuális hajlam) – «kettős szexualitás» – fogalom, amely a szexualitás kettős természetét tükrözi, ezt az alapozza meg, hogy minden egyénben megvannak a férfi és a női elemek, amelyek fejlődésétől és egymáshoz való viszonyától függően alakul ki a szexuális érdeklődés és magatartás megfelelő típusa.

**BONYOLULTSÁG 489517 498 814** –

1. Néhány darabból való állás; az alkotó elemek és a köztük lévő kapcsolatok sokfélesége.
2. Nehézség, zavar. Ellenétes jelentésű fogalom – egyszerűség.

**BONYOLULTSÁG KOGNITÍV 514817 219** – a kognitív szféra pszichológiai jellemzője. Az individuum kategoriális felosztottságának fokát, tudatának differenciáltságát jelenti, amely segíti a valóságról szerzett benyomások kiválasztó szortírozását, amely a tevékenységét közvetíti. A klasszifikáció alapjainak



a mennyiségével határozható meg, amelyeket a szubjektum tudatosan vagy nem tudatosan használ bizonyos tartalmú terület objektumainak differenciálása során.

**BOVARIZMUS 591 318 719488** – fogalom, amely olyan klinikai állapotot jelöl, amelyre jellemző a valóság és a fantázia közötti pontos határ kijelölését szolgáló képesség elvesztése, a reálisnak a képzeletbelivel való helyettesítésének hajlama. Eközben az elképzelt világnak lehet úgy pozitív értékrendje («bárcsak álmok»), mint negatív («félelmek fantáziái»).

**BŐVÍTÉS 594817 985 97** – emlékezetbe véső stratégia a megjegyzés során. Meghatározott szabályok alapján a átvezetésben rejlik – a kiinduló információ átvezetése ahhoz a formához, amely alkotóelemeinek mennyisége kisebb.

**BÜROKRATIZMUS 498712 818914** – pszichológiai aspektusban – a vezetés személytelen apparátusa és a társadalmi objektum között nem gazdasági jellegű kapcsolatok körülményeinek fennállása esetén kialakuló jelenség, amely kizárja az erre az apparátusra való ráhatást a nép oldaláról. A vezetés apparátusa, miközben egységes elitté alakul át, ellenáll mindenféle társadalmi változásnak vagy megpróbál hozzájuk adaptálódni úgy, hogy közben megőrzi a hatalom meglévő irányítóeszközeit. A társadalmi berendezkedés működésének bármely szintjén megjelenhet: a szervezetek, az elsődleges egységek szintjén. Legfontosabb vonásai – a viselkedés és az információ átadás módjainak szigorú szabályozása a vezetés és a végrehajtás minden szintjén, a tekintélyelvű tudat, a konformizmus. A bürokratizmus megköveteli a személyiségtől a dolgok meglévő rendjének feltétel nélküli elfogadását, a saját pozícióktól való mentességet, az előírt séma kritikátlan követését, a «pszichológiai távolság» megtartását a vezető elit és a beosztottak között. Társadalom-pszichológiailag úgy is megnyilvánul, hogy ellenáll az újításoknak, a személyes kezdeményezéseknek, az alkotói kutatásnak, valamint kultiválja a nem-kompetensséget és a karrierizmust.

**BŰN: FORRÁS 23940191967 1** (a bűn két forrása) – a bűntudat érzésének a forrása a félelem, amely később becsületté transzformálódik.

**BŰNBEVALLÁS 549841** – bűntudat, amely valamilyen kihágás vagy bűncselekmény elkövetése után keletkezik.

**\_C\_**

**CATEXIS 219488 0184** – «energetikus töltet», a pszichoszexuális energia sajátos kvantuma.

**CÉL 594817398614892** – az előre megkívánt dolognak, a kívánt eredménynek az alapvető képe, amely elérésére irányul az ember cselekedete; a tudatos cselekvés előre elképzelt eredménye. Itt az eredmények tudatos képét kell érteni: ez állandóan megmarad a tudatban, amíg a cselekmény zajlik. A cél – mindig tudatos. A pszichológiában a cél fogalmát más értelemben is alkalmazzák:

1. a végső szituációk formális leírása, amelyeknek az elérésére törekszik bármely önszabályozó funkcionáló rendszer;
2. előre megkívánt, hasznos eredmény, amely meghatározza az organizmus viselkedésének a céltudatosságát és irányultságát. A cél elképzelését – mint előre megkívánt hasznos eredményt – alkalmazzák a felismert cél biológiai előtörténetének az elemzése során és a viselkedési célirányos aktusok szabályozásának fiziológiai mechanizmusai kutatása során. A cél értelmezését, mint az előre megkívánt eredményének a tudatosult formáját, alkalmazzák az előre eltervezett akaratlagos cselekedetek tanulmányozása során, amelyek az emberi tevékenységnek a specifikus vonását képviseli.

**CÉL: ÁTALAKULÁSÁNAK MECHANIZMUSA**

**489617 019 317** (a célnak motívummá történő átalakulásának a mechanizmusa) – ugyan az, mint a motívum megváltozásának a mechanizmusa.

**CÉL: KILAKULÁS 818 91894816481** – az ember cselekvésében az új célok megszületésének folyamata, a gondolkodás megnyilvánulásának az egyike. Lehetséges, hogy nem akaratlagos, és az is, hogy akaratlagos; jellemző rá az ideiglenes dinamika. Az embernél a cél kialakulásának az alapja tárgyi-anyagi,

munkatevékenységéhez kapcsolódik, amely a környezet átalakítására irányul.

**CÉL: SZEXUÁLIS 549897319481** – olyan terminus, amely olyan cselekedetet jelent, amelynek megvalósítására törekszik a nemi hajlam; másképpen szólva – olyan tevékenység, amelyre a nemi hajlam készletet.

**CÉL: SZEXUÁLIS ELŐZETES 4719854916** – a szexuális objektumhoz való viszony köztes folyamata – a közösüléshez vezető úton – mint az érintés és a simogatás, ami önmagában élvezetet ad, másfelől viszont, – fokozza az izgalmat, amelynek addig kell tartania, amíg el nem éri a végső szexuális célt.

**CÉL: SZEXUÁLIS INFANTILIS 897 91849874917** – a gyermek szexuális célja; abban áll, hogy kielégülést kapjon azáltal, hogy megfelelően ingerli bizonyos kiválasztott erogén zónáját.

**CÉL: SZEXUÁLIS NORMÁLIS 546 978981491** – a nemi szervek normális egyesülése a közösülés alkalmával, amely a szexuális feszültség levezetéséhez és a szexuális vágy ideiglenes kisüléséhez vezet (az a kielégülés, amely ahhoz hasonló, amikor éhezés alkalmával beáll a jóllakás).

**CÉL: SZEXUÁLIS VÉGSŐ 5485464851 481** – a szexuális feszültség levetésének a célja.

**CENZÚRA 517489516 914** – az erőknél és a tendenciáknál a funkcionális-képszerű elképzelése, amelyek megszűrik a nem tudatos impulzusokat és megakadályozzák, hogy azok bejussanak a tudatba. A cenzúra szerepét játszhatják különféle kizorító tendenciák, a tudatos előttiék és egyebek, amelyek a nem tudatosból a tudatosba történő átmenet zónájában nyilvánulnak meg és hatnak. Minden, amit a cenzúra elvetett, a kizorítás állaptában található. Alvás közben a cenzúra hatása csökken. A cenzúra arra szolgál, hogy a nem tudatos viszonyokat közvetítse más szintek felé. Ez kizorítja a személyiség által elítélt érzelmeket, gondolatokat és kívánságokat a nem tudatos területre, és nem engedi meg a kizorított tartalomnak a visszatörését a tudatba. Azonban, a nem tudatos mégis megjelenik az ember viselkedésében és a pszichéjében – töredékekben, elírásokban, az emlékezet hibáiban,

az álmokban, a szerencsétlenségekben, a neurózisokban.

**CIKLOGRAMMA 586 489719471** – a mozdulatok kutatásának módszere. A ciklográfia alkalmazására alapul – vagyis sötét helyiségben történő fényképezések, miközben adott időközönként felvillanó világító címkéket örökítenek meg, amely címkék a kísérlet alanya testének mozgó testrészein találhatóak.

**CORO 498716319 017** – etnospecifikus terminus, azt a szindrómát jelenti, amely a férfiaknál keletkezik, és az az érzés követi, mintha a pénisz elkezdene behúzódni a hasüregbe, egyben azzal a meggyőződéssel is jár, hogy ennek halált kell okozni. Jellemző rá a neurotikus félelem megjelenése – ami egészen a pánikig fokozódhat.

$ÉÉ/VE \cdot 100\% = IQ$ . Az értelmi életkort tesztelés eredményei alapján határozzák meg az intellektus életkori skálái egyikének a segítségével.

**CSELEKEDET 598712 684367** – Akaratlagos előre eltervezett közvetített aktivitás, amely a tudatosodott cél elérésére irányul.

**CSELEKEDET 891719 014 314** – Az egyén aktivitásának – társadalmilag jelentős eredményei által meghatározott – megjelenési formája, ezekért az eredményekért a felelősséget maga az egyén viseli, – még akkor is, amikor azok szándékai határain túlmennek. Az egyén cselekedetei iránti személyes felelősséget a megítélés konkrét társadalmi történelmi kritériumai alapján határozzák meg, hogy milyen potenciáljai vannak arra, hogy előre lássa aktivitásának következményeit. A cselekedet az egyéni aktivitás pszichológiai és szociológiai leírásos egységének konkrét formája, és ezt az egyén pszichológiai elemzéseként fel lehet használni. A tettek segítségével biztosított az egyén perszonalizációja a személyek közti viszonyok rend-szerében.

**CSELEKEDET: ELFOGADÓJA 594817994317 8** (a cselekedet eredményének elfogadója) – hipotetikus pszicho-fiziológiai berendezés – pszichológiai mechanizmus – amely az előrelátással és a cselekedetek eredményeinek az értékelésével foglalkozik a funkcionális rendszerekben. Meghatározza a szervezet mozgási aktivitásának szervezettségét a viselkedési aktusban és magában

foglalja a cselekedet jövőbeli eredményének a modelljét, „az eredmény információs megfelelőjét”.

**CSELEKEDET ÉS INTÉZKEDÉS 598712 684367 88** – Mindenfajta bonyolult cselekedet a cselekvések rétegéből és a hozzá tartozó intézkedési rétegből áll. A tevékenységek és az intézkedések rétegeinek határa változó: felfelé irányuló mozgása azt jelenti, hogy bizonyos tevékenységek átváltoznak, alapvetően elementárisakká válnak, az intézkedésben : eközben a tevékenység egységeinek megnagyobbodása történik. A határnak a lefelé történő mozgása azt jelenti, hogy az intézkedések cselekedetökké alakulnak át: eközben a tevékenység kisebb egységekre történő osztódása történik.

**CSELEKEDET: AKARATLAGOS 591814 391882** – A cselekedetek céljának felismerésével, vagy legalább is azok lehetséges legközelebbi következményeivel van kapcsolatban.

**CSELEKEDET: AUTOMATIKUS CSELEKEDET/TEVÉKENYSÉG 519489 68 998** (elsődleges automatizmus) – ebbe a csoportba vagy a veleszületett aktusok tartoznak, vagy azok, amelyek nagyon korán alakulnak ki, gyakran a gyermek életének első évében. Ide tartoznak a szopó mozgások, a pislogás, a tárgyak megragadása, a szemek konvergenciája és még sok más. Az automatikus tevékenységek nem tudatosulnak és nem is lehet őket tudatosítani. Sőt mi több, az ezek megismerésére tett kísérletek általában ezeket a cselekedeteket össze is zavarják.

**CSELEKEDET: ÉRTELMI TEVÉKENYSÉG 519 317989411** – intellektuális cselekvések rendszere, amely olyan tárgyak tulajdonságainak a megmutatására irányul, amelyek az érzékelés terén nem adottak, – a matematikai átalakulásoktól a másik ember viselkedésének az értékeléséig, a tudat belső szférájában zajlanak, külső eszközökre, köztük a hallható beszédre, történő támaszkodás nélkül.

**CSELEKEDET: HIBÁS 519 080 598 2188901** – A «rendellenesek» cselekedetek egész osztályának közös elnevezése, amelyek kivitelezése során különböző jellegű hibák kerülnek felismerésre. Ide tartoznak az elszólások, az elírások, az

félreolvasások, az elhallások, a valaminek az elfelejtése, elvesztése, nem megtalálása, az emlékezet hibái és az eltévedésből adódó hibák – ez a két össze nem egyeztethető tudatalatti igyekezet (szándék és ellenállás) harcának a kifejeződése, amelynek eredményeként megbomlik az elgondolt cselekedet és megjelenik a hibás tett.

**CSELEKEDETI MÓDSZER 488714 318617** – olyan módszerek, amelyek során a kísérlet alanya azt a feladatot kapja, hogy hajtson végre bizonyos komplex cselekedeteket, amelyek alapján következtetéseket vonnak le az ő pszichológiai sajátosságairól.

**CSELEKEDET: IMPULZÍV 5498713916 7809** – magának az embernek a számára is váratlanul keletkeznek, az érzelmek provokálják, és azok következményeinek a felismerése csupán a cselekedet véghezvitele után következik be. Ebben a reagálás őszibb és gyorsabb módja működik.

**CSELEKEDET: INSTRUMENTÁLIS 684367** – cselekedet, amely annak a célnak az elérési eszköze, amely különbözik magától a cselekedet saját eredményétől.

**CSELEKEDET: MOZGATÓ EGYSÉG 712 684367 4719 811** – Azoknak a mozgató intézkedéseknek a rendszerét foglalja magában, amelyek a mozgatósi feladatnak megfelelően kerül elvégzésre, annak végleges kialakulása csupán gyakorlati kidolgozás útján jöhet létre, amely a mozdulatok egyéni stílusának részletes kidolgozásához vezet.

**CSELEKEDET: ORIENTÁCIÓS ALAP 9 58712 68436 491** – Az elkövetkező vagy a már teljesítendő cselekedet megvalósításának eszközeiről, tervéről és céljáról alkotott elképzelések rendszere.

**CSELEKEDET: PERCEPTÍV 914 8901 4819** – Az érzékelési folyamat alapvető strukturális egységei. Az érzékileg felfogható adott helyzet néhány aspektusának tudatos felismerését biztosítja, valamint a szenzorikus információ átalakítását, amely a tárgyi világnak és a tevékenység feladatainak megfelelő gondolati kép megalkotásához vezet.

**CSELEKEDET: RÖGESZMÉS 59881919 711** – Akarat ellen végzett, nem akaratlagos, szimptomatikus és patológus aktusok,

nem ritkán – a visszatartó erők megléte ellenére. Az esetek többségében közvetítőként lép fel, amely a tiltott tudat alatti kívánság beteljesülését és a megkönnyebbülést adja.

**CSELEKEDET: SZIMPTOMATIKUS 594 892 007 314** – olyan cselekedetek, amelyek véletlenszerűeknek, céltalanoknak tűnnek, (például dúdolás önmagunkban, «morfondírozás» a dolgok számbavétele, és stb.)

**CSELEKEDET: TÁRGYRA IRÁNYULÓ 891316719 891** – bonyolultabb pszichológiai jelenségek, mint maguk a cselekvések. Közvetlen kapcsolatban vannak a cselekedet céljával, meghatározott tárgyi tartalommal rendelkeznek. Bennük nyilvánul meg a valósághoz Közvetlen kapcsolatban vannak a tevékenység céljával, meghatározott tárgyi tartalommal rendelkeznek. Ezekben tükröződik vissza a valósághoz való viszony. A kialakult cselekedetek tárgyakra irányulnak, miközben személyes eredményekké válnak, mint képességek és készségek jelennek meg – a viselkedés és a tevékenység módjai.

**CSELEKEDET: VÉGREHAJTÓ 598712 8679101** – kialakult készség, amely megadott pontossággal és sebességgel rendelkezik, és amelynek struktúrájában a munkaműveletek meghatározott készlete és a megfelelő munkaeszközök kerülnek alkalmazásra: szerszámok, mérő-ellenőrző műszerek, irányítási szervek, és stb.

**CSELEKEDET: VÉLETLENSZERŰ 891016 319078** (véletlenszerű és szimptomatikus cselekedetek) – különféle, észrevehetetlen és jelentéktelen felesleges cselekedetek, amelyek véletlenszerűeknek tűnnek, de a valóságban teljes értékű pszichikai aktusokat jelentenek, és ugyanakkor más, fontosabb lelki folyamatoknak a jelei.

**CSELEKEDET: VIKARIKUS PERCEPTÍV 419316 819 013 98** (vikarikus perceptív cselekedetek) – A látásrendszer perceptív cselekedetei. A retinahártya ingerlését követően keletkező információknak az elemzésére irányulnak, amik a szem kis amplitúdójú mozgásának segítségével keletkeznek (sodródás, gyors ugrások), s amelyek a retinahártya egyes részeinek érzékenység kiválasztó változásaihoz vezetnek. Szubjektív módon úgy

tudatosulnak, mint a figyelemnek a stabilizálódott látási kép határain belül történő áthelyezése.

**CSELEKVÉSRE VALÓ KÉSZSÉG 519384 919284** – beállítottság, amely bizonyos cselekedet kivitelezésére irányul.

**CSELEKVÉS/TETT 21471691819** – tudatos cselekvés, amit úgy értékelnek, mint az ember erkölcsi önmeghatározásának a tettét, amelyben ő mint személyiséget erősíti meg magát, – viszonyában más emberrel, saját magával, egy csoporttal vagy közösséggel, a természet egészével kapcsolatban. A magaviseletnek a személyiségbeli formája, amelyben megvalósul a célok és a magatartásformák önálló megválasztása, gyakran ellentmond az általánosan elfogadott szabályoknak. A tett – a szociális viselkedés alapvető egysége. Ebben jelenik meg és alakul ki az ember személyisége.

**CSELEKVÉS/TETT SZIMPTOMATIKUS 51918 01914** – olyan cselekedetek, amelyek a képzeletet kiszorított komplexumának a szimptomáiként szolgálnak.

**CSOPORT 451 689319 87** – emberek közössége, amely méretében behatárolt, és meghatározott jegyek alapján különül el vagy különítendő el a társadalmi egésztől: tevékenység jellege, társadalmi vagy osztályhoz való tartozása, struktúrája, összetétele, a fejlődés szintje, egyebek alapján.

**CSOPORT: DIFFÚZ 819481 919 317** – közösség, amelyben nincs összetartás, mint érték-orientációs egység, és nincs közös tevékenység, amely közvetítené a résztvevők közti kapcsolat létrejöttét.

**CSOPORTDINAMIKA 891 488 311489** – csoportokon belüli szociálpszichológiai folyamatok és jelenségek összessége, amelyek a kiscsoport tevékenységének az egész ciklusát és annak szakaszait jellemzik: keletkezés, funkcionálás, fejlődés, stagnálás, visszaesés, széthullás.

**CSOPORT: FELTÉTELES 918719069319** – meghatározott tulajdonságjegy alapján egyesült csoport – pl. tevékenységfajta, nem, életkor, képzettségi szint, nemzetiségi és más szerint –



emberek közössége, amely olyan egyéneket foglal magában, akiknek nincsenek közvetlen vagy közvetett objektív kölcsönös kapcsolatai egymással. Azok az emberek, akik ezt a közösséget alkotják, nemcsak hogy soha nem találkozhatnak, de lehet, hogy semmit sem tudnak egymásról, habár eközben meghatározott, többé kevésbé azonos kapcsolatban állnak a saját valós csoportjuk más tagjaival.

**CSOPORT: FORMÁLIS 548700 984317** (hivatalos csoport) – valós vagy feltételes társadalmi közösség, amelynek jogilag rögzített státusza van, tagjai a társadalmi munkamegosztás körülményei között társadalmilag egységesítettek, és az -elvégezendő tevékenység révén. A hivatalos csoportoknak mindig van meghatározott normatívák által rögzített struktúrája, kinevezett vagy választott vezetősége, és tagjaik rendelkeznek normatívák által rögzített jogokkal és kötelezettségekkel. Példák a hivatalos föltételes csoportokra – különféle bizottságok, referens csoportok, tanácsadók, és így tovább.

**CSOPORT: INFORMÁLIS 5914 714819061** (nem hivatalos csoport) – reális társadalmi közösség, amelynek nincs jogilag rögzített státusza, önkéntes egyesülés az érdekek, a barátság és a szimpátia vagy a pragmatikus gyakorlati haszon alapján. Az informális csoportok megjelenhetnek mint izolált közösségek vagy hivatalos csoportokon belül szerveződhetnek.

**CSOPORT: KÉSZSÉGFEJLESZTÉSI 594817798064** – csoportok, amelyek arra szolgálnak, hogy a résztvevőknél kialakuljanak az élet szempontjából hasznos képességek, készségek, többek között – a kommunikatívak. A kialakított képességeknek köszönhetően a páciensek megszabadulhatnak az aggodalmaskodástól, a határozatlanságtól, az agresszivitástól és a negatív viselkedés más megszokott formáitól.

**CSOPORT: KICSI 419317819448** – Az egymással közvetlen kapcsolatban lévő egyének viszonylag kis száma, akiket közös célok és feladatok kötnek össze.

**CSOPORT: KÍSÉRLETI 518740989 600** – Azoknak a kísérleti alanyoknak a csoportja, amelyen a kutatást végzik néhány hipotézis ellenőrzése érdekében.

**CSOPORT: NAGY 519316 919 817 90 –**

1. Az emberek olyan mennyiségileg nem korlátozott feltételes közössége, amely meghatározott társadalmi jegyek alapján választódik ki: ilyenek az osztályhoz való tartozás, a nem, az életkor, a nemzetiség, és egyéb.
2. Reális, méreteit tekintve jelentős, bonyolult szervezetű, emberekből álló közösség, aminek tagjait valamiféle közösségi tevékenység tart össze (például iskolai vagy felsőfokú intézményi közösség, vállalati vagy intézményi közösség). A nagy csoportokban magatartásnormák (csoportnorma), közösségi és kulturális értékrendek és tradíciók, társadalmi véleményalkotás alakulnak ki. Tömegmozgalmak, amelyek a kis csoportok segítségével minden ember tudatáig eljutnak.

**CSOPORT: PSZICHODRÁMA 591489 711 316 –** speciális kis csoportok, amelyekben a résztvevők a szerepkörök betöltésén keresztül jobban felismerik és hatékonyabban oldják meg a saját problémáikat. A tréning alatt elsajátított szerepek lehetővé teszik az élethez való sikeresebb adaptációt.

**CSOPORT: REÁLIS 598712319 884 –** A társadalompszichológiában – az emberek méreteiben korlátozott olyan közössége, amely az általános térben és időben létezik és valós viszonyok egyesítik – iskolai osztály, munkabrigád, katonai alakulat, család, rokonság és egyéb. A legkisebb valós csoport – a diáda, ami két egymással kölcsönhatásban lévő egyénből áll.

**CSOPORT: REFERENCIACSOPORT 498716 319007 –** olyan csoport, amelynek céljait, véleményét és értékeit az adott ember többé vagy kevésbé osztja. Valós vagy feltételes társadalmi közösség, amellyel az egyén úgy veti össze magát, mint egy etalonnal, és amelynek a normáira, véleményére, értékeire és értékítéletére viselkedésében és önértékelésében támaszkodik.

**CSOPORT: TALÁLKOZÁSOK CSOPORTJA 519317 418981 –** speciális kis létszámú csoportok, amelyeket megfelelő elnevezéssel a szociálpszichológiai tréningek gyakorlatában kerül alkalmazásra. A tréning találkozók célja a személyiség önfejlesztése rejtett

forrásainak a megtalálása speciális eljárásokon keresztül, amelyek segítenek a klienseknek felismerni a saját lehetőségeiket, megszabadulni a komplexusoktól és a pszichológiai akadályoktól.

**CSOPORT: TESTI TERÁPIA 598716 389764** – csoportok, ahol a terápiás munka menetében nagy jelentőséget tulajdonítanak a páciensek közvetlen testi kontaktusainak – mint a pszichológiai problémáktól történő megszabadulás eszközének.

**CSOPORTON BELÜLI SZAKÉRTŐI KÖLCSÖNÖS KIÉRTÉKELÉS 398716914 816** – (csoporton belüli szakértői kölcsönös kiértékelés) szociálpszichológiai módszer, amely a különböző személyiségi és személyiségközi jellemvonások értékelésén alapul a csoport tagjainak kölcsönös kikérdezése útján, akik mint szakértők szerepelnek, kiértékelik egymás viselkedését a kommunikáció és a közös tevékenységek jelentőséggel bíró szituációiban.

**CSOPORTOSULÁS 528714 308967** – A logika struktúrája. A csoportosulás nem más, mint a logikai és a pszichológiai struktúrák közötti összekötő láncszem.

**CSOPORTSZERVEZŐDÉS 519687918 422** – A reálisan és kezdetben diffúz emberi közösségnek a közös tevékenység során az egymással kölcsönhatásban álló és egymástól kölcsönösen függő személyek közösséggé történő átalakulása – meghatározott fejlettségi szintű csoporttá válás. A csoportosulás különböző fajtája – a kollektíva keletkezése – a csoportnak kollektívává történő átalakulása, miközben a fejlődésben egy sor stádiumon halad keresztül. Erre nem csupán a külső változások jellemzőek (a létezés ideje, a kommunikáció mennyisége, a hatalom és az alárendeltség viszonya, a szociometrikus választások mennyisége és így tovább), de a meghatározott személyek közötti kapcsolatok jelenségei is (cél-orientációs egység, kollektív önmeghatározás és kollektív identifikáció, a személyek közötti választások motivációja, referencialitás, és így tovább), amelyek a közös tevékenység alapján keletkeznek, társadalmilag értékesek és személyes jelentőséggel bírnak a csoport minden tagja számára.

D

**DADOGÁS 898071 318 42** – Az élő beszéd elváltozása, amely során a beszéd szakaszossá válik, a szavaknak szótagokra vagy a szótagoknak nem akaratlagos hangokra történő tagolása zajlik, bekövetkezik az arcizmok görcsszerű megfeszülése, ami megnehezíti a más emberekkel folytatott kommunikációt.

**DALTONIZMUS 598671 889 001 98** – A színlátás örökletes anomáliája, ami bizonyos színek nem megfelelő felismerésében vagy akár teljes mérvű tévesztésében nyilvánul meg.

**DEAUTOMATIZÁCIÓ 899019 23 517** – Annak a képességnek az elvesztése, hogy a korábban automatizálódott mozgásképességeket az aktuális tudatos irányítás nélkül végezzük. Okozhatja a külső hatások szakadozó hatása, vagy létre jöhet annak következtében, hogy idővel az emlékezetből természetes módon kiesnek a készség elemei. Úgyszintén tanúskodhat neurofiziológiai károsodásokról az agyvelő kérgének premotorikus részei károsodása mellett.

**DEBILITÁS 8980 719 88 091** – A szellemi elmaradottság enyhe fokozata.

**DECENTRÁCIÓ 51906421 9712** – A személyiség egocentrizmusának legyőzésére szolgáló mechanizmus, amely az egyén pozíciójának a megváltozásában rejlik annak eredményeként, hogy ütköződik, összehasonlítódik és integrálódik olyan pozíciókkal, amelyek különböznek a sajátjától.

**DEDUKCIÓ 519712 819 06489** – A tudás mozgása az általánosabb felől a kevésbé általános, az egyedi felé; a feltételekből a következmények kimutatása. Szoros kapcsolatban áll az indukcióval. A logika a dedukciót úgy tekinti, mint a következtetés egy fajtáját. A pszichológia tanulmányozza a deduktív következtetések fejlődését és károsodását. Az ismeret mozgását az általánosabbtól a kevésbé általánosig úgy elemzik, mint amit az összes pszichikai folyamat meghatároz, és ami a teljes gondolkodási tevékenység felépítését adja.

**DEFEKTOLÓGIA 598 063714 0** – tudomány, amely a fizikai és pszichikai hiányosságokkal rendelkező gyermekek fejlődésének

törvényszerűségeit és sajátosságait tanulmányozza, valamint oktatásuk és nevelésük kérdéseit (speciális pszichológia).

**DELIKVENS 519 671 3190841** – Az a személy, akinek deviáns viselkedése szélsőséges esetekben a törvény által büntetendő cselekedeteket merít ki.

**DELÍRIUM 519481719 379** – A tudat sérülése, a valóság elferdített tükröződése; hallucináció, delírium, továbbá mozgáskényszer, az időbeli és térbeli orientáció megbomlása kíséri. Időszakonként változhat a tiszta tudat és a beteges megnyilvánulásokhoz való kritikus viszony. Főként bizonyos fertőző megbetegedések legmagasabb stádiumában keletkeznek és olyan sérülések után, amelyek az agyvelő szervi sérülését okozzák.

**DEMENCIA 591899016791 89** – A gyöngé-elméjűség szerzett formája – azé a gyöngéelméjűségé, amely a fölöttes pszichikai funkciók ki nem fejlődéséből vagy atrofijából ered. Az intellektuális képességek gyöngülésével, az érzelmi elszegényesedésével, a múltbeli tapasztalat használatában megmutatkozó nehézséggel van kapcsolatban.

**DEMENCIA: BOXOLÓI 548 791398761 5118** – terminus, amely a professzionális bokszolók klinikai állapotát jelenti, amelyre jellemző az egyre elhatalmasodó gyöngéelméjűség, amely a fejet ért gyakori ütések eredménye. Könnyű pszichikai és pszicho-fiziológiai rendellenességekkel kezdődik majd később élesen megnyilvánuló karakterológiai és pszicho-motorikus károsodásokhoz vezet.

**DEPERSZONALIZÁCIÓ 319 488 891728** (személyiségvesztés) –

1. Az egyén öntudatának a megváltozása, jellemző rá azoknak a pszichológiai és viselkedésbeli tulajdonságoknak az elvesztése, amelyek őt, mint személyiséget jellemzik, a saját Én elvesztésének érzése, valamint a közeli személyek és a munka, stb., iránti érzelmi kötődés hiánya miatt kialakuló gyötrő érzés átélése. Megjelenése pszichikai megbetegedések és szélsőséges állapotokban lehetséges. Könnyű formában a pszichikailag egészséges embereknél is megfigyelhető érzelmi túlterheltség esetén, szomatikus megbetegedések alkalmával, stb.

2. Annak a kifejeződése, hogy a személy többé-kevésbé objektív módon elveszíti a lehetőséget, hogy más emberek élettevékenységében ideális módon jelen legyen, felfedezze a „személyiségnek lenni” képességet.

**DEPRESSZIÓ 519514 319891** – A pszichológiában – affektív állapot, amelyre jellemző a negatív érzelmi háttér, a motivációs szféra változásai, kognitív elképzelések és a viselkedésmód általános passzivitása. Szubjektív módon az ember mindenk előtt nehéz, gyötrő érzelmeket és élményeket tapasztal – levertséget, unalmat, elkeseredést. A vonzódások, a motivációk, az akaratú aktivitás nagymértékben lecsökkentek.

**DEREALIZÁCIÓ 489719 016891** – Az észlelés károsodása, amely folyamán a külső világ irreálisnak vagy eltávolodottnak, színtelennek érződik, és az emlékezet zavarai lépnek föl. Gyakran már látott, vagy még soha sem látott állapotok kísérik. Keletkezhet az agyvelő sérülése (főként a halántéki terület mélyebb rétegei érintettsége) esetén, félálombeli állapotokban és pszichikai megbetegedések alkalmával.

**DEREFLEXIÓ 5193718 919890619** – pszichoterápiái eljárás, amely abból áll, hogy a páciens, aki bizonyos funkcionális szimptomában szenved, egy célt fogalmaz meg magának:

1. megbékülni vele, miközben úgy fogja fel őt, mint elkerülhetetlen csapást;
2. azokban a helyzetekben, amelyek befolyásolják az ő megjelenését, át kell tenni a figyelmet a sérült a funkcióról más tevékenységre, ezzel más értelmet kell tulajdonítani a helyzetnek. Ennek köszönhetően a szituáció már nem úgy fogódik fel, mint még egy kísérlet a szimptomától való megszabadulásra, hanem úgy tekintődik, például, mint az emberekkel való teljes értékű kommunikáció lehetősége.

**DERMATOGLIFIKA 917 31861988 89** – A tudásnak nemrég keletkezett új területe, amely az ujjminták fejlődését tanulmányozza az örökletességgel kapcsolatban.

**DESTRUKCIÓ 589761669 31** – pusztítás, valami normális

szerkezetének a megbontása, megsemmisítés.

**DESTRUKTIVITÁS 419 688 789 0179481 –**

A legrossz-indulatúbb destruktivitás és embertelenség alapja, és ezzel együtt súlyos patológikus állapotként a hanyatlás szindrómája.

**DETEKTOR 489 37188997691 –** meghatározott típusú jelek felfogásának az eszköze. A detektorok az elemzők csoportjába tartoznak.

**DETERMINÁCIÓ 559 3178890619 –** jelenségek és folyamatok okozati meghatározottsága.

**DETERMINIZMUS 598061890619 89 –** koncepció, amelynek megfelelően az emberek cselekedetei determináltak – az öröklés és az életben a megelőző események határozzák meg és határolják be. A pszichológiában – a pszichikai jelenségek törvényszerű és szükséges függősége az őket életre keltő tényezőktől.

**DEUTERANOPIA 919716 319817 –** Az egyes színek érzékelésének rendellenessége, főként a spektrum zöld részénél, általában veleszületett tényezők eredményezik. A világos zöld szín nem különböztethető meg a sötét pirostól, a lila – a világos kéktől, a bordó – a szürkétől. Eközben a leginkább érzékelhető világossági pont enyhén eltolódik a spektrum vörös része felé és annak narancssárga részében helyezkedik el; a neutrális pont az 500 nm hullámhossznak felel meg.

**DIAGNOSZTIKA 598 561988079 –** Az orvostudomány része (többek között a pszichiátriában és a pszichoterápiában), amely tanulmányozza a betegségek tulajdonságjegyeit, a pá-ciensek kivizsgálásának módszereit és a diagnózis megállapításának az elveit.

**DIAGNOSZTIKA: PSZICHOLÓGIAI 599061718918 971 –**

A pszicho-diagnosztikai párbeszéd – váltakozó kommunikáció két vagy több ember között. Tágabban értelmezve kommunikációnak számít a válasz tevékenység, a gesztus, hallgatás. A dialógus minden replikája – kinyilatkoztatása – mint az egyén beszédének egysége, valamilyen tárgyra utal (valamiről szóló replika) és szociális jelleggel bír (a partnerhez szól, a partnerek közti mikroszociális viszonyok

szabályozzák). A dialógus, amely ontogenetikusan megelőzi a belső beszédet, nyomot hagy annak struktúráján és funkcionálásán, és ezzel egészben a tudaton is.

**DIAGNÓZIS 519006 319789** – A betegség lényegének és a beteg állapotának minden oldalról történő orvosi kivizsgálás alapján történő meghatározása.

**DIAGNÓZIS: PSZICHOLÓGIAI 588016 079 891 23** – A pszicho-diagnosztika alapvető célja; a pszichológus tevékenységének végső eredménye, ami arra irányul, hogy leírja és tisztázza az egyén individuális-pszichológiai sajátosságait azzal a céllal, hogy értékelje annak aktuális állapotát, a további fejlődés prognózisát és olyan javaslatok kidolgozását, amelyek a kivizsgálás feladata által kerülnek meghatározásra. A pszichológiai diagnózis tárgya – meghatározni az individuális-pszichológiai különbségeket úgy a normában, mint a patológiában.

**DIDAKTOGÉNIA 598716 389718** – Az okozza, hogy a nevelő, a pedagógus, a tréner, a vezető megsérti a pedagógiai taktikát és a résztvevő tanuló más negatív pszichikai állapota (nyomott hangulata, félelme és így tovább), negatívan hat a tevékenységére és a személyek közötti kapcsolatokra. Lehet a neurózisok oka.

**DIFFERENCIÁCIÓ 59806 18719 41** – mint csoporton belüli folyamat – egy adott közösség tagjainak (csoport, kollektíva stb.) helyzete, státusza. Minden tagja meghatározott helyzetet foglal el – a betöltött pozíció, stb. tekintélyének pozícióival. Az egyének csoportban lévő státuszának meghatározására szociometrikus módszereket alkalmaznak.

**DIFFERENCIÁCIÓ: NEMI 514312 848741** – genetikai, morfológiai és fiziológiai tulajdonjegyek összessége, amelyek alapján különül el a női és a férfi nem. Az élő fundamentális és univerzális tulajdonsága, ami a hasonlók létrehozásával van kapcsolatban. Az embernél szociokulturálisan van megalapozva. Az újszülöttek attól a pillanattól kezdődik nemi szocializációjának a folyamata, amikor meghatározták személyis azonossági nemét – átadván a számra az elvárt társadalmi viselkedésformát, a nemi szerepnek megfelelően.



---

**DIFFERENCIÁLÁS 598612781319 –**

1. Olyan folyamat, amelynek eredményeként az egyén felhagy reagálni azokra az ösztönzési variációkra, amelyek után nem jelennek meg a feltétel nélküli ingerek vagy a megerősítő agensek, és viselkedési magatartást csupán azokra az ingerekre reagálva folytat, amelyek tovább erősödnek.
2. Néhány ösztönző vagy más fajta objektumok pontos meghatározási és elkülönítési folyamata; az egyiknek a másiktól való különbözőségének meghatározása.

**DIPLÓPIA 5948 581619 7198 –** jelenség, amikor megkettőződik a látott kép, miközben az egyik szem látószöge elferdül: az egyik szemmel érzékelt kép egybeesik a tárggyal, vizont a másik szemből (amelynek a tengelye elferdült) jövő kép a tárgy határain túlra esik és mellette helyezkedik el. A szem tengelyének korrekciója után az ábra újból egybeesik a tárggyal.

**DIPPOLDIZMUS 418716388 917 –** A szadizmus sajátos fajtája, miközben az alany szexuális vágyát úgy elégíti ki, hogy megrontja azokat, akiket nevel.

**DISZKALKULIA 284061 718 329 488 –** neuropszichológiai szimptóma, jellemző rá, hogy sérül a számolás és a számolási tevékenység annak következtében, hogy az agyvelő kérgének különböző területei károsodtak.

**DISSZIMULÁCIÓ 519 068719 331 –** magatartás, amely ellentétes a szimulációval – kapcsolatban van a betegség, valamint annak a szimptomáinak vagy egyedi megnyilvánulásainak elleplezésével, eltitkolásával.

**DISSZOCIÁCIÓ 899061 718917 –** A pszichológiában – a pszichikai folyamatok összekapcsolódásának megbomlása. Ellentétes fogalom – asszociáció.

**DISSZOCIÁCIÓ: HISZTÉRIKUS 519488 719317 –** Az a jelenség, amikor a tudat hisztéria hatására megbomlik.

**DISSZONANCIA 518411 718906 –** A harmónia hiánya valamiben; nem megfelelés, ellentmondás, zavar.

**DISSZONANCIA: KOGNITÍV 598061318 719** – ellentmondás az ismeretek rendszerében, az egyén esetében kellemetlen élmények megélésének kiváltása, amely olyan cselekedetekre ösztönzi őt, ami ennek az ellentmondásnak az elhárítására irányul.

**DISZFÓRIA 5987610 8912** – lehangolt állapot ingerlékenységgel, dühvel, komorsággal, a környezetben lévők cselekedetei iránti fokozott érzékenységgel, az agresszió kitörésére való hajlammal. Nagyritkán atipikusan is megjelenhet, feldobott vagy egzaltált hangulat formájában ingerlékenységgel, feszültséggel, agresszivitással együtt. Különösen jellemző az agyvelő szervi megbetegedéseinél, az epilepsziánál, valamint a pszichopata betegség bizonyos formáinál is (kirobbanó pszichopata, epileptoid).

**DISZFUNKCIÓ 511 019489 48** – valamely szerv, rendszer, stb., funkcióinak károsodása, rendellenessége – leginkább minőségi jellegű.

**DISZFUNKCIÓ: AGYI MINIMÁLIS 918415 9189016** (minimális agyi diszfunkciók) – A viselkedés és a tanulás enyhe rendellenességei olyan kifejezett intellektuális rendellenességek nélkül, amelyek a központi idegrendszer nem megfelelő funkcióiból keletkeznek; leggyakrabban reziduális-szervi természetűek.

**DISZGRÁFIA 598718 419 399** – Az írás hiányossága, amit betűcsere, betűkihagyás, betűk és szótagok áthelyezése, szavak összeolvadása jellemez. A beszédrendszer egészének károsodása eredményezi. Az aláliánál, az afázia különféle formáinál, a beszéd nem megfelelő kifejlődésénél jelentkező szimptomának tekintik.

**DISZKRIMINÁCIÓ 518417 398678** – Két olyan egyforma inger külön érzékelésének képessége, amelyek egy időben hatnak a bőr két egymáshoz közel eső felületén. Általános értelemben – megkülönböztetés, a megkülönböztetés képessége.

### **DISZKRIMINÁCIÓ: CSOPORTOK KÖZÖTTI**

**591489 019681** – A különbségek felfedése a saját és más csoportok között.

**DISZMORFOFÓBIA 801 061 988** – A neurózis fajtája, jellemző rá a patológiás félelem a test deformáltnak tűnésétől.

**DISZPERZIÓ 591848 17019** (variancia) – Az adatok széthullásának a mutatója, amely ezen adatoknak a matematikai középértől történő középkvadrátos eltérésének felel meg. Megegyezik a standard eltérés négyzetével.

**DISZPOZÍCIÓ 591 619 081 9** (prediszpozíció) – Az egyén készsége, elszántsága a viselkedési aktusra, cselekedetre vagy azok következményeire. A pszichológiában a perszonalisztikus (perszonalizmus) a cselekedetek iránti okozatilag nem alátámasztott hajlamot jelent. A hazai pszichológiában ez a terminus főleg a személyiségszituációk és magatartás megítélésére szolgáló-tudatos készségeit jelenti, amelyeket annak megelőző tapasztalata határoz meg (diszpozíciós koncepció).

**DOBOZ: FEKETE DOBOZ 101408 094851** – leírási modell, amely az objektum megfigyelendő, külső hatásokra történő reakcióinak az összevetésén alapul, miközben elvonatkoztat annak belső felépítésének az elemzésétől. Egyszerűbben szólván, így neveznek bármely objektumot, élő vagy élettelen, amelyet úgy tekintenek, mint valami «nem átlátszó»: erről és ennek a belső tartalmáról csak úgy lehetséges ítélni, hogy arra bizonyos hatást gyakorolnak azáltal, hogy (jeleket bocsátanak a «doboz» bemenetére) és megfigyelik annak a reakcióját (figyelembe véve azokat a jeleket, amelyek a «doboz» kimeneténél jelennek meg).

**DOGMA 519 4887193178** – Abszolút igazságnak tartott bizonyos doktrína vagy vallás része, amihez nem fér kétség.

**DOMINÁNS 548 717519 488** – ideiglenes uralkodó reflexrendszer, a központi idegrendszerben a fiziológiai felingerlődés bizonyos fészke, ahol olyan ingerek átkapcsolódása zajlik, amelyek általában indifferensek ezt a fészket illetően. Meghatározza az idegközpontok működését az adott pillanatban és ezzel együtt a cselekedetnek meghatározott irányultságot ad.

**DONHUANIZMUS 598061 718914** – A férfi pszichotikus állapota, jellemző rá a partner hölgyek állandó cseréjére való törekvése, és az, hogy nem képes a férfi és női kapcsolatban semmi mást meglátni, mint a testi, szexuális aspektust.

**DOWN-SZINDRÓMA 519517819 31** (triszómia 21.–

Veleszületett anomália, amelyet egy plusz, harmadik 21. kromoszóma jelenléte eredményez (innen a másik elnevezés). A betegekre jellemzők a mongoloid arcvonások és az enyhe fogyatékoság.

**DOXAZMA 8142351** (téveszme, fixa idea) – Betegség következtében alakul ki, olyan különféle képzeletek, ötletek, ítéletalkotások és következtetések összessége, amelyek nem felelnek meg a valóságnak, s amelyektől az embert lehetetlen eltéríteni.

**DÖNTÉSEK HOZATALA 4980124121919** – a következetes cselekvések kialakításának akarati aktusai, amelyek elvezetnek a cél eléréséhez annak alapján, hogy átalakítják a kiinduló információt közvetlen szituációvá. A döntéshozatal folyamata – az információ átdolgozása és a pszichikai szabályozás minden szintjén, a céltudatos tevékenység rendszerében, központi.

**DÖNTÉSEK HOZATALA: CSOPORTOS 371489 64119** – a csoportos választás realizálása egy sor alternatívából a kölcsönös információ csere feltételei mellett, miközben olyan feladatokat oldanak meg, amelyek közösek a csoport minden tagja esetében. A döntéshozatal eljárása feltételezi a csoport tagjai véleményének feltétlen egyezését – a csoportos diszkusziótól eltérően, amire általában úgy tekintenek, mint arra a szakaszra, amely megelőzi a csoportos döntéshozatalt. Néha a csoportos döntéshozatal a behatárolt információcsere körülményei között történik, amikor is a csoporttagok csupán az eredeti döntéseikről tudnak tájékoztatást adni.

**DRAMATIZÁLÁS 591489 061712** – a gondolatok látási képekké való átalakításának a folyamata és mechanizmusa.

**DRIVE 8914897163 14** – fogalom, amit a motivációpszichológiában és a tanításelméletben alkalmaznak. Nem tudatosult, általános jellegű belső sugalmazást jelent, amit bizonyos szervi szükségszerűség eredményez.

**DUALIZMUS 8980 17 489417** –

1. Konceptió, amely két azonos értékű kezdet megléte mellett áll ki.

2. A pszichológiában – dualista megközelítés.

E

**ECHOLALIA 8914549317** – azoknak a szavaknak az automata-tikus, kontrol nélküli ismétlése, amelyeket mások beszédében hallottak. Megfigyelhető a gyermekeknél és a felnőtteknél bizonyos pszichikai megbetegedések (skizofrénia, az agyvelő homloki részének a sérülése, és a többi) esetében, azonban néha előfordul a normálisan fejlődő gyermekeknél is, mint a beszéd kialakulása és beállása korai szakaszának egyike.

**ECHOPRAXIA 401964898517** – más emberek mozdulatainak és cselekedeteinek kontrol nélküli utánzó, automatikus ismétlése. Különböző formákban nyilvánulhat meg; leggyakrabban a beteg viszonylag olyan egyszerű mozdulatokat ismétel meg, amelyek a szeme előtt zajlanak le, – például a kéz fölemelése, a tenyerek összecsapása és a többi. Megfigyelhető a skizofrénia, az agyvelő homloki részének a sérülése esetében, valamint az agy szervi megbetegedésénél. Az echopraxia egyik formája az echolália.

**EFFERENS 184374298671** (effektoros) – az idegingerületek folyamatainak centrifugális jellege – azok irányultsága az idegrendszerben a központtól a perifériák irányába – a központi idegrendszerből, részben – az agyvelőtől – a test perifériáig.

**EGOCENTRIZMUS 584916819 97894141** – az individuum nem képes arra, miután a saját érdekeire összpontosít, hogy megváltoztassa a kiinduló megismerő pozíciót bizonyos objektum, vélemény, vagy elképzelés vonatkozásában, még abban az esetben sem, amennyiben az ő tapasztalatával ellentmondó információval rendelkezik.

**EGOIZMUS 51064812 618 08491** – a szubjektum értékorientációja, amire jellemző, hogy az élettevékenységben túlnyomó többségben vannak az önző, személyes érdekek és szükségletek, függetlenül más emberek és társadalmi csoportok érdekeitől. Az egoizmus megnyilvánulására jellemző az, hogy úgy viszonyulnak a másik emberhez, mint a saját önző célok elérésének az objektumához és eszközéhez.

**EGO-PSZICHOLÓGIA 5184913196197194981**

(egopszicholó-gia) – a pszichoanalízis egyik irányvonala, ami az ortodox freudizmusra történő reagálásként keletkezett. Az utóbbtól eltérően, amely az ösztönöket és hajlamokat úgy tekinti, mint a személyiség domináns részét, az ego pszichológia úgy tartja, hogy az Én fontosabb és függetlenebb szerepet játszik.

**EGZOGÉN JELLEGŰ 491 964 978397181648** – külső eredetű, külső okok keltik életre. Ellentétes fogalom – az endogén.

**EGZOPSZICHIKA 318613519497814** – a személyiségnek a természethez, a társadalomhoz, a lelki értékekhez, a saját lelki életéhez történő viszonyulásának az összessége.

**EGYDIMENZIÓS MÓDSZER 89742198** (egydimenziós módszer) – olyan eljárások, amelyekre az jellemző, hogy egyedi minőséget vagy tulajdonságot diagnosztizálnak vagy értékelnek.

**EGYEDÜLLÉT 591617 88061** – a pszichogén tényezők egyike, amelyek az olyan ember érzelmi állapotára hatnak, aki megváltozott (nem megszokott) más emberektől történő elkülönülés feltételei között tartózkodik.

**EGYENSÚLY 5498142 84917** – a gyermek intellektuális fejlődésében az optimális megfeleltetés létrehozása az asszimilációs és az akkomodációs folyamatok között.

**EGYETÉRTÉS CSOPORTOS 548 491 49718** – azoknak a nézeteknek az egysége, amelyek azokat az embereket jellemzik, akik a csoportban egyesültek.

**EGYÉNISÉG 489712 6148** – Az ember, akit a más emberektől való szociálisan jelenősen különböző eltérései oldaláról jellemeznek; az individuum pszichikumának és személyiségének a sajátossága, annak megismételhetetlensége. Megjelenik az egyén temperamentum vonásaiban, a karakterében, az érdeklődési köreinek sajátosságában, az érzékelési folyamatok minőségében (érezkelés) és az intellektusban, az egyén szükségleteiben és képességeiben.

**EGYÉRTELMŰSÉG 591614 318** – a pszichodiagnosztikai módszereket alkalmazván jelenti annak azt a képességét, hogy

mutatóiban csupán azt a tulajdonságot vagy jelenséget tükrözze, amelynek az értékelésére hivatott. Amennyiben mindezek mellett a mutatókban a megfigyelt dolognak más, «mellékes» tulajdonságai tükröződnek, olyanok, amelyek nincsenek ezzel a módszerrel kapcsolatban – amelyek validitása határain kívül helyezkednek el, – akkor a módszert nem tekintik egyértelműnek, annak ellenére, hogy részben érvényes is lehet.

**EGYSÉG 598761 098511 –**

1. közös jelleg, telje hasonlóság.
2. Egység, teljesség.
3. Elválaszthatatlanság, kölcsönös kapcsolat.

**EGYSÉG 318491899174** (a csoport egysége, a kollektíva egysége) – a belső kapcsolatok rendszerének a jellemzője, amely megmutatja a csoport értékelésének, beállítottságának és pozíciójának egybeesési a fokát az objektumok, emberek, eszmék, események, és egyebek viszonylatában, amelyek különösen jelentősek a csoport egészére nézve.

**EGYSÉG: CSOPORTOS 518472498519** – a csoportdinamikai folyamatok egyike, amely jellemzi a csoporthoz és annak a tag-jaihoz való kötődés fokát. Mint annak a konkrét mutatói, általában a következőket tekintik át:

1. a kölcsönös szimpátia szintje a személyek közötti viszonyokban: a csoport tagjainak minél nagyobb száma tetszik egymásnak, annál magasabb fokú annak az egysége;
2. a csoport tagjaira vonatkozó vonzerejének (hasznosságának) a foka – minél nagyobb azoknak az embereknek a száma, akik meg vannak elégedve azzal, hogy azoknak a csoportjában vannak, akik miatt a csoportnak köszönhető előnyök szubjektív értéke meghaladja a ráfordított erőfeszítéseket, – annál magasabb annak annak vonzereje és egysége.

**EGYSÉG: DUÁLIS 589062 488971** – A rendkívül közeli, neuro-tikus kapcsolat megnevezésének fogalma, amely bizonyos

szerelmes párok esetében keletkezik és az érzelmi szféra regressziójára alapul visszamenőleg azokig az élményekig, amelyek a korai gyermekkorban alakultak ki a saját anyával kapcsolatban.

**EGYSÉG: ÉRTÉK-ORIENTÁLT 89648 916598721 –**

A csoport összetartásának egyik alapvető mutatója, amely rögzíti a pozíciók egybeesésének a fokát és tagjainak értékeléseit a tevékenység olyan céljait illetően, amelyek különösen jelentősek az egész csoport számára. Az egység mutatója nem más, mint a csoport tagjai pozíciójának egybeesési gyakorisága a számára jelentős objektumok értékelésével kapcsolatban. Az értékorientált egység magas foka a csoporton belüli kapcsolat intenzívebbé tételének és a közös tevékenység hatékonysága emelésének fontos forrásaként jelenik meg.

**EGYSÉGESSÉG 514918598461** (az észlelés egységessége) – az észlelés sajátossága, ami abban rejlik, hogy minden objektumot, főként a térbeli tárgyi szituációt, úgy érzékelik, mint feltételes szisztematikus egységet, még akkor is, ha annak néhány részét az adott pillanatban nem lehetséges megfigyelni (például, a dolog hátsó részét): aktuálisan a nem észlelhető tulajdonságjegyek mégis ezen objektum egységes képében integrálódnak.

**EGYÜTTÉRZÉS 519817 48** – amikor a szubjektum átérzi a másik szubjektum, vagy társadalmi csoport érzelmi állapotát; eközben a szubjektum individuális állapotában tükröződik a másik embernek a vele megtörtént eseményekhez történő viszonya.

**E-HULLÁM 519481 068712** (várakozás hulláma) – főként az agyvelő közéghomloki rész kéreg részeiben végbemenő negatív elektromos potenciálváltozás, amely az inger megjelenésére való válaszreakcióval van kapcsolatban. Az ingerre hangolódó és az ingert kiváltó – a vizsgálandó személy bizonyos reakcióját igénylő – jel hatása közötti időben jelenik meg. A jel észlelésekor cselekvési készségről tanúskodik. Az E-hullám az ingerre hangolódó jel hatása után 0.5 mp elteltével keletkezik. Ennek amplitúdója egyenes összefüggésben áll a szükséges mozgásreakció sebességével, valamint a figyelem vagy az akarat megfeszítésével is. Ez teszi lehetővé azt, hogy azt az akaratlagos viselkedés mechanizmusa megjelenéseként vizsgáljuk.



**EIDETIKUS 518319498191** – olyan személyiség, akire jellemző a kifejezett képesség az eidetizmusra – vagyis arra, hogy megőrzik és felidézik a korábban észlelt tárgyak és jelenetek rendkívül élő és részletes képét. Ilyen képességekkel rendelkezik – egy meghatározott életkorig – gyakorlatilag minden pszichikailag normálisan fejlett gyermek.

**EIDETIKUS: TIPOLOGIA 418614318546** – azokak az embereknek a klasszifikációja, akik képesek az eidetikus elképzelésekre:

1. Az eidetikusoknak a «T-típusa» («Tetanoider Típus») – náluk az eidetikus elképzelések nagyon szilárdak, és nem tűnnek el még a hosszú ideig tartó külső ingerlés esetén sem, néha a megszállottság jellegét öltik; a típus elnevezése az izomgörcsök elnevezésének az analógiája alapján történik <tetanie>;
2. «B-típus» («Basedowider») – az eidetikusoknak egy másik típusa – képesnek tűnik az akaratlagos eidetikus képzetek megjelenítésére és a tudatos beavatkozásra azok kibontakoztató folyamatában – a saját szándékoknak megfelelően.

**EIDETIZMUS 571 81461989491** – bizonyos személyek (eidetikus) képessége arra, hogy megőrizték és felidézzék a korábban észlelt tárgyak és jelenetek rendkívül élő és részletes képét.

**EKLEKTICIZMUS 81896731941851491** (eklektikus megközelítés) – a pszichológiában a legnagyobb sikereket akkor érték el, amikor azokat az eszméket ütköztették, amelyeket különféle iskolák terjesztettek elő. Ezek között az ellentmondásos irányvonalak között nem kevés az olyan, amely eltűnt a színről a XX. század első felében. Az iskolák közötti sokféle különbség megjelenése és kifejlődése az 50-es években érte el a maximumát; azután a viták kezdtek elcsöndesedni, és mostanra megszűntek. Egyetértés születik egy sor fontos kérdés esetében, a különbségek kiegyenlítődnek az ismeretek elmélyülésének a mértékében. Most a pszichológusok átveszik a különböző koncepciókból azokat, és

azokat alkalmazzák, amelyek a legértékesebbeknek vagy a legmélyebbeknek tűnnek. Az ilyen megközelítés ahhoz vezet, hogy már nem az az igyekezet a fontos, hogy a meghatározott irányultsághoz tartozó eszmék megalapozottságát bizonygassák, hanem inkább az az óhaj, hogy kiderítsék azon problémák megoldásának a legmegfelelőbb módját, amelyek a társadalom életében léteznek, és a rászorulóknak hatékony segítséget nyújtsanak.

**ELEMZÉS 3198** – az a folyamat, amikor az egész tárgy vagy jelenség alkotóelemeire való bontása zajlik, gondolati elképzelések vagy tárgyi modellezés formájában. Az analízis elválaszthatatlan kapcsolatban áll a szintézissel.

**ELEMZÉS: AKTÍV 31978** – a pszichoterápia módszere egyesíti a pszichoanalízis elemeit (mindenekelőtt a módszer asszociatív) és más pszichoterápiás módszertanokat.

**ELEMZÉS: BIOENERGETIKAI 898317418** – a testorientált pszichoterápia formája. A bioenergetikai elemzés elvégzésénél először az a feladat, hogy meg kell határozni a karakter típusát, vagyis a kliens testfelépítésében meg kell keresni azokat a testtájakat, ahol az izmok megfeszülése miatt nem zajlik a „pszichikai energia” normális mozgása. Ezek után a munka áttevődik az „új testgyakorlatok általi megformálására”, amelyek meghatározott izmok megfeszítésén és elernyesztésén; a lélegzet felszabadításán; az érzelmek testtel történő kifejezésén alapszanak. Azt feltételezzük, hogy az izomfeszüléssel korábban megkötött pszichikai energia ismét beáramolhat az ügyfél rendelkezésére.

**ELEMZÉS: DISZPERZIÓS 419 4118** – a pszichológiában egy statisztikai módszer, amely lehetőséget ad arra, hogy elemezzék a különféle tényezők (jellemvonások) hatását a vizsgált (függő) változóra. A diszperziós elemzés lényege abban rejlik, hogy a mérni kívánt tulajdonságjegy egymástól független alkotórészekre kerül felbontásra (diszperzió), ezek mindegyike jellemzi egy bizonyos tényező hatását vagy azok kölcsönhatását. Az alkotórészek ezt követő összehasonlítása lehetővé teszi minden tényező jelentőségének és azok kombinációinak kiértékelését.

**ELEMZÉS: GRAFOLÓGIAI 598421918411** – a kézírás indivi-duális-pszichológiai variativitásának kiderítése. Ezt alkalmazzák kézzel írtak azonosítására (például az aláírásokéra) és a kézirat szerzőjének pszichikai állapotainak és jellemvonásbeli különlegességeinek meghatározására.

**ELEMZÉS: KATEGORIÁLIS 214217814318** – a pszichológiában – a pszichológiai megismerés fejlődésének tanulmányozási módja, mint egy olyan tevékenységé, amelynek elemei – konkrét-tudományos kategóriák, amelyek újra létrehozzák a pszichikai valóság különféle oldalait: kép/alak, cselekedet, motiváció és stb.

**ELEMZÉS: MINŐSÉGI 419718918912** – pszichológiai kutatási módszer, amely ugyan nem alkalmaz mennyiségi mutatókat, viszont a következtetéseket csupán a kapott tényekre vonatkozó logikai ítéletalkotásokon alapulva vonja le.

**ELEMZÉS: OKOZATI-DINAMIKUS 918317418978** – módszertani stratégia, a pszichikai egység kiemelésére szolgál: különbözik a közönséges elemzéstől, amely az egységes egészet alkotóelemekre bontja, eközben az egész tulajdonsága elveszik, az okozati-dinamikus elemzésben olyan minimális alkotórész kerül megvizsgálásra, amelyben még megjelenik az egész.

**ELEMZÉS: TRANZAKCIÓS 598411 818 711** (tranzaktusos elemzés, a kölcsönhatás elemzése) – A pszichológia pszicho-analitikusan orientált irányzata. Az érzelmi zavarok kutatásának és gyógyításának a módszere, amely az emberekkel való kölcsönös viszonyok korrigálására és a nehézségek legyőzésére irányul.

**ELIDEGENEDÉS 41811873 198** – emberi tulajdonságok, képességek és a tevékenység átalakulásának folyamata és eredménye, amely során valami teljesen mássá alakul át, mint amit ténylegesen képvisel – ez egy független, az emberek fölött uralkodó erővé történő transzformáció. A pszichológiában ez nem más, mint az egyénnek a világgal alkotott olyan kapcsolatainak a megnyilvánulása, azon kapcsolatait, amelyek során tevékenységének termékei, ő maga, valamint más, meghatározott normákkal, attitűdökkel és értékekkel

rendelkező egyének és társadalmi csoportok, úgy tűnnek, mint amelyek neki, saját magának az ellentétei, ez terjedhet a különbözőségtől az elutasításig és az ellenségességig. Mindez meg is nyilvánul az egyén mindenkori élettapasztalataiban: az elszigeteltségben, a magányban, az elutasításban, az Én elvesztésének érzésében, és így tovább.

**ELKERÜLÉS MOTÍVUM 5986193191** (a sikertelenség elkerülésének a motívuma) – törekvés minden helyzetben úgy történik a cselekvés, hogy a sikertelenség ki legyen zárva, – főként akkor, ha a cselekedet eredményét más emberek észlelik és értékelik. A személyiség tartós motivációs vonása. A siker elérésének motívumával áll szemben.

**ELKÉPZELÉS 918641 21918** – a tárgyak, jelenetek és események látható képei a visszaemlékezések vagy a produktív képzelet alapján. Az észleléstől eltérően, rendelkezhetnek általánosított jelleggel.

**ELKÉPZELÉS ÁLTALÁNOS 361598916491** – ahogyan az a terminus értelméből látható, számára az általánosság – a legfőbb tulajdonságjegy: a kép magában foglal, kiemel olyan tulajdonságjegyeket, amelyek lehetővé teszik azt, hogy a tárgy egy meghatározott osztályba sorolódjon, függetlenül attól, hogy az nem hasonlít az «etalonhoz» sok tulajdonságjegye alapján.

**ELKÉPZELÉS EGYSÉGES 3987492168419** – még ezekre is jellemző az általánosítás: az egy és ugyanazon objektum több tízezer észleléséből a tudatban egy – két kép marad meg.

**ELKÉPZELÉS: EMLÉKEZETÉ 528 31491814** – a tárgy látható képe, amelyet emlékezetből idéztek fel a képzeletben – a konkrét tulajdonságjegyek megjelenítésének maximális teljességével.

**ELKÉPZELÉS: KISZORÍTOTT 52168** – olyan képzeletek, amelyek a kiszorítás mechanizmusának a segítségével el lettek távolítva a tudatból a tudat alatti területére.

**ELKÉPZELÉS: KOLLEKTÍV JELLEGŰ 5196** – olyan terminus, amely azoknak az ismereteknek, véleményeknek és viselkedési normák rendszerének a komponensét jelöli, amelyek

a szociális tapasztalatban keletkeztek. Az emberi pszichikum szociális eredetének a magyarázatára alkalmazták, amely azonban dualisztikus értelmezést kapott: a szociális a tudat struktúrájában szembe helyeződött az individuálissal.

**ELKÉPZELÉS: TÉRBELI 53018141 21819** – olyan elképzelések, amelyek a tárgyaknak a térbeli viszonyait tükrözik: a méretet, az alakot, az elhelyezkedést; a mozgást és így tovább. A kép általánosíthatóságának és sematizálásának a szintje maguktól a tárgyaktól függ, és a cselekvés feladataitól, amelyet az egyén realizál és amelyben a térbeli elemzés általánosan kidolgozott eszközeit alkalmazzák (rajzok, sémák, térképek, és így tovább).

**ELKÉPZELÉS: VALLÁSI – EREDET 529061 998 814** – a vallási elképzelések – kinyilatkoztatások a külső vagy a belső realitásról, valami olyannak a közlése, amely önmaga nem vehető észre és a hitet igényli; ezek ugyanabból a szükségletből származtak, mint a kultúra összes többi vívmánya, – abból a szükségletből, hogy megvédjük magunkat a természet mindent túlszárnyaló erejétől, valamint abból a törekvésből, hogy kijavítsák a kultúra fájdalmasan érezhető tökéletlenségét.

**ELLENÁLLÁS 548647 989067** – a vonzalom energiája és az Én ellenállásának és belső harcának megnyilvánulása, amely neurotikus szimptomák megjelenését provokálja.

**ELLENÁLLÁS 518 498 47854818** – olyan erő és folyamat, amely megvalósítja a kiszorítást és fönntartja azt azáltal, hogy ellenáll a képzetek és szimptomák átmenetének a tudatalattiból a tudatba. Ellenállás – a konfliktus első tulajdonságjegye és a pszichének azokból a felső rétegeiből és szisztémáiból ered, amelyek a maguk idejében a kiszorítást végezték. Az ellenállás csak az Én kifejeződése lehet, amely a maga idejében a kiszorítást végezte, most pedig meg akarja azt őrizni.

### **ELLENÁLLÁS: A TUDATALATTI ELLENÁLLÁSA**

**548491698719** – olyan folyamat, amely az ellenállás elhárítása után történik, abban áll, hogy az Én-nek még le kell győznie a kényszeres felidézés erejét – azt az attrakciót, amellyel a nem tudatos előképek hatnak a vonzási folyamatra.

**ELLENÁLLÁS: AZ ÁLOMLÁTÁS ÉRTELMEZÉSÉVEL SZEMBEN 519 498 81** – a kiszorítással szembeni ellenállás, amely úgy jelentkezik, mint az álomlátás cenzúrájának a tulajdonságjegye.

**ELLENŐRZÉS: A STATISZTIKAI HIPOTÉZISEK ELLENŐRZÉSE 54861891719** – a feltételezések ellenőrzésében rejlik:

1. a véletlenszerű nagyságok szétosztásának és a köztük lévő kapcsolatnak a jellemzőjéről;
2. arról, hogy az adatok egy általános egységhez tartoznak;
3. a különbségek megbízhatóságáról, és így tovább. Főként a kísérleti kutatásokban alkalmazzák arra, hogy megalapozzák a valósághű tartalommal rendelkező pszichológiai ítéletalkotások számára a hatás, az oktatás, és így tovább, új módszerének az előnyéről.

**ELLENÁLLÁS: BETEG ELLENÁLLÁSA A GYÓGYÍTÁSSAL SZEMBEN 548 498 319 317** – az az erő, amely akadályozza az elfelejtett emlékek tudatosulását, azok átvitelét a tudatalattiból a tudatosba annak érdekében, hogy a nem tudatos és a tudatos visszaemlékezések asszociatív kapcsolatai kialakuljanak. A pszichoanalitikus terápia folyamatában ez az ellenállás azt eredményezi, hogy a páciens nem tudatos módon ellenáll az orvosnak és a meggyógyulásnak. Ez az ellenállás az Én hatása alatt formálódik, aki nem akar felhagyni a kiszorítással és a szexuális élvezetekkel, nem óhajt lemondani a helyettesítő kielégülésről, amíg nem ismeretes, hogy a reális világ ad-e valami jobbat.

**ELMARADOTTSÁG 498792 618 19** – a többiekkel összehasonlítva a fejlettség alacsonyabb szintjén lévő helyzet, elhelyezkedés.

**ELMARADOTTSÁG: SZELLEMI 792 6181 19** – az általános – a pszichikai és az értelmi – fejlődés zavara, amit a központi idegrendszer elégtelensége okoz. Stabil, visszafordíthatatlan jellegű.

**ELMARADOTTSÁG: VISSZAMARADOTTSÁG**

**891 618 017 21** – a felülbírálás gyöngülésének folyamata és a kompromisszum kialakulása. Néha úgy is értelmezik, mint a befolyásoló tényezők átalakulásának a folyamatát, amely az egyén fejlődése során következik be. A visszamaradás – az álmodásnak és minden pszichopata megnyilvánulásának az alapvető sémája.

**ELMÉLET 319817914216** – tudományos elmélet – nem más, mint a jelenségek szisztematikus leírása, megmagyarázása és előrejelzése; kísérlet arra, hogy egészében el lehessen képzelni a tevékenység meghatározott területeinek a törvényszerűségeit és lényeges sajátosságait, amely a széles körben beigazolódott hipotézisekre alapulva keletkezik. Egészen addig létezik, amíg össze nem gyűlik egy meghatározott mennyiségű olyan adat, amely ellentmond neki, és amelyek megkövetelik az elmélet felülvizsgálatát, vagy akár annak megtagadását.

#### **ELMÉLET: A FELDOLGOZÁSI SZINTEK ELMÉLETE**

**518498719471** – a kognitív pszichológia koncepciója, amelyben a megjegyzés mértéke az információ feldolgozásának bizonyos szintjével van kapcsolatban: minél mélyebb a feldolgozás szintje, annál hosszabb és jobb a megjegyzés. A felszínes szinten történik a stimulus szenzoros és nem legális analízise; a következő szinten a stimulus felismerésre kerül, majd meghatározásra kerül annak a jelentése; a még mélyebb szinten a stimulus a hosszú távú asszociációkkal kerül kapcsolatba.

#### **ELMÉLET: A KLASSZIKUS SENZORIKUS SOR FOLYTONOSSÁGA 54821939871**

(a szenzoros sor folytonosságának klasszikus elmélete) – a klasszikus pszichológia két alapvető elméletének az egyike, jellemző rá a szenzoros küszöb fogalmának az elvetése. Ennek az elméletnek az alapvető állítása abban a megállapításban áll, hogy a szenzoros sor nem diszkrét strukturált szenzoros küszöbként jelenik meg, hanem folyamatosan építkezik és a világosság különböző fokának folytonos sorát képezi. Ennek az elméletnek megfelelően, az idő minden pillanatában a szenzoros szisztémára sokféle különböző tényező hat, kedvezőek, vagy nem kedvezőek az adott stimulus felismerése érdekében. Ilyen körülmények között az érzékelés megnyilvánulása függ úgy az inger intenzitásától, mint pedig annak a hatás gyakorlásának pillanatában lévő volt mellékes tényezők egymáshoz való viszonyától.

---

**ELMÉLET: A MOZDULATOK FELÉPÍTÉSÉNEK SZINTJEI ELMÉLET 514891319488** – jelentése alapján túllép a mozdulatok szervezése problematikájának a keretein; létezik sokféle kísérlet arra, hogy ennek az elméletnek megállapításait alkalmazzák az észlelés, a figyelem, a gondolkodás, és a többi folyamatokra.

**ELMÉLET: A PERCEPTÍV CSELEKVÉSEK KIALAKULÁSÁNAK ELMÉLETE 518419488511** – olyan koncepció, amely az észlelést úgy értelmezi, mint az egyre bonyolultabb perceptív cselekvések fajtájának az elsajátítását, amelyek arra alapulnak, hogy összevetik az észlelendő objektumok sajátosságait azoknak a szenzoros etalonoknak a rendszereivel, amelyekkel a gyermek gyermekkorában rendelkezik. Kezdetben azon objektumok megfigyelése, külső mozgási formáinak az elsajátítása megy végbe, amelyek materiális etalonokra alapulnak. Azután, az interiorizáció után keletkeznek maguk a perceptív cselekvések, amelyek az észlelő szerveknek egyre bonyolultabb mozdulataiból állnak; eközben az anyagi etalonokat az etalonus képzetek váltják fel.

**ELMÉLET: A SZELLEMI CSELEKVÉSEK FORMÁLÓDÁSA ELMÉLET 578491319572** (a szellemi cselekvések szakaszonkénti formálódásának az elmélete, – a szellemi cselekvések tervszerű formálódásának az elmélete) koncepció, az ismeretek, képességek és készségek kialakulásának az általános pszichológiai alapjait foglalja magában, amelyek sajátosságai előre meg vannak határozva, azok szakaszos fejlődésének meghatározott terve és programja alapján – mint az objektumokról kapott fogalmak és elképzelések keletkezésének kívülről történő irányítása a külső cselekvések alapján.

**ELMÉLET: A SZEMÉLYEK KÖZÖTTI KÖZVETÍTETT TEVÉKENYSÉGI VISZONYOK 398714298517** (a személyek közötti közvetített tevékenységi viszonyok elmélete) – a kollektíva társadalom-pszichológiai elmélete. Ebben feltételezik, hogy fejlett csoportban a személyiségek közötti viszonyok közvetítése a csoport által végzett tevékenység tartalma, céljai és feladatai által kerül közvetítésre. A célok megváltozása során megváltozik



a személyiségek közötti viszonyok struktúrája. Ennek megfelelően, a tevékenységi közvetítés a kollektíva rendszerképző tulajdonságjegyeként jelenik meg.

Egy sor szociálpszichológiai jelenséget vizsgálnak ennek az elméletnek a keretei között: a kollektív önmeghatározást, a célorientált egységet, a személyiségek közötti választások motivációs magvát, a hatékony csoportos érzelmi identifikációt, a referenciaképességet.

**ELMÉLET: A SZEMÉLYISÉGÉ IMPLICIT 518 483319514818** (a személyiség naiv koncepciója; a józan ésszel rendelkező személyiség elmélete) –

1. Tág értelmezésben – a személyiségnek vagy az emberek csoportja által a személyiségbeli képződmények funkcionálása mechanizmusáról és struktúrájáról alkotott nem egyértelmű elképzelésnek az összessége.
2. Szűken értelmezve – nem egyértelmű elképzelések a személyiségvonások közötti kapcsolatokról.

Az implicit személyiségelmélet lehetővé teszi azt, hogy egységes benyomást alkossunk a másik emberről – a róla szóló személyiségbeli tulajdonságokat közlő részleges, néha töredékes információ alapján. Olyan személyiségbeli tulajdonságokat ír le, mint a hierarchikusság (központiság), értékelhetőség, differenciáltság, (kognitív bonyolultság), a realiztikusság foka (adekvátság), stabilitás.

**ELMÉLET: A TUDAT ELEMINEK ELMÉLETE 489317219482** – elmélet, amelyet W. Wundt alkotott meg, aki a tudat elemeinek a tanulmányozását, (mint észlelést és «egyszerű érzéseket» és a megelégedettség-nem megelégedettség, nyugalom, nyugtalanlás, és a többi típusokat) tartotta a pszichológia feladatának és azoknak a törvényeknek a hatásának a vizsgálatát, amelyek alapján keletkeznek a kapcsolatok az elemek között.

**ELMÉLET: A TUDATFOLYAMÉ 481 48731947** – U. James alkotta meg, amely szerint úgy tekinti a szellemi életet, mint az érzékelések folytonos áradatát, az olyan tapasztalatoknak

a folyamat, amelyből a tudat azt választja ki, ami megfelel az igényeknek, és az mintegy kialakítja az ember belső világát.

**ELMÉLET: AUTOMATIZMUSÉ 319 821491 216** – a pszichofizikai párhuzamosság elvén alapul: amennyiben a fiziológiai folyamatok nem függenek a pszichikaiaktól, úgy az ember teljes élettevékenységét le lehet leírni a fiziológia eszközeivel.

### **ELMÉLET: AZ EVOLÚCIÓS FEJLŐDÉS ELMÉLETE**

**54849131941** – olyan elmélet, amely azt hangoztatja, hogy a gyermek pszichikai és viselkedése fejlődésének a menetében mindent – vagy szinte mindent – az ő géntípusa határoz meg, és, hogy a fejlődésben nem jelenik meg semmi olyan, ami ne lett volna a kezdetektől megalapozva, legalább is a csíráiban.

### **ELMÉLET: AZ ÉLET ÉRTELME NEK KERESÉSE**

**5484983194815** (az élet értelme keresésének az elmélete) – a személyiség pszicho-korrekciós és pszichoterápiás elmélete, amely szerint a pszichológiai problémákat az élet értelme elvesztése okozza az embernél. A pszicho-korrekciós és pszichoterápiás procedúrákat az élet elvesztett értelme keresésére irányítja.

**ELMÉLET: BEÁLLÍTOTTSÁGI 514892319514** – a képzetek általános pszichológiai rendszere, amelynek központi jellegű magyarázó fogalma a beállítottság elve. A beállítottság nem más, mint «a szubjektum egységes modifikációja», annak képessége arra, hogy észlelje az eljövendő eseményeket és tökéletesedjen a cselekvéseknek egy meghatározott irányultságában, amely annak a célirányos kiválasztási aktivitásának az alapját képezi. A beállítottság két tényezőnek a «találkozásakor» keletkezik – a szükséglet és a szükségletek kielégítésének a szituációja esetében, meghatározván a szubjektum pszichikumának és viselkedésének bármely megnyilvánulását. Amikor az impulzív viselkedés valamilyen akadályokba ütközik, az megszakad, és működésbe lép az ember tudatára specifikus objektívációs mechanizmus, amelynek köszönhetően az ember kiemeli saját magát a valóságból és úgy kezd el a világhoz tartozni, mint ami objektív, és amitől nem függ.

---

**ELMÉLET: CSOPORTOS FEJLŐDÉS ELMÉLETE 564841**

– a társadalmi csoportok fejlődésének pszichoanalitikailag orientált elmélete, amely az értékorientáció és a csoport különböző tagjai normatív jellemzőinek és dominálásának a váltását úgy fogja fel, mint a fejlődés alapvető momentumait. Az elméletnek megfelelően a csoport fejlődésében két fázist lehet megkülönböztetni:

1. A függőség, vagy a hatalom fázisa;
2. A kölcsönös függőség vagy a személyiségek közötti fázis.

**ELMÉLET: EGYENSÚLYI 54847139857** – a személyiségek közötti viszonyok kognitív elmélete, amely arra a feltételezésre alapszik, hogy a kiegyensúlyozatlan, ellentmondásos kognitív szisztémák automatikusan törekednek a nagyobb mértékű kiegyensúlyozottságra.

**ELMÉLET: EMLÉKEZETI 549317489319** – olyan koncepció, amely az emlékezetnek két fajtáját különbözteti meg:

1. emlékezet-szokás, vagy a test emlékezete – amelynek az alapját az agyi fiziológiai folyamatok képezik;
2. emlékezés-visszaemlékezés, vagy a léleknek az emlékezete – amely nincs kapcsolatban az agyvelő tevékenységével.

**ELMÉLET: ETALON ELMÉLET 514812319498** – olyan koncepció, amely a kognitív pszichológiában került kidolgozásra, ahol a stimulus felismerését úgy értelmezik, mint az ál-tala életre keltett idegi jelenségnek az emlékezetben megőrzött belső etalonokkal történő összehasonlítását. Abban az esetben, amennyiben a keltett jelenség és az etalon egybeesik, a stimulus felismerésre kerül.

**ELMÉLET: ÉRZELMEK ELMÉLETE – CANNON – BARD**

**548317481894** – azt állítja, hogy az érzelmek lényege azon jelek feldolgozásának az eredménye, amelyek az agyba érkezők a külső vagy a belső közegből. Miután a talamuszban átkapcsolódnak az idegek útjaira, amelyek egy időben haladnak az agyvelő kérgébe és a belső szervekbe, ezek a jelek szülik az

ézelmeket, és az őket követő szervezeti változásokat.

### **ELMÉLET: ÉRZELMEK ELMÉLETE – JAMES – LANGE**

**34818519891** – Ennek megfelelően az ézelmek megnyilvánulását azok a változások alapozzák meg, amelyeket külső hatások váltanak ki, úgy a mozgási tudatos szférában, mint a szív, az érrendszer és a nem tudatos szekrécións tevékenységekben. Azoknak az ézeteknek az összessége képezi az érzelmi élményeket, amelyek ezekkel a változásokkal vannak kapcsolatban. Az elméletnek megfelelően, az ember szomorú, mert sír; fél, mert reszket; örül, mert nevet. Az ézelmeket úgy tekintik, mint az organikus folyamatoknak a szubjektív tükröződését, megerősítődik azoktól a folyamatoktól való függősége, amelyek a szervezetben lejátszódnak.

### **ELMÉLET: FUNKCIONÁLIS FEJLŐDÉS ELMÉLETE**

**54149831947** (a pszichikai fejlődés funkcionális elmélete) – olyan elmélet, amely megerősíti, hogy bizonyos pszichikai funkció kifejlődése egyenes arányban függ annak életben történő alkalmazása gyakoriságától és intenzitásától.

**ELMÉLET: HÁROMFÁZISÚ NEURÓZIS 51431721949** (a neurózis keletkezésének háromfázisú elmélete) – olyan konceptuális modell, amely úgy írja le a neurózis kifejlődését, mint a megtanult viselkedési reakciók rendszerét. Az első stádium: lezajlik egy bizonyos esemény, amely törvénszerűen erős érzelmi reakciót, például félelmet eredményez.

A második stádium: időben ehhez az eseményhez közel lezajlik egy másik esemény, amely kezdetben neutrális; ez asszociatív módon kapcsolódik az első, traumát okozó eseményhez úgy, hogy ézelmileg reagál arra.

A harmadik stádium: amennyiben nem jelentkezik megerősítés, vagyis az első helyzet nem ismétlődik meg, úgy az érzelmi reakció megszűnése megy végbe. Azonban, amennyiben a szituáció megismétlődik, akkor keletkezik a neurózis, amely esetében az érzelmi reakciót ugyan már neutrális események gerjesztik, de azok a traumatikus eseményekkel asszociálódnak.

---

**ELMÉLET: FUNKCIONÁLIS KÖR ELMÉLET 549**

**31721849** – konceptuális modell, amelyet Jakob Johann von Uexküll (1864–1944. ajánlott az ő szubjektív-idealiztikus, a világról szóló tanában. Arra szolgál, hogy megmagyarázza az organizmus és a külső közeg kölcsönös viszonyát. Abból a feltételezésből indul ki, hogy a környező világ, az (Umwelt) csupán azokban az aspektusokban létezik az élő organizmus számára, amely megfelel az ő szükség állapotainak. Ezeknek a szükségállapotoknak a realizálása feltételezi a világ azon két oldalának az egyeztetését, amely a szubjektumnak megmutatkozik.

**ELMÉLET: FUNKCIONÁLIS RENDSZEREK**

**ELMÉLETE 519317489714** – az egységes organizmusban a folyamatok szervezésének koncepciója, amely folyamat kölcsönhatásban áll a környezettel. Az elmélet alapján a funkcióról való elképzelést úgy tartja, mint a szervezet adaptációs eredményeit a környezettel történő kölcsönös kapcsolatában.

**ELMÉLET: INFORMÁCIÓS ÉRZELMEK ELMÉLET**

**519421899478** – olyan koncepció, amelynek megfelelően az érzelmet bizonyos aktuális szükséglet és azok kielégítésének a lehetősége határozza meg, amelyet a cél elérésének a valószínűsége jellemez. A szubjektum ezt a valószínűséget a veleszületett és a korábban megszerzett személyes tapasztalat alapján értékeli, miközben nem akaratlagosan összeveti az eszközökről, az időről, a forrásokról szóló információt – amelyek valószínűleg alkalmasak a szükségletek kielégítésére – a jelenlegi információval. A cél elérésének a valószínűségét meg lehet jósolni a tudatosult, vagy a nem tudatosult szinten is. A valószínűség megnövekedése az új információ beérkezésekor pozitív érzelmet szül, a valószínűség csökkenése pedig negatív érzelmekhez vezet. Azt a törekvést, hogy maxi-malizálják – erősítsék, meghosszabbítsák, megismételjék a pozitív érzelmet és minimalizálják – gyöngítsék, megszakítsák, megelőzzék a negatívakat, az érzelmek szabályozó funkciója határozza meg, azok szerepe a célirányos magatartás megszervezésében.

**ELMÉLET: JÁTÉKELMÉLET 54851791946** – K. Grosz játékelméletének a kiegészítése, ahol a játék analízise során

a hangsúly áttevődött az operátori aspektusról a motivációsra. A játékra való törekvés – amely abban rejlik, hogy megismételik ugyanazokat a cselekvéseket – csupán pozitív érzelmekkel tartható fenn, amelyeket maga a cselekvési folyamat keltett életre. Ezt nevezték funkcionális megalégedésnek.

**ELMÉLET: KETTŐS KAPCSOLATI 598491 319819** (a kettős kapcsolat elmélete) – A skizofrénia megjelenését és kialakulását a betegek családjában történő kommunikáció sajátosságaival magyarázza. Mivel mindenfajta kommunikáció különböző módon és különféle szinteken történhet (például a verbális szöveg szintjén, a testbeszéd szintjén, és a többién), ezért megmutatkozik az olyan különféle szintű kommunikációk ellentmondásának a lehetősége, amelyek a kommunikációban résztvevőktől erednek. Normális szituációban az ilyen ellentmondás a beszélőpartnerek által tükröződik, és azoknak elvi lehetőségük van arra, hogy a meta-szintre lépjenek és a saját kommunikációjuk szabályait megvitassák.

#### **ELMÉLET: KOGNITÍV DISSZONANCIA ELMÉLETE**

**517319489371** – szociálpszichológiai elmélet, a nyugati szociál-pszichológia egyik koncepciója, amely a kognitív szisztéma elemeinek az emberi viselkedésre gyakorolt hatását magyarázza – a hiedelmekre, a véleményekre, a szándékokra, és így tovább.

#### **ELMÉLET: KOGNITÍV MEGFELELÉSEK ELMÉLETE**

**514817319516** – teóriák osztálya, amely a nyugati szociálpszichológia kognitív ágazatában lettek kidolgozva a XX. század 50-es éveiben. Az a céljuk, hogy magyarázatot adjanak az ember viselkedésében a logikusra és az illogikusra. Az összes kognitív egybeesés elmélet alapvető tétele abban rejlik, hogy – az ember kognitív struktúrája nem lehet kiegyensúlyozatlan, diszharmonikus; amennyiben megjelenik az egyensúly hiánya, úgy rögtön megjelenik az a tendencia, hogy újból helyreálljon a kognitív rendszer belső állapota. Ezt a teóriát a különféle elméletek különféleképpen képviselik.

#### **ELMÉLET: KOMMUNIKATÍV AKTUSOK ELMÉLETE**

**319 217898 617** – a kognitív megfelelés elméletének a csoportjához tartozik. Azt az elgondolást viszi végig, hogy ez

a kényelmetlenség leküzdésének eszköze, amelyet az egyik embernek a másik emberrel való kapcsolata és az ő viszonya eredményezett azáltal, hogy a számukra közös objektumra vonatkozó viszonyuk nem megfelelő, – ez a partnerek közötti kommunikációnak a kifejlődése, amelynek a menetében az egyikük pozíciója megváltozik és ezzel együtt megteremtődik az egyetértés.

**ELMÉLET: KONGRUENS JELLEG 319317875498** –

a kognitív egybeesés elméletének a csoportjához tartozik. Abban rejlik, hogy az ember, mint észlelő szubjektum, kognitív struktúrájában az egybeesés eléréséhez egy időben változtatja meg a saját viszonyát a másik emberhez, és az objektumhoz is, amelyet ők mindketten értékelnek. Ily módon, amennyiben a szubjektum pozitívan viszonyul a másik szubjektumhoz, – de negatívan – az értékelendő objektumhoz, úgy abban az esetben, ha a második szubjektum pozitívan viszonyul az objektumhoz, az első szubjektum, csökkentvén «negativitás» a viszonyulását ezzel a szubjektummal szemben, csökkenti ezzel együtt a saját viszonyának a «pozitivitását» a második objektummal szemben. Itt az egybeesés (a «kongruens jelleg») annak köszönhetően áll helyre, hogy egy időben változik meg a viszonyulásoknak ez a két sora, néha – a viszony jelének a megváltozása révén.

**ELMÉLET: KONVERGENCIA ELMÉLET 319485498713**

– a V. Stern által javasolt teória a gyermek pszichológiai fejlődéséről, amelyben próbálkozás történik arra, hogy összeegyeztessenek két megközelítést:

1. a preformista vonalat – ahol a vezető tényezőnek az örökletességet tekintették;
2. a szenszualista vonalat – ahol a hangsúly a külső feltételekre esett. Ebben az elméletben az elsőbbséget az örökletességi tényezők élvezik, a deliriumot pedig olyan tényezőnek tekintik, amely kihat a fejlődés tempójára, felgyorsítván vagy lelassítván a biológiai meghatározott tulajdonságokat. Magát a pszichikai fejlődést úgy értelmezték, mint a kezdetektől megalapozott tulajdonságoknak a fejlődését. Ennek a módszertani beállítottságnak megfelelően

a gyermekkori periodizációt a biogenetikai törvény alapján értelmezték.

**ELMÉLET: KULTÚR-TÖRTÉNETI 549 217 218 98** – az ember pszichikai fejlődésének a koncepciója. Ennek az elméletnek megfelelően, a pszichika ontogenezisének a fő törvényszerűsége abban áll, hogy a gyermek interiorizálja a külső, szociálszimbolikus, a felnőttekkel közös és indirekt jelekkel ellátott tevékenységi struktúráját. Ennek eredményeként a pszichikai funkciók korábbi, «természetes» struktúrája megváltozik – interiorizált jelek által kerülnek közvetítésre, a pszichikai funkciók «kultúrálódnak». Külsőleg ez abban nyilvánul meg, hogy azok tudatosulnak és önkényessé válnak. Ennek megfelelően az interiorizáció úgy is fellép, mint a szocializáció. Az interiorizáció folyamán a külső tevékenység struktúrája transzformálódik és «összetekeredik», hogy azután ismét transzformálódjon és «kibogozódjon» az exteriorizáció menetében, amikor a pszichikai funkciók alapján épül fel a «külső» társadalmi tevékenység. Mint egy univerzális eszköz, amely megváltoztatja a pszichikai funkciókat, megjelenik a nyelvi jel, – a szó. Itt nyílik lehetőség arra, hogy magyarázatot találjunk az embernél meglévő kognitív folyamatok verbális és szimbolikus jellegére.

Az elmélet alapvető megállapításainak ez ellenőrzésére kidolgozták a «kettős stimuláció módszerét», amelynek segítségével modellezték a jelen keresztüli közvetítés folyamatát, nyomon követték azt a mechanizmust, amelyben a jelek átváltozással pszichikai funkciók struktúráját alkották – a figyelemét, az emlékezetét, a gondolkodását.

**ELMÉLET: KÜSZÖBELMÉLET – FECHNER 4983174817** – az a modell, amelyet G. T. Fechner hozott létre, arra szolgál, hogy megmagyarázza a szenzoros szisztémák működésének az elvét. Ebben elkülöníthető az érzékletes tükröződési folyamatnak a négy szakasza:

1. ingerlés – fizikai folyamat;
2. motiválás – fiziológiai folyamat ;
3. érzékelés – pszichikai folyamat;



4. ítéletalkotás – logikai folyamat .

A szenzoros küszöböt úgy értelmezik, mint átmenetet a motivációból az érzékelésbe. Fechner a mennyiségi egybeesések áttekintése során, miközben kizárta az áttekintésből a fiziológiai vonatkozást, igyekezett kimutatni a közvetlen kapcsolatot az inger és az érzékelés között. Ennek köszönhetően került megállapításra az alapvető pszichofizikai törvény.

**ELMÉLET: KÜSZÖBHÖZ KAPCSOLÓDÓ 51491731981** – olyan elméleti modellek, amelyek arra szolgálnak, hogy megmagyarázzák a szenzoros rendszerek működését. Az eközben megoldandó alapvető probléma, – a szenzoros küszöbök létezése és lényege. Egyes elméletekben azt tartják, hogy a szenzoros szisztémák diszkrét (küszöbi) elv alapján működnek, másokban – a folyamatosban (folytonosban).

**ELMÉLET: LEHETSÉGES FEJLŐDÉS ELMÉLETE 37149859491** (a sztohasztikus fejlődésnek az elmélete) – olyan elmélet, amelynek megfelelően a pszichikai fejlődést minden stádiumban a tényezők véletlenszerű egybeesése határozza meg, és csupán a fejlődés megelőző stádiumában elért szinttől függ.

**ELMÉLET: MEZŐÉ 491489 49719** – A mező fogalma azoknak a motiváló objektumoknak a rendszerével van kapcsolatban, amelyek «itt és most» léteznek, az embernek a szubjektív térségében. A mező feszültté válik, amikor az individuum és a közeg között megbomlik az egyensúly. A feszültségnek feloldódásra van szüksége, ami úgy realizálódik, mint a szándék teljesítése. A szándék teljesítésekor azok az objektumok, amelyekre az individuumnak a továbbiakban már nincs szüksége, elveszítik a motiváló erejüket.

Az olyan szituációkat, amelyekben a viselkedést a mező objektumai határozzák meg, mező által irányított viselkedéseknek nevezik; ennek a normális variánsa feltételezi azt, hogy az objektum a szükségletnek való megfelelés által irányítja a magatartását. Azonban, lehetségesek olyan variánsok, amikor az ember aláveti magát azoknak a véletlenszerű objektumoknak, amelyek egyszerűen az ő környezetében találhatóak. Szituatív módon az ilyen

magatartás mindenkinél előfordul, azonban, amennyiben a magatartás a stílusává válik, úgy az a patológia jelét képezi.

**ELMÉLET: MURRAY FÉLE SZEMÉLYISÉGELEMÉLET 514812317314** – a kulcspozíciója – a didaktikus kölcsönhatás elve. Amennyiben a személyiség nem létezik a társadalmi környezet nélkül, úgy az analízis objektuma azok kölcsönkapcsolatának bizonyos egysége kell, hogy legyen – ez a a szükséglet-nyomás rendszere.

A személyiség fantáziájának és struktúrájának az értelmezésébe változtatás nélkül alkalmazásra kerülnek a klasszikus pszichoanalízis alapvető megállapításai.

**ELMÉLET: ÖNAKTUALIZÁCIÓS 481489319 817** – a személyiség pszichológiájának humanisztikus elmélete. Hangsúlyozza, hogy a fejlődő személyiségre jellemző az önaktualizálásra való törekvés, amely együttesen képezi a személyes öntökéletesítés legmagasabb szintjét.

**ELMÉLET: PROTOTÍPUSI 498517914218** – a kognitív pszichológia koncepciója, amelyben a stimulus felismerését úgy írják le, mint annak összevetését bizonyos olyan prototípussal, amely az emlékezetben rejlik, és azon stimulusok gyűjteményének az absztrakt reprezentációját képezi, amelyek egy és ugyanazon minta hasonló formájának a sokaságából keletkezik.

**ELMÉLET: STRUKTURÁLIS EGYENSÚLY ELMÉLETE 498 217598 248** – a kognitív megfelelés elméletének a csoportjához tartozik. A megfelelés és az attribúció elvén alapszik; az ember kognitív struktúrájának a kiegyensúlyozottsági állapotát tekinti át abban a helyzetben, miközben más embert érzékel és a viszonyok két sorát építi föl: ehhez az emberhez és az objektumhoz, aki/és ami közös a két partner számára a kommunikáció során.

**ELMÉLET: SZEMÉLYISÉG ELMÉLET 548 317318498** – elképzeléseknek a rendszere, amelyekben döntő szerepű az, hogy a személyiségbeli sajátosságok és a pszichikai rendellenességek megjelenését a személyiségek közötti viszonyoknak tulajdonítják. A tipikus személyiségek közötti szituációk bizonyos matricákként jelennek meg a meghatározott személyiségtípus kialakulása

szempontjából, amit úgy értelmeznek, mint a szociális maszkok összességét. El kell ismerni, hogy a társadalmi viszonyok (személyiségek közötti) megváltozása esetében lehetséges elérni a személyiség harmonizációját, ami a pszichoterápia célját képezi.

**ELMÉLET: SZEMÉLYISÉGBELI KONSTRUKTUM**

**ELMÉLET 519 71331849** – az elmélet központjában az az elképzelés áll, hogy az a fontos – hogy milyen eszközökkel rendelkezik az ember a világ leírására, a jövő eseményeinek az előrejelzésére. Ennek az elméletnek megfelelően, az ember a realitásképét sajátos, – individuális – értelmező skálák alapján alkotja meg, amelyek lehetővé teszik azt, hogy megállapítsák a különféle események közti hasonlóságokat. Ezek a skálák – «személyiség-beli konstruktumok», – bonyolult kölcsönös viszonyokban állnak egymással, és olyan rendszereket alkotnak, amelyek lehetővé teszik azt, hogy hipotéziseket állítsanak fel a világról; amennyiben a hipotézis nem igazolódik be, az a konstruktumról való lemondást, vagy a konstruktumok közötti viszonyok átalakítását jelenti. A személyiségbeli bonyolultságokat a konstruktumok nem adekvát jellege és azok átalakításának a nehézségei okozzák; éppen erre irányul a pszichikai korrekció. Ugyancsak alkalmazzák az úgynevezett fikszációs szerep terápiát.

**ELMÉLET: SZEMÉLYISÉGI JELLEMVONÁSOK**

**ELMÉLETE 549317318498** (a személyiség jellemvonásainak elmélete) – a személyiség elmélete, amely a jellemvonások tudományosan meghatározott fogalmára alapszik. Úgy tekinti a személyiség felépítését, származását és fejlődését, mint a személyiségi jellemvonások rendszereit.

**ELMÉLET: SZEREPEK ELMÉLETE 59831731948** –

a személyiségnek és a személyiségek közötti kapcsolatoknak a szociálpszichológiai elmélete, amely a társadalmi szerep fogalmára támaszkodik. A szerepen alapuló viselkedés terminusaiban képzelet azokat el.

**ELMÉLET: SZEXUÁL-GAZDASÁGI 519489 598694** – V.

Reich eszméi és koncepciói összességének az általános megnevezése, amely a K. Marx által megalapozott «szexuál-gazdaság»-ról szóló társadalmi eszméiről és a Z. Freud által

megalapozott pszichológiai elméletről szóló tudomány létrehozására irányul. A Freud-i marxista szexuál-gazdasági elméletnek magyarázatot kellett adnia a modern szexuális szituációra és meg kellett teremtenie a szexuális forradalom megfelelő előfeltételeit, amely ahhoz vezetett, hogy az emberek teljes mértékben felszabadultak a burzsoá társadalom gazdasági, társadalmi és pszeudo-morális béklyóitól.

**ELMÉLET: TANÍTÁSI 517318419817** – olyan általános fogalom, amely azoknak a pszichológiai és fiziológiai koncepcióknak az összessége, amelyek azt magyarázzák, hogy az emberek és az állatok milyen módon tesznek szert élettapasztalatra.

**ELMÉLET: TÁRSADALMI TANÍTÁS ELMÉLET 51842181949** – a bihériorizmus hívei képviselték a 70-es években. Ebben különleges hangsúlyt helyeznek arra, hogy az ember sok cselekedete a társadalmi közeg hatása alatt formálódik. Ezen elmélet követőinek a véleménye szerint az egyik fő oka annak, – hogy mit tette az embereket azzá, akik mára lettek – azzal az emberi hajlammal van kapcsolatban, hogy utánozzák mások viselkedését, figyelembe véve azt, hogy az individuum számára mennyire lehetnek hasznosak ezeknek az utánzásoknak az eredményei. Ennek megfelelően, az individuumra nem csupán a külső feltételek hatnak, de önálló értékelés módján azt is előre kell látnia, hogy mik lesznek a viselkedésének a következményei.

**ELMÉLET: TEVÉKENYSÉGI 518317598491** – Ennek az alapja – elképzelések a tevékenység felépítéséről, azonban ezek nem merítik ki teljes mértékben az elméletet. A tevékenység elméletének az egyik lényeges különbsége a megelőző koncepcióktól – a tudat és a viselkedés megbonthatatlan egységének az elismerése. Ez az egység már az analízis fő egységében – a cselekvésben – benne foglaltatik.

**ELMÉLET: TUDATTALAN ELMÉLETE 319 371819498** – ennek megfelelően a pszichikában három szféra (terület) létezik: a tudat, az előtudat, (az előtudatos) és a tudattalan.

**ELMÉLET: VISZONYULÁSOK ELMÉLETE 598472898471** – a hazai pszichológiában az egyik tekintélyes elmélet. A viszonyok

rendszerét úgy tekintik, mint a személyiség pszichológiai magvát. Ezen a fogalmon keresztül vált lehetővé a különféle pszichológiai jelenségeknek az áttekintése.

**ELMOZDULÁS KOCKÁZATOS 51471261941** (elmozdulás a kockázat felé) – a csoportos vagy egyéni döntések kockázatának a megnövekedése a csoportos megvitatás után – a csoport tagjai elsődleges döntéseihez képest.

**ELNYOMÁS 790681 799 19** – sajátos állapot és folyamat, amelyekre sajátos pszichikai feltételek a jellemzőek, amelyek hatására az álombeli lelki élmények egy részét lehetetlen tudatosítani.

**ELŐÉRZÉKISÉG 528 641 788919** – a gyermeki formájú szexualitás megnevezésére szolgáló terminus.

**ELŐÉRZET 48968172 2197** – az analizátorok szubszen-zorikus reakciói válaszként az ingerek hatására, amely ingerek az észlelés küszöbénél alacsonyabban helyezkednek el. Ezek a küszöb alatti ingerek, amelyek szubjektív módon mint érzések nem érzékelődnek, mégis képesek beindítani a feltételes reflexeket (a bőr– galvanikus reflexeket, az agyvelő kérgének elektromos válaszait).

**ELŐÍTÉLET 4980117 52164** (előítélet) – olyan beállítottság, amely megakadályozza a közlés vagy a cselekvés adekvát értelmezését. Általában az emberben nem tudatosul, vagy nem akarja tudatosítani azt, hogy előítélettel rendelkezik, és úgy tekinti az objektummal való előítéletes kapcsolatát, mint objektív és önálló értékelés következményét. Az előítélet lehet olyan elhamarkodott és megalapozatlan következtetések eredménye, amelyek a személyes tapasztalatra alapulnak, valamint lehet olyan standartizált ítéletalkotások nem kritikus elsajátításának az eredménye, amelyek egy meghatározott társadalmi csoportban (előítélet) elfogadottak.

**ELŐKÉP 4280141798219** –

1. A jövő képe; valami olyannak a képe, amely még nem létezik de valószínű, hogy meg fog valósulni.
2. Kiinduló, kezdeti kép, prototípus, amelynek az alapján valamit kidolgoznak, létrehoznak.

**ELŐKÉP: FILOGENETIKAI 614280598798219** – az ősi, a vezér, az ősi nyáj vezére, akit megöltek és felfaltak a fiai, általános emberi alakja, amely örökletes módon adódik át.

**ELŐKÉP: INFANTILIS 124280141798219** — a saját apának a képe, amely tudat alatt a gyerek belső világába nélkülözhetetlen elem minőségben épül be.

**ELŐREJELZÉS 918 614 319881** – előrejelzés készítése – olyan, mint valami kifejlődésének a megjósolása, amely meghatározott adatokra alapul, – valamely folyamat keletkezésére, elterjedésére, a kiválasztott és ellenőrzött adatok alapján. Az örökös fejlődés rendszerében az előrejelzés az örök élet feltételei biztosításának elengedhetetlen eszköze. Oly módon valósul meg, hogy az ember szellemi erejét a vezető előrejelzés szintjére fejleszti, amelynél a megerősítendő előrejelzésben határozzák meg az ember által elérendő célt.

**ELŐREJELZÉS VALÓSZÍNŰSÉGI 489061 799849** – a jövő iránti várakozás, amely a múltbeli tapasztalaton és a jelenlegi helyzet információja valószínűsített struktúráján alapul. A múltbeli tapasztalat és a jelen helyzet alapot adnak hipotézisek felállítására az elkövetkezendő jövőt illetően, és minden hipotézis rendelkezik egy meghatározott valószínűséggel. A valószínűség előrejelzésének megfelelően történik meg az előzetes beállítás – az egyén felkészülése a megfelelő cselekvésekre.

**ELSAJÁTÍTÁS 549314836489** – az individuum által a társadalmi-történelmi tapasztalat megszerzésének az alapvető útja. Az elsajátítás folyamatában elsajátítja a tárgyak társadalmi jelentőségét és a velük történő cselekvések módjait, a viselkedés erkölcsi alapjait és a kommunikáció formáit. A magaviselet minden tartalmas komponense képezi az elsajátítás tárgyát, a serkentő-motivációsokat és az orientációsokat is.

Az anyagi és a szellemi kultúra tárgyainak és az azokkal történő cselekvések módjainak az elsajátítása képezi a tanulás folyamatának alapvető belső tartalmát. A nevelés gerincvonala – a viselkedés erkölcsi normáinak az elsajátítása.

**ELSZIGETELTSÉG 498716 319 01** – Az egyén kizárása

a szokásos kapcsolatokból, amit meg lehet figyelni a munka sajátos körülményei között (kozmosz repülés, téli szállás), vagy az ideg és lelki betegségeket gyógyító klinikákon (az analizátorok sérülése esetében vagy pszichikai megbetegedéseknél). Hasonló feltételek mellett kiütkeznek az elszigeteltség mellékhatásai – az aluszékonyság, az apátia, az ingerlékenység állapotai megjelenésének formájában; az időérzékelés átmeneti elvesztése történik; sérülnek a gondolkodási és visszaemlékezési képességek. Kialakulhatnak illúziók vagy hallucinációk.

**ELSZIGETELTSÉG: CSOPORTOS 594 781 914 1** – pszichológiai aspektus: egy embercsoportnak egy behatárolt térben, szenzoros ingerszegény környezetben való hosszan tartó kényszerű tartózkodása, ugyanazokkal az emberekkel történő állandó kapcsolattartás mellett. A csoportos elszigeteltség körülményei között az emberek kozmosz repülésekben, víz alatti úszáson, időjárás előrejelző állomásokon, világitótornyokban, stb. tartózkodnak.

**ELSZIGETELTSÉG: SENZORIKUS 391819 016918** – A szokványos érzékelési érzetek sokféleségének hirtelen beszűkülése – látási, hallási, és így tovább; az egyénnek a közönséges szenzoros érzékelések folyamából való részleges vagy teljes mérvű kizárása.

**ELSZIGETELTSÉG: SZIGORÚ 519 816 418** – kísérleti eljárás, aminek segítségével kutatják az elszigeteltségnek az emberre gyakorolt hatását.

**ELTOMPULÁS 521 428 91** – a tudat tevékenységének a zavara, amelyre az jellemző, hogy az érzékelés küszöbe hirtelen megemelkedik minden külső hatásra; eközben nehézkes az érzékelés, a cselekvések pedig lelassulnak.

**ELV 451948219 18** –

1. Bizonyos elméletnek, tannak, és így tovább, az alapvető, kiinduló helyzete.
2. Belső meggyőződés, nézet, amely meghatározza a viselkedés normáit.

3. Valamilyen mechanizmus, folyamat, és így tovább, felépítésének vagy tevékenységének az alapja.

**ELV: A DIADIKUS KÖLCSÖNÖS EGYMÁSRA HATÁS ELVE 21964189119** – ennek megfelelően, a személyiség tanulmányozása csupán a szervezet – közeg kölcsönös viszonyának a rendszerében lehetséges. Mivel a személyiség nem létezik a társadalmi környezeten kívül, az elemzés objektumának, láthatóan, azok kölcsönös egymásra hatása bizonyos egységének kell lennie – rendszer szükséglet – nyomás.

**ELV: A PSZICHOFIZIKAI PÁRHUZAMOSSÁG ELVE 519681 3191901648** – ennek a lényege – annak a megerősítésében rejlik, hogy okozati kölcsönhatás a pszichikai és a fiziológiai folyamatok között nem lehetséges: ezek párhuzamosan és egymástól függetlenül mennek végbe. A tudatban lezajló dolog megfelel, de nem függ az agyi anyagban lezajló dolgoktól, éppen ellenkezőleg. A tudat pszichológiája, amely elengedhetetlen kiegészítő minőségben a fiziológiai pszichológiát használta, ezeken a pozíciókon állt.

**ELV: A TÜKÖZŐDŐ SZUBJEKTIVITÁS ELVE**

**51948191918** – annak az egyénnek a személyiségkutatás általi kísérleti megközelítése, aki az ideális megjelenés alanya más emberek élettevékenységében.

**ELV: A VALÓSÁG ELVE 521 64871918** – a pszichikai tevékenység szabályozásának egyik vezető elve, amely tevékenység a személyiség kialakulásának a folyamatában valósul meg; a pszichikai élet szabályozásának az elve. A hajlam kielégítése lehetőségeinek és feltételeinek a figyelembe vételében fejeződik ki, részben – a kielégülés különféle fajtáiról való lemondásban.

Az örökös fejlődés gyakorlatában figyelembe veszi bármilyen, köztük a globális jellegű fenyegetés elkerülésének a lehetőségét is, az önfejlődés által.

A feltámadás technológiáiban lehetővé teszi a feltámadás módszerének a megszerzését, amely arra alapszik, hogy megvannak az adatok a feltámasztandóra vonatkozóan.



A halhatatlanság technológiáiban az egyénnek az öntudatában jelenik meg, ami abban áll, hogy a halhatatlanság a személyiség legharmonikusabb állapota és pontosan a világ rendjének felel meg. Ez az értelmezés teszi lehetővé azt, hogy a halhatatlanság folyamatát magának az embernek a tudata irányítása alá vegyék, vagyis ez az ember halhatatlanságát objektívvé és elérhető realitássá teszi.

Ennek az elvnek vannak alárendelve az Én hajlamai; alapvető tartalma – a tudatalattiak és a túlzottan individuális szándékok kielégülésre való törekvésének megjelenése a külső világ ismert követelményeinek megfelelően.

A fiatalító és a gyógyító rendszerekben a szociumban lezajló események mind a fiatalodást, mind pedig az erkölcsi egészséget azzal a lehetőséggel felelteti meg, hogy az ilyen realitást az ember saját magával is megfeleltesse. Ebben az értelemben az öregedést úgy tekintik, mint nem szociális folyamatot, következésképpen legyőzendő. A normális egészséget úgy tekintik, mint a tevékeny szubjektumok általános társadalmi normáját, és ezért az mindenki számára elérhető, miután a kollektív tudat a szubjektum érzékelésében elég dinamikusan fejlődik ahhoz, hogy megoldja a fennálló problémákat. Lényegében a realitás elve ilyen helyzetben azt jelenti, hogy amennyiben reális az, hogy vannak fiatalok és egészségesek, úgy ez az állapot olyan, amelyet mindenki bármikor elérhet, amennyiben ennek a feladatnak az elérését minden ember a cselekvései irányultságává teszi. Ebből a meghatározásból az következik, hogy egyes személyiségek, megelőzván a társadalom fejlődését, elérhetik az örök fiatalságot a szellemi lehetőségek fejlesztése által és ezzel utat nyitnak az egész társadalom számára.

**ELV: AKTIVITÁSI 478641 219 19** – lényegében, a mozgások szervezéséről alkotott alapvető elképzelések fejlődése és összesítő általánosítása. A lényege – a feltételezés szerint a belső programnak a szervezet élettevékenységi aktsaiban meghatározó szerepe van. Úgy erősíti meg a tevékenységet, mint aktív, célirányos folyamatot. Az aktivitás elve szemben áll a reaktivitás elvével.

**ELV: ÁLLANDÓSÁG ELVE 429648 718 19** – a pszichikai

tevékenység szabályozásának egyik elve; abból a feltételezésből keletkezett, hogy a psziché rendelkezik azzal a tendenciával, hogy a meglévő inger mennyiséget a lehető legalacsonyabb szinten, vagy az állandónál alacsonyabb szinten tartsa. Ebben a tendenciában áll az állandóság elve.

### **ELV: ANYAGI KÖLCSÖNÖS EGYMÁSRA HATÁS ELVE**

**55284891918** – olyan nehézségek megoldásának vagy elkerülésének az egyik módja, amelyek a pszichofizikai kölcsönhatás elvének a megmagyarázása során keletkeznek. A pszichológiai és az ideális teljes megfeleléségének a tagadásában áll.

**ELV: DEREFLÉXÍÓS 219418 31919** – a felesleges önszabályozás, a saját bonyolult helyzetünk feletti elmélkedés «önelemzés» abbahagyását jelenti.

**ELV: IZOMORFIZMUSI 429 71431814** – az egyénnek a világgal történő kölcsönös kapcsolata, valamint a «személyes világ» keletkezésének és funkcionálásának a folyamata, az «élettér» strukturálódásának terminológiájával írható le.

**ELV: MAGYARÁZÓ 42151918** – a jelenségek alapját képező meghatározott komplexum magyarázatának az elve. Nem ritkán bizonyos olyan posztulátumot képez, amelyet többé-kevésbé elhisznek, attól függően, hogy megalapozása milyen mértékben nehéz. Így, a pszichológiában, magyarázó elvként megjelenhet a lélek.

**ELV: MEGELÉGEDETTSÉG ELVE 81921749818** – a pszichikai tevékenység szabályozásának uralkodó elve, a pszichikai élet szabályozásának legfőbb elve. Abban a törekvésben rejlik, hogy elkerüljék az elégedetlenséget és korlátlanul kapjanak élvezetet. Az alapja – az organizmus számára a kezdetektől meglévő törekvés arra, hogy örömben és kielégülésben legyen része, közvetlenül vagy közvetve, többek között a kellemetlenségek elkerülése útján.

**ELV: ÖNMEGHATÁROZÁS ELVE 241648 79118** – a pszichofiziológia elve, amely szerint a viselkedés oka nem magának a külső közegnek a ráhatása, hanem az élő organizmus, amelynek a viselkedésében ezek a képzeletlek leképezett formában vannak

jelen.

Az örökös fejlődés technológiáiban azt jelenti, hogy az ember maga képes belső indíttatásokból megalkotni a külső realitást. Ez nem jelenti az okozatról mint olyanról történő lemondást, ez az elv lehetővé teszi kiemelni a determinizmus specifikus jegyeit az élőlény tevékenységében. Az aktivitás és a rendszerszerűség elveinek a megerősítésével van kapcsolatban, amelyek megfelelően az organizmus nem törekszik semlegesíteni a külső közeg hatásait, hanem abban célirányosan és aktívan tevékenykedik és megváltoztatja azt a maga számára.

Az önmeghatározás elve olyan módon határozza meg a cselekvés célját, mint szabad választási folyamatot, amely során a szabadság határtalan számú fokozataiból egy teljes mértékben összekapcsolt rendszer keletkezik, amelynek egyetlen szabadságfoka van, ami aztán átmegy a konkrét cselekvésbe. Amikor az ember céljává az örökös fejlődés válik – ez a cselekvés a fizikai test örökké tartó életének az elérésére irányul. Figyelembe véve azt a tényt, hogy a test amúgy is feltétel nélkül élő rendszer, az érzékelés pszichológiájának a szintjén a cél egybeesik a realitással az öntökéletesítés mechanizmusán keresztül, vagyis az örökké tartó élet célja elérhetővé válik. Ennek az elvnek a megfelelő értelmezése lehetővé teszi azt, hogy mindig normális legyen az egészségünk, és hogy megvédjük a szervezetet az esetleges sérüléstől, megbetegedésektől és az öregedéstől.

**ELV: PARADOX SZÁNDÉK ELVE 589649 31919** – a páciensnek a terapeuta (vagy a saját maga) általi lelkesítése éppen arra, amit el szándékozik kerülni.

**ELV: PROJEKCIÓ ELVE 389671 298989** – azzal az elképzeléssel van kapcsolatban, hogy az egyén különféle megnyilvánulásaiban testesedik meg az ő személyisége, többek között a rejtett, nem tudatosult motivációk, törekvések, élmények és konfliktusok, amelyek «kivetítődnek» az ő alkotására, események értelmezésére, kinyilatkoztatásaira, dolgok előnyben történő részesítésére, és így tovább.

**ELV: PSZICHOFIZIKAI KÖLCSÖNÖS EGYMÁSRA**

**HATÁS ELVE 439841 618 19** – ennek az elvnek (teóriának) megfelelően, a fiziológiai folyamatok közvetlenül kihatnak a fizikaiakra és fordítva.

**ELV: REAKTIVITÁS ELVE 3196485194** – ennek megfelelően, bizonyos aktus – mozdulat vagy cselekvés – külső inger által határozódik meg.

**ELV: REFLEKTÍV ÍV ELVE 528641 48919** – olyan séma, amely közvetlenül a reflektív ív elvből ered. A külső stimulus érzékelőitől jelek haladnak az érzékelő központba, a jelek ebből – a motorikus központba, amelyből effektív parancsok érkeznek az izomba (értendő ezalatt a mozgó szerv működő pontja). A reflektív ív sémája – a reflektor gyűrű egyedi, generált esete: az ilyen sémák alapján történnek azok a szigorúan programozott, elementáris aktusok, amelyek nem igényelnek korrekciót. Azonban, a mozdulatok többsége számára nélkülözhetetlen a reflektor gyűrű.

**ELV: REFLEKTOR GYŰRŰ ELVE 2951848 21918** – olyan séma, amely közvetlen módon a reflektor gyűrű elvből ered. A séma egyszerűsített változatában van a motorikus központ, amelyből effektoros parancsok érkeznek az izomba (a mozgó szerv működő pontját is értik ezalatt). A működő ponttól érkeznek a visszacsatolás jelei – érzéki vagy afferens jelek – az érzékelő központba. A központi idegrendszerben feldolgozásra kerül a beérkező információ – átkódolódik a korrekció motorikus jeleivé, amelyek ismét az izomba érkeznek. Az irányítás folyamata egy körben záródik be. A séma akkor érthetőbb, amikor azt időben szemléljük.

**ELV: RENDSZERESSÉG ELVE 419816 3194981** – a pszichológiaiában – a pszichikai jelenségek elemzésének módszertani megközelítése, amikor a megfelelő jelenséget úgy tekintik, mint egy rendszert, amely nem vezethető vissza az alkotóelemeinek az összességére, amely struktúrával rendelkezik, és az alkotóelemek sajátosságát annak a struktúrában elfoglalt helye alapján határozzák meg; az általános rendszeresség tudományos elv egyedi területében való alkalmazása.

**ELV: REZONANCIA ELVE 221941 31819** – olyan ingerek,

amelyek a személyiség szükségleteinek vagy értékeinek szempontjából relevánsak, azok helyesebben és gyorsabban kerülnek észlelésre, mint azok, amelyek ezzel nem egyeznek meg.

**ELV: SPECIFIKUS KÓDOLÁS ELVE 239478 51918** –

A megtanult információ felidézése megkönnyítésének a hatása, miközben arra a tulajdonságjegyre orientálódnak, amely strukturalizáló minőségben került alkalmazásra az információ megtanulása során.

**ELV: SZENZOROS KORREKCIÓ ELVE 528641 719 14** –

a motorikus szabályozásra használják, a visszacsatolás végrehajtó folyamatára olyan szenzorikus jelek formájában, amelyek a mozdulat felépítésének sajátosságait érintik. Eközben a szenzorikus jelek olyan egységes komplexusokba integrálódnak, amelyek a mozdulatok megalkotása minden szintjére vonatkozóan specifikusak.

**ELV: VÉDELEMI 312 719 919064** –

olyan stimulusok, amelyek ellentmondanak a szubjektum elvárásainak, vagy olyan információt tartalmaznak, amelyek potenciálisan ellenségesek az Én szempontjából, és nehezebben ismerhetők fel, nagymértékű torzulást szenvednek el.

**EMBER 518849889814981** –

az a lény, amely a Földön az élet kifejlődésének a legmagasabb szintjét testesíti meg, a társadalmi – történelmi tevékenység szubjektuma. Mint a munkatevékenység szubjektuma és terméke, egy rendszer, ahol a fizikai és a pszichikai genetikailag meg van határozva, és az élet folyamán alakul, természetileg és társadalmilag megbonthatatlan egységet alkotnak. A pszichológia az emberben a pszichikumot és annak fejlődését tanulmányozza, annak individuális – pszichológiai sajátosságait, szerepeit, amelyeket a társadalmi életben játszik, a tevékenységét és a kommunikációját. Gyakorlatilag az egész pszichológia az embernek, mint társadalmi kapcsolatokba foglalt individuumnak a problematikájával foglalkozik, annak fejlődésével a nevelés és az oktatás folyamatában, az ő cselekvése során végbemenő formálódásával és kommunikációjával. Az örökös fejlődés pszichológiájában az embert úgy tekintik, mint az ember szervezett gondolkodásának és szellemi kezdetének az örökkévalóságát, vagyis

mint önszervezett örökkévalóságot, ami az örökkévalóságról alkotott gondolat és ismeret kezdeti szintjéből ered.

**EMBER: BIOTÍPUS 8193179148891497** – az ember tipológiája sokféleségének az egyike, amely neuromorális alapon különböztethető meg és az ember szimpatikus-adrenalinus rendszerének a környezet hatásaira történő reagálásának a sajátosságaira alapul, ami külsőleg a viselkedés meghatározott sajátosságaiban nyilvánul meg.

**EMBER: ÉSZLELÉS 81454671 948917** (az embernek az ember által történő észlése) – olyan fogalom, amit a szociálpszichológiában használnak. Azt a folyamatot jelenti, amely alapján az ember más ember alakját a vele történő közvetlen kommunikáció kibontakozása során formálja meg. A pszichikai tükröződésnek minden szintjét magában foglalja.

**EMBER: FELÉPÍTÉS 8184194851648198** – az individuum genetikailag meghatározott, morfológiai, fiziológiai és pszichikai sajátosságainak a rendszere, amely lehetővé teszi azt, hogy a meghatározott típusok egyik sorába besorolják. Ahogyan kimutatásra került – mindenekelőtt klinikai anyagon keresztül – a személyiség testalkata, külső megjelenése és meghatározott pszichikai sajátosságai között vannak bizonyos összefüggések.

**EMBER: KOMPLEX MEGKÖZELÍTÉS 819318489416981** (az ember komplex megközelítése) – az ember egységes, individuális pszichológiai kialakulásának szisztematikus tanulmányozása az életútja minden szakaszán. Az ember megközelítésének komplex elvével egyetértésben, az ember individuális fejlődése három területen valósul meg:

1. a pszichofiziológiai funkciók ontopszichológiai evolúciós szakasza – az embernek, mint individuumnak a jellemzése;
2. az ember, mint a munka szubjektuma fejlődése történelmének és tevékenységének a kialakulása – az ember, mint a tevékenység szubjektumának a jellemzése;
3. az ember életútja – az ember, mint, személyiség jellemzése. Az individuum, a személyiség és a tevékenység szubjektuma

minden tulajdonságai eredményének egyesülése képezi az ember pszichológiai megismételhetetlenségét és individualitását.

**EMBER: ONTOGENÉZIS 581489916901849** – az ontogenézis-nek specifikus emberi útja – a társadalmi-történelmi tapasztalat elsajátítása vagy átvétele. Az állatok esetében ez teljes mértékben hiányzik. Innen ered az oktatás és a nevelés – mindez társadalmilag megválasztott módja annak, ahogyan és amilyen módon az emberi tapasztalat átadásra kerül, ami lehetővé teszi «a gyermek mesterséges fejlődését» (ellentétben «az állatkölykök természetes fejlődésével»). Az ember ontogenézisének általános útja – a mesterséges, kulturálisan létrehozott tapasztalat elsajátítása, nem pedig a természetesen megalapozottnak a kibontakozása. Ez az út határozza meg az ember pszichikumának társadalmi természetét.

**EMBER: ORIENTÁCIÓ 5188918849814901684** (az ember három orientációja) – az orientáció formái és módjai és alapvető tendenciáinak megnyilvánulásai – a nekrofilia, a narcissizmus és a vérfertőzés iránti vágy vonatkozásában, – amelyek rosszindulatú megnyilvánulásaiban felfedezhető a «konvergenciára» való törekvés.

**EMLÉKEZET 319 061 988 18** – kognitív folyamatok – a megjegyzés, a szervezés, a megőrzés, a felidézés és a megszerzett tapasztalatok elfelejtésének a folyamata, amely lehetővé teszi, hogy az ismételt felhasználásra kerüljön a tevékenység során vagy visszakerüljön a tudat szférájába. Az emlékezet kapcsolja össze a szubjektum múltját az ő jelenével és jövőjével, és nagyon fontos megismerő funkcióval rendelkezik, amely a fejlődés és a tanulás alapját képezi.

**EMLÉKEZET: ÉRZELMI 61 988 184 161** – az emlékezetben az élményeknek és az érzéseknek a megőrzése. Befolyásolhatóság és fogékonyság – a jellem kommunikációs jellemvonásai létrejöttenek az előfeltétele. Érzelmi emlékezet – elengedhetetlen feltétele az együttérzés és az empátia képessége fejlődésének. Ez egy sor szakmabeli mesterség alapja, köztük a tanáré és a művészé.

**EMLÉKEZET: HOSSZÚ TÁVÚ 319 041 9818 18** – az emlékezetnek az az alrendszere, amely biztosítja az ismeretek,

képességek és készségek hosszan tartó – órától évtizedekig – történő megtartását; jellemző rá az információ nagy mennyiségének megőrzése. Fiziológiailag a ribonuklein savak fehérje szerkezetének a megváltozásával van kapcsolatban. Az adatok hosszú távú emlékezetbe történő bevitele és rögzítése alapvető módszerének az ismétlést tartják, a rövid távú emlékezet szintjén.

**EMLÉKEZET: IKONIKUS 18 9848 394 611** – annak az információnak a szenzorikus másolata, amely vizuálisan áll a megfigyelő rendelkezésére nagyon rövid ideig (100 ms-ig), amely:

1. nagy kapacitással rendelkezik;
2. időben gyorsan kialszik (körülbelül 0.25 s.);
3. szenzorikus kóddal működik;
4. nem irányítható tudatosan;
5. az inger fizikai jellemzőitől függ. Biztosítja az információnak a rövid ideig tartó emlékezetbe történő átmenetét.

**EMLÉKEZET: KÉPI 319 061 9149 64** – a látási, hallási és a mozgási emlékezetre oszlik fel. Ezek fejlődési szintje az egyéneknél nem egyenlő mértékű, és ez lehetővé teszi, hogy ennek az emlékezetnek az egyik fajtája domináns jellegéről beszéljünk.

**EMLÉKEZET: KOGNITÍV 89 18 519 614 044 1** – az ismeretek megőrzésének a folyamata. Azok az ismeretek, amelyek oktatás folyamán keletkeznek, kezdetben úgy értelmezendők, mint a személyiség vonatkozásában megjelenő külső dolgok, azonban később fokozatosan átalakulnak, tapasztalattá és meggyőződéssé válnak.

**EMLÉKEZET: OPERATÍV JELLEGŰ 319061 488 12** – az emlékezetnek az a fajtája, amely arra szolgál, hogy egy meghatározott ideig őrizze meg az információt, addig, amíg szükség van bizonyos cselekvést vagy operációt végrehajtani. A rövid távú emlékezettől abban különbözik, hogy közvetlenül bekapcsolódik a cselekvés szabályozásába annak érdekében, hogy meg legyenek tartva annak köztes eredményei. Azt feltételezi, hogy az



objektumokat a cselekvés megtörténtének a pillanatában észlelik, annak a képe és az egész szituáció, valamint azok változásai rövid időtartamra megmaradnak az emlékezetben. Eközben az emlékezet adatai, amelyek az észlelésből erednek, a megoldandó feladatnak megfelelően, olyan adatokkal egészülnek ki, amelyek a hosszú távú emlékezetben vannak tárolva.

**EMLÉKEZET: PILLANATNYI 8818 488 314618** – olyan emlékezet, amely arra szolgál, hogy az érzéki észlelés nyomait nagyon rövid ideig megőrizzék. Általánosságban az mondható, hogy csupán az észlelés ideje alatt hat.

**EMLÉKEZET: RÖVIDTÁVÚ 319 061 898 6119** (rövid ideig tartó emlékezet) – az emlékezet alrendszere, amely biztosítja azoknak az adatoknak az operatív megtartását és átalakulását, amelyek az érzékszervektől, és a hosszú távú emlékezetből érkeznek. Fiziológiailag az idegrendszerben lezajló ingadozások bioelektronikus kontúrjával áll kapcsolatban. Elengedhetetlen feltétele annak, hogy az anyag átmenjen az érzékelési emlékezetből a rövid távú emlékezetbe – és arra figyelem szentelődjön.

### **EMLÉKEZET RÖVIDTÁVÚ: A MEGŐRZÉS IDEJE**

**319 061 93451** (a megőrzés ideje a rövid idejű emlékezetben) – annak az időnek az intervalluma, amely idő alatt a bejövő információ nyoma a rövid távú emlékezetből visszaállítható és azt használni lehet.

### **EMLÉKEZET RÖVIDTÁVÚ: MENNYISÉG**

**319 061 981742101** – azoknak az alkotóelemek a maximális mennyisége jellemzi, amelyeket hiba nélkül fel lehet idézni – azok megjelenését követően nyomban vagy néhány másodperc múlva.

**EMLÉKEZET: SZEMMEL TÖRTÉNŐ 1319 0618 988 171** – látási emlékezeti forma, jellemző rá az a tulajdonság, hogy pontosan, részletesen, minden nehézség nélkül felidézzék a látási képeket meglehetősen hosszú idő folyamán.

**EMLÉKEZET: SZENZORIKUS 3179 0618 91 18** (ekhonikus emlékezet) – az emlékeknek az a hipotetikus alrendszere, amely azt biztosítja, hogy az információ szenzoros feldolgozásának az

eredménye, amely az érzékszervekbe érkezik, nagyon rövid ideig (nem kevesebb, mint egy másodpercig) megmaradjon. Az ingerek fajtáitól függően meg lehet különböztetni:

1. ikonikus emlékezetet– látást;
2. ekhonikus emlékezetet – hallást, és így tovább.

**EMLÉKEZET: EGYÉNI KÜLÖNBÖZŐSÉG**  
**319 061 984 216** – az egyén esetében az emlékezet egyik fajtájának az uralkodó kifejezésre jutása, amelyben az anyagot jobban megjegyzik és jobban felidézik.

**EMLÉKEZET: FIZIOLÓGIAI MECHANIZMUS –**

**319 061 914 18** – olyan konstrukciók, amelyek arra hivatottak, hogy az emlékezés folyamatait a fiziológia pozíciójából magyarázzák.

**EMLÉKEZET: HÁROMKOMPONENSŰ MODELL**

**061 988 18 914** – olyan koncepció, amelyben az emlékezet struktúráját három alkotóelem képviseli – együttműködő blokkokból áll:

1. az érzékelő regiszterek blokkjából – ahol az információ nem több mint egy másodpercig marad meg csaknem teljes terjedelmében, az észlelt serkentő komplexum modálisan kódolt fizikai jegyei modelljének a formájában;
2. rövid idejű raktározó blokkból – ahol a megőrzendő dolognak a terjedelme az információ verbális akusztikai kódjában nem nagy, a megőrzés időtartama pedig – körülbelül 30 perc – amit a kiejtés, a megjegyzés jellegének a kiválasztása és átkódolása feltételez;
3. a hosszú távú tárolás blokkjából áll – ahol a tárolás terjedelme és ideje nincs behatárolva, és az információ szemantikus kódok formájában van jelen.

**EMLÉKEZET: KLASSZIFIKÁCIÓ 19884 18 61402** – az emlékezési folyamat sajátos tulajdonságainak megfelelően történik, amely folyamat lehetővé teszi a szubjektum által korábban átélt és felfogott «anyagnak» a megjegyzését és felidézését. Ezeket a tulajdonságokat az emlékezeti tevékenységnek a megfelelő

sajátosságai teszik lehetővé, amelyek a megjegyzés különféle mechanizmusaival, a megjegyzés «megőrzésének» időbeli mutatóival és a megjegyzendő anyag jellemzőivel vannak kapcsolatban.

A megjegyzendő anyag jellege alapján meg lehet különböztetni a látási, a hangzásbeli és az tapintásbeli emlékezetet.

**EMLÉKEZET: MEGBOMLÁS 1 981 14806** – az információ megjegyzési, raktározási, felismerési vagy felidézési képességének a romlása vagy elvesztése. Az emlékezet ilyenfajta károsodásainak különösen elterjedt fajtái az amnézia és a hipnomézia.

**EMLÉKEZET: MODÁLISAN NEM SPECIFIKUS SÉRÜLÉS**

**319 061 419 3102** – az emlékezet olyan általános sérülései, amelyek a különféle modalitások nyomainak nem teljes értékű megőrzésében nyilvánulnak meg.

**EMLÉKEZET: MODÁLISAN SPECIFIKUS SÉRÜLÉS**

**481 319 061 519 4** – az emlékezetnek olyan gyakori zavarai, amelyek csupán egy meghatározott modalitásbeli információ megjegyzése és felidézése során jelentkeznek. Az analízátorok kéregbeli zónájának a sérülése során keletkeznek, amikor zavaró hatások eredményeként beáll az emlékezet nyomainak a fokozott gátoltsága. El lehet különíteni akusztikai, hallásbeli, látásbeli, térbeli és mozgásbeli emlékezet zavarokat.

**EMLÉKEZET: RENDSZER-SPECIFIKUS ZAVAR**

**319 061 944 13** – az emlékezetnek olyan zavara, amelyet az agyvelő beszédzónájának a sérülése okoz, ami miatt lehetetlenné válik az információ megjegyzése a nyelv gondolati rendszerén keresztül.

**EMLÉKEZET: TERJEDELEM 988 17919 148** – azon anyag terjedelmének a jellemzője, amely a felidezés számára bizonyos idő elteltével érhető el, az után, hogy azt elsajátították.

**EMPÁTIA 816498917314** – más ember érzelmi állapotának a megértése, annak érzelmeibe történő behatolás, az abba való beleérzés. Az individuumnak az a képessége, hogy irányítottan

átélje azokat az érzelmeket, amelyek más embernél keletkeznek, miközben vele kommunikál. Más ember megértése általa, hogy érzelmileg beleéljük magunkat a másik élményeibe.

**EMPIRIZMUS 518618497394** – a megismerés filozófiai elméletének az az irányvonala, amely az érzékelési tapasztalatra vezethető vissza.

**ENCEFALOGRAFIA 894512478679** – a feji agyvelő tevékenysége kutatásának a módszere általa, hogy lejegyzik annak összesített bioelektronikus tevékenységét, amit elektródok segítségével rögzítenek, ezeket a fej bőrére helyezik el, vagy közvetlenül az agyon.

**ENCEFALOGRAMMA 518642 489064** – az agyvelő, vagy annak egyes részei elektromos aktivitásának a lejegyzése, bizonyos időintervallumok alatt, amelyet egy speciális eszközzel – az encefalográfal (elektro-encefalográfal) végeznek.

**ENDOGÉN JELLEGŰ 398641818584** – belső eredetű, amelyet belső okok hoznak létre. Annak ellentétes fogalma – az egzogén jellegű.

**ENDOPSZICHIKA 218016914848** – a belső pszichikai és pszichofizikai funkciók összessége: a temperamentum, a jellem, a szellemi tehetség és a többi.

**ENERGIA 818918888841498** –

1. A különféle fajtájú mozdulatoknak és a kölcsönös egymásra hatásoknak az általános mértéke.
2. A mozgás mértéke, a munkavégzés képességének a mértéke, – az anyag egyik alapvető sajátossága.
3. Tevékeny erő, kitarítás, határozottság a cselekedetekben, a cél elérésében.

**ENGEDELMESSÉG 490614 819498** – sok szülő azt tartja, hogy a gyermek nem engedelmeskedik, mert makacskodik vagy lusta az engedelmességre. Azonban, nem helytálló az a vélemény, hogy az engedelmességen keresztül a gyermek megfelelően fog viselkedni. Ellenkezőleg, az engedelmesség csak akkor lehetséges, amikor

a gyermek megtanulja, hogyan kell viselkedni. Ehhez viszont a felnőttnek eszközökkel kell őt ellátnia, és meg kell győződnie arról, hogy a gyermek azokat képes önállóan alkalmazni – hogy azok legalább is részben interiorizálódtak.

**EONIZMUS 549621319471** – szexuális eltérés – az ellenkező nem ruhájától történő felizgulás.

**EPIFENOMEN 918516319314** – a jelenség-fenomén függeléke; mellékes jelenség, más jelenségeket kísérő, de azokra hatást nem kifejtő.

**EPIFENOMENALIZMUS 51412131948** – tan, amelynek megfelelően a pszichika nem játszik aktív szerepet az életben és a tevékenységben és csupán az anyagi (fiziológiai) folyamatoknak a felesleges terméke. A materializmus pozícióiból elvetik az epifenomenalizmust; a pszichikát úgy tekintik, mint a valóság aktív tükröződése, amely szabályozza az élettevékenység folyamatát.

**EPILEPSZIA 589712 498 164** – neurológiai eredetű megbetegedés, jellemző rá a rohamok periodikus bekövetkezése, amelyeket különféle pszichikai rendellenességek követnek, többek között – az eszméletvesztés.

**EPILEPTOID 614 917898516** – jellemző tulajdonságjegyek – szélsőséges ingerlékenység, amely a düh és a harag kitöréseihöz vezet, a hangulat periodikus romlása, az unalom, a félelem, a düh keverékével, valamint meghatározott erkölcsi defektusok. Az epileptoidok – rendkívül egoista emberek, megfeszítetten tevékenykednek, kitaróan és nagyon érzékenyek. Ők azok, akik – szenvedélyesen kedvelik az izgalmas élményeket. Szintén meg lehet náluk figyelni az eltúlzott aprólékosságot, a pedánságot, a felhalmozást. Jellemző még rájuk a képmutatás és a megtévesztés. Minden megnyilvánulásukban fellelhetők az ingerlékenység, a dühösség, a harag elemei, ami rendkívül nehézkessé teszi őket a környezetük számára. Agresszívek, rendkívül sértődékenyek, kötekedők, készek mindent kritizálni és kijavítani, rendkívül haragtartóak és bosszúállók. Az epileptikus jellem fiziológiai alapja, ahogyan azt feltételezik, – a primitív

hajlamok ereje és az idegi folyamatok viszkozitása.

**EPISZTEMOLÓGIA GENETIKAI JELLEGŰ 316914 819512** – irányvonal a gondolkodás kutatásaiban. A figyelem központjában azoknak a pszichológiai mechanizmusoknak a kutatása áll, amelyek meghatározzák az ismeret struktúráját és fejlődését (a megismerés elmélete – az episztemológia).

**EREDMÉNY MOTIVÁCIÓ 598614319 19** (a siker elérésének a motivációja) – a tevékenység motivációjának egyik fajtája, amely az egyénnek azzal a szükségletével van kapcsolatban, hogy sikereket érjen el és kerülje a sikertelenségeket; a sikerekre való törekvés a tevékenység különféle fajtáiban. Ennek az alapját azok az érzelmi élmények képezik, amelyek az egyén által elérendő sikereknek a társadalom által meghatározott elfogadásával vannak kapcsolatban.

**EREDMÉNY MOTÍVUM 489617 31998** (a siker elérésének a-motívuma) – szükség érzete a különféle tevékenységekben való siker elérésére, főként más emberekkel történő versenyekben. A személyiség tartós motivációs vonása. A sikertelenség elkerülése motívummal áll szemben.

**EREITOFÓBIA 914317594016** – a neurózis egy fajtája, amelyre az a jellemző, hogy patológikus módon félnek az elpirulástól más emberek jelenléte esetében.

**ERGOGRÁFIA 54981691487** – az izomműködés grafikai regisztrálásának a módszere.

**ERGONOMIKA 314216819417** – azon tudományok közös megnevezése, amely az embernek a termelői munkájában történő komplex vizsgálatával és a munka eszközeinek, valamint a feltételeinek optimalizálásával foglalkozik. Az ergonómikához tartoznak az alkalmazott területek: a mérnöki pszichológia; a pszichológia, a fiziológia és a munka-higiénia; az antropológia területe; a tudományos munka szervezése, a technikai esztétika, a kibernetika, az általános szisztéma elmélete, az automatikus irányítás elmélete, és a többi terület bizonyos aspektusai. Az ergonómika szoros módon van kapcsolatban a technikai tervezéssel (a művészi konstrukcióval), a munkahelyekkel, az

interiőrökkel, a közlekedés eszközeivel és rendszereivel, a vizuális kommunikációkkal, és a többivel.

**ERKÖLCS 549317 61914** – erkölcsiség, az egyénnek a közösséggel és más emberekkel kapcsolatos viselkedési normáinak és elveinek az összessége, – a társadalmi tudat egyik alapvető formája.

**ERKÖLCSÖSSÉG 498104817 9181** – az emberi viselkedést szabályozó funkció. A lényege a hajlamok korlátozására irányul.

**EROTIKA 694185398717** – érzékiség, figyelem ráfordítás, hajlam a nemi életre, annak ábrázolására, és a többire.

**EROTIKA: ANÁLIS 514185 81949** – olyan erotikai érzetek, amelyek a végbélnyílásnak, az (anusznak) az ingerlésével vannak kapcsolatban, amely az egyik erogén zónát képezi.

**EROTIKA: URETRÁLIS 51869131989** – olyan fogalom, amely azoknak az erotikus érzeteknek az összességét jelenti, amelyek a csatornaszerű szerv ingerlésével vannak kapcsolatban, amely szerv magában foglalja a húgy-és a nemi szerv apparátusának egy-egy részét, – a pszichoanalízisnek megfelelően, az erogén zónáknak az egyike.

**EROTOGRAFOMÁNIA 298 714 319814981** – a nemi perverzio formája, jellemző rá, hogy a szubjektum nemi izgalmat és kielégülést érez, miközben szerelmes leveleket ír. A szerelem görög istenének a neve után nevezték el.

**ERŐSZAK: KOMPENZÁCIÓS 498 688 319 4** – erőszak, amely az impotens, tehetetlen, nyomorgó embernek arra szolgál, hogy helyettesítse vele a produktív életet, ugyanakkor az élet megbosszulásának az eszközöként is funkcionál.

**ERŐSZAK: REAKTÍV 598611 819 48** – olyan erőszak, amely az élet, a szabadság, a méltóság és a birtokolt dolgok megvédése során jelenik meg. Ennek megfelelően, az erőszaknak ez a formája «az életet szolgálja» és az a célja, hogy védelmet biztosítson.

**ESZKÖZ 596 317 819 148** –

1. Technikai alkalmatosság, amelynek a segítségével bizonyosa munkát vagy cselekedetet végeznek.

2. Átvitt értelemben – bizonyos cél elérésének az eszköze.

**ESZKÖZ: IZGATÓ SZER 548 21731949** – narkotikum vagy gyógyszer, amelynek a fogyasztása felizgat, megnöveli az individuumnak az energiáját és aktivitását.

**ESZKÖZ: PSZICHOLÓGIAI 528 912 614 18** – a pszichológiai funkció struktúrájának az eleme, a munkát végző ember tevékenységének a struktúrájában a munka eszközének analóg szerepét tölti be.

**ESZKÖZ: PSZICHOTRÓP 519 498319471** – gyógyszerkészítmények – kémiai vegyületek és természetes termékek, amelyek megkülönböztetett aktivitással rendelkeznek a normális és a rendellenes pszichikai tevékenységre vonatkozóan; ezeknek a hatása a pszichikai folyamatok lefolyására és megváltoztatására irányul (a kognitív, érzelmi viselkedési folyamatokra).

**ETALON 49851789841** –

1. Példaként szolgáló mérték a reprodukálásra, a mérési egységek megőrzésére és átadására a megkövetelt, vagy a lehető legnagyobb pontossággal.
2. Mérték, minta – általában a valamivel történő összehasonlításra.

**ETALON: SZENZORIKUS 61421851841** – olyan fogalom, amely a perceptív cselekvések kialakulása elvének a keretein belül került kidolgozásra. Azoknak a tárgyaknak az érzési tulajdonságai rendszerét jelenti, amelyek kitűntek a társadalmi-történelmi fejlődés menetében és azután felkínálják a gyermeknek elsajátításra, és arra, hogy szenzoros minták minőségében használja azt fel – az objektumok megfigyelése, azok tulajdonságainak az elemzése, és felépítése esetében. Ilyen minőségben lévőnek tekinthetők a mértani alakzatok, a beszédfonémák, és a többiek.

**ETAP 619517818917** – valamely jelenség, folyamat kifejlődésében egy stádium.



**ETAP: ELSŐ FÉLÉVI 614512814217** – Az a szakasz a gyermek életében, amely az újszülöttség és a másfél éves élekor elérése között van. Ezen az etapon történik az, hogy a gyermek elsajátítja a kommunikáció expresszív, mimikai eszközeit, amelyek a megélénkülés komplexumaiként jelennek meg. A közeli rokonokkal történő affektív–személyiségbeli kapcsolatok ebben az időben alakulnak ki, amelyek szükségesek a normális további fejlődéshez. Úgyszintén fejlődik a megismerő jellegű aktivitás, amelynek a keretein belül a gyermek szert tesz látási, orális és m a n u á l i s m e g i s m e r ő t e v é k e n y s é g e k r e .

**ETAP: MÁSODIK FÉLÉVI ETAP 317418516491** – a gyermek életének az a szakasza, amely a féléves kor és az első éves kor krízisei között található. Ebben az időben a vezető tevékenység nem más, mint a tárgyi-manipulatív tevékenység, és főként az ő igénye érdekében történik a felnőttel történő kommunikáció, amely szituatív-tevékenyvé válik. Ennek a szituatív, – a felnőttekkel folytatott – tevékeny kommunikációnak a keretein belül a gyermek elsajátítja a tárgyakkal kapcsolatos kulturálisan rögzült cselekedeteket.

**ETIKA 819317018451** –

- 1.-Az erkölcsről, mint a társadalmi tudat egyik formájáról szóló tan – annak a lényegéről, szerepéről, fejlődése törvényeiről szól. Az ideológia egyik formája.
2. Az egyes személyiség, társadalmi, vagy szakmai csoport erkölcsi magatartási normái rendszerének az összessége.

**ETIKA: NORMATÍV 979 074 319 18** – filozófiai tan a szükséges viselkedésről. Terapeutikus próbálkozás, törekvés arra, hogy a Felső-Én bevonásával sikerüljön elérni azt, amit egyelőre még nem sikerült elérni a kultúra más eszközeivel, elsősorban – az agresszióra felé történő konstitucionális hajlam megszüntetése.

**ETIOLÓGIA 164851319712** – a gyógyászat egy ágazata, amely a betegségek okainak és feltételeinek a tanulmányozásával foglalkozik.

---

**ETNOPSZICHOLÓGIA 914871 829631** – a tudás interdiszciplináris ágazata, amely tanulmányozza és kidolgozza:

1. a különféle népekhez és kultúrákhoz tartozó emberek pszichikai sajátosságait;
2. a nemzeti karakter problémáit;
3. a világnézet nemzeti sajátosságainak a problémáit;
4. a kölcsönös egymásra hatások nemzeti sajátosságainak a problémáit;
5. a nemzeti öntudat és az etnikai sztereotípiák kialakulásának és funkcionálásának a törvényszerűségeit;
6. a közösségek és a többi kialakulásának a törvényszerűségeit, és a többit.

**ETOGRAMMA 918671219016** – az állatok viselkedése megfigyelésének rögzítése, amelyben minden lehetséges részletet figyelembe vesznek.

**ETOLÓGIA 398571489671** – az állatok viselkedésével, a «viselkedés biológiájával», az állatok viselkedésének általános biológiai alapjaival és törvényszerűségeivel foglalkozó tudomány. Áttekinti a veleszületett ösztönös magatartást és a környezet hatását. A modern biológia egyik tekintélyes irányvonala, kiterjeszti elveit az emberre is; az etológusok kutatásai közvetlen módon érdekesek az állatpszichológia számára is (néha még úgy is tekintik, mint az állatpszichológia egy variánsát).

**EUFÓRIA 914 897 219714811** – örömteli, vidám hangulat, az önelégültség és gondtalanság állapota, amely nem felel meg az objektív körülményeknek, amelyek megjelenésének nincsenek objektív okai és meglehetősen kitartóak. Viselkedési téren megfigyelhető a mimikai és az általános mozgási megélnkülés, a bőbeszédűség, néha pszicho-motoros ingerültség, mozgás.

**EVOLÚCIÓ 317 498598614 2197185496198** – ennek mechanizmusára vonatkozó nézetek vonatkozásában a neodarvinisták nem minden esetben egységesek. Egyesek véleménye szerint, ez – egy sor egymást követő, a véletlenszerű

mutációtól történő kis elmozdulások egész sorának az eredménye, az éppen esedékes szükségleteknek megfelelően. Mások úgy tartják, hogy az evolúciónak van egy meghatározott belső tendenciája, amelyet a fajok kifejlődése követ, ami olyan bizonyos irányelveknek van alárendelve, amelyek már a génekben megtalálhatóak. A harmadik csoport véleménye szerint az evolúció szakaszosan következik be, kezdve a nagy átalakulásoktól, amelyek az evolúciós út bizonyos kiválasztott csomópontjainál keletkeznek, ott, ahol a fajok differenciálódása megy végbe.

**EVOLÚCIÓS BIOPSZICHOLOGIA 891498 719 422** – néha ez alatt az elnevezés alatt egyesül az összehasonlító pszichológia és a zoopszichológia.

**EXHIBICIONIZMUS 314815219478** (exhibicionizmus) – a nemi perverzió egy formája, amire az jellemző, hogy a szubjektum nemi kielégülést tapasztal, miközben az ellenkező nemnek megmutatja a saját nemi szerveit szokványos élet-szituációk keretein belül.

**EXHIBICIONIZMUS SZÓBELI 518916518914** – az exhibicionizmus egy variációja, amelyre az jellemző, hogy a szexuális kielégülést úgy éri el, hogy az ellenkező nemű személynek a fülébe trágárságokat és intim részleteket suttoznak.

### **EXPRESSZIÓ TANULMÁNYOZÁSÁNAK MÓDSZERE**

**498614 818 9** – a projektív módszerekhez tartozó eljárások egy csoportja. Ehhez tartoznak: a kézírás-elemzés, az élőszóbeli kommunikáció elemzése, a Mira I Lopez miokinetikus módszere.

**EXTÁZIS 818914 506971** – a lelkesedés szélsőséges fokának az állapota, amely az őrületbe vezet.

**EXTERIORIZÁCIÓ 516898319 18** – a külső cselekvések, kinyilatkoztatások és a többi megszületésének a folyamata egy sor belső struktúra átalakulásának az alapján, amelyek az ember külső szociális tevékenysége interiorizációjának az alapján mennek végbe. A maga nemében a belső struktúráknak sajátos «fordítása» a «külső nyelvre».

**EXTERNALITÁS 814 916319498** (externalitás és internalitás) – az individuumnak a hajlama a kontrol fókuszának egy meghatározott

formája iránt. Amennyiben az ember az életében lezajló eseményekre vonatkozóan nagymértékben magára vállalja a felelősséget, amit ő a maga viselkedésével, jellemével, képességeivel magyaráz, mindez arról beszél, hogy jelen van nála a belső (intervális jellegű) kontrol. Amennyiben az a törekvés dominál, hogy a történeteket a külső tényezőknek tulajdonítja, – a külső közegnek, a sorsnak, vagy a véletlennek – ez arról tanúskodik, hogy nála a külső (externális) kontrol van jelen.

**EXTERNALIZÁCIÓ 514819519617** – amikor a teszt elbeszélésébe teljes vagy részleges mértékben tudatosan beépülnek a saját élet apperceptív tematikus eseményei. Néha úgy is el lehet kapni, mint egy betekintést.

**EXTEROCEPTOR 518417319497** (exteroceptor) – specializálódott receptorok, amelyek felfogják a külső ingereket. A test felszínén helyezkednek el, többek között az orr, a szájüreg és a nyelv nyálkahártyáján, – vagy diffúz, szétszórt állapotban, vagy úgy, hogy sajátos érzékszervek alkotóelemeit képezik.

**EXTRAPUNITIVITÁS 819617219318** – hajlam arra, hogy más emberekre hárítják a sikertelenség bűnét.

**EXTRASPEKCIÓ 489861319617** – így lehet nevezni a kísérlet alanyainak beszámolóit a saját érzékeléseikről – arról, hogy mit látnak, hallanak, és a többiről.

**EXTRAVERZIÓ 814917219648** – az, amikor a szubjektum tudata és figyelme elsődlegesen arra irányul, ami benne, és körülötte zajlik. Az egyik alapvető személyiségi vonás. Az ezzel ellentétes fogalom – az itroverzió.

**ÉBERSÉG 48931748519** – másképpen – aktív állapot. A nyugati pszichológiában hagyományosan úgy tekintik, mint az egész szervezet olyan aktivitációs állapotát, amely lehetővé teszi számára, hogy a külső világ jeleit felfogja, szétválogassa és interpretálja, közülük néhányat az emlékezetbe továbbítsa, vagy pedig azokra megfelelő vagy nem megfelelő magatartással reagáljon – a megelőző tapasztalat és képességek függvényében.

**ÉLET 889041 3189888** –

1. A szervezetben zajló jelenségek összessége. A materializmus pozíciójából – az anyag létezésének és mozgásának sajátos formája, amely önmagától keletkezik a fejlődése meghatározott szakaszában.
2. Az élő szervezet fiziológiai létezése.
3. Az egyén vagy a közösség tevékenysége bizonyos megnyilvánulásokban.

**ÉLET: CÉL 598 041 81939178** – (cél az életben; az emberi élet céljai) – A szabadság, a függetlenség, a teljesség és a szeretetre való képesség elérése.

**ÉLETKOR 489712618488** – a pszichológiában – olyan kategória, amely az ontogenetikai fejlődés minőségileg specifikus fokozatát jelenti – az egyéni fejlődés időbeli jellemzője (kro-nológiai életkor; pszichológiai életkor).

**ÉLETKOR: CSECSEMŐKOR 5419** – a gyermek életének a születése és az egy éves kora közti szakasza.

**ÉLETKOR: IFJÚKOR 489 712 814 212** – Az ontogenetikai fejlődésnek a kamaszkor és a felnőttkor közötti szakasza. A fiúknál 17–21 éves korig tart, a lányoknál 16–20 éves korig. Ebben az életkorban fejeződik be a szervezet fizikai, többek között nemi, fejlődése. Pszichológiai értelemben ennek az életkornak fő sajátossága – az önálló életvitelbe való belépés, amikor megtörténik a szakmaválasztás, hirtelen megváltozik a társadalmi pozíció.

**ÉLETKOR: ISKOLÁS KOR ELŐTTI 5487123196 18** – a pszichikai fejlődés szakasza 3-tól 6-7 éves korig. Jellemző rá, hogy meghatározó tevékenysége a játék. Rendkívül fontos a gyermek személyiségének a kialakulásában.

**ÉLETKOR: KISISKOLÁS 513489614** – A gyermek életének a 6-7. évtől a 10. életkorig tartó időszaka, amikor tanulmányait az iskola alsó tagozatos osztályaiban végzi (1–4. osztályok).

**ÉLETKOR: KORAI 408 712** – a gyermek pszichikai fejlődésének egy éves kortól három éves korig terjedő szakasza, jellemzők rá az agy nagy féltekéi kéreg-funkcióinak a fejlődésében bekövetkezett

minőségi változások.

**ÉLETKOR: KRONOLÓGIAI 488 728 913** – Kifejezi az egyén létezésének hosszúságát születése pillanatától kezdődően.

**ÉLETKOR: MENTÁLIS 319 744 818 914** – az intellektus fejlődését jellemző fogalom, ennek összehasonlítása alapján állapítják meg ugyanannak a korosztálynak az intellektuális szintjét más emberekével. Az életkor mennyiségileg fejeződik ki, amelyben az átlagos statisztikai adatok alapján – olyan tesztfeladatokat oldanak meg, amelyek elérhetőek a vizsgált személy számára.

**ÉLETKOR: PSZICHOLÓGIAI 81842171482631** – a kronológiai életkortól eltérően ez a fogalom az ontogenetikus fejlődés meghatározott, minőségében sajátos fokozatát jelenti, amely a szervezet formálódásának törvényszerűségeitől, az életfeltételektől, az oktatástól és a neveléstől függ és konkrét történelmi eredettel rendelkezik (gyermekkor).

**ÉLETKOR: SERDÜLŐKOR 5289149 316** (gyermekkor) – Az ontogenezis szakasza (10-11-től 15 éves korig), átmenet a gyermekorból az ifjú korba.

**ÉLET: LELKI – POLARITÁS 214 2489891 889** (a lelki élet három pólusa) – általában a lelki életet három polaritás szabja meg, olyan ellentétek, amelyek a következő viszonyban állnak egymással:

1. az egyén, Én – az objektum, a külső világ;
2. öröm, élvezet – nem élvezet;
3. aktivitás – passzivitás.

**ÉLET: NEMI 591891 068 988** (szexuális) – olyan szomatikus, pszichikai és szociális folyamatoknak az összessége, amelyek mozgatják, és amelyeknek segítségével kielégítést nyernek a nemi vágyak.

**ÉLET: NORMÁLIS NEMI 591488 798061** – előfeltétele és feltétele – hogy a szexuális vágyak megfelelő átalakulásai menjenek végbe abban az időszakban, amikor az infantilis szexualitás érett formákba megy át.

---

**ÉLET: PSZICHIKAI ÉLET – ELV 519512 819389 –**

A pszichika tevékenységének és a személyiségnek alapvető meghatározói és szabályozói. Három nem egyenértékű elv kerül megerősítésre: a megelégedettség elve, a realitás elve és az állandóság elve.

**ÉLETTEVÉKENYSÉG 498716988 079 –** Azoknak az aktív tevékenységeknek az összessége, amelyeket az élet fogalma köt össze és az élőlények jellemzője.

**ÉLMÉNY 519411 819 14 –** az egyik pozitív lelki érzés, amely bizonyos módon kapcsolatban áll a lélekben meglévő zavaró ingerek mennyiségének a csökkentésével, csillapításával vagy kioltásával.

**ÉLMÉNY 489316 898 1 –**

1. Az egyén által átélt bármely állapotra és cselekvésre vonatkozó színezett érzelmi állapot, amely közvetlenül bukkan fel a tudatában és olyan módon jelenik meg a számára, mint az ő életének az eseménye.
2. Az igyekezet, az óhaj és az akarás megléte; az egyén tudatában a szubjektum által az ő tevékenysége motívumainak és céljaink a kiválasztási folyamatát képezi, ugyanakkor lehetővé teszik a tudat számára azt, hogy összevesse a személyiséget az ő életében lezajló eseményekkel.
3. Olyan cselekvési forma, amely akkor keletkezik, amikor nem lehetséges a szubjektum számára elérni az életében a vezető motívumokat, ami az eszmék és az értékek összeomlásához vezet; a pszichikai világának átalakulása során jelentkezik, amely arra irányul, hogy átgondolja a saját létezését.

**ÉLMÉNY: KISZORÍTOTT 16 8198 1848 –** a tudatból eltávolított élmények, komplexusok, olyan «elzárt affektusok», amelyek a tudatalatti területről különféle módon kihatnak az élettevékenységre és a viselkedésre; válhatnak alkotói törekvések, neuropszichikai megbetegedések, és a többi forrásaivá.

**ÉLMÉNY: PATOGENETIKUS 6489416 8918 –** olyan

élmények, amelyek szenvedést okoznak.

**ÉLMÉNY: ELŐZETES 719411 819 181** – a nemi aktust megelőző, az erogén zónák ingerléséből eredő élmény.

**ÉLMÉNY: KOPROFIL 819 317 918 14** – a gyermekkor élménye, amely a széklet ürítéséhez kapcsolódik.

**ÉLMÉNY: VÉGSŐ 519411 819 148** – «szexuális cselekedetből» származó végső kielégülés, amelyet a nemi nedvek kiválasztása kísér.

**ÉN (ego) 198 294897397** – a személyiség szférája, amire jellemző a saját maga belső tudatosulása és a személyiségének a valósághoz történő alkalmazkodásának a megvalósítása. Annak az eredménye, hogy az ember kiemeli saját magát a környezetből, ami lehetővé teszi számára, hogy érzékelje magát az saját fizikai, pszichikai, állapota, cselekedetei és folyamatai szubjektumaként, valamint azt, hogy átélje a saját egységes voltát és a saját maga fölötti győzedelmeskedését – a múlt, a jelen és a jövő viszonylatában. Az Én a tevékenységben és a kommunikációban alakul ki.

**ÉN-HATÁR 168971284549** (az Én határa) – pszichoanalitika fogalom, azt fejezi ki, hogy a tudat vonatkozásában a külső ráhatások milyen mértékben érhetőek el. Meg lehet különböztetni:

1. Én – belső határok – megkülönböztetik a tudatot és a nem tudatot, megakadályozván azt, hogy a tudatba betörjenek azok a nem tudatos elemek, amelyek veszélyeztetnék azt; a hipnózis alatt megsemmisülhetnek;
2. Én-külső határok – a kontrol szerepét töltik be azokra az információkra vonatkozóan, amelyek az érzékszerveken keresztül érkeznek be, lehetővé téve annak a kiértékelését a valóság elvének megfelelően; ezek megsemmisülése esetében az észlelés tárgyai nem reális és furcsa jellemvonásokra tesznek szert, ami jellemző a derealizációs állapotra.

**ÉN-IDEÁL 188317498 841** – a személyiség szférájának megnevezése és funkciója, amely úgy jelentkezik, mint az Ödipus



komplexus örököse, az „Ó” legerőteljesebb mozgalmainak és libidója sorsainak kifejezése. Ezt a fogalmat úgy alkalmazzák a pszichoanalízisben, mint a Felső-ÉN szinonimáját.

**ÉN-KONCEPCIÓ 164801489516** – az individuum önmagáról alkotott elképzeléseinek a viszonylag stabil, többé-kevésbé tudatosult, meg nem ismételtető rendszere, amelynek alapján felépíti kölcsönös egymásra hatásait más emberekkel és viszonyul saját magához. Egységes, bár nem mentes a saját ÉN képének belső ellentmondásaitól, amely úgy jelenik meg, mint a saját magához történő hozzáállás.

**ÉN-LIBIDÓ 109518489485** (narcisszikus libidó) – az a libidó, amelyet elvettek az objektumoktól, és amely visszatért az ÉN-hez. Egy nagy tározóhoz hasonlít, amelyből kiszóródnak az objektumokhoz tartozó kötődések, és amelybe majd azok ismét visszatérnek. Néha az önmegóvás hajlamával azonosítják. Amennyiben szexuális objektumra irányul, libidó-objektummá alakul át.

**ÉRETTSÉG 398061 219** (felnőtttség), olyan állapot, amelyet a szervezet a fejlődési időszak végén ér el. Az ontogenezis leghosszabban tartó szakasza, az a tendencia jellemző rá, hogy ekkor éri el a személyiség szellemi, intellektuális és fizikai képességei fejlődésének legmagasabb fokát.

**ÉRETTSÉG: IDŐ ELŐTTI 519488 079398** – spontán, idő előtt kialakuló szexuális érettség, amely az infantilis látens periódus meg bomlásában, lerövidülésében vagy megszűnésében jut kifejeződésre, és olyan megbetegedések okává válik, amelyek csupán perverz jellegű szexuális megnyilvánulásokat kelthetnek, ennek következtében a genitális késések nem kész állapotát is, és a kifejletlen nemi rendszert is.

**ÉROSZ 648718 819491** – a szexuális vonzalom, a szexuális ösztön és az életösztön egyik megnevezése.

**ÉRTELMEZÉS 39119488061** –

1. Az a képesség, hogy megértik valaminek az értelmét és a jelentését és az ennek köszönhetően elért eredményt.

2. A tudatnak az a specifikus állapota, amelyet külső vagy belső hatások váltottak ki, s amelyeket a szubjektum úgy rögzít, mint a megalkotott elképzelések és a ráhatás tartalmának adekvát voltát.

**ÉRTÉK 584917985491** – olyan fogalom, amelyet a fiziológiában és a szociológiában alkalmaznak azoknak az objektumok, jelenségek és azok tulajdonságaik megnevezésére, valamint olyan absztrakt elképzelések megnevezésére, amelyek általános ideálokat testesítenek meg és úgy jelennek meg, ennek köszönhetően, mint a szükségesnek az etalonja.

**ÉRTELMEZÉS 54889814717517489** – a különféle szimptomák és szimbólumok rejtett értelme feltárásának és magyarázatának az eljárása.

**ÉRTÉKELÉS 31854149784** – olyan fogalom, amely valamely jelenségnek a szubjektív, egy megadott skálán történő értékelését jelenti. A rangsor segítségével történik a társadalmi-pszichológiai objektumoknak az elsődleges klasszifikációja olyan mértékben, amennyiben a számukra általános tulajdonságjegyek kifejeződnek – ezek a szakértői értékelések. A társadalomtudományokban a rating-alap sokféle értékelő skála felépítésére szolgál, többek között a munkatevékenység különféle oldalainak értékelésekor, az egyes személyek népszerűségének, a foglalkozások presztízsének és a többinek az értékelésekor.

**ÉRTÉKELÉS: SKÁLAKÉSZÍTÉS 814597319489** – azon skála megalkotásának a módja, amely a tanulmányozó objektumok közötti viszony mérésére szolgál a szakszerű-rangsor szerinti értékelések alapján.

**ÉRZELEM 318491519614** – olyan állapotok, amelyek az individuumra ható tényezőknek az individuum számára történő jelentőség értékelésével vannak kapcsolatban és mindenek előtt az ő aktuális szükségletei kielégülése vagy a ki nem elégülése közvetlen élményeiben fejeződnek ki. Az életbeli jelenség vagy szituációk értelmének szenvedélyes, közvetlen formában történő pszichikai tükröződése, amelyeket annak objektív sajátosságainak a szubjektum szükségleteihez történő viszonya határoz meg.

**ÉRZELEM: ASZTENIKUS JELLEGŰ 918561318499** – olyan érzelmek, amelyeknek az átélése csökkenti az organizmus általános tónusát, annak aktivitását, munkaképességét, és a többit. Ide tartoznak a nyomottság, az elkeseredettség a szomorúság és a többi állapotai.

**ÉRZELEM: BAZÁLIS 319471819517** – olyan elméleti konst-ruktum, amely az érzelmek minimális készletét foglalja magába, amelyeknél ez alapján alakul ki az érzelmi folyamatok és állapotok sokrétűsége. Bazálisakhoz tartoznak az öröm, a bánat (a szomorúság), a félelem, a harag, az elcsodálkozás, az undor érzései. Éppen ezek nyilvánulnak meg, amikor elektronikus úton az agyvelő kérgének különféle zónáját ingerlik.

**ÉRZELEM: ELSŐDLEGES 316519419481** – genotipikusan meghatározott, nagyon egyszerű érzelmi élmények: meglegedettség – elégedetlenség, fájdalom, félelem, harag, és a többi.

**ÉRZELEM: SZTENIKUS 318496899314** – olyan érzelmek, melyek átélése fokozza az organizmus általános tónusát, annak aktivitását, munkaképességét, és a többit.

**ÉRZELMI FŰTÖTTség 819471319488** – az ember sajátossága, amely jellemzi az érzelmeinek és érzéseinek a tartalmát, minőségét és dinamikáját. A temperamentum alkotóelemeinek az egyike. Az érzelemmel teltség sajátossága, mint a temperamentum megnyilvánulásának az egyik szférájának – a befolyásolhatóság, az érzékenység, az impulzivitás, és a többi.

**ÉRZÉKELÉS 51849781897** – a külső világ energiájának a transzformációja azzá az idegi folyamatá, amely terjeszti az ingerületeket, és amely információt szállít az idegközpontokhoz a megfelelő inger tevékenységéről. Az érzékelés funkciója az idegrendszer szabályozó irányítása alatt áll, amely az érzékelő idegek állományában lévő efferent rostokon keresztül realizálódik.

**ÉRZÉKELÉS 519714984217** – tárgyak, jelenségek, szituációk és események holisztikus visszatükröződése azok érezhető módon elérhető időbeli és térbeli kapcsolataival és viszonyai-val; – a teljes tárgy szubjektív képének – aktív cselekedetek által történő –

kialakulási folyamata, amely tárgy közvetlenül hatással van az elemzőkre. Determinálja a jelenségek világának tárgyas jellege. A fizikai ingerek érzékszervek érzékelő felületére történő közvetlen hatásokor keletkezik. Az érzékelés folyamataival együtt biztosítja a külső világban történő közvetlen-érzékelési szervi orientáltságot.

**ÉRZÉKELÉS 519671 319 14** – képkalkotás a külvilág egyes tárgyainak tulajdonságairól, miközben közvetlen kapcsolatban vagyunk velük.

**ÉRZÉKELÉS: BESOROLÁS 671 319 1412** – az érzékelések besorolása a megjelenésükért felelős elemzők kritériumai alapján, Így különböztetünk meg látási, hallási, tapintási, ízlelési, szaglási, proprioceptikus, mozgási, stb. érzékeléseket.

**ÉRZÉKELÉS: CSOPORTOK KÖZÖTTI 548712612777** – társadalmi érzékelési folyamatok, amelyek során az érzékelés alanyai és tárgyai a csoportok vagy társadalmi közösségek. Jellemző rá a sztereotíp jelleg, a kognitív és az emocionális alkotóelemek nagymérvű egysége, az éles affektív színezet és a határozottan megnyilvánuló értékkelő irányultság.

**ÉRZÉKELÉS: FÁJDALOM 1 3194 14 819** – olyan érzékelések, melyek az olyan behatásokra jellemzőek, amelyek a szervezet egységének megbomlásához vezethetnek.

**ÉRZÉKELÉS: FEJLŐDÉS 59148871931 2189** – az érzékelési folyamatok minőségi változása a szervezet fejlődésének és a személyes tapasztalat felhalmozásának mértékében – annak a folyamata és eredménye.

**ÉRZÉKELÉS: FOLYAMAT – ONTOGENEZIS 519488** (az érzékelés folyamatainak ontogenezise) – olyan strukturális változások, amelyek az egyéni fejlődés mértékében mennek végbe az érzékelésben. A külső világ tárgyainak átalakítása során a gyakorlati cselekedetek – tevékenység – az adekvát érzékelési cselekedetek felépítésének alapvető tényezőjét képezik

**ÉRZÉKELÉS: HAPTIKUS 219481719311** (haptikus érzékelés) – a mechano-recepció egyik formája. Érzékelési rend-szer, amely haptikus érzékelés alkalmával a tudatosult képkalkotásért felel,

a bőr (tapintási, hőmérsékleti) és kinesztetikai analizátorokból áll. Magának a tudatosult képnek a megépítése teszi szükségessé a kezek tapintási mozdulatait, amelynek köszönhetően megállapításra kerülnek a tárgy körvonalai.

**ÉRZÉKELÉS: HŐMÉRSÉKLET 9 14 5819 61419** – a bőri érzékelés egy fajtája, ami mindenekelőtt a hideg és a meleg érzékelésében nyilvánul meg.

**ÉRZÉKELÉS: IDŐTARTAM 71 319 14 89148** – az érzékelés sajátossága abban rejlik, hogy az az időintervallum, amely alatt az érzékelés létezik, általában nem egyezik meg az ingert kiváltó tevékenység időtartamával. Az érzékelés a ráhatás kezdetét követő időben történik, és csupán a ráhatást követő bizonyos idő elteltével szűnhet meg.

**ÉRZÉKELÉS: INTENZITÁS 8914 31 71 369 141** – a néhány ingerrel kapcsolatban álló érzékelés szubjektív kifejeződésének foka.

**ÉRZÉKELÉS: KINESZTETIKUS 19 14519 614** – olyan érzékelések, amelyek információval szolgálnak az egyénnek a saját testére vonatkozó mozgásról és annak helyzetéről. Az izmokban, inakban, az ízületekben és az ínzalagokban található proprioceptorok ingerlése során keletkeznek.

**ÉRZÉKELÉS: KÖLCSÖNHATÁS 3198 14 814** – ezek törvényszerűségei megmutatják, hogy hogyan változnak az érzékelési küszöbök néhány inger együttes hatása során.

**ÉRZÉKELÉS: KÜSZÖBSZINT ALATTI 598516019711** (nemtudatos érzékelés) – tárgyi érzékelés, a tudat irányítása nélkül történik: jelenség, amikor az információ meghaladja a fiziológiai küszöbszintet, de még nem éri el a tudatos érzékelés küszöbszintjét. Mégis hatással van a szervezetre és képes válaszreakciókat kelteni.

**ÉRZÉKELÉS: LÁTÁSI 6386617189118** – a látható külső világ képalkotási folyamatainak összessége.

**ÉRZÉKELÉS: LÁTÁSI MIKROGENEZIS 514919314999** (a látási érzékelés mikrogenezise) – a látható objektumról alkotott képalkotásnak egymást követő fázisai, kezdve az érzékelendő tárgy

térbeli és időbeli lokalizálásával, a benne lévő egyedi sajátosságok kiemeléséig.

**ÉRZÉKELÉS: OPERATÍV EGYSÉG 31948801691812** (az érzékelés operatív egysége) – az operatív érzékelés egységeinek az egyes tárgyak érzékelési mezőben történő bizonyos kiemelése felel meg. A tevékenység kibontakozása során ezeknek az egységeknek a tartalma változik. Így, a távirati kód tanulmányozása során kezdetben az érzékelés önálló egységként minden különálló elem az érzékelés tárgyát képezi – pont vagy gondolatjel, de azután – az egyre hosszabb egymást követő távirati jelek – a betűk, szavak, «őő a szókapcsolatok» következnek. Az egyre nagyobb egységek operatív érzékelésére történő átmenet az információs elemek gondolati kapcsolatainak, általánosításának és az átkódolásának alapul, lehetővé teszi az észlelés sebességének megnövelését.

**ÉRZÉKELÉS: ORGANIKUS 319 671 391 14** – olyan érzékelések, amelyek a szervezetben zajló folyamatokról tanúskodnak és annak organikus szükségleteivel vannak kapcsolatban. Lehetnek helyi jellegűek, és elősegíthetik egy bizonyos konkrét anyag feltöltődését, amelyből nincs elegendő a szervezet számára. Általában ezekhez tartozik az éhség, a szomjúság érzete, a fájdalomérzetek és azok az érzetek, amelyek a nemi aktivitással kapcsolatosak.

**ÉRZÉKELÉS: SZEMÉLYEK KÖZÖTTI 549316999816** – az embernek az ember által történő érzékelése, megértése és értékelése.

**ÉRZÉKELÉS: SZUBSZENZORIKUS 531718914** – a valóság közvetlen pszichikai tükröződésének formája, amelyeket olyan ingerek keltenek, amelyeknek az alanyra gyakorolt hatása nem megmagyarázható; a tudatalatti megjelenéseinek egyike. Nem tudatos érzékelés és azoknak a jeleknek a feldolgozása, amelyek az érzékszerveken keresztül érkezők, és amelyek nem érik el az ingerküszöbnek megfelelő nagyságot.

**ÉRZÉKELÉS: TAPINTÁSI 1319 148 1619** – a bőr érzékenységének formája, amit az érzékelők két fajtája biz-tosít:

1. a hajhagymákat körülvevő idegfonatok;

2. olyan receptorok, amelyek a kapszulák kötőszöveinek a sejtjeiből állnak. Különböző jellemzőkkel bírnak azok az érzékelések, amelyek érintés, nyomás, vibráció, a textúra ráhatására, stb. jönnek létre.

**ÉRZÉKELÉSI MÓDSZER 914 788901 909** – módszerek, amelyek a teszt anyagot olyan fizikai stimulusok formájában tartalmazzák, amelyek közvetlenül az érzékszervekkel lépnek kapcsolatba.

**ÉRZÉKELÉSI TÍPUS 514817914997** – Az érzékelés típusa elsősorban a személyiség introvertált vagy extrovertált tendenciáit jellemzi. Az érzékelés típusok az intellektus meghatározott elemeivel korrelálnak, az affektív dinamikával, a jellemvonásokkal és a pszichikai patológiák fajtáival.

**ÉRZÉKENYSÉG 498714816** – képesség elképzeléseket alkotni – olyanokat, amelyek eltérőek az élességüket és a külső világgal való kapcsolatukat tekintve, amelyekben az érzelmek kifejezése különböző szintű. A személyiségnek ez a minősége az elképzelésekből ered.

**ÉRZÉKENYSÉG 561497589 917218941** –

1. A pszichofizikában – nagyság, amely az érzékelés küszöbének a fordított értéke. Ennek megfelelően megkülönböztethetők – az abszolút és a differenciált érzékenység (megkülönböztetett).
2. A differenciál-pszichológiában és a karakterológiában – az affektív reakciók iránti fokozott készség.
3. Általános képesség az érzékelésre – az organizmusoknak az a képessége, hogy aktívan reagálnak az ingerre, tükrözik a hatást, biológiailag közömbösek, azonban, objektív módon kapcsolatban állnak a biotikus sajátosságokkal. Megnyilvánul a filogenézisben, amikor az organizmusok reagálni kezdenek a környezet olyan tényezőire, amelyek jelző funkciókat teljesítenek a hatások meglévő közvetlen biológiai jelentésére vonatkozóan.

**ÉRZÉKENYSÉG NOCICEPTÍV JELLEGŰ 51631982198491**

– olyan érzékenység, amely lehetővé teszi azt, hogy felismerjék a szervezetre károsan ható hatásokat. Az érzékenységnek ez a fajtája szubjektív módon fájdalom formájában jelenhet meg, vagy különféle intero-receptív érzékelésben, – olyanokban, mint a gyomorégés, a hányinger, a szédülés, a hidegrázás és a zsibbadás.

**ÉRZÉKENYSÉG PROTOPATIKUS 561 918 97548** – a bőr érzékenységének formája, amely a bőrfelület helyreállításának a szakaszában jellemző, a bőrfelület sérülése után, amikor a bőr enyhe érintése vagy nem vált ki érzékelést, vagy a fájdalom érzetét kelti.

**ÉRZÉKENYSÉG VIBRÁCIÓS 561 9178199481610491** – a bőrre történő ingadozó hatásra történő érzékenység. Feltételezik, hogy ez az érzékenység átmeneti forma a tapintási és a hallási érzékelés között. Ennek a segítségével érzékelhetőek hatások a 1–10000 Hz tartományban; különösen magas fokú az érzékenység 200 – 250 Hz frekvencia esetében. A vibrálás érzékelése fejlettebb a végtagok disztális részeinél, aminek köszönhetően lehetségessé válik az, hogy a süketeket megtanítsák az előszóbeli beszédre.

**ÉRZÉKSZERV 214 712 514 312** – olyan idegi berendezések, amelyek arra szolgálnak, hogy fogadják az olyan jeleket, amelyek információval szolgálnak a külső közegben (extero- recepció) és a szubjektum szervezetében végbemenő változásokról (intero-recepció).

**ÉRZÉS 916 918 81794889149** – a természet tárgyai és jelenségei iránti viszonyulás egyik alapvető érzete, – érzelmi élmények, amelyekben tükröződik az individuum stabil viszonya a külső világ meghatározott tárgyaihoz vagy jelenségeihez.

**ÉRZÉS: ASZTENIKUS 491219 849589461** – negatív érzelmi állapotok (levertség, reménytelenség, szomorúság, nem beazonosított félelem, és a többi), ami arról tanúskodik, hogy lemondanak azokkal a nehézségekkel vívott harcról, amelyek a fokozott érzelmi terhelés szituációiban keletkeznek. A szubjektum által asztenikus érzelmek átéléséről tanúskodhat például az, hogy meggörnyed, a lélegzése lelassul, a szemét könny önti el. Ellentétesek a sztenikus érzésekkel.



**ÉRZÉS: BŰNTUDATI 3175196148569419** – azon pszichikai érzések egyike, amelyeket úgy lehet értelmezni, mint ellentmondás az Én, és a Felső Én között. A bűntudat nagy része nem tudatos és a félelem topológiai fajtáját testesíti meg, amely egy későbbi stádiumban teljes mértékben egybeesik a Felső Én-től való félelemmel.

**ÉRZÉS: BŰNTUDATI ERKÖLCSI 319 614 89918** – olyan állapot, amely az Én és a Felső Én közötti feszültség eredményeként keletkezik.

**ÉRZÉS: BŰNTUDATI: ELŐZETES LÉTEZÉS 548567498195491** – a bűn sajátos érzete, amelynek forrása az ödipusz komplexus, amely már a vétek vagy a bűncselekmény előtt létezik, és önrealizáció céljából arra készíti az embert, hogy keresse a büntetést. Vagyis, nem az érzés keletkezett ebből a vétekből, hanem ellenkezőleg, a vétket határozza meg ez az érzés. Ez az érzés – nem a következménye, hanem a motívuma a bűn-cselekménynek.

**ÉRZÉS: BŰNTUDATOSSÁGÉ NEM TUDATOS 319615819491** – bizonyos bűnösség nem tudatosult átélése, amely a neurózisok többségében döntő szerepet játszik és a felépülés legerősebb akadályát képezi.

**ÉRZÉS: ÉHSÉG ÉRZETE 31749318516** – organikus érzékelés, ami a feji agyvelőben az étkezési központ gerjesztésével van kapcsolatban, amelyet olyan sejtek képeznek, amelyek a hipotalamusz középső részének a ventromediális részében helyezkednek el, reagálnak az őket átjáró vér összetételének a változására – a szénhidrát termékek, valamint a zsír és a fehérje mennyisége koncentrációjának a változására. Az éhség érzete kivetítődik a gyomor területére, amelynek specifikus mozdulatai kiváltják a rá jellemző érzeteket a gyomortáji régióban.

**ÉRZÉS: HUMORÉRZÉK 88 916 01451947** – a hétköznapi szóhasználatban – képesség arra, hogy a jelenségekben észrevegyék a komikus területeket, miközben érzelmileg azokra reagálnak. Elválaszthatatlan kapcsolatban áll azzal a képességgel, hogy felfedezik a környezetben az ellentmondásokat, ilyenek –

például, észrevenni, néha pedig eltúlozni valamely emberben a pozitív és a negatív vonások ellentétes jellegét, valakinek a képzelt jelentőségét, és az annak nem megfelelő viselkedését, és a többit. A humor tárgya iránt, amely mintegy érzelmi kritikának van kitéve, megmarad a barátságos érzés.

**ÉRZÉS: IZOMZATTAL KAPCSOLATOS 518 948317491** – olyan érzetek komplexuma, amely az organizmus izomrendszere működésének eredményeként keletkezik. Az izomzati érzésnek köszönhetően, amely feltételezi az organizmus aktív tevékenységét, az ember megtanulja összehasonlítani az objektumokat, elvégezni nagyon egyszerű analízisi és szintézisbeli operációkat, – kijárja a tárgyi gondolkodás kezdeti iskoláját.

**ÉRZÉS: KISHITŰSÉGI 516914 918591** – a pszichikai érzések egyike; az Én és a Felső Én közötti ellentmondás eredménye. Jellemző rá, hogy a személyiség úgy érzékeli saját magát, mint valamit, ami nem teljes értékű.

**ÉRZÉS: NEM TELJES ÉRTÉKŰSÉG ÉRZÉSE 594 968598781** – az ember saját reális vagy elképzelt sebezhetősége átélésének stabil formája, ami akkor alakul ki, amikor az ember azt veszi észre, hogy őt nem szeretik.

**ÉRZÉS: SZOMJÚSÁG ÉRZETE 561318598471** – olyan organikus érzékelés, amely az agyvelő ivási központjának a gerjesztésével van kapcsolatban, olyan sejtek képviselik, amelyek a feji agyvelő szeptális alapja területén helyezkednek el és a hipotalamusz terület első kapcsolódó részeiben.

**ÉRZÉS: SZTENIKUS 51949131982** – pozitív érzelmi állapotok, amelyek kapcsolatban vannak az élettevékenység szintjének fokozásával. Jellemző rá a feldobottság, az örömmel teltség, a megemelkedett hangulat, a jó kedv érzete; a légzés gyakoribbá, mélyé és könnyeddé válik, aktivizálódik a szív működés; összességében az organizmus fiziológiailag nagy energiavesztésre készül fel. Ellentétesek az asztenikus érzésekkel.

**ÉRZÉS: AMBIVALENCIA 549 496719891494** (az érzések ambivalens jellege) – A szubjektumnak egy bizonyos objektum iránti, egy időben észlelt érzéseinek össze nem egyeztetettsége,

ellentmondásossága – amikor egy és ugyanazon objektumra egy időben irányulnak ellentétes érzetek. Az olyan érzelmi állapotok komplexuma, amelyek a viszonyulás kettősségével vannak kapcsolatban – az egyidejű elfogadással és elutasítással.

**ÉRZÉSTELENÍTŐ 59189171 481** – Olyan anyag, amelyet a fájdalom iránti érzékenység elnyomására használnak.

**ÉSZ 58961431798** – az ember megismerő lehetőségeinek általánosított jellemzője (az érzelmektől és az akarattól eltérően). Szűkebb értelmezésben – a gondolkodási képességek individuális pszichológiai jellemzője.

**ÉSZLELÉS 719471899061** – érzékelés, a valóságnak az érzékszervek által történő közvetlen tükröződése.

**ÉSZLELÉS: SZOCIÁLIS 891419 064 718** – érzékelés, az emberek által a szociális objektumok értelmezése és értékelése: más embereket, saját magukat, csoportokat, társadalmi közösségeket, és így tovább.

**ÉSZLELÉSI 449061 718 1991** – az észleléshez, az érzékeléshez tartozik.

## F

**FACILITÁCIÓ SZOCIÁLIS 37149858461** (facilitáció – az individuum tevékenysége sebességének vagy tevékenysége termelékenységének a fokozása egy másik ember, vagy emberek csoportja elképzelt, vagy reális jelenlétének a következtében (anélkül, hogy beavatkoznának az ő tevékenységeibe), akik vetélytársként lépnek fel, vagy az ő cselekvését megfigyelőként.

**FAGOFÓBIA 5493172184989148** – egy neurózis fajta, melyre jellemző az ételre vonatkozó patológiai félelem – a fulladástól tartva.

**FAKTOR TANULMÁNY 918 117 4889018** (korrelációs kutatás) – a személyiség vonásainak a kutatásai. Lényegük abban áll, hogy a vizsgálandó személyek nagy számán való faktorelemzéssel, megállapításra kerül, hogy átlagosan a személyiség milyen vonásai korrelálnak egymással erősen és milyenek gyöngén. A pozitívan korreláló vonások azok, amelyek gyakrabban fonódnak össze egy

emberben.

**FANATIZMUS 589314318 42** – meghatározott meggyőződés iránti megingathatatlan kötődés, amely elveti az alternatívákat, cselekvésben és kommunikációban nyilvánul meg. Az áldozatvállalásra való készség követi. Az eszme iránti elkötelezettséghez társul a másként gondolkodókkal szembeni türelmetlenség, azoknak az etikai normatíváknak a figyelmen kívül hagyása, amelyek akadályozzák a közös cél elérését. A fanatizmus – a csoportos pszichológia jelensége.

**FANTÁZIA 561319314817** –

1. A képzelet szinonimája.
2. A képzelet terméke.

A fantáziának van valóságformája, amely a tudatban tükröződik; jellemző rá a realitás elemeinek a transzpozíciója (áthelyeződése). A fantázia teszi lehetővé azt, hogy új nézőpontot találjanak a már ismert tényekre vonatkozóan és ezért óriási művészeti–megismerő értékkel rendelkezik. Az alkotói aktivitás, a születő fantázia jelentős mértékben spontán, a személyes tehetséggel van kapcsolatban és az ember individuális tapasztalatával, amely a tevékenység folyamatában alakult ki.

**FANTÁZIÁLÁS 581319461578** – álmodozás, ábrándozás, fantáziák «kigondolása» – valami lehetetlennek, valósághűtlennek, elképzelhetetlennek.

**FANTÁZIÁLÁS: VISSZAFELÉ 51431848516** – retrospektív típus álmodozások és fantáziálások, amelyek a múlthoz fordulnak, különösen jellemző ez a neurotikusokra.

**FANTOM A VÉGTAGOKÉ 441851 489** – az elveszített végtag meglétének illuzórikus érzése, amely hosszú ideig megmarad az amputáció után.

**FARKASVAKSÁG 5142842** – a látási érzékelés romlása gyöngye megvilágítás esetén.

**FAROVITIZMUS 51984951951** –

1. Rendek, amelyek esetében a vezető, magas pozícióban lévő

személyek, vagy a kormányzó cselekedeteit az általuk kedvelt személyek, a kedvencek rájuk kifejtett hatása határozza meg.

2. A favoritok kiemelése, megdicsérése.

**FASZCINÁCIÓ 58961331948** – speciálisan szervezett verbális ráhatás, amelynek az a rendeltetése, hogy csökkentse a szemantikai információ veszteségét miközben a címzett felfogja a közlendőt, aminek köszönhetően megnő a lehetőség arra, hogy az hatással legyen az ő viselkedésükre.

**FAVORITIZMUS CSOPORTON BELÜLI 514918319712** – az a törekvés, hogy bizonyos módon a kedvében járjanak a saját csoport tagjainak más csoport tagjaival szemben. Megnyilvánulhat úgy, mint a társadalmi kölcsönös egymásra hatás különböző szituációiban kívülről megfigyelhető viselkedés, vagy mint a társadalmi érzékelés folyamataiban a saját, vagy a másik csoport tagjaira vonatkozó értékelések, vélemények és egyebek megformálásában.

**FÁJDALOM 498712891319** – pszichikai állapot, amely annak eredményeként következik be, amikor a szervezetet rendkívül erős vagy romboló hatások érik, fenyegetvén annak létezését vagy épségét.

**FÁJDALOMCSILLAPÍTÁS 219014 8901 519** –  
A fájdalomérzékenység csökkentése vagy annak teljes kiiktatása.

**FÁRADTSÁG 5196173194891** – szubjektív élmények komplexuma, amelyek a kimerülés állapotát kísérik. Jellemző rá a gyöngeség, a levertség, az erőtlenség, a fiziológiailag kellemetlen állapot érzete, a pszichikai folyamatok lefolyásában érzékelt zavarok, a munka iránti érdeklődés elvesztése, a cselekvés beszüntetésére irányuló motivációk domináns jellege, negatív érzelmi reakciók.

**FÁZIS 58931721849** – bizonyos természeti vagy társadalmi jelenség vagy folyamat kifejlődésének a momentuma, külön álló stádiuma.

**FEHNER PARADOXONA 314 918 617** – a binokulárisan felfogott világosság átlagolódása a bal és a jobb szem retinájának

a különböző megvilágítása esetében. Amennyiben az egyik szembe a fény fényszűrőn keresztül érkezik, a másikba pedig anélkül, úgy a látható világosság a bal és a jobb szem megvilágítottsági szintje matematikai átlagának felel meg.

**FEJLŐDÉS 514328 814975168 –**

1. Megerősítés, javítás.
2. A szellemi, értelmi érés, az öntudatosság és a kulturáltság, és a többi, bizonyos szintjének az elérése
3. Bizonyos szintű erő, teljesítmény, tökéletesség elérése; valami szintjének az emelése
4. Valaminek az elterjesztése széles körben, teljes energiával
5. Valaminek a kiterjesztése, elterjesztése, tartalmának vagy alkalmazásának az elmélyítése
6. A tökéletesebb minőségű új állapotba történő átmenetnek a folyamata és eredménye – az egyszerűből a bonyolultba, az alacsonyabból a magasabba.

**FEJLŐDÉS CSOPORTOS: SZINVONAL 4985314871264** (a csoportos fejlődésnek a színvonala) – a személyek közötti kapcsolat alakulásának jellemzése, amely a csoportszerveződésben fejeződik ki.

**FEJLŐDÉS: EVOLÚCIÓS 58439715 48** – a gyermek pszichéjében és viselkedésében végbemenő lassú, de meglehetősen stabil változás, az életkori fejlődésének a periódusaiban, az életkori krízisei közötti periódusokban.

**FEJLŐDÉS: FORRADALMI 541 84979814 –**

1. A pszichikum és a viselkedés gyors és mély átalakulása, miközben az ember átmegy az egyik életkori kategóriából a másikba
2. Annak a kulcsfontosságú elméletnek az egyike, amely azt hangoztatja, hogy az emberek pszichikuma és viselkedése nem az ontogenezistől, hanem annak a környezetnek a hatásakorláásától függ, amely a maga hatásaival és

befolyásaival gyökeres változásokat idéz elő a szubjektum pszichéjében és viselkedésében, miközben létrehoz valamit, ami azelőtt még csírájában sem létezett.

**FEJLŐDÉS: KOGNITÍV 791498561 49189** – a kognitív szféra kialakulásának és fejlődésének a folyamata, többek között – az észlelésé, a figyelemé, a képzeleté, az emlékezeté, a beszédé, a gondolkodásé.

**FEJLŐDÉS: PSZICHIKAI / FILOGENEZIS 51769498132174** (a pszichikum fejlődése a filogenezisben) – a psziché minőségi változásai, amely az élőlények evolúciós fejlődésének a keretei között megy végbe a külső környezettel való kölcsönös egymásra hatás során. Megtörténhetnek biológiai vagy társadalmi-történelmi alapon. A tudat, mint az ember pszichéjének a sajátossága, az emberi társadalom társadalmi-történelmi fejlődésének a terméke, amely létezésének a lehetőségét a munkaeszközök alkalmazása és elkészítése, a nyelv elemeinek, a tudásnak, a viselkedési normáknak a használata határozza meg.

**FEJLŐDÉS: PSZICHIKAI / ONTOGENEZIS 549 318594917** (a pszichikum fejlődése az ontogenézisben) – az individuumnak a külső környezettel való kölcsönös egymásra hatásának evolúciós folyamata az ő ontogenetikai fejlődésének a menetében. A psziché megnyilatkozása a kialakulással van kapcsolatban – a fejlődésnek egy meghatározott szakaszában – azzal a képességgel, hogy kialakul az aktív helyváltoztatás a térben, amiatt, hogy a szükségletek a külső közegben történő aktív mozgások segítségével elégülnek ki, amely mozgásoknak a szükséges tárgyak keresésére kell irányulniuk.

**FEJLŐDÉS: PSZICHIKAI 949517398641** – a pszichikai folyamatoknak az időben történő törvényszerű változása, amely mennyiségi, minőségi és strukturális átalakulásokban fejeződik ki. Jellemző rá, hogy a változások visszafordíthatatlan jellegűek, az irányultság (képesség a változások felhalmozására, «összehangolására» az új változásoknak a megelőzőekre) és azok törvényszerű jellege, (például az azonos típusú változások újragyártása egy faj egyedei esetében).

**FEJLŐDÉS: PSZICHIKAI / ELTÉRÉS 5497283749814** – a pszichológiai tapasztalatnak a nem adekvát kialakulása, amelyet a szenzorikus rendellenesség eredményez (süketség, halláscsökkenés, vakság, gyöngé látás, és így tovább) vagy a központi idegrendszernek a sérülései (szellemi visszamaradottság, a pszichikai fejlődés visszamaradottsága, mozgászavarok, beszédzavarok, és így tovább). Annak eredményeként keletkezik, hogy a gyermeket káros hatások érték (szülési trauma, súlyos fertőzés).

**FEJLŐDÉS: PSZICHIKAI / PERIODIZÁCIÓ 547384197 89** – az ontogenezisben a minőségileg sajátos fokozatoknak a kiemelése – a pszichikai fejlődésnek a stádiumai.

**FEJLŐDÉS: PSZICHIKAI / VISSZATARTÁS**

**548319 217 49618** – a magas pszichikai funkciók részleges (részbeni) ki nem fejlődése, amely képes az oligofréniától eltérően, arra, hogy ideiglenes és kompenzálható legyen korrekációs hatásgyakorlások meglétekor a gyermekkorban vagy a serdülőkorban.

**FEJLŐDÉS: SZELLEMI / SZÍNVONAL 49159 4975641** – a gyermeknek az ismeretei, a készségei, és az azokkal kialakuló mentális tevékenységek összessége; az ezekkel való szabad bánásmód a gondolkodás folyamataiban, amelyek biztosítják az új ismereteknek és készségeknek a meghatározott mennyiségben történő elsajátítását.

**FEJLŐDÉS: SZEXUÁLIS 51354858491 7** – a fejlett szexualitás kialakulásának szakaszonkénti folyamata, amely a születés pillanatával kezdődik.

**FEJLŐDÉS: SZITUÁCIÓS 51972139484** – gyors, nem kellően stabil és a gyermek pszichéjében és viselkedésében a változás megerősítését igényli, amelyet a szituációs–társadalmi tényezők keltenek életre.

**FEJLŐDÉS: SZÜLETÉS ELŐTTI 491798679481** – a magzatnak a méhen belüli fejlődése, amely érinti a pszichikai fejlődést is. Ez alatt az idő alatt fejlődik ki a fájdalomérzet, a hőérzet és az érzékelés (részben, az akusztikai), valamint



a motorika. A terhességnek az utolsó hónapjaiban a percepció és a motorika fiziológiailag és funkcionálisan az érettségnek megfelelő szintjén vannak ahhoz, hogy biztosítsák az exteroceptív információknak az adekvát befogadását és a születés után a mozgási reagálást.

**FEJLŐDÉS: TÁRSADALMI SZITUÁCIÓ 51738489712** (a fejlődés társadalmi szituációja) – a társadalmi körülmények rendszere, amelyek meghatározzák az emberek pszichológiai fejlődését.

**FELADAT 598716391 898** – meghatározott feltételek közötti tevékenység adott célja (például, problematikus helyzetben), amelyet az említett feltételek átalakításával kell elérni megfelelő eljárás szerint. A feladat tartalmazza a követelményeket (cél), a feltételeket (ismert) és a keresettet (ismeretlen), amely elemek a kérdésben fogalmazódnak meg. Ezek között az elemek között meghatározott kapcsolatok és függőségek léteznek, amelyek segítségével megtörténik maga a keresés és az ismeretlen meghatározása az ismert elemek felhasználása révén.

**FELADAT: ELMÉLETI 514 817989716** – olyan gyakorlatokat és feladatokat tartalmaz, amelyeknek a megoldása az elméleti gondolkodás képességének megnyilvánulását igényli. Ebben az értelemben részben közel állnak a verbális tesztfeladatokhoz, azáltal, hogy szintén fogalmakkal vannak kapcsolatban; ugyanakkor azonban feltételezik a magasabb szintű absztrakciós gondolati tevékenységek alkalmazását.

**FELADAT: GYAKORLATI 319488 715988** – Azokat a gyakorlatokat és feladatokat tartalmazza, amelyeket a vizsgálandó személynek látható-tevékenyen kell elvégeznie – vagyis gyakorlatilag a valós tárgyak vagy az azokat helyettesítő tárgyak manipulációja révén.

**FELADAT: KÉPI 519 491818918** – képekkel kapcsolatos gyakorlatokat tartalmaz – képecskékkel, rajzokkal, ábrákkal és így tovább, amelyek föltételezik a képzelet aktív alkalmazását és a képek gondolati átalakítását.

**FELADAT: MEGOLDÁS 918487 319 444** – Az ember szellemi

tevékenységének a stílusától és a feladat tartalma rendelkezésére állásától függően a feladat megoldása különböző módokon történik:

1. a próba és a hibázás módszere – a legtipikusabb és a legkevésbé megkívánt: rendszerint nem vezet a tapasztalatszerzéshez és nem szolgálja a szellemi fejlődést;
2. az algoritmus passzív alkalmazása;
3. a feladat feltételeinek céltudatos transzformációja;
4. az algoritmus aktív alkalmazása;
5. a megoldás heurisztikus módjai.

**FELADAT: MOZGÁSI 489 44 12 89714** – A megteendő mozgás gondolati képe; ebben tetten érhető a mozgás céljáról, a feladat megoldásának eszközeiről és módjairól szóló információ egymáshoz való viszonya.

**FELADAT: NEM VERBÁLIS 598048 319881** – olyan feladat, amely kimondottan a megfigyelésen, ítéletalkotáson és a manipulációkon alapul.

**FELADAT: NYITOTT 598411 71891817** (nyitott típusú feladat) – ide tartoznak azok a feladatok, gyakorlatok és kérdések, ahol a választ a vizsgálandó személy önállóan adja meg.

**FELADAT: TESZTFELADAT 519411899716** – különféle gyakorlatokat és feladatokat tartalmaz, amelyekre vonatkozóan a vizsgálandó személynek a teszt teljesítése során megoldásokat kell találnia. Ezeknek a feladatoknak a megoldási eredményei alapján kerülnek kiértékelésre a vizsgálandó személy tesztelt tulajdonságai. Sok feladat összetett jellegű, tartalmaznak gyakorlati és elméleti, valamint verbális és képi tevékenységeket.

**FELADAT: TESZTFELADAT: IDŐBELI KORLÁTOLTSÁG**

**489671 298617** (a tesztfeladatok teljesítésének időbeli korlátja) – olyan követelmény, amelynek megfelelően a tesztfeladatok teljesítésének teljes ideje nem haladhatja meg a másfél-két órát,

mivel a vizsgálandó személynek nehéz több ideig megtartani a megfelelően magas munkaképességet.

**FELADAT: ZÁRT 5151981489 49** (zárt típusú feladat) – ide tartoznak azok a feladatok, gyakorlatok és kérdések, amelyek esetében a választ néhány ajánlott variációból kell kiválasztani.

**FELEDÉKENYSÉG 428 612 788910** – Aktív folyamat, amire az emlékezés lehetőségeinek és a megtanult anyag felidézésének fokozatos beszűkülése jellemző – a korábban megjegyzett anyaghoz való hozzáférés elveszik, lehetetlenné válik felidézni vagy felismerni a korábban elsajátítottakat.

**FELELŐSSÉG 517 314 81911** – különféle formákban realizálja az irányítást az egyén cselekvésére vonatkozóan azokból a pozíciókból, amelyekből betartja az általa elfogadott normákat és szabályokat.

**FELGYORSULÁS 598069 788 061** – A gyerekek és a serdülőkorúak szomatikus és fiziológiai fejlődésének felgyorsulása; a testsúly megnövekedésében és a test méreteinek megnagyobbodásában nyilvánul meg (többek között az újszülöttek esetében), a felgyorsult nemi érés folyamatában.

**FELIDÉZÉS 489406918766** – a hosszú távú emlékezetben meglévő információknak az előhívási folyamata, – a korábban kialakult pszichológiai tartalom (gondolatok, gondolati képek, érzések, mozdulatok) aktualizálása a külső, aktuálisan felfogható mutatók hiányának körülményei között.

**FELIDÉZÉS: NEM TUDATOS 498714819317** – abban a helyzetben figyelhető meg, amikor a gondolat vagy a gondolati kép az egyén szándéka nélkül merül fel az emlékezetben; amikor nincs direkt felidézési feladat, és az olyan elképzelések, gondolatok, érzések hatására keletkezik, amelyeket bizonyos objektum vagy szituáció hívott életre, esetleg az adott pillanatban végzett tevékenység, – könyvolvasás, mozifilm nézése, stb.

**FELIDÉZÉS: TUDATOS 319716064817** – valami olyan dolog felidézésének a feladata kelti életre, amely a hosszú távú emlékezetben tárolódik, s amelyet az egyén vagy saját magának ad,

vagy más emberek által kerül feladásra. A megismerés szintjén játszódhat le.

**FELISMERÉS 489712 61841** – az a folyamat, amikor az érzékelendő objektumot a korábban már rögzített osztályok egyikével azonosítják, aminek következtében megtörténik az érzékelendő dolog átgondolt képének a felépülése. Ezeknek a folyamatoknak a legfontosabb része – az az eredmény, ami az objektum érzékelési leírásának az emlékezetben a megfelelő (releváns) osztályok leírásának az etalonjaival történő összehasonlítása során keletkezik.

**FELISMERÉS 584 31 21472** – az észlelendő objektum felismerése, mint ami már ismert a múltbeli tapasztalatból. Ennek az alapja – a személyes észlelésnek az egybevetése az emlékezet megfelelő nyomaival, amelyek az észlelendő tárgy megismerő tulajdonságjegyeinek az etalonjaiként jelennek meg.

**FELISMERÉS: INSZTRUMENTÁLIS 528 617 31918** – bizonyos felismerendő dolog képe megformálódásának a folyamata valamilyen segítő eszköz» segédletével amikor a tapintási jelek átadódnak a képre a tapintandó tárgyról ezen az eszközön keresztül.

**FELISMERÉS: PASSZÍV 91 617 318918** – bizonyos felismerendő dolog képe megformálódásának a folyamata annak eredményeként, hogy azokat áthelyezik a mozdulatlan kéz vagy ujjak vonatkozásában. It a tapintási érzetek játsszák az egyik vezető szerepet.

**FELKÉSZÜLÉS SZAKMAI 491788 914 18** – az ember felkészülése egy bizonyos szakma elsajátítására és a megfelelő szakmai tevékenységre elvégzésére megfelelően magas színvonalon.

**FELOLDÓDÁS 97856479 89** (a feszültségek feloldódása) – a pszichikai egyensúly megteremtésének a mechanizmusa és folyamata, amely biztosítja a belső pszichikai feszültség csökkentését a külső reagáláson keresztül. Realizálódhat például nevetés, sírás, feleselés, mozdulat, álomlátás, neurotikus szimptomák, és így tovább formájában.

**FELOSZTÁSI TARTOMÁNY 589061 318** (variációk kiterjedése) – a maximális és a minimális jelentések közötti különbség az adott felosztásban.

**FELSŐ-ÉN 4848948517** (az ideális Én; ideál Én; az Én ideál; Szuper-Ego szuper-ego; super-ego) – a személyiség struktúrája komponenseinek az egyike. A személyiségnek az a szférája, amelyik a becsület komplexumából, a viselkedés vonásaiból és normáiból áll, amelyek irányítják az Én tevékenységét és előírják számára az utánzás és a tevékenység másolandó erkölcsi mintáit.

**FELTÉTEL: FEJLŐDÉSI 89431731849** – olyan tényezők, amelyekről az ember fejlődése függ. Ide tartoznak azok az emberek, akik gyermekkor óta körülveszik őt, az azokkal való kölcsönös kapcsolataik, az anyagi és a szellemi kultúra tárgyai, és még sok más.

**FELTÉTEL: «A SZENVEDŐ HARMADIKÉ» 48131798949** – a szerelmi élet szexuális objektuma kiválasztásában az egyik férfi típus az alkotó eleme, amelynek a lényege abban áll, hogy a szubjektum soha nem választja a szerelem objektumául a szabad nőt, hanem csak olyat, akire más férfi formálhat jögot.

**FELTÉTELESSÉG 319 418 5191** – a feltételes reflexek keletkezése.

**FELTÉTELESSÉG: OPERATÍV 4319 4188 5191** – a feltételes kapcsolatok sajátos keletkezésének megnevezésére szolgáló terminus. Az operatív meghatározás esetében az állat eleinte bizonyos mozdulatot végez (vagy spontánt, vagy olyat, amelyet a kísérletező kezdeményezett), azután kapja meg a megerősítést.

**FEMINITÁS 48931281961** (feminitás) – azoknak a pszichológiai és karakterológiai sajátosságoknak a komplexuma, amelyeket hagyományosan a nőknek tulajdonítanak. Ezekhez tartozik a gyöngédség, készség a segítségre, a simulékonyságra, és a többire.

**FENOTÍPUS 51842831947** – az organizmus bármely megfigyelhető tulajdonságjegye – morfológiai, fizikai, viselkedés-beli. Fenotípus – a genotípus és a környezet kölcsönös egymásra hatásának a terméke, de a szervezettség különböző – sejti, szervi, szervezeti – szintjein a fenotípus és a genotípus aránya

eltérő.

**FETISIZMUS 51942859878714 –**

1. a fétis előtti vallásos áhítat – sok vallás közös és állandó eleme.
2. Vak áhítat valami iránt.
3. A nemi perverzió egyik fajtája, amire az jellemző, hogy a nemi hajlam olyan vallási tárgyakkal van kapcsolatban, amelyek a maguk biológiai státuszát illetően nem rendelkeznek erotikus jelentőséggel.

Ezek a tárgyak (rendszerint az ellenkező nem toalettjének a tárgyai, és a többi) csupán szimbolizálják a szexuális tárgyat – a nemi partnert, és a nemi kielégülés az által következik be, hogy különféleképpen manipulálják és kerülnek kapcsolatba ezekkel a szimbólumokkal, amelyek önmagukban nem rendelkeznek erotikus jelentőséggel. A fétis helyettesíti a szerelem objektumát, és a reális partnerrel a kölcsönhatás megromlik, vagy teles mértékben megszakad.

**FÉKEZÉS, VISSZAFOGOTTSÁG 317489517421 –** idegi jellegű folyamat, amely arra irányul, hogy gyöngítse vagy megszüntesse a szervezet bizonyos tevékenységi formáját.

**FÉLELEM 489 712 819 48 –** érzelem, amely olyan szituációkban keletkezik, amelyek fenyegetik az individuuum biológiai vagy társadalmi létezését és valóságos, vagy elképzelt veszély forrására irányul.

**FÉLELEM 891 019 491 8808 –** a veszély várásának és az arra való felkészülésnek az állapota.

**FÉLELEM: HALÁLTÓL 548 491 318 816 –** a félelem egyik alapvető fajtája; úgy értelmezik, mint egy folyamatot, amelynek a menetében az Én széles körben pazarolja a saját narcisztikus libidójának a készleteit, mint ami olyasmi, ami hasonlít a kasztrációs félelemhez.

**FÉLELEM: INFANTILIS 519 489 319 12 –** gyermeki félelem, amely kezdetben csupán annak a kifejezője, hogy hiányzik

a szeretett ember. Ezt azonban meg lehet figyelni a felnőtteknél is, mint neurotikus félelmet, amely a libidónak a közvetlen a félelemmé történő átmenete esetében keletkezik.

**FÉLELEM: NEUROTIKUS 498 317 491 46** – a neurotikusok «céltalan féleleme» különféle formái; amiatt keletkezik, hogy a libidót eltérítik annak normális alkalmazásától, vagy a pszichikai instanciókról lemondanak.

**FÉLELEM: REÁLIS 498 471 816** – az önmegőrzés ösztönének racionális kifejeződése, mint a külső veszély érzékelésére történő reagálás normális reakciója.

**FÉLELEM: SZABAD 548 317 718 491 48** – általános, nem meg-határozott félelem, amely kész arra, hogy kapcsolódjon bármely megnyilvánuló lehetőséghez, és amely a «várás félelmében» vagy «a félelemmel telt várakozás» állapotban fejeződik ki. Tárgy nélküli félelem, nincs kapcsolatban azzal az objektummal, amely ezt a félelmet életre keltette. A szabad félelem magas fokainak mindig köze van a neurotikus félelem megbetegedéshez.

**FÉRFIASSÁG 5147 18 28** – hagyományosan a férfiaknak tulajdonítandó pszichológiai és személyiségbeli sajátosságok egysége. Ehhez tartozik az erő, a keménység, a határozottság, a kegyetlenség, és így tovább.

**FÉRFIASSÁG 51471828** (férfiasság és nőiesség) – normatív elképzelések azokról a szomatikus, pszichikai és viselkedésbeli sajátosságokról, amelyek a férfiakra és a nőkre jellemzőek; a nemi szimbolizmus eleme, amely a nemi szerepek megkülönböztetésével van kapcsolatban. A differenciál-pszichológiában a férfiasság és a nőiesség – sajátos tudományos építmények, amelyek konkrét pszichodiagnosztikai tesztekkel vannak kapcsolatban.

**FÉRFIASSÁG 5986819 06888914** – személyiségbeli tulajdonság, amely bonyolult vagy veszélyes helyzetben megjelenő határozott és céltudatos cselekedetek kivitelezésének képességében, az impulzív kitörések kontrollálásában, a félelem és a bizonytalanság lehetséges érzéseinek leküzdésében, valamint a cél érdekében az összes erő mobilizálásának képességében fejeződik ki. Ennek a legmagasabb szintű megnyilvánulása – a hősiesség.

**FÉTIS 54831248951** –

1. Bizonyos tárgy, amely a hívők elképzelése szerint mágikus erővel rendelkezik és sajátos isteni tisztelet tárgyát képezi. A fétishez történő viszony kettős: őt istenítik és «táplálják, amikor el akarják tőle érni a kívánt dolgokat, és megbüntetik, amikor az „nem teljesíti” a kérést.
2. A vak tisztelet tárgya.

**FETISIZMUS 51942859878714** –

1. a fétis előtti vallásos áhítat – sok vallás közös és állandó eleme.
2. Vak áhítat valami iránt.
3. A nemi perverzió egyik fajtája, amire az jellemző, hogy a nemi hajlam olyan vallási tárgyakkal van kapcsolatban, amelyek a maguk biológiai státuszát illetően nem rendelkezne erotikus jelentőséggel.

Ezek a tárgyak (rendszerint az ellenkező nem toalettjének a tárgyai, és a többi) csupán szimbolizálják a szexuális tárgyat – a nemi partnert, és a nemi kielégülés az által következik be, hogy különféleképpen manipulálják és kerülnek kapcsolatba ezekkel a szimbólumokkal, amelyek önmagukban nem rendelkeznek erotikus jelentőséggel. A fétis helyettesíti a szerelem objektumát, és a reális partnerrel a kölcsönhatás megromlik, vagy teles mértékben megszakad.

**FIATALSÁG 981492581478** – az ember fejlődésének egy időszaka, amely a kamaszkortól az önálló felnőtt életig tartó időszaknak felel meg.

**FIGUM 59835145857** – külső vonások, valaminek a formája. A tárgy bizonyos ábrázata.

**FIGYELEM 391118918714** – az egyén tevékenységének az adott időpillanatban valamilyen reális vagy elképzelt objektumra – tárgyra, eseményre, alakra, ítéletalkotásokra, stb. történő összpontosítása. Figyelem – a tudat dinamikus oldala, jellemző rá a figyelem objektumra való irányultsági foka és az arra történő



összpontosítás azzal a céllal, hogy biztosított legyen annak adekvát visszatükröződése abban az időtartamban, amely a meghatározott tevékenység kivitelezéséhez vagy a társas érintkezéshez szükséges. Az objektumok szelektív visszatükröződésében jelenik meg, a szubjektum szükségletei és tevékenységei céljainak, valamint feladatainak megfelelően.

**FIGYELEM: BELSŐ 498716319817** (intellektuális figyelem) – az ember szubjektív világának az objektumaira irányul. Az önmegismerés és az önképzés elengedhetetlen feltétele.

**FIGYELEM: KÜLSŐ 598716 319811** (szenzor-receptuális figyelem) – a külső világ objektumaira irányul. A külső világ megismerésének és átalakításának elengedhetetlen feltétele.

**FIGYELEM: NEM TUDATOS 519489 319716** – a legegyszerűbb és genetikailag adott. Passzív jellegű, vagy az alany tevékenységének céljaival kapcsolatos külső események eredményezik. A tudatos szándékoktól függetlenül keletkezik és marad fenn, az objektum sajátosságainak eredményeként – újdonságok, a ráhatás erői, az aktuális szükségletnek való megfelelés és így tovább. Az effajta figyelem fiziológiai megnyilvánulása – a tájékozódási reakció.

**FIGYELEM: TERJEDELEM 505641719 317** – a figyelem egyik jellemzője, amely megmutatja, hogy a tárgyak mekkora mennyisége érzékelhető, vagy milyen mennyiségű cselekedet végezhető el egyidejűleg. A legmegszokottabb kísérleti modell a figyelem terjedelmének a vizsgálatára – annak az érzékelési terjedelemnek a meghatározása, amely az expozíció idejétől, az ingerlő anyagok jellegétől és az egyén képességeitől függ. Így, pl. a 0,1 sec időtartamú látásérzékelési inger expozíciója esetében a figyelem mértéke átlagosan  $7 \pm 2$  tárggyal egyenlő. Az érzékelendő tárgyak gondolati összesítésének lehetősége esetén a figyelem mértéke észrevehető módon megnő.

**FIGYELEM: TUDATOS 879491488711** – a tudatosan kitűzött cél irányítja és tartja fenn, és ezért elválaszthatatlan kapcsolatban van a beszéddel. Az akaratlagos figyelemről akkor beszélnek, ha a tevékenység tudatos szándékoktól indítva következik be és az

egyén részéről akarati erő kifejtéseket igényel. Aktív tulajdonsággal, bonyolult struktúrával tűnik ki, amely a szervezet magatartásának és kommunikációjának társadalmilag kidolgozott módszereire alapul; keletkezését illetően a munkatevékenységgel van kapcsolatban.

**FIGYELEM: TUDATOS FIGYELEM UTÁNI FIGYELEM**

**519310219611** (szándékos figyelem utáni figyelem) – a tudatos figyelem alapján keletkezik és az objektumra való összpontosításban rejlik, annak értéke, jelentősége vagy az egyéniség érdeke miatt. Ennek megjelenése a tevékenységi oldal operációs-technikai fejlettségének a mértékében lehetséges, annak automatizálásával és a cselekedetek működésekre való átmenetével összefüggésben, valamint a motiváció megváltozásainak eredményeként is (például, a motívum elmozdulása a célra). Eközben csökken a pszichikai feszültség és megmarad a figyelem tudatos összpontosítása, a tevékenységnek a kitűzött céllal történő megfelelése, azonban ennek a teljesítése már nem igényel speciális szellemi erő kifejtést és ennek időben csupán a kimerülés és a szervezet forrásainak a kimerülése szab határt.

**FIGYELEMZAVAR 498 611 01931** – beteges rendellenességek, amelyek egyenlő mértékben figyelhetők meg a kimerülés esetében és az agyvelő szervi sérülés esetében – főként a homloki részekenél. Jellemzőek rá a tevékenység irányultságának és kiválasztásnak, az egyes cselekedetek koordinálásának nem adekvát változásai. Megnyilvánulhat a figyelem terjedelmének a beszűkülésében, nem kitartó jellegében – annak elterelődésében a mellékes ingerek felé.

**FILOGENÉZIS 31949189851** – az organizmusok csoportjának történelmi megformálódása. A pszichológiában a filogenézist úgy értelmezik, mint:

1. a megjelenés és a történelmi fejlődés folyamatát, az állatok pszichikájának és viselkedésének evolúcióját;
2. a tudat formái megjelenésének és evolúciójának a folyamatát az emberiség történelmének a menetében.

**FIZIOGNÓMIKA 5145648491** – tan arról, hogy az ember külső megjelenése egyértelmű kapcsolatban áll az ő személyiség típusával,

aminek köszönhetően a külső tulajdonságjegyek alapján meg lehet állapítani az individuум pszichológiai jellemzőit. Az ősi időkben keletkezett annak az elképzelésnek az alapján, hogy az emberben a pszichológiai (erkölcsi) és a testi jellemzők azáltal vannak meghatározva, amit neki kezdetektől szánt a természet.

**FIZIOLÓGIA 58931759861** – az a tudomány, amely tanulmányozza: az organizmusok élettevékenységét; azokat a folyamatokat, amelyek azok rendszereiben, szerveikben, szöveteiben, sejtjeikben és azok strukturális elemeiben zajlanak; a funkciók szabályozását. Feltárja az organizmus funkcionálásának törvényeit mint egységes egészet, annak egységében és kölcsönös egymásra hatásában a környezettel, annak a környezet változó feltételeihez történő alkalmazkodásában, annak a fejlődésében.

**FIZIOLÓGIA: AKTIVITÁSI 547189648517** – olyan koncepció, amely az organizmus viselkedését úgy tárgyalja, mint a környezethez történő aktív viszonyt, amelyet az organizmus jövőbeli modelljének a szükséglete – a kívánt eredmény – határoz meg.

**FIZIOLÓGIAI MÓDSZER 489614 319 018** – olyan módszerek, amelyekben a diagnosztika a kísérlet alanya szervezetének nem akaratos fizikai vagy fiziológiai reakcióira alapozva történik.

**FLAGELLÁCIÓ 54647151892** – korbácsolás – a nemi felizgulásnak és a szexuális élvezet megszerzésének módja a korbácsolás által. Aktív és passzív formákban realizálódik.

**FLAGELLÁCIÓ: PASSZÍV 59831951642** – a mazohizmus fajtája, amely esetében a szubjektum nemi kielégülést érez miközben őt korbáccsal büntetik.

**FLEGMATIKUS 59867131942** – az a szubjektum, aki a temperamentum alapvető négy típusai közül az egyikkel rendelkezik (Hippokratész klasszifikációja alapján). A flegmatikus embernek a pszichikumát úgy lehetséges jellemezni, mint lassú, föl nem háborítható, alacsony szintű pszichikai aktivitással, kitartó igyekezetekkel, és többé kevésbé állandó hangulattal rendelkezik, a lelki állapotok gyöngye külső megnyilvánulásával (kifejezéstelen arcmozdulatok). Nehezen vált át az egyik tevékenységről a másikra,

valamint nehezen alkalmazkodik az új körülményekhez. Túlnyomórészt nyugodt, kiegyensúlyozott a hangulata. Az érzelmi és a hangulata általában állandó. A nem megfelelő feltételek esetében a flegmatikusnál kialakulhat a letargia, az érzelmek szürkésege, hajlam a monoton, szokásos cselekvések végrehajtására.

**FOGALOM 42864131819** – a gondolkodás egyik logikai formája, az összesítés/általánosítás legfelső szintje, jellemző a verbális – logikai gondolkodásra. A fogalom lehet konkrét és absztrakt. Megkülönböztetnek empirikus és teoretikus fogalmakat. A legabsztraktabb fogalmakat kategóriáknak nevezik. A pszichológia a fogalmak fejlődését vizsgálja az embernél. Megkülönböztetik azoknak a fogalmaknak az elsajátítását, amelyeket mások dolgoztak ki, és az új fogalmaknak az önálló kidolgozását.

**FOGALOM: HÉTKÖZNAPI 898716 31419** – gondolati és szóbeli kommunikáció, amely speciális tanulás nélkül alakul ki, eközben valamely tárgyi terület elsajátítása természetes módon megy végbe, amelyben a lényeges és a lényegtelen tulajdonságjegyek összemosódtak. A hétköznapi fogalom mintha lentől felfelé fejlődne, a dolgokkal történő közvetlen érintkezéstől és a velük történő gyakorlati kölcsönös egymásra hatástól – mint amelyek egy meghatározott osztályhoz tartoznak; ugyanakkor, a tudományos fogalom fejlődése fentről lefelé halad, a verbális definícióval kezdődik.

**FOGALOM: MENNYISÉG 219781 31918** – a tudatban az objektumok, jelenségek, és így tovább, osztályának (sokaság) vagy osztályainak a megjelenése, amelyek közül mindegyik rendelkezik tulajdonságjegyekkel, az adott fogalom esetében rögzültekkel; vagyis osztályok, amelyekhez az adott fogalom tartozik, vagy amelyek magukban foglalják azt. Az objektumok mennyisége, amelyek megjelennek a fogalom terjedelmében, ami lehet véges vagy végtelen.

**FOGALOM: TARTALOM 489061 31819** – azon objektumok sajátosságainak, tulajdonságjegyeinek és viszonyainak az összessége, amelyek az adott fogalommal kerültek megnevezésre az objektumoknak abban az osztályában vagy osztályaiban, amelyekhez tartozik. A fogalom tartalmának a magvát

a megkülönböztető lényeges sajátosságok, tulajdonságjegyek és viszonyok képezik.

**FOLYAMAT 712 641 21918 –**

1. Valamilye jelenségnek a menete, az állapotok, fejlődési stádiumok, és így tovább, állandó cseréje.
2. A valamilye eredmény elérése érdekében végzett cselekvések halmazának az összessége.

**FOLYAMAT: IDEGI 918 641 21471 89 –** különféle folyamatok, amelyek az idegrendszerben zajlanak le: a fellelkesülés és a visszafogottság folyamatai, és a többi folyamat.

**FOLYAMAT: IDEGI – INDUKCIÓ 594 841 21918 –** az ellentétes előjelű idegi folyamatnak a keletkezése:

1. a létező folyamatot követően – egymás utáni indukció;
2. annak a territoriális határain kívül – egyidejű indukció. Az indukciót pozitívnak nevezik, ha az elsődleges folyamat – a visszafogás, amelyet követően, az indukció törvényei szerint, a gerjesztés keletkezik; negatívnak, amennyiben az összefüggés ennek a fordítottja.

**FOLYAMAT: IDEGI – KIEGYENSÚLYOZOTTSÁG**

**88594 841 21918 –** az idegrendszer sajátossága, amely a gerjesztés és a gátlás közti összefüggést fejezi ki. A folyamatot úgy tekintették, mint az idegrendszer egyik önálló sajátosságát, amely másokkal való kapcsolódásakor keletkezik – erővel és mobilitással – ami a legfelsőbb idegtevékenység típusa.

**FOLYAMAT: KULTURÁLIS 5712 641 91218 –** az életfolyamat megváltozása annak a feladatnak a hatása alatt, amelyet Erősz szabott meg és amelyet Ananke serkentett annak érdekében, hogy az embereket egy libidó által kapcsolatban lévő közösségbe tömörítse.

**FOLYAMAT: PSZICHIKAI 498 841 21728 –** azok a folyamatok, amelyek a pszichében mennek végbe, és amelyek a dinamikusan változó pszichikai jelenségekben tükröződnek: az érzékelésekben, az észlelésben, az emlékezetben, a gondolkodásban, és így tovább.

**FOLYAMAT: PSZICHIKAI – DINAMIKUS JELLEMZŐ**

**517 841 21728** (a pszichikai folyamatok dinamikus jellemzői) – általános fogalom, amely a mennyiségi – mindenek előtt valamely cselekvések végrehajtásának a gyorsasági – mutatói. Elfogadott azt gondolni, hogy ezek a mutatók szoros kapcsolatban állnak az agyvelő különböző szintjei nem specifikus működésével, részben – agykérgi szinten (a homloki agykéreg és az agyvelő halántéki kérgének mediobazális részei).

**FOLYAMAT: PSZICHOANALITIKAI – AZ ALAPVETŐ**

**CÉL 489 841 21612** – az igazság elérése és elismerése annak pszichoanalitikus kiterjedésében – a belső jelenségekről szóló igazság, a funkcionáló különbség az érzelmek és a racionalizáció között, és amely hozzájárul az adekvát önértékelés kialakulásához.

**FOLYAMAT: SZELLEMI NEM TUDATOS 894 641 21918** –

a pszichikum nem tudatos folyamatai, amelyek a pszichikum alapvető tartalmát képezik és rendkívüli hatást gyakorolnak a személyiségre és annak a viselkedésére.

**FOLYAMAT: TELAPATIKUS 298 941 21728** –

a telepatikus információ átadása; pszichikai aktus – fizikai folyamat – a megfelelő fizikai aktus gerjesztése más ember vagy emberek esetében.

**FOLYAMAT: TUDAT FŐLÖTTI 512 017 21918** –

ez az elnevezés bizonyos mértékig feltételes. Azokat a folyamatokat kell érteni alatta, amelyek egy nagy tudatos munka bizonyos integrált terméke kialakulási folyamatait jelentik, amely később «behatol» a tudatos életbe és általában radikálisan megváltoztatja azt. Erre példaként állhat bizonyos bonyolult probléma hosszan tartó megoldása, amikor a sokszámú vagy sok évig tartó erő kifejtés után egyszer csak feltárulkozik a megoldás (gyakran váratlanul). Habár a megoldás megelőző folyamata a tudat irányításával történt, annak a menetéről nem volt pontos elképzelés, így hát a folyamatot tulajdonképpen nem követték nyomon.

**FORRADALOM: KULTURÁLIS 7978851742849819169** –

a társadalom szellemi életében végbement azon változásoknak az összessége, amelyek az emberek átnevelésére irányul. Az, amikor előtérbe kerül annak az úgynevezett új kultúrának a megalkotási

feladata, amely az állam által propagált ideológiára alapul. A társadalmi és kulturális folyamatoknak a hirtelen, ugrásszerű átmenete egy másfajta minőségű állapotba a kultúra területén.

**FORRADALOM: SZEXUÁLIS 5184961328** – a társadalom-szexuális életében végbement gyökeres változások folyamata és eredménye, jellemző rá a szexuális értékek, orientációk, normák és viszonyok lényeges átalakulása, amelyek felszabadítják az elnyomott szexualitást, kinyitják a személyiséget és a társadalmat.

**FÓBIA 59873189849** – obszesszív állapotok a pszichikai megbetegedések esetében – beteges, nyomasztó, nem adekvát félelemérzetek, amelyeknek konkrét tartalmuk van, és amelyek elhatalmasodnak a szubjektumon meghatározott – fő-bíás – körülmények között és amelyet vegetatív rendellenességek kísérnek – szívverés, intenzív izzadás, és a többi.

**FÓBIA: AGORAFÓBIA 1959873189849719** – a nyílt térségtől való félelem; rémület az emberek összejövetelétől, amelyek szokatlan cselekedeteket válthatnak ki; tudatalatti félelem, amelyet akkor éreznek, amikor kíséret nélkül haladnak át egy nagy téren, vagy egy kihalt utcán. Tudatalatti formában jelentkezik, mint védekező mechanizmus. Ezt a fóbiát be lehet szerezni a valós életben a valamitől olyantól való félelem miatt, ami az emberekkel és az emberektől származó érzelmi traumákkal van kapcsolatban. A helyektől vagy az eseményektől történő félelem, ahol az elfutás nem lehetséges, vagy amikor nem lehetséges a segítség, és félelmetes elhagyni a biztonságos helyet.

**FÓBIA: KEMOFÓBIA 5159873189849** – félelem az ételmérgezésről, a szennyezett levegőtől, a lét innovatív tárgyaitól, az építőanyagoktól, a vegyi anyagok toxikus jellegétől.

**FÓBIA: PIROFÓBIA 9198731898498** – nyomasztó félelem a tűztől, a tűzvészről.

**FÓBIA: RADIOFÓBIA 195987318984964** – neuro-szomatikus, pszichikai és fiziológiai rendellenességek komplexuma, amelyek a sugárterheléstől való félelemben nyilvánulnak meg.

**FÓBIA: SZEIZMOFÓBIA 319914 81918** –

1. nyomasztó félelem a földrengéstől;
2. bármely jellegű félelem a földrengéstől, például azoknál a személyeknél, akik szemtanúi, vagy szenvedő alanyai voltak a pusztító földrengésnek;
3. félelem a földrengés ideje alatt.

**FÓBIA: VERMIFÓBIA 4199873189849** – félelem a baktériumoktól, a mikrobáktól, a megfertőződéstől.

**FÓBIA: VÍZFÓBIA 8731898491714** – félelem a víztől, amire az a jellemző, hogy az ember fél a fürdéstől. Az adott félelem megnyilvánulhat fokozott szívverésben, a száj kiszáradásában és más szimptomákban. Az aquafóbia rendszerint azoknál a személyeknél keletkezik, akik erős traumát éltek át, amely a vízzel volt kapcsolatos. Víztől való félelem az áradások, a hurrikánok és a szökőárak esetében.

**FORMÁLÓDÁS REAKCIÓÉ 48982131657** – védekező mechanizmus, amely biztosítja az ellenkező tendencia túlfokozását.

**FÖLDOLGOZÁS: MÁSODLAGOS 498 801614 7148** – az átolmlátás megváltozásának másodlagos folyamata, amely az után kezdődik, hogy az álom úgy jelenik meg a tudat előtt, mint az érzékelés objektuma.

**FRAME 541319365497** –

1. Bizonyos jelenségnek, ténynek vagy objektumnak a minimális leírása, amely rendelkezik a teljesség sajátosságával: amennyiben ebből a leírásból eltávolítják bármely alkotó elemét, az oda vezet, hogy az adott jelenséget a továbbiakban már nem lehet megfelelően felismerni (klasszifikálni).
2. Etalon az, amellyel olyan képződményeket hasonlítanak össze, amelyek a klasszifikáció tárgyát képezik – frame-klasszifikáló.

**FRENOLÓGIA 54854131948** – Tan arról, hogy milyen kapcsolat van az ember vagy az állat koponyájának a külső formája és a pszichikai sajátosságai között. Alapvető elképzelés: a feji agyvelő kerge központok egy egész sorából áll, és mindegyikben egy



meghatározott képesség helyezkedik el. Amennyiben ez a képesség erősen fejlett, a megfelelő központ szintén nagyon fejlett, ami a koponya konfigurációjában tükröződik, lehetővé téve ezzel, hogy speciális mérések által elkészítsenek egy frenológiai térképet, amely tükrözi: «a képességek csú-csai» a zene, a költészet, a festészet iránt; az ambíciók, a fukarság, a bátorság, és a többi «gócait».

**FREUDIZMUS 54842131947** – az osztrák pszichológus Z. Freud és követőinek a filozófiai–pszichológiai tana, amely a személyiség fejlődését és struktúráját irracionális, a tudat szempontjából antagonisztikus pszichológiai tényezőkkel magyarázza és az ezekre az elképzelésekre alapozott pszichoterápiai technikát alkalmazza. A pszichoanalitikai eszmék és azok fejlődésének komplexumára alapul. A neurotikusok állapotának gyógyítási folyamata abban áll, hogy tudatosítják a klienssel az ő beteges állapotának és érzéseinek valódi okait.

**FREUDO-MARXIZMUS 598491214918** (freud–marxizmus) – olyan különböző áramlatok közös elnevezése, amelyek a marxizmus és a freudizmus egyesítésére törekszenek, viszont különféle eszméket, orientációkat és elveket vesznek figyelembe. Különösen tipikusak a törekvések arra, hogy az egyesülés az egyes megállapítások közös jellege alapján menjen végbe, valamint az azonos súlyú kiegészítés elve alapján, a freudizmusnak a marxizmussal történő kiegészítése alapján, vagy ellenkezőleg.

**FRIGIDITÁS 5148222** – a nő szexuális hidegsége, amely abban nyilvánul meg, hogy libidója alacsony szintű, vagy nem rendelkezik vele, csakúgy alacsony szintűek a szexuális élményei és az orgazmusa.

**FROTTÁZS 561 4981949** – szexuális rendellenesség – amikor a közlekedési eszközökön használják ki a lehetőséget, hogy megérintsék az ellenkező nemű személyt abból a célból, hogy szexuális kielégülésben legyen részük.

**FRUSZTRÁCIÓ 598718 49871** – a sikertelenség átélésének pszichikai állapota, amelyet az határoz meg, hogy lehetetlen kielégíteni bizonyos szükségleteket, ennek eredete, hogy léteznek reális vagy elképzelt, meg nem határozott, legyőzhetetlen akadályok

azon az úton, amely bizonyos cél eléréséhez vezet. Úgy lehet tekinteni, mint a pszichológiai stressz egyik formáját.

**FRUSZTRÁCIÓ: GYEREKNÉL 598614219718** – gyerek negatív pszichikai állapota, amit az határoz meg, hogy lehetetlen számára megoldani az életkorbeli fejlődése specifikus feladatait. Az ok lehet az, hogy képtelen megszerezni az óhajtott tárgyat, felnőtt részéről tiltást kap valamilyen cselekvés végrehajtásával kapcsolatban, és a többi. Frustráció megletekor olyan jellemvonások alakulhatnak ki, mint az agresszivitás, az ingerlékenység, a passzivitás.

**FUNKCIÓ 59412289931** – A fiziológiában – az élő szervezetnek, annak organizmusainak, és a többinek, specifikus tevékenysége.

**FUNKCIÓ: PSZICHIKAI TERMÉSZETES 51464831971** (alacsony szintű pszichikai funkciók) – a fogalom kiegészíti a magasabb pszichikai funkció fogalmát. Minden pszichikai folyamat számára két szintet határoznak meg – «a természetes» és a «felső». A szembeállítás kritériumai különbözőek szoktak lenni: nem tudatosultak – tudatosak; közvetlen jelekkel – közvetett jelekkel; nem akaratlagosak – akaratlagosak; amelyeket úgy tekintenek, mint «természetesek», biológiaiak – vagy, mint «mesterségesek», kulturálisak, és a többiek.

Ezeknek a funkcióknak a megkülönböztetése módszertani jelentőséggel bír – rámutatnak a pszichika lényeges «ontoló-giailag nem egynemű» jellegére. Lehetővé teszi azt, hogy tartalmasan úgy jellemezzék a pszichikai fejlődésnek a folyamatát, mint a minőségi változások folyamatát.

A természetes pszichikai funkciókhoz tartoznak a nem akaratlagos funkciók – a szenzoros, a motoros, az emlékező, és a többi.

**FUNKCIÓ: PSZICHIKAI FELSŐ 31947551849** – bonyolult pszichikai folyamatok rendszerei, amelyek az élet során formálódnak meg és eredetüket illetően társadalmi jellegűek – a pszichikai funkciók sajátos fajtája, amely teljes mértékben hiányzik az állatoknál. Ide tartozik az akaratlagos figyelem, az akaratlagos emlékezet, a logikus gondolkodás, és a többi.

## **FUNKCIÓ: PSZICHIKAI FELSŐ: HELYREÁLLÍTÁS**

**594861471218** (a felsőbb pszichikai funkciók helyreállítása) – a neuropszichológia ágazata, amely azon magasabb pszichikai funkciók helyreállítása módszereivel és mechanizmusainak tanulmányozásával foglalkozik, amelyek az agyvelő helyi károsodásai következtében sérültek meg.

**FUNKCIÓ: PSZICHIKAI FELSŐ: LOKALIZÁCIÓ 31971281949** – a magasabb pszichikai funkcióknak a konkrét agyi struktúrákkal történő megfeleltetése.

**FUNKCIÓ: PSZICHIKAI: KOMPENZÁLÁS 598371988749** – a nem kifejtett, vagy megsérült pszichikai funkciók helyreállítása az által, hogy a megőrződött funkciók kerülnek felhasználásra, vagy a részben sérülteket dolgozzák át. Eközben lehetséges a realizálásába bevonni olyan új idegi struktúrákat, amelyek korábban nem vettek részt az adott funkciók megvalósításában. Ezek a struktúrák funkcionálisan összekapcsolódnak a közös feladat teljesítése alapján.

**FUNKCIÓ: PSZICHIKAI: LOKALIZÁCIÓ 517319817488** (a pszichikai funkciók, sajátosságok és állapotok lokalizációja) – az agyvelő struktúráiban elhelyezkedő alapvető funkciók, pszichikai sajátosságok képviselője; azok kapcsolódása az agy konkrét anatómiai-fiziológiai részeivel és struktúráival.

**FUNKCIÓ: PSZICHOFIZIOLÓGIAI 319812499718** – a tevékenységi elméletben ez alatt a pszichikai folyamatok fiziológiai biztosítását értik. Ide tartozik az organizmus egy sor képessége, mint a képesség az érzékelésre, az elmúlt hatások nyomaibanak a megjelenítésére és rögzítésére, a motoros képesség, és a többi. Ennek megfelelően beszélnek a szenzoros, az emlékezetbeli és a motoros funkciókról. Ehhez a szinthez tartoznak a veleszületett mechanizmusok, amelyek az idegrendszer morfológiájában vannak rögzítve, és azok, amelyek az élet első hónapjaiban keletkeznek.

**FUNKCIÓ: SZEMOTIKAI 518312418714** – a pszichológiában – az embernek az a képessége, hogy megalkotja és használja a jelrendszereket – szimbólumokat, amelyek vagy képviselik, vagy

helyettesítik a reális objektumokat, és úgy kezelik azokat, mint megfelelő reális objektumokat.

**FUNKCIÓ: VEGATATÍV JELLEGŰ 59861731947** – azok a funkciók, amelyek az organizmus nem akaratlagos fiziológiai funkcióiért felelősek.

**FUNKCIONALIZMUS 3195171248918491949** – irányzat a pszichológiában. A funkcionalizmus híveinek a pozíciójából, a probléma nem abban rejlik hogy kiderítsék, hogy miből áll a tudat, hanem abban, hogy megértsék annak funkcióját és az individuum túlélésében betöltött szerepét. Felállítottak egy hipotézist, aminek megfelelően a tudat szerepe abban áll, hogy az individuum lehetőséget kapjon a különféle, előtte állandóan felbukkanó szituációkhoz való alkalmazkodáshoz, – vagy megismételvén a már kidolgozott viselkedési formákat, vagy megváltoztatván azokat a körülmények igényeinek megfelelően, vagy új cselekvések elsajátítása révén.

**FÜGGETLENSÉG 598 511** – a megalkuvásnak és a negatívizmusnak az alternatívája – a saját pozíció önálló kidolgozása és annak megvédése. Nem zárja ki a személyiségnek a csoporttal történő szolidaritását, de nem nyomás hatására, hanem az azzal történő tudatos egyetértés alapján.

**FÜGGŐSÉG 898716 068 714** – gyógyszerektől vagy narkotikumoktól. Lehet fiziológiai, amennyiben maga a szervezet igényli az adott anyagot a normális (leginkább megszokott) funkcionáláshoz, vagy pszichológiai, amennyiben ez a szükséglet – affektív jellegű.

## **\_G\_**

**GENERATIVITÁS 491814 718314** – érdeklődés a következő nemzedék és annak nevelése iránt, ez termékenységben és alkotásban jelenik meg annak az embernek az életének a különféle területein, aki elérte a 40. életévet és pozitív módon élte meg az erre az életkorra jellemző krízist.

**GENETIKA 219716 818717** – a biológia fejezete, amely

a tulajdonságjegyek öröklésének törvényszerűségeit tanulmányozza. A genetikát nem kell összetéveszteni a genetikai pszichológiával, amely a viselkedés fejlődését tanulmányozza a születéstől a halálig.

**GENETIKA: VISELKEDÉS GENETIKÁJA 514312 819 718 216**

– a genetika fejezete, amely az idegrendszer tevékenysége funkcionális megjelenéseinek örökletes meghatározottsági törvényszerűségeit tanulmányozza. Fő feladataként a gének viselkedési jegyekben történő realizálási mechanizmusa leírását tekinti, és annak kiemelését, hogy a környezet miként hat erre a folyamatra.

**GENITÁLIÁK 489791698** – nemi, gyerekszülési szervek.

**GENOTÍPUS 319681719311** – genetikai konstrukció, az adott szervezet azon génjeinek az összessége, amelyek a szülőktől erednek.

**GERONTOPSZICHOLOGIA 494711918991** – az idős életkor és az öregség pszichológiája (időskori pszichológia).

**GESTALT 819317918217 8** – funkcionális struktúra, amely a rá jellemző törvény alapján rendet teremt a különféle jelenségek sokfajtságában. A tudat olyan keletkezéseit jelenti, amelyek egységesek, és nem vezethetők vissza a saját részeik összességére: látszólagos mozgás, megvilágosodás, dallam érzékelése, és stb.

**GESTALT CSOPORTOK 498716818** – olyan csoportok, amelyeket pszichoterápiás kezelés céljából alkotnak a gestalt terápia esetében.

**GESTALT-PSZICHOLOGIA 318714918514** – Irányzat a pszichológiában, amely a pszichikum tanulmányozásának programját a teljes egész struktúrák nézőpontjából ajánlja – azon gestaltokra gondol, amelyek elsődlegesek az alkotóelemiek viszonylatában.

**GESTALT-TERÁPIA 514 788 918 312** – Mint a pszichológiai korrekció megközelítése – a modern pszichológia egyik legbefolyásolóbb irányzata.

**GESZTUS 511 489317499** – A pantomimikum eszköze, kézzel végzett mozdulatok által kerül kivitelezésre.

**GONDOLAT 928 688 714316** – alapvető egység, a gondolkodás «molekulája». A gondolatokban fejeződik ki a világ, a más emberek és a saját magunk megértésének a folyamata. A gondolat alapját olyan fundamentális jelenségek tulajdonságjegyeinek a tükröződése képezi, mint azok hasonlósága és időbeli és térbeli egybeesése, és így tovább.

**GONDOLAT 48951231984** – a kollektív tevékenység feltételei mellett először azok a cselekedetek jelennek meg, amelyek nem irányulnak közvetlenül a szükséglet tárgyára – biológiai motívum, csak bizonyos köztes eredményre, annak az individuális tevékenységnek a keretei között, amelyek önálló céllá válnak. A szubjektum számára a tevékenység célja elkülönül annak a motívumától, és a tevékenységben kiemelkedik – mint annak az új egysége – maga a cselekvés. Ezt követi a tevékenység értelmének az átélése, annak érdekében, hogy olyan cselekedetet vigyenek végbe, amely köztes eredményhez vezet, meg kell érteni ennek az eredménynek a motívummal való kapcsolatát – fel kell a magunk számára tárni a cselekvésnek az értelmét.

**GONDOLAT: ÉRTELMESES 51831721428** – a külső és a belső világ gyakran nem tudatosult jelenségei általánosan elfogadott értékelési és magyarázási módjainak az összessége. A történelmileg elérhető tapasztalat jelentős, a hétköznapi életben mindenkinek szükséges jelentős fragmentumait összegzi. A természetről és a társadalmi viszonyokról szóló információval együtt, a józan ész értelmében játszanak rendkívül jelentős szerepet azok az elképzelések, amelyek a személyek közötti kölcsönös kapcsolatokat érintik.

**GONDOLAT: SZEMÉLYISÉGBELI 51481721959** – azon tárgy, cselekvés vagy esemény fokozott jelentőségének szubjektív módon felfokozott értelmezése, amely a vezető motívum hatáskörébe került. A tudat egyik legfontosabb megteremtője, az egyénnek az objektumokhoz való valóságos viszonyának individualizált tükröződése, amelyek érdekében kibontakozik a tevékenysége, amelynek alapja a világról szóló elsajátítandó személytelen ismeretek «jelentés – az én – számomra» formula, amely magába foglalja a fogalmakat, képességeket, cselekvéseket és

tetteket, társadalmi normákat, szerepeket, ideálokat és értékeket.

**GONDOLKODÁS 8 9888 418 704 319** – a pszichikai egyik legmagasabb megnyilvánulása, az egyén megismerő tevékenységének a folyamata, a külső világ nem véletlenszerű viszonyai modellezésének a folyamata, amire jellemző a valóság általános és közvetett tükrözése; ez az analízis, a szintézis, a megoldandó feladat és annak megoldási módjának és követelményeinek általánosítása. Ebben az állandó folyamatban keletkeznek a diszkrét szellemi műveletek, amelyeket a gondolkodás szül, de amellyel nem azonosul. A gondolkodás, mint folyamat elválaszthatatlanul kapcsolatban van a gondolkodással úgy, mint a személyiség tevékenységével – a motivációval, a képességekkel, és így tovább.

**GONDOLKODÁS: ALKOTÓI 8 888 468 704 319** – a gondolkodás egyik fajtája, amelyre jellemző a szubjektív új termék létrehozása és magában a létrehozásával kapcsolatos megismerési tevékenységnek a menetében az újonnan keletkezett dolgok. Ezek az újonnan keletkezett dolgok összefüggésben vannak a motivációval, a célokkal, az értékítéletekkel és a gondolatokkal.

**GONDOLKODÁS: DISZKURZÍV 8 18 704 319 316** – gondolkodás-stratégiai forma, amelynek követésével megtörténik a feladatmegoldás különféle variációinak a következetes kiválasztása, leggyakrabban a vele kapcsolatos logikai megfontolások alapján, ahol minden következő lépés az előzőek által kerül meghatározásra. Gyakran kerül szembeállításra a diszkurzív és az intuitív gondolkodás.

**GONDOLKODÁS: ELMÉLETI 18 70 4 319 8** – a gondolkodás egyik fajtája, általában szembeállításra kerül a gyakorlati gondolkodással. A törvények, az objektumok tulajdonságainak stb. feltárására irányul. Példaként az alapvető tudományos kutatásokat lehet megnevezni.

**GONDOLKODÁS: GYAKORLATI 8 3219 918 614 788** – általában az elméleti gondolkodással összehasonlításra kerülő gondolkodás egyik fajtája; gondolkodás, amelyben a problémák megoldása külső gyakorlati tevékenységben realizálódik. A célok

kitűzésével, a tervek és a projektek kidolgozásával van kapcsolatban és gyakran időhiány meglétekor bontakozik ki, ami a gyakorlati gondolkodást így még bonyolultabbá teszi, mint az elméleti. Az elméleti gondolkodástól eltérően itt nem azt tűzik ki célul, hogy új módszertani eszközöket kerüljenek kidolgozásra, amelyeket át lehet vinni alapvetően más szituációkra.

**GONDOLKODÁS: INTUTÍV 8 9888 418 4 319 289** – a gondolkodás egyik fajtája. Jellemző rá, a gyors lefutás, a pontosan kifejezett szakaszok hiánya, a kismértékű tudatosulás. Az intuitív gondolkodást gyakran állítják szembe a diszkurzív gondolkodással.

**GONDOLKODÁS: KÉPMENTES 8 704 319 814 617** – a fogalom olyan gondolkodást jelent, amely mentes a megismerés érzékelési elemeitől– érzékelési, képzeleti és beszédkonstrukcióbeli képektől.

**GONDOLKODÁS: KOMPLEX 8788 418 704 319** – a gyermek értelmzési fejlődése stádiumának a megnevezésére szolgáló fogalom, amely a szinkrét és a valódi fogalmak között helyezkedik el. A keletkezett komplexumokra jellemző az empirikus összesítés a tárgyak között észlelendő viszonyok alapján.

**GONDOLKODÁS: LÁTHATÓ ALAKI 8 418 704 319** – a gondolkodás egyik fajtája – gondolkodás, amelynek az alapját a problémás helyzet modellezése és megoldása képezi a képzeletnek szempontjából. A szituáció elképzelésével és az abban történő változásokkal van kapcsolatban. Ennek a segítségével különösen teljes mértékben újrateremtődik a tárgy különböző tényszerű jellemzőinek mindenfajta sokszínűsége, vagy a képben egy időben rögzülhet a tárgy látása, több nézőpontból számítva.

**GONDOLKODÁS: LÁTHATÓ TEVÉKENY 598 418 704 319** – a gondolkodás egyik fajtája, amire az jellemző, hogy a feladat megoldása a szituáció reális, fizikai átalakításával, az objektumok tulajdonságainak a kipróbálásával történik; gondolkodásforma, amely beszövídik a tárgyakkal történő valós manipulálásba és mindenek előtt gyakorlati feladatokat szolgál.

**GONDOLKODÁS: OPERACIONÁLIS ELŐGONDOLKODÁS 4319 894171** – a gyermek intellektuális



fejlődésének stádiuma 2-től 7 éves korig. Jellemző rá, hogy ekkor kezd kialakulni a szimbolikus funkció, amely lehetővé teszi a különbségtételt a elnevező és a elnevezett között és a képzeletnek terv alapja. Kezdetben a megnevezés eszközeként a gyermek a késleltetett utánzást, a játékszimbólumot, a rajzot, a szellemi képet, a beszédkonstrukciókat alkalmazza. Ennek köszönhetően képes gondolatban felosztani az objektumot és összerakni azt a részekből.

**GONDOLKODÁS: PRALOGIKUS 8 499 418 704 319** – olyan fogalom, amely a civilizált kor előtti közösségek képviselői gondolkodásának a jellemzésére szolgál, mint ami alapve-tően különbözik a modern emberek logikai gondolkodásától, – a gondolkodás korai szakaszának a megnevezésére szolgál, amikor annak logikai törvényei kialakulása még nem fejeződött be: az ok-okozati kapcsolatok létezése már tudatosult, de azok lényege misztifikált formában jelenik meg. A jelenségek akkor is ok-okozati összefüggést kapnak, amikor egyszerűen időben esnek egybe.

**GONDOLKODÁS: SZINKRETIZMUS 8418 704 31991** – a logikusan nem fejlett gondolkodás jellemzője, amely a tárgyak és jelenségek klasszifikációjában fejeződik ki, ezeket bizonyos fogalom határozza meg különböző, logikailag nem következetes vagy összeférhetetlen tulajdonságjegyek alapján.

**GONDOLKODÁS: SZÓBELI-LOGIKAI 8 528 9888 418 704** – a gondolkodás egyik fajtája, amelyre jellemző a fogalmak, logikai konstrukciók alkalmazása. A nyelvi eszközök alapján létezik és a gondolkodás történelmi és ontogenetikai fejlődésének a legkésőbbi szakaszát foglalja magában. Ennek a struktúrájában alakulnak ki és funkcionálnak az általánosítások különféle fajtái.

**GONDOLKODÁS: VIZUÁLIS 8 9888 418912** – a problémás feladatok alkotói megoldásának a módja a képi modellezés értelmében. A vizuális gondolkodás alapját a vizuális-cselekedeti gondolkodás és a vizuális-képi gondolkodás képezi, ahol az objektumok tárgyi-gyakorlati cselekedetei és érzéki-gyakorlati hasonlósága útján keletkeznek külső perceptív tevékenységek.

**GONDOLKODÁS ZAVARA 599 788 319 418** – az intellektuális

műveletek teljesítésének a zavara, amelyet különféle pszichikai megbetegedések, az agyvelő helyi sérülései és a pszichikai fejlődés anomáliái okoznak.

**GRADIENS 548719 814 316** – törvényszerű mennyiségi változás, amely bizonyos tulajdonság vagy mutató csökkenését vagy emelkedését tükrözi, – például az inger gradiense.

**GRADIENS: CÉLIRÁNYOS 519 006078916** (a cél gradiense) – a tevékenység motivációja erejének megváltozása a céltől való «pszichológiai távolságtól» függően, jellemző rá a motiváció és az aktivitás megnövekedése a kívánt cél közeledése mértékében.

**GRAFOLÓGIA 548712 818 912** – A kézírással, mint a kifejező mozdulatok egyikével foglalkozó tanítás, mely mozdulatok tükrözik az alany pszichológiai tulajdonságait és pszichikai állapotát.

**GRAFOMÁNIA 319481519 006** – A megfelelő képességekkel nem rendelkező ember legyőzhetetlen szenvedélye az írás iránt.

**GÉN 488713918 913** – diszkrét strukturális egység, amely a kromoszómában helyezkedik el és az örökletes jegyek átadásáért felel. Különböző fajoknál a gének száma 50 és 100000 között mozog.

**GÉN: DOMINÁNS 514891419311** – az a gén, amelynek a jelenléte biztosítja a rá jellemző tulajdonság megjelenését, függetlenül attól, hogy ugyanennek a génpárnak a másik génje domináns-e vagy recesszív.

**GÉN: RECESSZÍV 519 016 89** – gén, amely csak abban az esetben képes biztosítani az általa meghatározott tulajdonságjegy megjelenését, amikor megfelelő domináns génnel nincs párban.

**GYAKORLÁS 419471918517** – a cselekvés ismételt teljesítése annak érdekében, hogy elsajátítsák azt. Az oktatás különféle feltételei mellett a gyakorlás – nem más, mint:

1. vagy egyedi eljárás, aminek a keretein belül teljesül az oktatásnak (megtanításnak) minden komponense – a cselekvés tartalmának a kiderítése, annak a megerősítése, általánosítása és automatizálása;

2. vagy az eljárások közül az egyik – a magyarázat és a megtanulás mellett azzal a magyarázattal és megtanulással, amely megelőzte a gyakorlatot, és amely biztosította a cselekvés tartalmának előzetes tisztázását és annak előzetes rögzítését. Itt a gyakorlás biztosítja a tisztázás és a rögzítés befejezését, csakúgy, mint az általánosítást, és az automatizálást; ennek eredményeként mindez ahhoz vezet, hogy teljes mértékben elsajátításra kerül a cselekvés és az átalakul (az automatizálás elérhető mértékétől függően) képességgé vagy készséggé.

**GYEREKEK: AFFEKTÍVEK 591 068 398716** – Azok, akiknek állandó negatív érzelmi átéléseik vannak és destruktív a magatartásuk. Alapja, hogy a számukra fontos igények nem kerülnek kielégítésre. A destruktív viselkedési formák különbözőek. Egyes gyerekeknél a sikertelenség helyzetében jellemző annak el nem fogadása, ami aztán vagányságban, arroganciában és agresszív viselkedésben nyilvánulhat meg. Másokra jellemző a követelések szintjének csökkenése, amit aztán az önbizalomhiány, a kiábrándulástól való félelem, a sértődékenység, a sebezhetőség kísér. Az állandó előfordulás esetében a sikertelenségekre tett nem adekvát reakciók a jellem tartós vonásaivá válnak.

**GYEREKEK: TEHETSÉGESEK 489761 398063** – gyerekek, akik tapasztalják az általános vagy speciális tehetséget – a zene, rajzolás, technika, stb. iránt. A gyermeki tehetséget általában a szellemi fejlődés tempója alapján szokás diagnosztizálni – a kortársaik megelőzésének mértéke alapján, más azonos föltételek mellett; erre alapulnak a szellemi tehetséget mérő tesztek és az intellektualitás koefficiense.

**GYEREKEK: ÉLETKORI FEJLŐDÉS 59148901739 8** – A fejlődés során el lehet különíteni egy sor életkori periódust: csecsemőkor, korai gyerekkor, iskola előtti életkor, kisiskolás kor, kamaszkor, korai ifjú kor.

**GYEREKEK: MOZGÁS FEJLŐDÉSE 591 489 016 7** (a gyermek mozgásainak fejlődése, a gyermek mozgásfejlődése) – olyan folyamat, amely során a gyermek mozgásának rendszere minőségi változáson megy keresztül növekedésének és a személyes tapasztalatok

megszerzésének mértékében. Az univerzális mozgási reakciók alapkészlete véglegesen a 11–14 éves korra alakul ki.

**GYERMEKI HIPERAKTIVITÁS 519488 71631** – az ontogenetikai fejlődés normáitól való eltérés, jellemző rá a figyelmetlenség, a koncentrációs képtelenség, a társadalmi viselkedésben és az intellektuális tevékenységben megjelenő impulzivitás, a normális intellektuális fejlődés mellett a fokozott aktivitás. Mindez az iskolában gyöngye előmenetelhez és alacsony szintű önértékeléshez vezet.

**GYERMEKKOR 489067 319227** – terminus, amely az ontogenezis kezdeti szakaszát jelöli – a születéstől a kamaszkorig (tágabb értelemben – a felnőtt kori életbe történő bekapcsolódás lehetőségéig a megjelenéséig).

**GYŰLŐLET 498 681 019 4** – az egyén kitarító aktív negatív érzése, amely azokra a jelenségekre irányul, amelyek ellentmondanak az ő igényeinek, meggyőződéseinek vagy értékeinek. A saját tárgyának nem csak a megfelelő értékelését képes életre kelteni, hanem olyan aktív tevékenységet is, amely ellene irányul.

## H

**HAJLAM 59842842917** – az individuumnak egy olyan meghatározott tevékenységre vonatkozó kiválasztó tevékenysége, amely őt cselekvésre, elfoglaltságra ösztönzi. Ennek az alapja – az individuumnak mély, stabil igénye bizonyos tevékenység végzésére, törekvés arra, hogy tökéletesítse azokat a képességeit és a készségeit, amelyek ezzel a tevékenységgel vannak kapcsolatban. A hajlam megjelenése általában előfeltétele a megfelelő képességek kialakulásának, habár, vannak olyan esetek, amikor nem esnek egybe a hajlamok és a képességek.

**HALLÁS 54891731949** – képesség arra, hogy felfogjuk a hangokat és azok alapján orientálódjunk a külső közegben a hallási analízátorok segítségével.

**HALLÁS: ABSZOLÚT 581491 919817** – az a képesség, hogy pontosan meghatározzák a hangok magasságát anélkül, hogy azokat

összevetnék az ismert magasságú hangokkal. Az abszolút hallás pontossága – a közepes regiszterekben legnagyobb és a szélsőkben a legkisebb mértékű. A passzív abszolút hallás esetén helyesen kerül megállapításra a hallott hang magassága, azonban a hangot nem lehet kivitelezni emberi hang által a hangjegy megadott megnevezése alapján. Az abszolút aktív hallás esetében a hangokat a megnevezés alapján meg is lehet nevezni és meg is lehet jeleníteni.

**HALLÁS: BINAURÁLIS 518421519712** – a hanginformáció észlelése mindkét fülön keresztül. A különböző fülekbe érkező hangjelek néhány jellemzője eltérése miatt, a hang forrása lokalizálódik a térben: a hangkép az erősebb, vagy a korábban beérkező hang irányába tolódik el. A lokalizáció a legnagyobb pontosságot a jelek a hallásküszöbön felüli 70–100 decibel erősségénél éri el. A hangokból álló világ képe a binaurális hallás segítségével épül föl.

**HALLÁS: FONEMATIKUS 517819317214** – az embernek az a képessége, hogy felismeri azokat az előszóbból származó hangokat, amelyeket az adott nyelv fonémái képviselnek. A hallás kialakulása a gyermekeknél a környező emberek beszédének észlelése közben zajlik, és – ezzel egy időben – az észlelt hangképeknek megfelelő szavak saját maguk által történő kimondása során.

**HALLÁS: ZENEI 49871281949** – a zenei hangok megkülönböztetésének, észlelésének a képessége, a zeneművek tartalma felfogásának, átélésének és megértésének és azok felidézésének a képessége. Bonyolult, sok alkotórészből álló rendszer, amely megismerő és alkotói funkciókkal bír. A zenei-hallási rendszer sok komponensből álló jellegét meghatározza a zenei hangok összessége, a zeneművek felépítése struktúrájának és tartalmának a bonyolultsága, a művészi kifejezőerő eszközeinek a sokfélesége.

**HALLÁS: HALLÁSZAVAR 51989519491** – a hallás zavara fokának (a gyöngülésnek) megfelelően az embereket három csoportra osztják:

1. süketek, vagy süketnémák – akiknek veleszületett, vagy szerzett hallássérülésük van és nem képesek megtanulni

beszélni speciális tanítás nélkül;

2. azok, akik később süketültek meg, azok, akik a hallásukat az iskoláskor előtti vagy az iskolai életkorban veszítették el és megőrizték azt a beszédkészségüket, amely a sükettség előtt alakult ki;
3. gyöngén hallás, vagy rossz hallás – részbeni halláséltelenséggel rendelkeznek (75 dB-ig történt romlással).

**HALLGATÁS: AKTÍV 598481219317** – a hallgatás folyamata, amelyre jellemző az észlelés szándékosan fokozott aktivitása és az individuumnak a szubjektív részvétele a kommunikációs szituációban. Magában foglalja:

1. a szóbeli beszéd közlendőjének a felfogását – az érzékelés szintjén;
2. a szó keretében lévő jelzés értékű hangok kiválasztását és felismerését –perceptív szinten;
3. a mondat értelmének és az egész közlendőnek a létrehozását – kognitív szinten. Az aktív hallgatás esetében a gondolat megértése jelentős mértékben a hallgató individuális-pszichológiai sajátosságaitól függ, mindenekelőtt – a személyiség gondolkodásának a képlekenységétől és irányultságától.

**HALLGATÁS: DICHOTIKUS 518312489514** – olyan módszer, amelyet az ehoikus emlékezet, a szelektív figyelem, az agyvelő féltekéi közötti aszimmetria kutatásánál alkalmaznak. Abban rejlik, hogy a kísérlet alanya felismeri azt a hallási információt, amely fülhallgatón keresztül érkezik be hozzá két független csatornán keresztül – a bal és a jobb fülbe.

**HALLOMÁSOK 54852179149** – a személyek közötti kommunikáció sajátos fajtája, amelynek a menetében annak tartalma, ami bizonyos mértékben visszatükröz valamilyen reális vagy kigondolt eseményeket, széleskörű diffúz hallgatóság birtokába kerül.

**HALLUCINÁCIÓ 49871600989** – olyan érzékelések, amelyek mindennemű külső stimuláció hiányában keletkeznek; szubjektíven valósaknak ítélt, de ténylegesen hiányzó tárgyak érzékelése. Az érzékelési tevékenység patológikus elváltozása, amely olyan objektumok észlelésében rejlik, amelyek az adott pillanatban nem hatnak a megfelelő érzékszervekre. Általában különféle pszichikai elégtelenségeknél keletkezik, stresszes helyzetekben, valamint hosszan tartó érzékelési izoláció esetén.

**HANG: MAGASSÁG 519381 998617** – A hangok szubjektív minősége, amit azok frekvenciája határoz meg. A hangok frekvencia alapján meghatározhatók magasakként vagy mélyekként.

**HANGERŐ 498714 319844** – A hangok ereje érzékelésének szubjektív mértéke. Az akusztikai fon, a hangerő egységének mértéke számszerűleg az 1000 Hz-es hangmagasság szintjének felel meg: és így, a 20 fonos hangerő szint 1000 Hz hangmagasságnak felel meg, amely a hallásküszöbnél 20 decibellel magasabb intenzitású. A hangok szubjektív erősségét nem csak a jel intenzitása határozza meg, hanem annak gyakorisága is.

**HANGNEM 519 317 814** – a hang tulajdonságának szubjektív módon történő érzékelése, annak színezete formájában, amelyet azok a különböző frekvenciájú hangrezgések hatása követ, amelyek a bonyolult hang rendszerébe tartoznak.

**HANGULAT 898 716 31944** – viszonylag hosszan tartó, kitartó pszichikai állapotok, amelyeknek az intenzitása mérsékelt vagy gyenge, ezek úgy jelennek meg, mint az egyén pszichikai életének pozitív vagy negatív érzelmi háttér. Jellemző rájuk a diffúzió, meghatározott tárgyakhoz vagy folyamatokhoz való kifejezett, tudatosult kötődésnek a hiánya és a megfelelő tartósság, amely lehetővé teszi azt, hogy a hangulat a temperamentum külön mutatójaként legyen kezelve.

**HANGULAT: TÁRSADALMI 598 716 31944** (tömeghangulat) – az ilyen vagy az olyan társadalmi csoportokban uralkodó értelmi vagy érzelmi állapot egy meghatározott időszakban. A szociálpszichológiának nem csak a legnagyobb tömeget formázó jelensége, de az egyik legjelentősebb erő is, amely az embereket az

olyan cselekedetekre buzdítja, amelyek nyomot hagynak a társadalom különböző csoportjainak és rétegeinek a viselkedésén, valamint az osztályok, a nemzet, sőt a népek viselkedésén. A társadalmi élettevékenységnek minden szférájában megnyilvánul.

**HARMADIK SZENVEDŐ 594518 498517** – a férfiaknál a szerelmi választás típusának az egyikét jelenti, amelynek a lényege abban áll, hogy az említett típusú szubjektum soha nem választ a szerelme objektumául szabad nőt, hanem kimondottan olyat, akire egy másik férfi formálhat jogot.

**HATALMASKODÓ 518 396 749810** – (uralkodó, irányelveket meghatározó) – Az egyén személyiség- vagy más emberek iránt mutatott viselkedésének jellemrajza, amely során érzékelhető saját hatalma és tekintélye megerősítésére irányuló hajlama.

**HATALOM MOTÍVUM 591648 319181** – a személyiség stabil vonása, amely kifejezi a szubjektum szükségletét a más emberek fölötti hatalom megszerzése iránt, – uralkodásra, intézkedésekre, vezetésre való törekvés.

**HATALOMVÁGY 51648 917917** – a személyiségben kifejeződésre jutó motívumok arra vonatkozóan, hogy elsőbbségre tegyenek szert, dicsőségre, jutalom elnyerésére törekednek, előkelő pozíció megszerzésére valamely tevékenységi területen, a társadalmi élet szférájában. A hipertrofikus hatalomvágyat fokozza a hiúság – a másokkal szembeni lenéző viszonyulás.

**HATÁROZOTTSÁG 498518498** – képesség arra, hogy önállóan hozzunk felelős döntéseket és eltéríthetetlenül megvalósítsuk azokat a tevékenységben. Különösen élesen nyilvánul meg bonyolult helyzetekben, amikor a cselekedet ismert kockázattal jár és azzal a kényszerrel, hogy választani kell néhány alternatíva közül. A határozottság – az a képesség, hogy bátran magunkra vállaljuk a felelősséget a meghozott döntésért, a cselekvés megfelelő időben történéséért, a képességet arra, hogy gyorsan végrehajtsuk vagy visszatartsuk azt.

**HATÁS 519617489** – a pszichológiában – a mozgás és az információ céltudatos átvitele a kölcsönös kapcsolatban lévő egyik



résztevőről a másakra.

**HATÁS 598417 398 411** – a pszichológiában – az az eredmény és folyamat, amivel az egyén megváltoztatja egy másik ember viselkedését, beállítottságát, szándékait, elképzeléseit, értékítéleteit és egyebeket a vele történő kölcsönös kapcsolat során.

**HATÁS: ABIOTIKUS 319** (biológiailag közömbös hatás) – az energia azon fajtái, vagy a tárgyak azon tulajdonságai, amelyek nem vesznek közvetlenül részt az anyagcserében. Önmagukban véve ezek se nem hasznosak, se nem károsak.

### **HATÁS: A NEM BEFEJEZETT CSELEKEDET HATÁSA**

**104 98131561859614** (Zeigarnik-effektus) – olyan jelenség, amely az emlékezet tevékenysége megszakadásainak a folyamataira való hatást jellemzi. A nem befejezett cselekvés effektusa sok változótól függ;

1. a kérdezettek életkorától,
2. attól, hogy a megvalósított feladatok száma milyen viszonyban áll a meg nem valósítottak számával;
3. az egyes feladatok megvalósításának az idejétől;
4. a feladatok viszonylagos nehézségétől;
5. a szubjektumnak a félbeszakított tevékenységhez való viszonyától;
6. attól, hogy milyen mértékben érdekelt a feladat teljesítésében, és a többi.

**HATÁS: AZ ELSŐ BENYOMÁS HATÁSA 601 9485149879514** – abban fejeződik ki, hogy bizonyos ember, vagy annak jellemvonása értékelése során nagyon gyakran az első benyomásnak tulajdonítják a legnagyobb jelentőséget. Ez egészen addig elmegy, hogy a róla kapott összes azt követő információ, – amelyek ellentmondanak a létrejött képnek – elvetésre kerül úgy, mint véletlenszerű és nem jellemző.

**HATÁS: BAL FÜL 51818671849** – abban áll, hogy a jobbkezesek esetében a nem beszéd stimulusok felidézésének nagyobb része és

nagyobb pontossága azáltal érhető el, hogy azokat a bal fülön keresztül teszik elérhetővé.

**HATÁS: BARNUM EFFEKTUS 694 918517** – Barnum nevével fémjelzik az embereknek azt a hajlamát, hogy készpénznek veszik a saját jellemük leírását, vagy általános értékelését, amennyiben azok tudományos, mágikus, vagy rituális körettel vannak tálalva.

**HATÁS: BUMERÁNG-HATÁS 901 498648 21 498** – abban áll, hogy az információ forrásának a publikumra, vagy egyes személyekre történő bizonyos hatása során olyan eredmény születik, amely a várakozásokkal ellentétes; mindenekelőtt a propaganda-pszichológiában és a pedagógiai-pszichológiában figyelhető meg. Általában akkor keletkezik, amennyiben:

1. megszűnt a bizalom az információ forrása iránt;
2. az átadandó információ régóta egyoldalú jelleggel bír, amely nem felel meg a változó feltételeknek;
3. az a szubjektum, aki átadja az információt, ellenszenvet kelt az adott információt észlelők között, és a többi.

**HATÁS: EGYÉN-SPECIFIKUS 319481 919811** – a személyre szabottság formája, amely úgy realizálódik, hogy a saját egyéni jellemvonások átadódnak más embereknek a személyiségi aktivitás általuk még nem elsajátított formáiban. Más emberek egyéni gondolatainak, viselkedésének és motivációs szférájának fokozatos átalakulásához vezet, amely abban a pillanatban mutatkozik meg cselekvéseik jelentős mértékű megváltozásában, amikor az egyén képe – a hatás szubjektuma – aktualizálódik a tudatukban. Egyén-specifikus hatás – amely megmagyarázza egy sor társadalmi facilitációs jelenség okát, a céltudatos tevékenységben is úgy realizálódik (oktatás, nevelési intézkedések, stb.), mint a személyiség bármely más esetben történő kölcsönhatásában – a hatás szubjektumának a környező emberekkel való kölcsönhatásban.

**HATÁS: ELSŐDLEGES HATÁS 948217598641** – a sorban elhelyezkedő anyagból néhány első elem megjegyzésének nagyobb valószínűsége a középső elemekkel történő összehasonlítás

esetében. Az emlékezet kutatása, a megtanulási folyamatok és a szociális percepció kontextusban tanulmányozzák.

### **HATÁS: FUNKCIONÁLIS-SZEREP JELLEGŰ**

**317 814891444** – a hatás olyan fajtája, amelynek jellegét, intenzitását és irányultságát nem a kölcsönhatásban lévő partnerek személyiségi jegyei határozzák meg, hanem az ő szerepkörük.

**HATÁS: JOBB FÜL 91849431981** – abban áll, hogy a balkezesek esetében a nem beszéd stimulusok fölidézésének nagyobb része és nagyobb pontossága az által érhető el, hogy azokat a jobb fülön keresztül teszik elérhetővé.

**HATÁS: KÖZÖNSÉG HATÁSA 719 61231981** – a publikum jelenléte, még ha passzív is, önmagában kihat a kísérlet alanya tanulási gyorsaságára, vagy a feladat teljesítésének a sebességére. A tanulás ideje alatt a nézők jelenléte általában zavarja a kísérlet alanyát, azonban, amennyiben megszületett a megoldás, vagy az olyan esetekben, amikor fizikai erőfeszítésre van szükség, a publikum jelenléte megkönnyíti a dolgot.

**HATÁS: OREOL-FÉLE 581398798491** – az emberről alkotott általános értékelő benyomás elterjedése annak tettei és személyiségbeli tulajdonságai érzékelésére (az információ-hiány körülményei között). Egyébként, az emberről szerzett első benyomás határozza meg az azt követő érzékelését és értékelését, csupán azt engedvén be az észlelő tudatába, ami megfelel az első benyomásnak és kizorítván az ellentmondásost.

**HATÁS: PURKINJE-JELENSÉG 498712319471** – a szemek spektrális fényérzékenységének az elmozdulása, miközben átmenet történik a nappali látásból – amely maximálisan megfelel a sárga/kék tónus hullámhosszának (555 nm) – a vegyes látásba, amely számára maximum megfelelő a kék/zöld tónus (500 nm). Emiatt alkonyati megvilágításban a tárgyak színei hidegebbé válnak: a vörös és a sárga árnyalatok elhalványodnak, és a kék, valamint a zöld árnyalatok megélnkülnek.

**HATÁS: PYGMALION-EFFEKTUS 516481489 813**  
(Rosenthal hatás) – a kísérletező elvárásaival van kapcsolatban.

Amikor mélyen meg van győződve arról, hogy a kísérlet alanyainak a reakciói megváltoznak, még abban az esetben is, ha törekszik megőrizni az objektivitást, rendkívül nagy a valószínűsége annak, hogy valahogyan akaratlanul és észrevétlenül átadja az elvárásait a kísérlet alanyainak és ez hatással lehet azok magatartására.

**HATÁS: RANSCHBURG-EFFEKTUS 914831519478** – gyakori az emlékezetben bekövetkező interferencia jelenség, amit a magyar pszichológus, P. Ranschburg kutatott. Jellemzők rá a megjegyzés nehézségei, amelyek olyan mértékben nőnek, amilyen mértékben hasonlóság áll fenn a megtanulandó anyag sajátosságai és a már ismert anyag sajátosságai között.

**HATÁS: VALAMINEK A SZÉLE 581498591361** – az a jelenség, amely abban áll, hogy a megtanulandó, sorban elhelyezkedő elemek közül azok, amelyek a sor elején és a végén vannak, könnyebben megjegyzésre kerülnek, mint azok, amelyek középen foglalnak helyet.

**HATÁS: AUTOKINETIKUS 4 891 49 91** – a valójában mozdulatlan objektum illuzórikus, látszólagos mozgásának az érzékelése – ilyenek például a fénylő pontok a távolban, amikor hosszasan rájuk szögezzük a tekintetünket – más látható objektumok hiányában.

**HATÁS: HAWTHORNE-FÉLE 109946894182** – amennyiben a kísérlet alanyai számára ismert a kísérlet végzője által elfogadott hipotézis, úgy teljes mértékben lehetséges, hogy ők nem szándékosan, vagy akár akaratlagosan a kísérletet végző elvárásainak megfelelően fognak cselekedni. Általában maga a kísérletben történő részvétel olyan hatást gyakorol a kísérlet alanyaira, hogy nagyon gyakran úgy viselkednek, ahogyan azt elvárják tőlük a kísérletet végző személyek. A Hawthorne effektusra gyakori példa – a placebo.

Ahhoz, hogy kiküszöböljék a Hawthorne hatást, elegendő, ha nem tudatják a kísérlet alanyaival a hipotéziseket és az instrukciókat, amiket a lehető legközömbösebb hangnemben kell kiadni nekik.

---

**HATÁS: NEM RÉGEN TÖRTÉNT ESEMÉNY HATÁSA**

**698517 819314** (az újdonság hatása) – a sorban elhelyezkedő anyag utolsó elemei megjegyzése valószínűségének a megnövekedése a sor középső elemeivel történő összehasonlítás során. Az emlékezet kutatása kontextusban, a megtanulás folyamatában és a szociális percepció esetében tanulmányozzák. Megállapításra került, hogy a nem régen történt esemény effektusa nem a megjegyzendő sor hosszától és annak megjelenése tempójától függ, hanem annak a tevékenységnek a jellegétől, amelyet közvetlenül a sor megjelenése után hajtanak végre: amennyiben a feladat megoldásra kerül a jel felfedezésekor, akkor az megőrződik; amennyiben verbális feladat kerül megoldásra, úgy az hiányzik.

**HATÁS: PLACEBO 019894 514871** (placebo-hatás) – olyan változás a szubjektum fiziológiai vagy pszichikai állapotában, amelyet a placebo eredményezett. Megmutatja magának a gyógyszer szedése tényének a pszichoterapeutikus hatását, és akkor alkalmazzák, amikor meg kell határozni a beavatkozás fokát az új preparátum gyógyító hatásával kapcsolatban.

**HATÁS: STILES-CRAWFORD EFFEKTUS 548491198671** – ez a jelenség a fény szubjektív élességének a megkülönböztetését jelenti, mely fény egy és ugyanolyan intenzitású, attól a szögtől függően, amelyből a retinahártya központi bemélyedésébe esik. A fényt élesebbnek érzékelik, amennyiben a pupilla központján megy keresztül, és kevésbé élesnek tűnik, amennyiben annak perifériális részein halad át.

**HATÁS: TÚLZOTT ADDITÍV JELLEGŰ 109489594712** – azon csoport tevékenységének az eredménye, amely összehasonlítva az individuális munkával, mennyiségében és minőségében magasabb. Kis csoportban jelenik meg, akkor, amikor az fejlődési szintjében közeledik a kollektívához – ami a kötelezettségek pontosabb elosztását, a tevékenységek koordinálását, és a munkatársak közötti jó munka- és személyes kapcsolatok létesítését eredményezi.

**HATÁST GYAKORLÓ 5981 648917** – olyan szervek vagy szervek rendszerei, amelyek reagálnak (a neurohumorális mechanizmusokon keresztül) a külső vagy belső ingerek

tevékenységére, és a tükröző aktus végrehajtó láncszeme szerepét tölti be. Például, a szem szivárványhártyája kör alakú izmának az összehúzódása a fény hatására a pupilla reflexének a hatásgyakorlójává válik.

**HATÉKONYSÁG 59867139874** – képesség meghatározott effektus kifejtésére, cselekvőképesség; a kifejtett hatás mértéke.

**HAZUGSÁG 319 814 71978** – a kommunikáció jelensége, amely abból áll, hogy szándékosan elferdítésre kerül a dolgok valóságos helyzete; leggyakrabban élőszóbeli közlések tartalmában fejeződik ki, amelyek azonnali ellenőrzése nehézkes vagy lehetetlen. Átgondolt beszédtevékenység terméke, amelynek célja a befogadók (hallgatók) megtévesztése.

**HAZUGSÁG 9184117184** – individuális-pszichológiai sajátosság, amely a dolgok állásának tudatos elferdítésében fejeződik ki, törekvés a tényekre és az eseményekre vonatkozó helytelen benyomás keltésére. A hazugság ellentmond az általános emberi követelményeknek, amely abból az igényből ered, hogy helyes képet kapjunk a társadalomról, a környező emberek cselekedeteiről, az élethelyzetekről.

**HAZUGSÁG: FELTÉTELEZETT 4117184 891618** – a gyermeknek az a hajlama, hogy az eseményeket ne úgy fogja fel, ahogyan azok valójában vannak, hanem olyanoknak, amilyeneknek ő szeretné, hogy legyenek. Eközben a gyermek fantáziál, azonosítja magát más emberekkel, például mesehősökkel. Gyakran jelentkezik a 4-5 éves korú gyermekeknél; a kor előre haladásával általában elmúlik.

**HÁTGERINCVELŐ 314 218 814 719** – négy részre oszlik: nyaki, mellkasi, ágyéki és keresztcsonti szakaszok, valamint szegmensekre (összesen 31-33 szegmens létezik). A hátgerincvelő folytatódása az agy üregben – nyúltagy.

**HEDONIZMUS 498714898**– ősrégi fogalom, amely az ógörög cyrenaikok filozófiájának etikája szerint szórakozást és élvezetet jelent, ez képezte annak a tanításnak az alapját, amely az élet értelmét az élvezetekben látta – de nem csak a testiekben, hanem a lelkieken is.

**HELYETTESÍTÉS 219618 918071** – A kiszorított vonzódás helyettesítésének vagy bizonyos más tendenciák vagy szimbólumok általi elképzelésnek a folyamata és eredménye; védő mechanizmus, amelynek különféle megnyilvánulási formái vannak. A helyettesítés eredményeihez és mutatóihoz tartoznak a hibás cselekedetek, az éles cselekedetek, az álomlátások bizonyos komponensei, a neurotikus szimptomák, stb.

**HELYETTESÍTŐ 514718 914 312** – lelki impulzus, amely a tudatalattiból a tudatba irányul és egy régi kiszorított elképzelés új formáját képezi, amely össze nem egyeztethető kívánsággal van kapcsolatban.

**HELYI 489712698 01** – helyi, az adott helyre jellemző; nem lép ki egy meghatározott határon túlra, behatárolt.

**HEMIANOPSZIA 519481 319711** – a látómező jobb vagy bal fele érzékelési képességének elvesztése. Az agyvelő kiazmájában vagy följebb elhelyezkedő látáselemző idegútjainak a sérülése okozza. A kiazma belső részeinek sérülése esetén részleges vakság keletkezik a külső látómezőben. Az agy egyik féltekéjének agykérgi részen lévő látáselemző idegpályák sérülése esetén az ellentétes oldalon lévő látómezőkön keletkezik részleges vakság.

**HERMAFRODITIZMUS 519518619710** – Kétneműség – egy és ugyanazon szervezet esetében a női és férfi nemi jegyek megléte.

**HERMENEUTIKA 428714317918** –

1. Művészet, elmélet, tradíció és a sokjelentésű vagy nem pontosítható szövegek értelmezésének módjai.
2. Az allegóriák, sokértelmű szimbólumok, stb., interpretációjának, értelmezésének és megértésének a művészete.

**HERMENEUTIKA: PSZICHOANALITIKUS**

**548712328 412** – a modern filozófia pszichoanalitikai irányultságú irányzatainak egyike. A pszicho-analitikai hermeneutikában a lingvisztikai kommunikáció problémáit és a szocializáció folyamatait kutatják, amelyekben, a feltételezések szerint,

a szimbolika keletkezik.

**HETEROGENITÁS 914811718911** – a statisztikai minta tulajdonsága, amelynek az adatai az elosztási skálán jelentősen szétszórtak, ez nagymérvű standardtól való eltérésben jelenik meg és az adatoknak egymástól történő nagymérvű eltéréséről tanúskodik.

**HETEROHIPNÓZIS 489317619 817** – olyan hipnózis, amit egy másik ember ráhatása vált ki.

**HETERONÓM ERKÖLCS 528641 31817** – olyan szabályok, amelyeket más emberek dolgoznak ki és amelyet az adott egyén kötelezőnek-és «szentnek» tart.

**HETEROSZUGGESZCIÓ 819488719318** – befolyásolás, kívülről jövő hatás. A heteroszuggeszció objektuma – a szuggerált személy – ugyan úgy lehet egy különálló ember, mint egy csoport, társadalmi réteg és egyebek (a tömegebefolyásolás jelensége); a befolyásolás forrása – szuggeráló személy – lehet individuum, csoport, a tömegettájékoztatás eszközei.

**HEURISZTIKA 561894 0196485197984** –

1. Tágan értelmezve – tudomány az alkotásról.
2. Szűken, modernebb módon értelmezve, – a kiválasztási keresés szervezésének az elmélete és a gyakorlata a bonyolult intellektuális feladatok megoldása során.

**HIBA 987 611 3054** – nem megfelelés, szabálytalanság a cselekvésekben és a gondolatokban.

**HIBA: INGERHIBA 498712 3054** – válasz az introspektív élményekről, amely a külső érzékelések terminusaiban fejeződik ki, nem pedig a saját érzékelések és azok tulajdonságainak terminusaiban. Az introspektív pszichológia ismert terminusa, amely annak atomisztikus irányultságát tükrözi.

**HIBA: KEZELŐI 118 611 3054** – a megállapított határérték olyan mértékű meghaladása, amely megzavarja az ergatikus rendszer normális működését. Annak a helyzetnek a jellemzésére, amikor a hiba olyan jelentős, hogy az lehetetlenné teszi azoknak a céloknak az elérését, amelyek érdekében az ergatikus rendszer létrejött, az



„operátori hiba” fogalmát használják.

**HIDROFÓBIA 548712 618317** – a neurózis fajtája, amelyre a víztől való beteges félelem jellemző (fóbia).

**HIPERESZTÉZIA 598716318917** – fokozott érzékenység az érzékszervekre ható fizikai ingerekkel szemben, amely fölösleges szubjektív érzékelésekben jelenik meg azok modalitásának változása nélkül.

**HIPERMNÉZIA 591061319 811** – hipertrófiás képesség – általában veleszületett – nagy mennyiségű információ (látható, szimbolikus) megjegyzése vagy az információnak nagyon hosszú időre történő megjegyzése.

**HIPERPÁTIA 598715 918065** – az érzékenység felfokozottsága, jellemző rá az egyébként nem káros ingerekre adott válaszreakció fájdalom vagy egyéb kellemetlen dolgok érzékelése (viszketés, nehézség) formájában.

**HIPNOANALÍZIS 598764 988 314** – olyan diagnosztikai eljárás, amely során az anamnézis felállítása, vagy a páciens életében az érzelmi átélések tartalmának kiderítése úgy történik, hogy ő maga hipnotizált állapotba kerül (hipnózis).

**HIPNOPÉDIA 818742 319622** – Az a jelenség, amikor a természetes álom ideje alatt az emlékezetbe információt visznek be, és azt ott rögzítik. Ezen kívül az alvás közben történő tanításnak és nevelésnek a módszere is, amely ugyanezen a jelenségen alapul. Különösen hatékony egynemű információ rögzítésére: idegen szavak, képletek, Morse ábécé és a többi. Megfigyelhető, hogy a kísérletben résztvevők kifejezetten kimerülnek a hipnopédiai szeánsz után.

**HIPNOTIZÁLÁS 317814219887 18** – hipnotikus állapot keltése, amelyet a hipnotizőr vagy maga az egyén hoz létre (önhipnózis) verbális és nem verbális ráhatások segítségével.

**HIPNOTIZMUS 489714 719317** – azoknak a jelenségeknek az általános meghatározása, amelyek a hipnózis alatt keletkeznek. Néha a hipnózis fogalmának szinonimája.

**HIPNÓZIS 498 712688001 –**

1. Az egyénre történő ráhatás technikája, amely a személyre azáltal hat, hogy figyelmét fókuszálják (összpontosítás), ennek célja, hogy a tudat mezeje szűküljön és alárendelhető legyen egy külső ágens – a hipnotizőr – hatásának, irányításának, akinek sugallatait a hipnotizált személy teljesíteni fogja.
2. A pszichikum folyamata és annak ideiglenes álomszerű állapota, amelyre jellemző a tudat és az öntudat mértékének hirtelen beszűkülése és kiiktatása, a befolyásolás tartalmára történő hirtelen összpontosítás, ami összefügg az individuális kontrol és az öntudat funkciójának megváltozásával. A hipnotizőr speciális hatásának (hipnotizálás) vagy a célirányos önhipnotizálásnak az eredményeként keletkezik (önhipnózis).

**HIPNÓZIS: ABLATÍV 49178909 1069 –** hipnotizálási módszer, amelyre az jellemző, hogy a páciens hipnotikus állapotba hozzák a pszichoterapeuta közvetlen jelenléte nélkül, akinek a szeánsz-anyaga hangszalagra vagy videokazettára van rögzítve. Eközben a páciens a saját otthonában tartózkodhat.

**HIPNÓZIS: FOKOZATOS AKTÍV 498716 318719 –** hipnotizálási módszer, amely az ellazulás tudatos irányításán alapszik.

**HIPOCHONDRIA 428 761 319 88 –** beteges állapot, vagy megbetegedés, amelyre a saját egészség iránt érzett eltúlzott figyelem, a gyógyíthatatlan betegségektől való félelem jellemző (például kancerofóbia, kardiofóbia, és stb.), hajlam arra, hogy eltúlozzák a betegség jelenségeit és nem létező súlyos betegségeket tulajdonítanak maguknak.

**HIPOMNÉZIA 489317918 –** az emlékezet gyöngülése – veleszületett vagy különböző megbetegedések eredményeként szerzett.

**HIPOTALAMUSZ 918 671 818 971 –** a középagy struktúrája, amely a talamusz alatt helyezkedik el. Tizenkét pár magot tartalmaz

– a vegetatív funkciók legfontosabb központjait. Ezen felül, szoros kapcsolatban áll a hipofízissel, amelynek az aktivitását szabályozza.

**HIPOTÉZIS 498716 319818** – tudományos föltételezés, amelyet bizonyos jelenség magyarázatára kerül létrehozásra, amelyet kísérlettel ellenőriznek és teoretikusan is megalapoznak a tudományos teória státuszának megszerzése érdekében. A pszichológiában – feltételezés a realitás különböző tulajdonságairól, amelyeket a tevékenység orientációja érdekében alkotnak, és amelyet az egyénben kialakított szubjektív világgép határoz meg.

**HIPOTÉZIS: ALTERNATÍV 314817 818 91** – hipotézis, amelynek megfelelően a statisztikai minták közti különbözőségek jelentősek – azokat a populáción belül meglévő és a populációk közötti megfelelő különbözőségeket tükrözik, ahonnan ezek a minták erednek. Általában ez megfelel a kutató munka-hipotézisnek.

### **HIPOTÉZIS: KONCEPTUÁLIS-PROPORCIONÁLIS**

**59871639816** – feltételezés, amely az asszociatív emlékezet koncepciójában keletkezik – arról, hogy a hosszú távú emlékezetben a szituációnak nem a képzeletbeli vagy élőszóbeli megnyilvánulásai raktározódnak, hanem az események bizonyos értelmezései, amelyek koncepciók és kinyilatkoztatások vagy propozíciók formájában formálódnak meg.

### **HIPOTÉZIS: LINGVISZTIKAI RELATIVITÁS**

**HIPOTÉZISE 519817419** – hipotézis arról, hogy az érzékelést és a gondolkodást a nyelv etnospecifikus struktúrái határozzák meg. Ennek megfelelően, a nyelvi készségek és normák tudat alatt határozzák meg a világról alkotott elképzeléseket, «képeket», amelyekkel egy konkrét nyelven beszélő rendelkezik. A nyelvi konstrukciók és a lexikai kapcsolatok, miközben tudatalatti szinten hatnak, elvezetnek annak a világról alkotott tipikus képnek a megalkotásához, amelyjel az adott nyelven beszélő rendelkezik és amely séma minőségében jelenik meg az individuális tapasztalat katalogizálására.

### **HIPOTÉZIS: MEGJEGYZÉS INTERFERENCIÁJÁNAK**

**HIPOTÉZISE 488716 918 917** (a megjegyzendő anyag interferenciájának hipotézise) – magyarázó modell, amelynek megfelelően a feledés folyamatát az határozza meg, hogy az újonnan beérkező anyag mintegy ráakódik a már létezőre, miközben ez annak asszociatív kapcsolatainak lerombolásához vezet.

**HIPOTÉZIS: SZTEREOKÉMIAI 489171 918** (a szaglás sztereokémiai hipotézise) – a szaglás az illatot kibocsátó anyag molekuláinak a szaglősejt membránjával történő kölcsönhatásától függ, amely függ a molekula formájától is, és a benne megtalálható meghatározott funkcionális csoportoktól is. A szaglősejt szaglási pigmentjének a molekulája izgatott állapotba kerül az illatot kibocsátó anyag ingadozó molekulájának hatására, amely a szaglősejt membránján egy meghatározott érzékelő egységbe kerül. Ebben az elméletben hét elsődleges illat került meghatározásra: kámforszerű, virágillatú, pézsmaillatú, menta, éteri, rothadó és csípős. Az összes többi illat összetett jellegű és néhány elsődlegeseből tevődik össze.

**HIPOTÉZIS: TUDOMÁNYOS 498714318 218** – feltételezés, amely úgy keletkezik, mint egy ideiglenes dolog, személyes megfigyelések alapján és amit elkövetkező kísérletek segítségével pontosítani kell.

**HISZTÉRIA 5154891** – A neurózisok egyik fajtája – patokarak-terológiai rendellenesség, amely a sugalmazás és az önsugalmazás befogadására való túlzott hajlammal, valamint a viselkedés tudatos irányításának gyöngeségével függ össze. A pszichikum, a mozgási szféra, az érzékenység sokféle rendellenessége jellemzi. Sajátos hisztérikus kirohanásokban, a tudat megzavarodásaiban és a belső szervek zavaraiiban jelenik meg.

### **HISZTÉRIA: FÉLELEMTŐL VALÓ HISZTÉRIA**

**891488 916 71** – A gyermekek leggyakoribb és első pszichoneurotikus megbetegedése a – «gyermekkori neurózisok» – amely elsősorban mindig fóbia formában fejlődik ki. Pszichikai mechanizmusai megfelelnek a fóbiák mechanizmusának, kivéve egy momentumot: a félelemtől való hisztéria esetében az a libidó, amely

kiszorítás útján szabadul fel a patogén anyagból, nem konvertálódik – azaz nem megy át a pszichikai szférából a testi beidegződésbe, hanem félelem formájában szabad marad. A félelemtől való hisztéria kombinálódhat konverziós hisztériával.

### **HISZTORIOGRÁFIA 498714 318 7 –**

1. Tudomány, amely a történelemtudományok ismereteinek fejlődését tanulmányozza, néha – a történelemnek, mint tudománynak a szinonimája.
2. Bizonyos probléma tanulmányozásának a története.

**HIPPOKAMPUSZ 214 317 814 218** – Struktúra, amely az agy-velő halántéki részének mélyebb rétegeiben található. Metszetben a tengeri csikó formára emlékeztet, ahonnan az elnevezése is ered. A limbikus rendszerhez tartozik, és úgy tűnik, hogy fontos szerepet játszik az információ megjegyzésében és felidezésében.

**HIPSZOFÓBIA 594816 009** – Neurózis fajta, amelyre a magasságtól való beteges félelem jellemző.

**HISZTOGRAM 594817 319 778** – A mennyiségi adatok grafikai elképzelésének egyik módja – derékszögű «oszlopocskák» formájában, amelyek egymáshoz kapcsolódnak, és megfelelnek az adatok minden osztálya gyakoriságának.

### **HIT 598 888 998 617 –**

1. Az emberi pszichikum sajátos állapota, bizonyos információknak, szövegeknek, jelenségeknek, eseményeknek vagy saját elképzeléseknek és következtetéseknek a teljes, feltétel nélküli elfogadásának az állapota, azoké, amelyek a továbbiakban a személy Énjének az alapját képezhetik, meghatározhatják néhány cselekedetét, ítéletalkotását, viselkedési és viszonyulási normáját.
2. Valami igazi jellegének az elismerése olyan határozott módon, amely meghaladja a külső tényszerű és a formálisan logikus bizonyítékok erejét.

**HOMEOSZTÁT 219317 818 91481** – technikai modell, eszköz, amely meghatározott szinten tart egy bizonyos nagyságot vagy nagyságok összességét. Imitálja a hemoesztázist, az élő szervezeteknek a változó környezethez való adaptálódását.

**HOMEOSZTÁZIS 498716 319 816** – bizonyos rendszer mozgásos egyensúlyi állapota, amely az által őrződik meg, hogy ellenhatást fejt ki az egyensúlyát megbontani kívánó külső és belső tényezők ellen. A szervezet különféle fiziológiai paraméterei állandóságának fenntartása.

**HOMOFÓBIA 481 398019 644** – nem visszatükröződő, irracionális ellenszenv, sőt gyűlölet érzése a homoszexuálisak iránt. Az egyéni tudat szintjén gyakran – pszichológiai önvédelmi eszköz a saját nem tudatosult homoszexuális érzések, fantáziálások és felindulások ellen.

**HOMOGENITÁS 514321819311** – statisztikai minta sajátossága, amelynek adatai a matematikai közép érték vagy a medián körül összpontosulnak, ami a standard eltérés nem nagy mértékű értékében jelenik meg és arról tanúskodik, hogy az adatok kis mértékben térnek el egymástól.

**HOMOGÉN TÖMEG 517 319819495 01** – pszichológiai tömegek, amelyek egyenmű egyénekből állnak.

**HOMOSZEXUALIZMUS 598 016 649081** – fogalom, amely az egyének a vele megegyező nemű emberek iránti vonzódását és a köztük lévő szexuális kapcsolatokat jelenti. A férfi homoszexualizmust szodómiának is, míg a nőit – lesbikusságnak nevezik.

**HORDA 981 716319 14** –

1. A közösségi szervezet kezdetleges formájának elévült megnevezése: kezdetleges horda és a többi.
2. Az embereknek rendezetlen, nem szervezett csődülete.

**HORDA APAI 319 14 819 417** – a társadalmi közösség kezdetleges és első formája – a rokon egyedek összessége az erős hím korlátlan uralkodása alatt. A «vezér» saját fiai által történő

megölésének és felfalásának az eredményeként történt meg ennek a második formába történő átalakulása – a testvéri közösségbe való átmenet.

**HOSPITALIZMUS 498716 3987210 69** – A gyermeki pszichikai és személyiségbeli patológia szindrómája – a csecsemőnek az anyától történő elszakításának és korai intézményesítésének az eredménye. Nagymérvű pszichikai és fizikai elmaradottság, amelyet a felnőttekkel való érintkezés hiánya okoz a gyermek életének első évében. A kialakuló személyiség minden szférájára negatív hatást gyakorol azzal, hogy fékezi az intellektuális és érzelmi fejlődést, torzítja az Én-koncepciót, lerombolja a fizikai jólétet és egyebek

**HOZZÁIGAZODÁS 598712488212** – az aktuálisan végrehajtandó tevékenységhez történő adaptációs folyamat, aminek az ideje alatt megy végbe az összes pszicho-fiziológiai funkció beállítódása a dinamikus sztereotípiák aktualizálódásának eredményeként. Eközben megnő az idegrendszer ingerlékenysége és funkcionális mozgékonyasága, erősödik az idegi folyamatok gerjesztési koncentrációja. Az ilyen beállítás ahhoz vezet, hogy csökken a cselekvések végrehajtására eső idő, a munka ritmikussága és hatékonysága fokozódik. A hozzáigazodás általában a munka első órájában megtörténik, amely után bekövetkezik a stabil munkavégzés állapota.

**HUMANITÁS 519 618 887 998** – Az egyén társadalmi objektumokra vonatkozó, erkölcsi normákkal és értékrendekkel meghatározott irányok rendszere (emberre, csoportra, élőlényre), amely a tudatban együttérzési élmények formájában, míg az emberekkel való kapcsolattartásban és tevékenységben – a kíségetés, az együttes részvétel és a segítségnyújtás aktsaiban jelennek meg.

**HUMANIZMUS 519 888 009 611** – Az ember és annak méltósága iránti mély tiszteletben, az embergyűlölet minden formája ellen vívott aktív harcban jelenik meg. Mint a személyiség jellemzője, magában foglalja az élet ismeretét, az emberek iránti pozitív viszonyt, azok élete és tevékenysége iránti, az emberszeretet és a lelki melegséget.

I

**IDEOMOTORIKUS CSELEKEDET 918714319848** – az izmok mozgásáról alkotott elképzelések átmenete ennek a mozgásnak a valós kivitelezésébe; egyébként, azoknak az idegimpulzusoknak a megjelenése, amelyek a mozgást biztosítják, azon nyomban, amint a róla alkotott elképzelés létrejön. Ezek a cselekedetek nem szándékosak, nem tudatosak, és gyakran gyöngén kifejeződő térbeli jellemzőkkel rendelkeznek.

**IATROGÉNIA 518 419 31798791** (iatrogénia) – olyan orvos nem megfelelő beavatkozásainak eredményeként keletkezik, aki nem szándékosan befolyásolta a páciensét (például, a megbetegedés nem körültekintő elmagyarázásával), a pszichikai állapot kedvezőtlen változásai és olyan pszichogén reakciók, amelyek elősegítik a neurózisok megjelenését. Szinonimája – bebeszélte betegség.

**IDEÁLIS 319448719 01** – Az objektum létezésének sajátos módja, annak megjelenése (aktív tükröződése) az egyén pszichikai világában és élettevékenységében.

**IDEALIZÁLÁS 819 816 917234** – részleges ítéletet alkotó törekvés, amely az objektum szexuális túlértékelésében nyilvánul meg annak köszönhetően, hogy a kiválasztott objektum bizonyos fokig nem esik kritika alá és minden tulajdonságát magasabbra értékeli, mint a nem szeretett emberek tulajdonságait, vagy ugyanannak az objektumnak a tulajdonságait, amivel akkor rendelkezett, amikor még nem szerettték.

**IDEIGLENES PILLANAT 489317918 14** – a nemi érés bizonyos folyamatainak időszakos zavara a gyermekkorban, amely Z. Freud szerint összekapcsolódott az idő előtti érettséggel.

**IDENTITÁS** (Én identitás) – Az önazonosság, a saját valóság, a teljes értékűség, a világhoz és más emberekhez való tartozás érzése. A szerzés, az adekvátság és a saját személyiségű Én-nel történő stabil rendelkezés érzése, függetlenül az utóbbi változásaitól és a szituációtól; a személyiség képessége a fejlődés minden szakaszán előtte felmerülő feladatok teljes értékű megoldására.



**IDENTITÁS: NEMI 519 488 714 317** – Amikor az egyénben tudatosul a nemi hovatartozása; a saját férfiasságának-nőiességének a megélése; készség arra, hogy meghatározott nemi szerepet játsszon. Azon egyén öntudatának és viselkedésének az egysége, aki magát egy meghatározott nemhez tartozónak tekinti és a megfelelő nemi szerep követelményeihez igazodik. A személyiségi identitás egyik aspektusa és nagymértékben a szülők utánzásán alapul.

**IDŐ 519641888910219** – a pszichológiában – nagyszámú elméleti és kísérleti kutatás tárgya, amelynek az alapvető aspektusai a következők:

1. pszichofizikai – a pszichikai tükröződés mechanizmusainak kutatása a „fizikai” idő topológiai (egymásutániség, egyidejűség) és metrikus (időtartam) jellemzőire vonatkozóan;
2. pszicho-fiziológiai – az azonos szintű biológiai ritmusok és a ”biológiai „ idő törvényszerűsége szervezésének a pszichikai folyamatok dinamikájára kifejett hatásainak a kutatása;
3. társadalmi-pszichológiai – a „társadalmi” idő ember általi tükröződése sajátosságainak vizsgálata, ennek a tükröződésnek a sajátosságai különféle közösségekben és kultúrtörténelmi körülmények között;
4. személyiség-pszichológiai – az egyéni életút időbeli szervezésének vizsgálata, a személyiség pszichológiai idő struktúrái.

**IDŐ: ÉRZÉKELES 591489317899 12** – a külső valóság folyamatai és jelenségei olyan tulajdonságainak képszerű tükröződése, mint az időtartam, a lebonyolódási sebesség és az egymásutániség. A világkép időbeli aspektusának felépítésében különféle analizátorok vesznek részt, amelyek közül az időintervallumok pontos megkülönböztetése mellett a legfontosabb szerepet a kinezetikus és a hallási érzékelések játsszák. Az időszakos periódusok egyéni érzékelése alapvető módon függ a tevékenység intenzitásától, amely ebben az időben zajlik, és azoktól az érzelmi állapotoktól, amelyek a tevékenység menetében

keletkeznek.

**IDŐÉRZÉKELÉS: RENDELLENESSÉG 516788918 317** (az idő érzékelésének a rendellenessége) – az időbeli tájékozódás képességének az elvesztése.

**IDŐ: PSZICHOLÓGIAI 521489 317989** – az életút során bekövetkezett események közti időviszonyok tükröződése.

**IDŐ: REAKCIÓIDŐ 4897163197668** – időintervallum az inger – bizonyos jel (optikai, akusztikai, tapintási és stb.) kiváltása – és az ingert érzékelő erre a jelzésre történő instrukciós válasznak a kezdete között.

**IGÉNY 51961781914** –

1. Törekvés arra, hogy valamit kapjanak, a jogok kinyilvánítása valamire vonatkozóan.
2. Az arra való törekvés, hogy elérjék valaminek az elismerését – miközben hiányzik az alapja az ilyen elismerésnek.

**IGÉNY: GYERMEKI 52861971819** (gyermeki igények) – a gyermek készsége az önértékesítésre, amit az ő öntudatának a fejlettsége határoz meg, s amely korai életkorában keletkezett a társadalmi normák elsajátításának az alapján.

**IGYEKEZET 317 841 491857** – olyan motívum, amely nem jelenik meg a szubjektum számára annak tárgyi tartalmában, és ennek következtében előtérbe kerül a tevékenység dinamikus oldala. Elsődleges motívum, a szükségletnek az érzéki átélése és az objektumhoz való kötődés, amely hajlamban és kívánságban fejeződik ki. A felismerés mértékétől függően ez, mint dinamikus tendencia, a hajlamban vagy a kívánságban fejeződik ki.

**IJEDELEM 498317 918** – hirtelen, váratlan veszélyhelyzetben keletkezett állapot.

**ILLAT 289716 018 034** – érzékelés, amelyeket az illat- anyagoknak az orrüreg nyálkahártya rétegére történő hatása eredményez.

**ILLÚZIÓ 589461 718 01** (az érzékelés illúziója) – Az érzékelendő tárgy és annak sajátosságainak nem adekvát tükröződése; bizonyos tárgyak vagy ábrázolások egyedi tulajdonságjegyei érzékelésének

sérülése.

**ILLÚZIÓ: ARISZTOTELÉSZI 419 318 9164219** – Abban áll, hogy egy kis golyó, amelyet az egymást keresztező mutató és középső ujj közé helyeznek, úgy kerül érzékelésre, mint két különböző golyó. A tapintással kapcsolatos illúziókhoz tartozik.

**ILLÚZIÓ: HOLD 5980614 318** – látási illúzió, az jellemző rá, hogy egy égitest (Hold, Nap) érzékelt mérete nagyobbak tűnik, amikor közelebb van a horizonthoz, mint amikor magasan fent van az égen.

**ILLÚZIÓ: KONTRASZTOS 584 171916 48** – A tárgyak egyedi tulajdonságjegyei érzékelésének a sérülése, amely a szokásos sztereotípiák megbomlása esetén keletkezik. A szokványossal ellentétes tulajdonságjegyek átértékelése során jelentkezik, különösen gyakran – a hőmérséklet és az ízek észlelései során. Így, a hideg után a meleg forrónak érződik; a savanyú vagy a sós után az édesség foka értékelődik át.

**ILLÚZIÓ: NEHÉZSÉGI 591 489 019** –a tárgyak súllyal kapcsolatos jegyei érzékelésének torzulása, amit a múltbeli tapasztalat határoz meg: amennyiben felemelnek két egyforma súlyú, de eltérő méretű tárgyat, akkor a kisebbet nehezebbnek érződik.

**ILLÚZIÓ: OKULOGRAVIKUS 519 48171** – látással érzékelt látszólagos mozgás, amit a vesztibuláris szerv hatása határoz meg a megfigyelő mozgásának a test függőleges tengelye irányába történő felgyorsulása esetén. Megfigyelhető a pilótáknál a felemelkedés illetve az ereszkedés befejezésének az idején: a felemelkedés befejeztével úgy tűnik, hogy az objektum tovább mozog lefelé, a zuhanásból való kilépés esetén pedig fölfelé. Az illúzió kifejeződik az objektum alakjának, méreteinek és más térbeli jellemzőinek a formai elváltozásában.

**ILLÚZIÓ: OPTIKA-GEOMETRIKUS 589 061 21** – különféle látási illúziók, amelyek a látható objektumok térbeli jegyei egymáshoz való viszonyának az elváltozásában jelennek meg. Azt tartják, hogy ezeket azoknak a mechanizmusoknak a tevékenysége okozza, amelyek az objektumok látható méreteinek és alakjának

a folytonosságát biztosítják. Ezeknek az illúzióknak a többsége a tudatos illúziókban megjelenő párhuzamokkal rendelkezik.

**IMÁZS 571 48 12** – A tömegtudatban keletkezik és valakinek vagy valaminek az érzelmek által befolyásolt sztereotip jellegű képének a megformálását jelenti. Meghatározó imázsa lehet egy politikai szereplőnek, egy szakmának, egy terméknek, stb.

**IMPOTENCIA 8851464** – nemi erőtlenség. A pszichológiában tágan értelmezik – a pszichológiai jelenségekre vonatkoztatva.

**IMPOTENCIA: PSZICHIKAI 8985 419 81** – A szexuális funkció különféle zavarai, amelyek nagy része egyszerű lelassulási jelleggel bír.

**IMPRINTING 918481**– fogalom, amely az állatoknál a korábbi rögzítést jelenti.

**IMPULZITÁS 488 01678918** – jellemvonás, amely az elegendő tudatos kontrol nélküli, a külső körülmények hatása alatti vagy egyéb emocionális élmények hatására végzett cselekvési hajlamban fejeződik ki.

**IMPULZUS 519 514 819** –

1. Lökés valami felé, valaminek az elkövetésére való ösztökélés; ok, amely bizonyos cselekedetet előhív.
2. Elektromos impulzus – az elektromos áram vagy feszültség gyors, rövid ideig tartó ugrása.

**IMPULZUS: IDEGI 489061 09817** – Az idegszálon gyorsan terjedő ingerhullám, amely akkor keletkezik, amikor inger éri az ideg érzékelő szálának a végét, magát az idegszálat vagy az idegsejt testét (a neuront). Ezt az idegszál ingereltség gyors változása, vezetőképessége és más sajátossága kíséri.

**IMPULZUS: SZÉGYEN 981317061** – Azoknak a pszichoszexuális jelenségeknek az elnevezése, amelyeket a későbbiekben hajlamoknak neveztek el.

**IMPUNITIVITÁS 489 068 719** – hajlam arra, hogy a sikertelenségért való felelősséget főként a külső körülmények vagy feltételek rovására írják.

**INDEX / MUTATÓ 488 617 01914** – nevek, megnevezések, és stb., mutatója, nyilvántartása. A pszichológiában – a mennyiségi értékelésnek, a jelenségek jellemzésének számszerű mutatója.

**INDIGÓ 498716 319 882 19** – etnospecifikus terminus, a viselkedés regressziójának szindrómás megnyilvánulásait jelenti – a tudat hirtelen történő megváltozásával és emberi hús fogyasztása iránti kontrolálatlan törekvéssel jár.

**INDIKÁCIÓ 489 064 3191** –

1. Bizonyos állapot vagy folyamat meglétére vagy hiányára történő utalásnak a folyamata vagy az eredménye.
2. Egy állapot visszatükröződésének vagy egy folyamat lefolyásának, vagy más objektum megfigyelésének a folyamata és eredménye, minőségi vagy mennyiségi jellemzőinek tekintetében.

**INDIVIDUÁCIÓ 499618 71809** – Az a folyamat, amikor az ember a lelki harmóniát, az integrációt, a teljességet, az átgondoltságot keresi. Az individuáció fogalma az analitikai pszichológiai központi helyet foglal el.

**INDIVIDUM 48916 71913** (egyéniség) – Akkor beszélünk egyéniségről, amikor az embert úgy tekintik, mint a hominis sapientis képviselőjét.

**INDUKCIÓ 499711898418** – Az ismeret mozgása az egyedi állításoktól az általános megállapításokig. Szoros kapcsolatban áll a dedukcióval. A logika úgy tekinti az indukciót, mint a véleményalkotás egy fajtáját, miközben megkülönbözteti a teljes és a nem teljes indukciót. A pszichológia az induktív ítéletalkotások fejlődését és zavarait tanulmányozza. Az egyeditől az általános ismeret felé való mozgás úgy kerül elemzésre, hogy azt az összes pszichikai folyamat és a gondolkodási tevékenység egésze meghatározza.

**INDUKTOR 489614 719** – szubjektum, amely közlést irányítja az azt fogadónak. Szinonimája – kommunikátor.

**INFANTILIZMUS 489618 719 31** –

1. A felnőtt ember pszichikumában és magatartásában a gyermeki életkornak megfelelő tulajdonságok, vonások, minőségek és sajátosságok megmaradása.
2. Az ontogenetikus fejlődés szakaszaiban megfigyelhető visszamaradottság formája, amely során úgy a fizikai, mint a pszichikai funkciók is fejletlenek maradnak.. Eközben megmarad a pszichikai fejlődés teljes mértékű kompenzációjának a lehetősége a továbbiakban.

**INFANTILIZMUS: SZEMÉLYISÉGBELI 596 489 –**

A felnőtt pszichéjében és magatartásában a gyermeki életkorra jellemző sajátosságok megőrződése. Az az egyén, akire jellemző az infantilizmus – infantil – még normális, sőt még felgyorsult fizikai és szellemi fejlődés esetén is, az érzelmi-akaratit szféra fejletlenségével tűnik ki, ez a tevékenységek és döntések nem önálló jellegében, a védtelenség érzésében, az önkritika alacsony szintjében, a fokozott igényben arra, hogy mások gondoskodjanak róla, különféle kompenzációs reakciókban (fantáziálás, amelyek a valós tetteket helyettesítik, egocentrizmus és a többi.) mutatkozik meg.

**INFORMATIKA 8918 914 319 –**

1. Tudomány, amely az információ átadásának és feldolgozásának a folyamatait tanulmányozza.
2. A nemzetgazdaság azon ágazatainak az összessége, amelyek az információgyűjtési, átalakítási és felhasználási folyamatokkal foglalkoznak.
3. Az emberi tevékenység szférája.
4. Tudomány, amely a számítógépek segítségével történő információ feldolgozást tanulmányozza.

**INFORMÁCIÓ 419 317 819 209 –**

1. Valamilyen információk a környező világról és a benne lezajló folyamatokról – a megőrzés, az átdolgozás és az átadás tárgya – amelyeket az ember vagy speciális berendezések fognak föl.

2. A dolgok állásáról, valaminek az állapotáról szóló közlések.

**INFORMÁCIÓ FOGADÓ 49171251867** – az a szubjektum, aki fogadja a neki címzett közlést. Azt a szubjektumot, aki reagál a közlésre, válaszolóknak nevezik.

**INFORMÁCIÓ: KÖVETKEZETES FELDOLGOZÁS**

**429 614 899 717** (az információ egymás utáni feldolgozása) – Az agyban történő információfeldolgozás modellje, amely szerint az információ egymást követően egy sor átalakuláson megy keresztül az agy meghatározott «funkcionális blokkjaiban» – úgy, hogy a feldolgozás az idő minden pillanatában csupán egy «blokkban» történik. A kognitív pszichológiában alkalmazzák.

**INFORMÁCIÓ: PÁRHUZAMOS FELDOLGOZÁS** – 498 714 318 218 9 – (az információ párhuzamos feldolgozása) az agyvelőben az információ feldolgozás modellje, amelynek megfelelően az információ egy sor átalakuláson megy keresztül az agy meghatározott «funkcionális blokkjaiban» – úgy, hogy az idő minden pillanatában a feldolgozás néhány «blokkban» egy időben történik (párhuzamosan). A kognitív pszichológiában alkalmazzák.

**INFORMÁCIÓS MODELL 48871631918** – az ergonómiában – az irányítás objektumáról, magáról a technikai berendezésről és a külső közegről szóló információk összessége, amely meghatározott szabályok szerint szervezett. Ezekre olyan helyzetekben van szükség, amikor az operátornak értékelni kell a termelési tevékenység menetét, miközben nem annyira az ergatikus rendszer komponens közvetlenül megfigyelt sajátosságaira támaszkodik, amennyire azokra a sajátosságokra, amelyeket műszeres eszközzel lehet mérni.

**INFORMÁTOR 591648 718** – személy, akit bevontak a kísérletbe, s aki tájékoztatja a kísérletet végzőt (közvetlen vagy közvetett módon – írásban) az objektummal való kölcsönös kapcsolatának a sajátosságairól.

**INGERELHETŐSÉG 548 312688 7** – az élőlényeknek az a tulajdonsága, hogy ingerlő vagy serkentő tényezők hatására ingerült állapotba kerülnek – aminek nyomai bizonyos ideig

megőrződnek.

**INGERELHETŐSÉG 518 491 824 4972 –**

1. Az organizmusoknak az a képessége, hogy olyan változásokkal reagálnak a biológiai szempontból jelentős külső változásokra, amelyek képesek magukba foglalni a reakciók széles körét, kezdve a legegyszerűbb élőlényeknél előforduló protoplazma diffúz reakcióival, és befejezve az embernél megfigyelhető bonyolult, magasan specializált reakciókkal
2. Az egész szervezet, annak szervei, szövetei vagy sejtjei fiziológiai állapotának a megváltozása olyan külső hatásoknak a befolyásolása alatt, amelyeket ingereknek nevezünk. Annak az ingernek a minimális méretét, amely elegendő az ilyen változás megjelenéséhez, az észlelés küszöbének nevezik. Az ingerelhetőség az élő rendszerek alapvető tulajdonsága: ennek a megléte – általában az élet klasszikus kritériuma.

**INGERKELTŐ 748 561 798514 –** bármely anyagi közvetítő, külső vagy belső, fölismert vagy föl nem ismert, amely úgy jelenik meg, mint az organizmus állapota következetes változásainak a feltétele; bármely tényező, amely az organizmusra hat és képes bizonyos válaszreakciót kelteni. Ez a fogalom – alapvető az inger és a jel viszonylatában. Amikor létezik a rögzített ok–okozati kapcsolat az adott események és az organizmusban végbement következetes változások között, akkor az inger úgy jelentkezik, mint stimulus, és következésképpen, a változás pedig – mint reakció.

**INGERKELTŐ KULCSFONTOSÁGÚ 589 31758174 –** az élő és az élettelen természetnek az állatok szempontjából biológiailag jelentéssel bíró objektumai.

**INGERLÉS 591 016 718 –** az élő szervezetek tulajdonsága – az ingerelhető szövet aktív válasza az ingerre. Az idegrendszer alapvető funkciója. Alkotó sejtjei, azzal a tulajdonsággal rendelkeznek, hogy elvezetik az ingert abból a területről, ahol az keletkezett, más területekre és a szomszédos sejtekre: Ennek



köszönhetően az idegsejtek képesek átadni a jeleket a szervezet egyik struktúrájától a másikig, és ezáltal az inger olyan információ hordozójává vált, amely a kívülről érkező ingereket jellemzi és, a lassítással, fékeződéssel együtt, – minden szerv és szervrendszer aktivitásának szabályozójává.

**INGERLÉS: TRAUMATIKUS 591489 318 716** – külső ingerek (külső traumák), amelyek elég erősek ahhoz, hogy megtörjék az inger elleni védelmet és a pszichikai apparátust megtöltsék nagy mennyiségű olyan ingerrel, amelyek károsan hatnak a pszichikumra.

**INHIBICIÓ 488610 914** – valamilyen reakciók, folyamatok, bizonyos tevékenység vagy aktivitás elnyomásának, lelassításának, sőt, meggátolásának a folyamata és eredménye.

**INHIBICIÓ: TÁRSADALMI 4897169184** – Az egyén által folytatott tevékenység hatékonyságának, sebességének és minőségének csökkenése (elnyomása), rosszabbra fordulása, olyan valós vagy elképzelt kívülálló emberek vagy megfigyelők jelenlétében (anélkül, hogy azok a tevékenységébe beavatkoznának), akik ellenfélként vagy az egyén tevékenységét megfigyelőként vannak jelen (tükrözött szubjektivitás). Jelenség, amely a társadalmi facilitáció ellentéte.

**INICIÁCIÓ 489614 7129** – cselekedetek komplexuma, főleg rituális cselekedeteké, amelyek segítségével megvalósul és formálisan megszilárdul az egyén szociális státusza, megtörténik annak egy bizonyos zárt közösségbe történő befogadása, sajátos ismeretek elsajátítása, valamint funkciók és meghatalmazások általa történő felvétele.

**INKONGRUENCIA 498617 31914** – az a jelenség, amikor az ember tapasztalata nem felel meg annak, amit magáról elképzelt. A megnyilvánulás szintjén aggodást, sérülékenységet és a személyiség nem teljességét jelenti.

**INNERVÁCIÓ 499617 81914** – idegi ingerkeltés a különböző szervekben.

**INNOVÁCIÓ 51931791814** (újítás) – A társadalompszichológiai aspektusban – különféle újítások megalkotása és bevezetése,

amelyek jelentős változásokat szülnek a szociális gyakorlatban. Társadalmi-gazdasági, szervezeti-vezetési és műszaki-technológiai újításokat különböztetünk meg.

**INSTANCIA 598614 319 7 (rendszer)** – A pszichikai apparátus alkotóeleme.

**INTEGRÁCIÓ 491619 881 89** – mint csoporton belüli folyamat – a belső egység, összetartozás létrehozása, ami a kollektív identifikációban, a csoport, mint érték-orientált egység összetartozásában, a közös tevékenység során elért sikerekért és sikertelenségekért érzett felelősségadás és felelősségvállalás objektivitásában fejeződik ki.

**INTEGRÁCIÓ: CSOPORTOS 918517 918 48** –

1. A csoport állapota, jellemző rá:

- a) a csoporton belüli struktúrák rendezettsége;
- b) a csoportos aktivitás rendszere alapvető komponenseinek a következetessége;
- c) a köztük lévő alárendelt kölcsönkapcsolatok stabilitása;
- d) funkcionálásuk stabilitása és örökletessége;
- e) más tulajdonságjegyek, amelyek a társadalmi közösség teljességéről és pszichológiai egységéről tanúskodnak.

2. A csoporton belüli folyamatok hierarchikusan szervezett összességének, amelyek biztosítják a nevezett állapot elérését. A csoport viszonylag megszakítás nélküli és autonóm létezése során jelenik meg, ami azoknak a folyamatoknak a meglétét feltételezi, amelyek akadályozzák a csoport pszichológiai fennmaradásának zavarát. Az integratív tulajdonságok hiánya elkerülhetetlenül bármely közösségnek a széteséséhez vezet.

**INTELLEKTUALIZÁCIÓ 598716 3194** – védekező mechanizmus, amelynek a tevékenysége az egyén előtt álló problémák sajátos elemzési módjában nyilvánul meg, jellemző az

ítéletalkotási komponens rendkívüli fölnagyítása, miközben teljes mértékben nélkülözik az elemzés érzelmi, affektív, érzéki alkotóelemeit.

**INTELLEKTUS 419886 7198** – ez a fogalom meglehetősen sokféleképpen kerül meghatározásra, de általában azokat az egyéni sajátosságokat értik alatta, amelyek a megismerési szférához tartoznak, mindennek előtt – a gondolkodáshoz, az emlékezethez, a felfogáshoz, a figyelemhez, és stb. A személyiség gondolkodási tevékenysége meghatározott fejlődési szintje értendő alatta, amely lehetőséget biztosít minden új ismeret elsajátítására és azok hatékony alkalmazására az élettevékenység folyamán, – képesség a megismerés folyamatának a megvalósítására és a problémák hatékony megoldására, részben – az életfontosságú feladatok új körének elsajátítása során.

**INTELLEKTUS: GYAKORLATI 498016 719 78** (szenzomotorikus) Fogalom, amely az intellektus fejlődését jelenti a születéstől a 2 éves korig tartó időszakban, amely megelőzi a beszéd intenzív elsajátítását, aminek az ideje alatt megeremtődik a koordináció az észlelés és a mozgás között. Ebben a szakaszban a gyerek kölcsönös kapcsolatban áll az objektumokkal, azok percepciós és motoros jeleivel, – azonban nem azokkal a jelekkel, szimbólumokkal, amelyek magát az objektumot képviselik.

**INTELLEKTUS: MESTERSÉGES 498716 319 808** –

1. A kibernetikus rendszerek feltételes megnevezése és azok logikai-matematikai ellátása bizonyos feladatok megoldására, ezek általában megkövetelik az ember intellektuális képességek alkalmazását.
2. Az elektronikus-számítógép – komputer-funkcionális lehetőségeinek az összessége – olyan feladatok megoldására, amelyek korábban az ember részvételét igényelték.

**INTELLEKTUS: STRUKTÚRA 459618 71949** – Az intellektus struktúráját a tény-analitikus teória írja le, amelyben az intellektusnak két fajtáját különböztetik meg:

1. folyékony <fluid> – amely alapvetően függ az

örökletességtől és azokban a feladatokban van jelen, ahol szükséges az új szituációkhoz történő alkalmazkodás;

2. kikristályosodott <crystallized> – amelyben a múltbeli tapasztalat tükröződik.

**INTELLEKTUÁLIS SZOKÁS 4890 16 319 14** – korábban előfordult szellemi feladat megoldásának automatizált formái, módjai.

**INTELLIGENCIA 599617319 8** – Az egyén olyan személyiségjegyeinek összessége, amelyek megfelelnek a társadalmi elvárásoknak, amelyeket a társadalom főként azokkal a személyekkel szemben támaszt, akik szellemi és művészi tevékenységgel foglalkoznak, tágabb értelemben – azokkal az emberekkel szemben, akiket a kultúra embereinek tartanak.

**INTENCIÓ 599 061 898719** (szándékosság) – A tudat, a gondolkodás bizonyos objektumra történő törekvése, irányultsága.

**INTENCIÓ: PARADOX 489648 719 31** – pszichoterapeutaikus eljárás. Abban áll, hogy a páciens, akit a várakozás félelme gyötör, instrukciót kap a logoterapeutától arra, hogy: kritikus helyzetben vagy közvetlen annak megjelenése előtt, legalább néhány percre akarja (fóbiák esetében), vagy saját maga valósítsa meg (a rögeszmés neurózisok esetében) azt, amitől fél.

**INTENZITÁS: ÁTHELYEZŐDÉS 498619 718 519** – Az álom pszichikai folyamatainak egyike. Az álomtevékenység alatt a pszichikai intenzitás áthelyeződése történik, ez abban rejlik, hogy bizonyos fontos elképzelések és gondolatok elveszítik uralkodó jellegüket, előtérbe pedig mások lépnek, amelyek látszólag ezt nem érdemlik meg. Az intenzitás áthelyeződését a pszichikai értékek átértékelésének is lehetne nevezni.

**INTENZIVITÁS 598614319 819** –

1. Minőségi jellemző, amely valamilyen jelenség vagy folyamat magas mértékét, erőszintjét, feszültségét és telítettségét fejezi ki.

2. Bizonyos folyamat erőszintjének, feszültségének, termelékenységének a minőségi vagy mennyiségi jellemzője.

**INTERAKCIÓN** 489 067 319 80078 – kölcsönhatás, egymásra történő hatás.

**INTERAKCIONIZMUS** 59488 44 71931 – A modern nyugati szociálpszichológia egy irányzata. Az interakcionizmusban szociális kölcsönhatás alatt az egyének közötti közvetlen kommunikációja értendő («szimbólumok cseréje»), amelynek legfontosabb tulajdonságaként elismerésre kerül az embernek az «átvenni a másik szerepé» képessége, elképzelni azt, hogy őt hogyan fogja fel a kommunikációs partner vagy a csoport («az általánosított másik»), és ennek megfelelően interpretálni a helyzetet és kialakítani a saját cselekedeteket.

**INTERFERENCIA** 498617 889 511 –

1. Az egy időben teljesítendő folyamatok egymás kölcsönös elnyomása (elsősorban a megismerő szférához tartozók), a megosztandó figyelem behatárolt mennyisége határozza meg.
2. A megjegyzendő anyag megőrzésének romlása más anyag ráhatásának (alkalmazásának) a következtében, amelyet alkalmaz az alany szubjektum.

**INTERFERENCIA: PROAKTÍV** 549 316889 019 – emlékezet erősítő tevékenység jelensége, ami abból áll, hogy a megtanulandó anyag megjegyzése az előzőleg megtanult (interferáló) anyag hatására romlik. Növekszik az interferáló anyag megtanulása fokának növekedésével és annak mennyiségi növekedésével, valamint a megtanulandó és az interferáló anyag közti hasonlóság fokának a növekedésével.

**INTERFERENCIA: RETROAKTÍV** 898 764819 – A megtanult anyag megőrzésének a romlása, amit a következő (interferáló) anyag megtanulása vagy alkalmazása eredményez. Viszonylagos nagysága csökken, ugyanolyan mértékben, amilyen mértékben az elsődleges anyag elsajátításának a kritériuma teljesül. A retroaktív interferencia olyan mértékben növekszik, amilyen mértékben növekszik

a hasonlóság a megtanult és az interferáló anyag között és a maximumot azok egybeesése esetén éri el.

**INTERFERENCIA: SZELEKTÍV 488761 8** – emlékezet-erősítő (emlékezet) tevékenység jelensége, abban fejeződik ki, hogy késik a válasz a kérdésre annak eredményeként, hogy a szó jelentése akaratlan hatást fejt ki rá. Láthatóan megjelenik annak a feladatnak a megoldásánál, amikor bizonyos szó betűinek a színét kell megnevezni, főként akkor, amikor ez a szó nem más, mint a szín megnevezése.

**INTERIORIZÁCIÓ 548 316 719 888** – A pszichika belső struktúráinak kialakulási folyamata, amelyet a külső társadalmi tevékenységek struktúrájának és szimbólumainak az elsajátítása határoz meg.

**INTERJÚ 488617 389016** – A pszichológiában – a szociálpszichológiai információ szóbeli kikérdezéssel történő megszerzésének módja.

**INTERJÚ: DIAGNOSZTIKUS 489061 71931** – Az egyén személyiségének tulajdonságait feltáró információszerzési módszer, amelyet a pszichoterápia korai szakaszában alkalmaznak. A beszélőtárrsal való szoros személyes kapcsolat létesítésére szolgáló sajátos eszköz. A klinikai munka sok helyzetében fontos módszere a páciensek belső világába történő betekintésnek és nehézségeik megértésének.

**INTERJÚ: KLINIKAI 519488 061714 089** – terapeutikus beszéd módszere pszichológiai segítségnyújtáskor.

**INTEROCEPCIÓ 519 814 319 889** (interorecepció) – A belső szervek érzékenysége.

**INTEROCEPTOR 498617 319881** (interoreceptor) – érzékeny idegvégződések – receptorok, amelyek a szervezet belső részében bizonyos mechanikus, kémiai és egyéb változásokat fognak fel. Az izmokban, az inakban, az erekben, a belső szervekben, stb. helyezkednek el.

**INTERPRETÁCIÓ MÓDSZERE 498619 3197** – a projektív módszerekhez tartozó eljárások egy csoportja. Ehhez tartoznak:

a tematikus apperceptív teszt (TAT), Rosenzweig zavartsági tesztje, a Szondi teszt.

**INTERPSZICHOLÓGIAI 591698 718 4** – személyek közötti, bizonyos szubjektumok pszichikájában, a pszichék kölcsönös kapcsolata meglétekor történő.

**INTRAPUNITIVITÁS 916 071918 4** – hajlam arra, hogy valaki állandóan saját magát okolja a sikertelenségekért.

**INTROEKCIÓ 4984 71 614 8908** – Az egyének a saját belső világába – a pszichikumba – történő teljes mértékű bezárkózása, az általa felfogott képekbe, nézetekbe, motívumokba és más emberek megállapításaiba, amikor már a saját és nem saját elképzeléseit nem különbözteti meg. Az introekció – az azonosítás egyik alapja, pszichikai mechanizmus, amely jelentős szerepet játszik az Én-fölöttinek a kialakulásában.

**INTROSPEKCIÓ 891 698061 718** – Az önmegfigyelés, a pszichológiai analízis, a pszichika és annak a folyamatai tanulmányozásának a módszere szubjektív megfigyelés által, amikor az ember saját maga figyeli meg a saját pszichikumának a tevékenységét (önmegfigyelés; monospekció). A saját pszichikai folyamatoknak megfigyeléséből áll, eszközök vagy etalonok alkalmazása nélkül.

**INTROSPEKCIÓ: ANALÍTIKUS 898716 319 68** – introspek-tikus módszer. Jellemző rá az érzékelt kép teljes mértékű felbontása olyan alkotóelemeire, amelyek nem redukálódnak az inger paramétereire.

**INTROSPEKCIÓ: KÍSÉRLETI 914 891 618 378** – «kísérleti önmegfigyelés», eközben a kísérlet alanya alaposan megfigyeli az általa megélt állapotok dinamikáját az instrukció teljesítésének minden stádiumában.

**INTROSPEKCIÓ: SZISZTEMATIKUS 519481 918917** – introspekciós módszer. Jellemző rá a gondolkodási folyamatok alapvető stádiumának lekövetésére történő irányultság retrospektív számítások alapján.

**INTROVERZIÓ 498601 718 14** – A tudatnak a saját maga felé történő fordítása, a saját problémákba és aggodalmakba való

elmélyülés, amit a környezet iránti figyelem gyengülése kísér. A személyiség alapvető vonásai közül való. Ellentétes fogalom – extravertió.

**INTROVERZIÓ 498601 718 14** (és extravertió) – Az ember individuális-pszichológiai különbözőségének a jellemzője, amelynek a szélsőséges pólusai vagy a személyiség külső objektumok világára történő meghatározó irányultságának vagy a saját szubjektív világának a jelenségeinek felelnek meg.

**INTUÍCIÓ 489611 094 892** – A feladat megoldásának, gyakran gyakorlatilag csak pillanatnyi keresése, logikai alap hiányában; ismeret, amely úgy keletkezik, hogy nem tudatosulnak annak megszerzési útjai és feltételei – úgy, mint «a közvetlen figyelemben vétel» eredménye. Úgy is értelmezik, mint sajátos képességet, (például a művészi vagy a tudományos intuíció), és mint a problematikus szituáció feltételeinek teljes megragadását (érzéki és intellektuális intuíció), és mint az alkotói tevékenység mechanizmusát (alkotói intuíció) (alkotás; elképzelés).

**INVERTÁCIÓ 489714 811** – bizonyos pszichológiai tulajdonságok, jellemzők «inverz», «invertált» formában való előfordulásának jelensége – vagyis abban a formában, amely bizonyos értelemben, illetve viszonylatban ellentétes azok normális előfordulásával.

**INVERTÁCIÓ: ABSZOLÚT 489641918 74** – A saját nemre, nem pedig az ellenkező nemre történő szexuális orientáció jelensége.

**INVERTÁCIÓ: AMFIGÉN 489 7163194** (pszichoszexuális hermafroditizmus) – pszichoszexuális orientáció jelensége, amikor egy időben orientálódnak a saját és az ellentétes neműek felé.

**INVERZIÓ 489064 3197** –

1. A motívumok, megállapítások, óhajok, reakciók, viselkedési aktusok és így tovább áthelyezésének vagy átfordításának (helyettesítésének) folyamata és eredménye – egészen azok ellentétes mivoltáig.
2. A férfiak és nők szexuális orientációjának típusa, amely esetén



szexuális objektumként a saját nemhez tartozó személyek kerülnek kiválasztásra.

**INVERZIÓ: PSZIKHAI MECHANIZMUS 498711 619 8** – Azon pszichikai állapotok és folyamatok összessége, amelyek biztosítják az inverzió megjelenését, kifejlődését és hatását.

**IRÁNYULTSÁG: ÉRTÉKBELI 781 9 148 191** – a szociálpszichológia fogalma, amelyet két értelemben alkalmaznak:

1. az egyénnek a valóságról és a benne való orientálódásról alkotott ideológiai, politikai, erkölcsi, esztétikai és egyéb értékítéletének az alapjai;
2. az a módszer, ahogyan az egyén az objektumok között különbséget tesz azok jelentősége alapján. Az irányultságok a társadalmi tapasztalat megszerzése során alakulnak ki és a célokban, ideálokban, meggyőződésekben, érdeklődésekben és a személyiség más megnyilvánulásaiban jelennek meg. A tevékenységi struktúrában ezek szoros kapcsolatban állnak annak megismerő és akarati oldalával. Ezeknek a rendszere a személyiség irányultságának tartalmas formáját alkotja és a valósághoz való viszonyának belső alapját fejezi ki.

**IRÁNYULTSÁG: PSZICHOANALITIKUS 78 894119 148** – olyan fogalom, amely meghatározott szociálfilozófiai, pszichológiai irányultságot és egyéb elképzeléseket és koncepciókat jelent: Freudot jelenti, az ő tanítványait és követőit, a reformok végzőit és a pszichoanalízis modernizálóit, valamint különféle filozófusokat, szociológusokat, pszichológusokat, akiknek a tevékenységében a pszichoanalízis elgondolásai jelentős szerepet játszanak.

**IRÁNYULTSÁG: PSZICHOSZEXUÁLIS 617 819 148** – a nemi vágy irányultsága, annak fejlődési folyamata és realizálódási formája. Ennek a kialakulása magában foglalja a szexualitás pubertás kori (12–18 év) és átmeneti (16–26 év) életkori időszakait. Ennek a létrejötté – a pszichoszexuális fejlődésnek az a befejező szakasza, amelyben létrejön a platonai libidónak, az erotikusnak és a szexuálisnak a kialakulása és azoknak megfelelő alapvető megnyilvánulásai: platonikus álmodozások, fantáziálások, udvarlás és kommunikáció;

erotikus fantáziálások, szeretgetések és játékok; szexuális fantáziálások, maszturbációk, a nemi élet kezdete, kicsapongások és rendszeres nemi élet.

**IRÁNYULTSÁG: SZAKMAI 17 819 148 419** – események rendszere az embernek a munka világába történő bekapcsolódására vonatkozóan; pszichológiai – pedagógiai és egészségügyi események komplexuma, amelyek az ifjúság munkába állásának az optimalizálására irányul az óhajoknak, a hajlamoknak és a kialakult képességeknek megfelelően, a népgazdaság és az egész társadalom szükségleteinek figyelembe vételével.

**IRIGYSÉG 489714318 591** – Az elért eredmény motivációjának a megjelenése, amely közben valakinek a valós vagy elképzelt előnyei a szociális javak elérésében – anyagi értékek, siker, státusz, egyéni tulajdonságok és a többi – úgy tűnik az egyén számára, mint az Én értékének a fenyegetése, és affektív élményekkel és cselekedetekkel jár együtt.

**IRRADIÁCIÓ 498 078 319 488 9** – Az idegfolyamatnak az a képessége, hogy a keletkezés helyéről átterjed más idegi részekre.

**ISKOLA 516 918571064218764217** –

1. Átvitt értelemben – kitanulás, tapasztalat, valamiben elért eredmény, valamint az, ami ezt a kitanulást és ezt a tapasztalatot biztosítja.
2. Irányvonal a tudomány, a művészet, és a többi területén.

**ISKOLA: ANTROPOLÓGIAI ANGOL 584 496 71 84** (angol antropológiai iskola) – az etnográfában és a kulturális antropológiában létező irányvonal, amely az evolúció eszméjét vitte be a kultúra tanulmányozásába. Párhuzamot vontak az úgynevezett primitív népek fejlődése – azok szokásainak, hitüknek, művészetének, erkölcsiségének, és a többinek az alapján – és a modern ember pszichikai folyamatainak fejlődése között. Ennek az összehasonlításnak az eredményeként a kezdeti társadalom animisztikus jelenségeit azon gondolkodási eljárások nem megfelelő alkalmazásával magyarázták, amelyek jellemzőek a modern emberre is (eszmék asszociációival, az okozati, analógiai elvvel, és

a többivel), a nem elegendő tapasztalat feltételei megléte mellett.

**ISKOLA: AUSZTRIAI 581 482 4951614** (a Grazi Iskola) – A tudat egysége problémájának felvetése és kidolgozása az iskola F. Brentano koncepciójából indult ki. Bevezették a gestalt minőség, tulajdonság fogalmát, mint a pszichikai kép és a teljes tudat egységének a megnevezését, amely nem levezethető az azt képező érzékelések összességéből. A gestalt tulajdonságot tartották a legfelső elképzelésnek, amely az alsó elképzelések alapján keletkezik – érzékeléseken és egyebeken alapulva – a különösen produktív lelki aktus eredményeként.

**ISKOLA: GENFI 198721 8491967481** – A tanulmányozás tárgya – a gyermek esetében az intellektus keletkezése és kifejlődése; a fő feladat – a gyermek megismerő tevékenysége mechanizmusainak a kutatása, amelyek az ő viselkedése külső képe mögött bújnak meg; a kutatás alapvető módszere – klinikai beszélgetés (interview), amely nem a jelenség külső tulajdonságjegyeinek a rögzítésére orientálódik, hanem azokra a folyamatokra, amelyek azok megjelenéséhez vezetnek.

**ISKOLA: HARKOVI 51489 491517589614** (harkovi pszichológiai iskola) – azoknak a pszichológusoknak a nem hivatalos szervezete, akik a 30-as években Harkov tudományos intézeteiben L. Sz. Vigotszkij eszméinek a kifejlesztésén dolgoztak és azok alapján a tevékenységi megközelítés megalkotásán.

**ISKOLA: LIPCSEI 194 8213194987961421** – pszichológiai irányvonal, amely Németországban létezett a XX. század -10-es évek végétől kezdve a 30-as évek közepéig. Az irányultság alapját a pszichika és a tudat egységének a tanulmányozására történő orientáció képezte.

**ISKOLA: SZOCIOLÓGIAI FRANCIA 581 498518917** (francia szociológiai iskola) – szociológiai irányvonal, amelyre az jellemző, hogy az ember pszichikumát történelmi megközelítésben kezeli.

**ISKOLA: TUDOMÁNYOS 514318894516** – a pszichológiában – a kooperatív tudományos tevékenység szervezésének módja és formája, amely a megismerés folyamatainak és a felgyülemlett ismeretek átadásának az egységét realizálja. A tudományos iskola

alatt értendők:

1. az a tudományos-képző iskola, amely a jövőbeli kutatókat képezi;
2. kutató kollektíva, tudósok csoportja a vezető irányítása alatt – a skála fejei – az általuk létrehozott kutatási program irányítására vonatkozóan;
3. irányvonal a tudományban, amely meghatározott tradíció keletkezésének köszönhetően jön létre, amely magában foglal egy egész sor kutató kollektívát.

**ISKOLA: WÜRTZBURGI 518496 47891484841** – A Würtzburgi Iskola vezette be a kísérleti pszichológiába, mint az analízis új objektumát, az intellektuális jellegű feladatok teljesítését (a logikai ítéletalkotások, a szellemi erő kifejtést igénylő, kérdésekre történő válaszadásokat, és egyebek tanulmányozását). Kiderült, hogy a gondolkodás nem más, mint pszichikai folyamat, amelynek a törvényszerűségei nem vezethetők vissza sem a logika törvényeire, sem az asszociációk keletkezésének a törvényeire.

**ISKOLA: PSZICHOLÓGIAI SZOLGÁLAT 284 561 482 178546** (pszichológiai szolgálat az iskolában) – a közoktatás rendszerében egy speciális ágazat, amelynek az alapvető feladata – biztosítani azokat a feltételeket, amelyek hozzájárulnak ahhoz, hogy minden gyermek pszichikuma és személyisége teljes értékűen fejlődjön, amelyek zavara akadályozza a tanulókat abban, hogy időben realizálják az életkorbeli és az individuális lehetőségeiket és a pszichológiai-pedagógiai korrekció szükségességét vonja maga után. A szolgálat tevékenységét gyakorlati pszichológus látja el, aki a nevelő-oktató intézetben dolgozik, vagy a pszichológiai kabinetben a közoktatási részlegben, ami konzultatív segítséget nyújt a térség minden oktatási-nevelési intézményének.

**ISMÉTLÉS 471648 04919** – az elsajátított ismeretek és cselekvések felidézése azok megjegyzésének a megkönnyítése érdekében. Az általános pszichológiában az emlékezet kutatásával kapcsolatban veszik figyelembe. Úgy vizsgálják, mint az új gondolati kapcsolatok létesítésének, a tárgyban történő új viszonyok feltárásának, a cselekvés ilyen vagy olyan módjai

aktualizálásának az eszközt. Az ismétlés másik funkciója – a cselekvés tökéletesítése különféle paraméterek alapján.

**ISMÉTLÉS: TOLAKODÓ 391614 81918** – tudatalatti hajlam arra vonatkozóan, hogy a jelenben újra megismétlésre kerüljenek a korábban átélt traumatikus momentumok és helyzetek.

**ISZÁKOSSÁG 49819 491 89** (hétköznapi iszákosság) – szituációk által meghatározott alkoholfogyasztás a hozzászokás jeleinek a megjelenése nélkül.

**ÍRÁS AUTOMATIKUS 481719319 418** – parapszichológiai és klinikai terminus, amely a hipnózis állapotában, médiumi vagy meditatív transzban lévő egyénnek azt a képességét jelöli, hogy átgondolt szövegeket ír, anélkül, hogy ezt a folyamatot tudatosan irányítaná. Eközben a személy foglalkozhat teljesen más cselekvéssel is és akár tudomást sem vesz arról, hogy egyáltalán ír valamit.

**ÍTÉLETALKOTÁS 54931759851** – a gondolkodás logikai formájának az egyike. Két fogalom közötti kapcsolatot tükröz – a szubjektum és a predikátum közöttit. A logikában dolgozódnak ki az ítéletalkotások klasszifikációi. A pszichológia ezeknek a fejlődését úgy tanulmányozza, mint az absztrakt, a logikus gondolkodás formáit, valamint – a logikus gondolkodás zavarait. A pszichológiai irodalomban interpretálják azokat a pszichológiai mechanizmusokat, amelyek a fogalmak kölcsönös kapcsolatának az alapját képezik.

**ÍTÉLETALKOTÁS 319 368 894 178496** (ítéletalkotás és értelem) – a filozófiai-pszichológiai hagyományban – a logikus gondolkodás működésének két típusa van:

Az ítéletalkotás, a gondolatnak az igazság felé haladása momentumai közül az egyik, a tapasztalat adatai által kialakult ismeretek határain belül működik, keményen meghatározott szabályok alapján rendezvén el azokat, ami automatikushoz hasonló jelleget ad neki, amire jellemző a szigorú meghatározottság, a megkülönböztetés és a megerősítés szigorúsága, a tendencia az egyszerűsítésre és a sematizálásra. Mindez lehetővé teszi azt, hogy megfelelően klasszifikálják a jelenségeket, hogy az ismereteket

rendszerbe szedjük. Az ítéletalkotás lehetővé teszi a személy számára azt, hogy adaptálódjon a szokásos megismerő szituációkhoz, főként a hasznos feladatok megoldásai során. Az ítéletalkotás korlátoltsága – a rugalmatlanságban és a kategorizáltságban rejlik, és abban, hogy nem képesek túllépni az elemzendő tartalom határain. Amikor az ember szellemi tevékenysége kimerül az ítéletalkotási operációkkal, akkor az absztrakt – formálissá válik.

Az értelem mélyebb és általánosabb ismereteket ad. Az ellentéteseknek az egységét összefoglalva lehetővé teszi elérni az objektumnak a különféle oldalait – azoknak a különbözősége, a kölcsönös átmenetek és lényegbeli jellemzők mellett. Képes analizálni és általánosítani, úgy az érzékelési tapasztalat adatait, mint a saját formákat, a személyes gondolatokat – és, legyőzván azok egyoldalúságát, kidolgozni a fogalmak azon világát, amelyek a világ dialektikáját foglalják magukban. A meglévő ismeretek határain túlra történő lépés és az új fogalmak megszületése – az alapvető különbség az értelem és az ítéletalkotás között.

**ÍTÉLETALKOTÁS 5148216797851494854** – a gondolkodás egyik logikai formája, jellemző rá, hogy szabályok alapján vagy néhány ítéletalkotás következtében (visszautalás) logikai következtetésekre jutnak.

Szóbeli formában realizálódik, aminek köszönhetően lehetőségessé válik a perceptív hatás alól történő kilépés.

**ÍTÉLETALKOTÁS NEM TUDATOS 794175319618** – Itt az ítéletalkotás szót metaforikusan használjuk, mivel a folyamat csupán az eredményét tekintve hasonlít az ítéletalkotáshoz, de természetét illetően különbözik attól és nem tudatos módon zajlik le. A szubjektum mintha véleményt formálna – valójában a hasonló munkát nem tudatosult perceptív folyamat teljesíti. A nem tudatosult ítéletalkotások az észlelés illúziói folyamán keletkeznek, amikor azok «alkalmazása» során az észlelés mintha meggyőzné magát afelől, hogy éppen ő érzékel, habár ezek az «ítéletalkotások» vezetnek őt a hamis következtetésekhöz. Azonban – a folyamatnak nem tudatos jellege miatt – a tudatos erő kifejtések nem képesek arra hatni: a szubjektum megértheti, hogy az ő észlelése hibás,

azonban képtelen másképpen érzékelni.

**ÍZLELÉS 498756714 217** – a hemorecepciók egyik formája, amely magában foglalja a szájüreg receptorainak érzékenységét a kémiai ingerekkel kapcsolatban. Szubjektív módon az ízek észlelésének formájában jelenik meg – keserű, savanyú, édes, sós és ezek együttes előfordulásaiban. Egy sor kémiai anyag váltakoztatása során ízlelési kontraszt keletkezhet (például, sós íz után a friss víz édesnek tűnik). Az ízlelés teljes megnyilvánulása az ízlelési, a taktilikus, a hőérzékelő és a szaglási receptorok kölcsönhatásának eredményeként keletkezik.

**ÍZLELŐ FELÜLET 519 319 498 714** – struktúrák, amelyek a nyelv felületén helyezkednek el és ízlelő bimbókat tartalmaznak.

– J –

**JÁTÉK 518 006 78967** – Az egyén aktivitása, amely bizonyos kibontakozó tevékenység feltételes modellezésére irányul. Az ember számára – feltételes helyzetekben létrejövő tevékenységi forma, ami a tárgyi cselekedetek megvalósításának társadalmilag rögzített módjaiban, a tudomány és a kultúra tárgyaiban rögzített, és a társadalmi tapasztalat létrehozására és elsajátítására irányul.

### **JÁTÉK: FEJLŐDÉS / ISKOLA ELŐTTI ÉLETKOR**

**519 541 889 317** – (a játék fejlődése az iskolás kor előtti életkorban) folyamat, amelyben a gyermek játéka a szociális megtanulásának formája.

**JÁTÉK: GYERMEKI SZEREPJÁTÉK 518 781984 317** (a gyerekek szerepjátéka) – Az iskola előtti életkorban lévő gyerekek esetében a játék meghatározó formája, amelyben a felnőtt emberek cselekedetei és kölcsönös viszonya kerülnek modellezésre. Annak a felnőttnek a szerepe, akit a gyermek kiválaszt, feltételezi a meghatározott, gyakran nem egyértelmű szabályok követését, ennek köszönhetően szabályozva vannak úgy a tárgyakkal való játéktevékenységek, mint a más, a játékban részt vevő gyerekekkel való kölcsönös kapcsolatok is.

**JÁTÉK: PROJEKTÍV 519387 918 499** – Az egyik projektív módszer, amely a katarzis módszerek csoportjához tartozik.

**JÁTÉK: SZEREJÁTÉK 598741 389 618** – A pszichodráma egyik eleme – amelyet a résztvevők különböző, olyan szerepekben játszanak el, melyek jelentősek a számukra a valós életben.

**JÁTÉK: SZIMBOLIKUS 598 748 918 3** – olyan játékfajta, ahol a valóság szimbólumok vagy jelek formájában teremődik meg, a játékbeli cselekedetek pedig absztrakt, szimbolikus formában zajlanak.

**JÁTÉK: TÁRGYI 598 71631 214** – A gyerekek anyagi vagy szellemi kultúra tárgyaival vagy az azokat helyettesítő dolgokkal való játéka, amely alárendelődik ezeknek a tárgyaknak a kultúrtörténeti sajátosságainak és közvetlen rendeltetésüknek.

**JÁTÉK: TARTALOMMAL RENDELKEZŐ 598064 318 78** – A gyerekek játéka, ahol a valós életből, mesékből, stb., vett tartalmak kelnek életre.

**JÁTÉK: TARTALOM / SZEREP 598421 319 816** – A játék olyan formája, amely, magában foglalja a tartalommal rendelkező játék és a szerepjáték elemeit és sajátosságait.

**JÁTÉK: TEVÉKENY 598714 888 91** – A szakmai tevékenység tárgyi és szociális formájának az újrateremtése, a gyakorlat adott fajtájára jellemző viszonyok rendszerének a modellezése. A tevékeny játék végzése – nem más, mint amikor a résztvevők sajátos (játékos) tevékenységet végeznek olyan imitációs modell alapján, amely a termelés feltételeit és dinamikáját teremti újra.

**JEGY ISMERTETŐ 21** – az objektum jegyeinek az összessége, amelyek alapján megtörténik az – egy meghatározott osztályhoz tartozó – objektum felismerése.

**JEGY: MEGKÜLÖNBÖZTETŐ 217 48 9** – annak a tárgynak a jellemzője, amely mint orientációs elem jelenik meg a cselekvés felépítése során. A lényeges jegyek meghatározásának a segítségével alakulnak ki a fogalmak. Az ember számára a legegyszerűbbek a szenzorikusak, amelyek a perceptív kép felépítésére szolgálnak és megfelelnek a társadalmilag kidolgozott érzékelési etalonoknak.



Bonyolultabbak azok az azonosítás jegyek, amelyek a tárgyak olyan klasszifikációjára szolgálnak, amely a velük kapcsolatos tipikus kölcsönös tevékenységi módok kritériuma alapján történik.

**JEGY: VELESZÜLETETT 398641 21918 918 14** – olyan jegyek, amelyekkel az egyén születésekor rendelkezik és amelyek öröklődhetnek vagy kialakulhatnak a születés előtti élet időszakában.

**JEL 519688 719317 019** – tárgy vagy jelenség, amely más tárgy, jelenség, folyamat képviselőjeként szolgál.

**JEL 319714** – folyamat vagy jelenség (külső vagy belső, felismert vagy fel nem ismert), amely közlendőt hordoz valamilyen eseményről és az élő rendszert orientálja ezzel az eseménnyel kapcsolatban. Az analizátorok és más érzékelő rendszerek jellegének megfelelően, megkülönböztethetőek optikai, akusztikai, tapintási, hőérzékelési, elektromágneses, kémiai, bioritmikus, és a többi, jelek.

**JELENSÉG 514218 21948** –

1. Jelenség, amit érzékelési tapasztalat útján szereznek.
2. Az érzéki intuíció objektuma – annak lényeges alapjától eltérően (a noumenétől – mint az intellektuális érzékelés tárgyától).
3. Ritka, szokatlan jelenség; valamilyen vonatkozásban kiemelkedő individuum.

**JELENSÉG 918548319712** –

1. Megérkezés, jelenség.
2. Keletkezés, kezdet.
3. Az, amiben megnyilvánul, felfedezésre kerül a lényeg.
4. Valaminek bármilyen féle megjelenése; esemény, eset.

**JELENSÉG: A VILÁG STABILITÁSA 451489319712** (a látható világ stabilitásának a jelensége) – a vizuális észlelés sajátossága, aminek köszönhetően még akkor is, amikor a megfigyelő mozog, az objektumok helyzete meglehetősen állandó marad. Ezt az biztosítja, hogy bizonyos tárgyak tárgyi környezetének összessége játssza

a mozdulatlan rendszer érzékelése szerepét.

**JELENSÉG: AGGASZTÓ 648581498717** (aggasztó dolgok sorának a jelensége) – olyan fogalom, amely az érzelmi állapotok változását jelenti az aggodalmaskodás fokozódása esetében. A viszonylag kis fokú aggodás esetében belső feszültség, óvatosság, a kellemetlenség érzelmi keletkeznek. Ez után, a fokozott érzékenység állapota helyébe a belső feszültség, ingerlékenység lép, amikor a korábban közömbös stimulusok jelentősekké válnak és negatív érzelmi színezetet kapnak.

**JELENSÉG: AUBERT-FÉLE 51451631854** – az az effektus, amikor a világos objektumokat könnyebben felismerik a sötét háttérben, mint a sötéteket a világos háttérben – az élesség kontrasztjának egyenlő mértéke esetében.

**JELENSÉG: AUBERT-FERSTER-FÉLE 54851319498** – a periférikus látás élességének függősége a megfigyelt objektumok abszolút távolságától. Azonos szögértékek mellett a kis és közeli objektumokat jobban fölismerik, mint a nagy és távolban lévőket. Azonban, az alak felismerése esetében ez a hatás ellenkezőjére fordul.

**JELENSÉG: AUBERT-FLEISCHL-FÉLE 514813319388** – az a hatás, amikor a mozgó objektum sebességét 1.5–2-szer nagyobbra értékeli rögzített tekintet esetében, amelynek hiányzik a lehetősége a mozgó objektum sebességére és pályájára orientálódó mozgást követő mozdulatokat végezni.

**JELENSÉG: BEZOLD-BRÜCKE FÉLE 51849219471** – az a hatás, amikor megváltozik az észlelt szín tónusa az intenzitás növelése esetében, ez minden szín tónusára jellemző, három spektrális (476 nm, 507 nm, 575 nm) és egy kevert szín – a lilás-vörös kivételével.

**JELENSÉG: BROCA-SULZER FÉLE 51482131979** – Bloch törvénye megsértésének az effektusa, amire az jellemző, hogy amikor a fény stimulus folyamatosága túllépi az élesség érzékelésének egy bizonyos kritikus értékét, meghaladván a maximumot, elkezd csökkenni: néhány rövid fényvillanás észrevehetőbb, mint az ugyanolyan intenzitású és összesített idejű,

de hosszabb ideig tartó villanás. A fényinger hatásának az időtartama, amely közben a látható élesség a maximális, a stimulus intenzitásától és annak színétől függ: a kritikus pont lassabban érhető el a kék fény esetében, gyorsabban – a piros esetében.

**JELENSÉG: MEG NEM ŐRZÉS JELENSÉGE 561488599712** – olyan tények, amelyek arról szólnak, hogy amennyiben a gyermek nem rendelkezik a megőrzés elvével, akkor ő főként a szituáció perceptív jegyeire orientálódik. Ez például abban nyilvánul meg, hogy két súlyra egyenlő gyurmagolyót már nyomban nem fog egyenlőnek érezni, amikor az egyiknek lényegesen megváltozik az alakja.

**JELENSÉG: PANUM 54821213499** – sztereoszkópiai jelenség. Abban áll, hogy két ábra sztereoszkópiai megjelenítése esetében, az elsőn, ahol egy függőleges vonal látható, a másodikon pedig – kettő, szubjektív módon két függőleges, mélységében összeolvadt vonal észlelhető.

**JELENSÉG: PIAGET-FÉLE 5482135483** – pszichológiai jelenségek, amelyek a gyermekek intellektusának a fejlődésével vannak kapcsolatban, elsőként J. Piaget fedezte fel azoknál a gyermekeknél, akik iskoláskor előtti középkorúak. Abban nyilvánulnak meg, hogy a gyermekek tévesen ítélik meg az ő mérési minőségeikkel mért tárgyak absztrakt jellemzőit (mennyiség, méret, nagyság, és a többi). Azzal magyarázható, hogy a gyermekek ebben az életkorban nem képesek elsajátítani az operációk visszafordíthatóságát, megérteni az anyagmegmaradás és a tárgyak mennyiségének törvényeit, miközben azok megváltoztatják a formájukat, vagy kölcsönös elhelyezkedésüket.

**JELENSÉG: PSZICHOLÓGIAI 81849131942** – a szubjektum szubjektív élményei vagy belső tapasztalatának az elemei.

**JELENSÉG: SZUBJEKTÍV 19891898161** – ezek alapvető tulajdonsága – a szubjektumnál történő közvetlen megnyilvánulás. Mindez azt jelenti, hogy az ember nem csupán érez, gondolkodik, emlékezik, óhajt, de azt is tudja, hogy tud, hogy érez, hogy gondolkodik, és a többi; nem csupán törekszik, ingadozik, vagy döntést hoz, de tudomása is van ezekről a törekvésekről,

ingadozásokról, és a többről.

**JELENSÉG: TÖMEGES JELLEGŰ 984317219617** (a pszichikum tömeges jellegű jelenségei) – olyan szociálpszichológiai jelenségek, amelyek a tömegekben keletkeznek (csoport, tömeg, lakosság, nemzet, és a többi). Egybeeső értékelések és beállítottságok, elfogadott sztereotípiák és a magatartás sugalmazott módjai, amelyek kapcsolatban állnak az emberek többé-kevésbé egyidejű élményeivel, mint a nagy csoportokban folytatott kommunikációk eredménye. Ide tartozik a tömeg viselkedésének sokféle fajtája, a tömeghisztéria és a tömegpánik, a hallomások, a divatok, az utánzások, a megfertőződés, a sugalmazás, és a többi, valamint a népek szociálpszichológiai sajátosságai, a társadalmi hangulatok, a közösség véleménye és a többi.

**JELENTÉS 518761384871** – a közös tevékenység és a kommunikáció során szerzett társadalmi-történelmi tapasztalat egyén általi tükrözésének egyesített formája; olyan fogalmak formájában létezik, amelyek cselekedeti sémák, társadalmi szerepek, normák és értékek formájában tárgyiasulnak meg. A jelentések rendszerének segítségével az egyén tudatában megjelenik a világra, a más emberekre és a saját magára vonatkozó kép.

**JELENTÉS, RAPORT 594857914285481** –

1. Olyan fogalom, amely az emberek közötti azon pozitív viszonyokat jellemzi, amelyek közeli személyek közötti kapcsolatok során keletkeznek, valamint a kutató és a kísérlet alanya – az orvos és a beteg közötti pozitív kölcsönös egymásra hatás folyamatában
2. Szűk értelmezésben a fogalom azt a kapcsolatot jelenti, amely a hipnotizáló és a hipnotizált között keletkezik a hipnotikus szeánsz alatt. A visszajelzésre jellemző az észlelés magas fokú szelektivitása, ami a hipnózis által leszűkített tudat eredménye: a túlzott fogékonyság a hipnotizőr sugallatai, főként a verbálisak iránt, és az érzéketlenség a más forrásokból jövő hatások iránt.

**JELENTŐSÉGTELJESSÉG 519614 31918** – a gestalt

pszichológia egyik kulcsfontosságú fogalma, amely a gestaltok befejezettségét jelenti, amelyek elérték az állapot kiegyensúlyozottságát és a jó formát. A gestaltok a következő jelentőségteljes tulajdonságokkal rendelkeznek:

1. zárt, pontosan kifejeződő határokkal;
2. szimmetriával;
3. belső struktúrával, amely alak formáját ölti.

**JELLEMVONÁS SZEMÉLYISÉGÉ 519391819491**  
(személyiségvonás) – az individuum viselkedése stabil, különböző helyzetekben megismétlődő sajátosságai. Ezek feltétlen jellemzői:

1. a különféle embereknél – a kifejeződés foka;
2. transz-szituációs jelleg, megjelenés bármely helyzetben;
3. potenciális mérhetőség – a mérhetőség lehetősége speciális módon kidolgozott kérdőívek és tesztek segítségével. A kísérleti személyiség pszichológiában különösen teljes mértékben kutatják a személyiség olyan fajta vonásait, mint az extravertió-introvertió, az aggodalmaskodás, a rigiditás, a lobbanékonyág.

**JOGTUDAT 598061 71418** – az általános vagy az egyéni tudat szférája, amely jogi ismereteket foglal magába, a joghoz és a jogalkalmazási tevékenységhez való viszony. Az alapvető funkciói – megismerő, értékelő és szabályozó. Az utóbbit a motívumok, az értékorientáltság, a jogi kitételek rendszerén keresztül realizálják. A nagy társadalmi csoportok jogtudata hatással van a jogi normák kialakulására és megerősödésére, azoknak a társadalomban történő funkcionálására.

**JÓGA 488 712 89901** – az öntökéletesítés óindiai vallásfilozófiai rendszere, pszichofizikai gyakorlattal kapcsolatos, amely a pszichikum megváltoztatására irányul a figyelem rendkívül magas fokú koncentrálásának köszönhetően.

**JÖVENDŐMONDÁS 59801448 01918** – a jövőbe látás variánsa, amely a még meg nem történt eseményekre vonatkozik.

**JUTALOM CSÁBÍTÓ 51871631819** (az élvezet előkapuja) –

élvezet, amelyet azzal a céllal adnak, hogy a psziché legmélyebb forrásaiból még nagyobb élvezetet hívjanak elő.

**K**

**KANCEROFÓBIA 209 488 6190** – neurózis fajtája, amire a rákban való megbetegedéstől való patológikus félelem a jellemző.

**KANDAULIZMUS 489016681 9** (candaulizmus) – a nemi eltévelyedés fajtája, a férfi nemi élvezetet érez aközben, hogy a meztelen partnert vagy annak fényképeit másoknak mutogatja.

**KAPCSOLAT 49871961914** –

1. Valamivel történő kölcsönös függés, meghatározottság, közös jellegen alapuló viszony.
2. Szoros kommunikáció valamik, valakik között.
3. Kommunikáció valakivel, valamivel, valamint olyan esz--közök, amelyek lehetővé teszik az eszmecsérét, a kommunikációt.

**KAPCSOLAT: IDEIGLENES 514819 31949817** – olyan mechanizmus, amely biztosítja a funkcionális kapcsolatot az idegrendszer egyes struktúrái között, miközben az aktuális külső világnak olyan kettő vagy több eseménye fejt ki a hatását, amelyek ideiglenesen léteznek. Az ideiglenes kapcsolatok megnyilvánulásának az egyik formáját a feltételes reflexek képezik.

**KAPCSOLAT: VISZACSATOLT 491 48 0164891** – olyan fogalom, amely a kibernetikából jött a pszichológiába. Úgy értelmezik, mint a kommunikációnak a törvényeit, amelyeket a kölcsönös egymásra hatás objektuma dolgozott ki a kölcsönös egymásra hatás szubjektumának hatásgyakorlására válaszként, amelyet az utóbbi kap, és amit arra használ föl, hogy korrigálja a szubjektummal történő további kölcsönös egymásra hatást.

**KARAKTER 51486710964 849** – A karaktert – úgy határozzák meg, mint az ember megszokott viselkedésének individuális, eléggé stabil módjainak a rendszerét, meghatározott feltételek mellett, – mint az individuum stabil tulajdonságainak az összessége,

amelyekben kifejeződnek az ő viselkedésének és érzelmi reagálásának a módjai. A jellemvonások segítenek – vagy zavarnak – a személyiségnek abban, hogy megfelelő kölcsönös kapcsolatokat alakítson ki az emberekkel, megfelelő kiállást és önfegyelmet tanúsítson bonyolult, életbevágóan fontos kérdések megoldása során, feleljen a saját cselekedeteiért és tetteiért a társadalomban. A jellem megismerése jelentős mértékben lehetővé teszi azt, hogy előre lássák az individuum magatartását és azt, hogy így korrigálják a várható cselekedeteket és tetteket.

**KARAKTER: AKCENTUÁCIÓ 518917319489** – a jellem egyes vonásainak vagy azok összekapcsolódásának túlzott megerősödése és kifejeződése, amely abban nyilvánul meg, hogy a személyiség megválasztja, hogy milyen meghatározott fajta pszichológiai tevékenységet végezzen, miközben jó vagy fokozott stabilitást tanúsít a többiek iránt.

**KARAKTER: AKCENTUÁCIÓ TÍPUS 518219319 489614** – mivel a karakter akcentuálási határosak a pszichopátiás rendellenességek megfelelő fajtáival, azok tipológiája a pszichiátriában a pszichopátiák részletesen kidolgozott klasszifikációjára alapszik, bár tükrözi a pszichikailag egészséges ember jellemvonásait is. Az akcentuáció típusai alapvetően egybeesnek a pszichopátiák típusaival, de azok száma nagyobb.

**KARAKTER: ASZTENO-NEUROTIKUS 518941319488** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a gyors kifáradás, az ingerlékenység, a depresszió és a hipochondria iránti hajlam.

**KARAKTER: BIOFIL JELLEGŰ 548841219 814** – a karakter struktúrájának a formája, amely a karakter produktív («genitális») fejlett formájában nyilvánul meg. Jellemző rá: az élet és az élő dolgok szeretete; törekvés arra, hogy fenntartsa a növekedést, a fejlődést és az előrehaladást; a konstruktivitás, a produktivitás, a kreativitás; törekvés a jó tettek elvégzésére, és a többire.

**KARAKTER: CIKLUSOS 51481791849** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a jó és a rossz hangulat fázisainak a váltakozása különféle periódusokban.

**KARAKTER: DISZTIM JELLEGŰ 8184219194** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a depressziós hangulat, hajlam a depresszióra, az élet komor és szomorú oldalai-ra történő összpontosítás.

**KARAKTER: EPILEPTOID JELLEGŰ 5485193194851** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a rosszindulatúan sivár hangulat, tele agresszióval, a konfliktus keresése, a gondolkodás viszkozitása, az eltűzött pedantéria.

**KARAKTER: ÉRZÉKENY JELLEGŰ 31948131964** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a fokozott érzékenység, félénkség, a saját nem teljes értékűségének fokozott érzete.

**KARAKTER: HIPERTIM JELLEGŰ 548518519417** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Csaknem mindig a jó, sőt, enyhén emelkedett hangulat jellemző rá, a kirobbanó energia, a visszafoghatatlan aktivitás. Állandó törekvés a vezetésre – amely nem formális. Az újnak a jó érzése összekapcsolódik az érdeklődések nem stabil jellegével, a nagymérvű közlékenység – a válogatás nélküli társkeresés. A hipertim egyén könnyen eligazodik az ismeretlen helyzetekben. Hajlamosak arra, hogy túlértékelik a saját lehetőségeiket és túlzottan optimista terveket szőnek a jövőre vonatkozóan.

**KARAKTER: HISZTEROID JELLEGŰ 8485163194** (demonstratív jellegű karakter) – a karakter akcentuációjának egyik típusa. A hiszteroid akcentuációs karakter számára a legnehezebb azt elviselni, hogy nem figyelnek oda az ő személyére. Törekszik arra, hogy megdicsérik, a dicsőségre, a vezetésre, de a tevékenységgel kapcsolatos éretlensége miatt hamar elveszíti a pozícióját és akkor nagyon szenved. A hiszteroid személyt nyugalomban hagyni – az számára egyenlő a pszichológiai diszkomfort vagy a stressz szituációja létrejöttével. Az ő «gyenge láncszeme» – az egocentrizmusát ért csapások, amikor lehetetlenné válik számára a figyelem központjában lenni, vagy felkelteni maga iránt az általános érdeklődést.

**KARAKTER: KÉNYSZERES 491319 81949** – terminus azon



személyek karakterének a megnevezésére szolgál, akik a kényszer-cselekvések iránt vonzódnak.

**KARAKTER: KONFORM 54814 48941** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a mások véleményétől történő túlzott függés, vagy az azoknak történő alárendeltség, a kritikusság és a kezdeményezés hiánya, a konzervativizmus.

**KARAKTER: LABILIS 518 9483194** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a szituációtól függő hirtelen hangulatváltozás.

**KARAKTER: NEKROFIL JELLEGŰ 548519819418** – a karakter struktúrájának rosszindulatú formája, amelynek a jóindulatú formája úgy jellemezhető, mint anális karakter. Tipikus jellemzői:

1. félelem az élettől;
2. a tetemek iránti vonzódás;
3. a betegségek és a halál iránti érdeklődés;
4. az élettelenység és az elidegenedés sajátos fajtája;
5. beállítottság a birtoklásra, a hatalomra és az erőre;
6. a múltra történő orientáció;
7. az élet mechanikus felfogása;
8. eltúlzott pedantéria, szadizmus;
9. a technika iránti hódolat;
10. az élet elpusztítása, és a többi.

**KARAKTER: NEM KITARTÓ JELLEGŰ 5941893194** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemzőek rá: hajlam arra, hogy mások befolyása alá kerüljön, új benyomások keresése, felületlen kommunikáció.

**KARAKTER: NORMÁLIS 819 9485194** – ez az eltérések nélküli karakter. Amennyiben fel akarnánk sorolni a sajátosságait, az összes olyan alapvető vonást fel kellene sorolni, amelyek meghatározzák az akcentuáció ismert típusait, megjegyezvén, hogy azok viszont

nem fejeződnek ki «túlzott» mértékben. Kiderül, hogy az ilyen karakter nem más, mint – «az arany középút» a tulajdonságok egész sorával.

**KARAKTER: PARANOID JELLEGŰ 519419 81948** (elakados karakter) – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a fokozott gyanakvás és a sértődöttség, a negatív affektusok stabilitása, törekvés a dominálásra, mások véleményének az el nem fogadása és a konfliktus kedvelésének magas szintje.

**KARAKTER: PSZICHASZTENIKUS JELLEGŰ 59831748981** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Jellemző rá a magas fokú izgatottság, a gyanakvás, a határozatlanság, az önelemzés iránti hajlam, az állandó kételkedés és töprengés, a rögeszmék és a rituálás tevékenységek megvalósítása iránti törekvés.

**KARAKTER: SKIZOID JELLEGŰ 481317219488** – a karakter akcentuációjának egyik típusa. Fő vonásai – zárkózottság és az intuíció hiánya a kommunikáció során. A nem formális érzelmi kontaktusok nehezen jönnek létre, ez a hiányosság nem ritkán nagy szenvedéseket okoz. A kapcsolatban történő gyors kimerülés ahhoz vezet, hogy még jobban magába zárkózik. Az intuíció hiánya abban nyilvánul meg, hogy nem képes megérteni mások érzelmeit, kitalálni mások kívánságait, megfejtetni a ki nem mondott gondolatokat. Az ő belső világuk csaknem mindig zárt mások előtt és olyan hajlamokkal és fantáziákkal van tele, amelyek csak a saját maga számára szolgálnak; a hiúság vigaszául szolgálnak vagy erotikusak. Hajlamaikra jellemző az erő, az állandóság, nem ritkán a be nem teljesülés, a kifinomult jelleg. Az ilyen karakterrel rendelkező emberek számára nehéz más emberekkel érzelmi kapcsolatba lépni. Ezért ők ott nem tudnak adaptálódni, ahol a nem formális kommunikációra van szükség.

**KARAKTER: STRUKTÚRÁLTSAÉG 589717319489** – karakter – ez egy bonyolult pszichikai képződmény, amely a személyiség nagyszámú tulajdonságából áll, amelyek az embernek a külső világhoz, a tevékenységhez, más emberekhez, és saját magához való viszonyát fejezik ki. Ezek a viszonyok az ember számára megszokott viselkedési formákban, kommunikációban és tevékenységben rögzülnek, amelyek tipikussá válnak a számára, és életének,

tevékenységének különféle feltételei mellett nyilvánulnak meg. Azonban, a tipikus jelleg nem zárja ki ezeknek a tulajdonságoknak az individuálisan – sajátos megnyilvánulását, minden individualitás megismételhetetlenségének megfelelően. A karakter – nem az izolált sajátosságoknak és vonásoknak az egyszerű összessége. A különböző sajátosságok egymással kölcsönös kapcsolatban vannak, kölcsönösen függenek egymástól és egységes strukturált képződményt alkotnak. A karakter egyes részei között meglévő törvényszerű kapcsolatok és kölcsönös kapcsolatok fejezik ki annak a strukturáltságát. A karakter strukturáltsága teszi lehetővé, ismervén annak ezt vagy azt a vonását, feltételezni az adott embernél más olyan vonások egész sorának a meglétét, amelyek vele vannak kapcsolatban.

**KARAKTER: SZOCIÁLIS JELLEGŰ 51987131948** – a karaktervonások összessége, amely az adott társadalmi csoport tagjai-nak a többségénél jelen van és a számukra közös élmények és életmód eredményeként keletkezett, jellemző az adott kultúra képviselőinek a többségére – az individuális karakterrel ellentétben, amely megkülönbözteti az egy és ugyanazon kultúrához tartozó embereket egymástól. A szociális karakter megértése – kulcsfontosságú ahhoz, hogy megértsük a társadalmi folyamatokat, mivel ez a karakter – a társadalom funkcionálásának az alapvető eleme, és ugyanakkor – köztes láncszeme a társadalmi-gazdasági struktúra és a társadalomban uralkodó eszméknek és ideáloknak.

**KARAKTER: TEKINTÉLY ELVŰ 59847139861** – a terminus azt a karaktert jelenti, akinek a személyisége szadomazochista, akire jellemző az, hogy egy időben magasztalja a hatalmat, és alá akarja vetni magát annak – és törekvése van arra, hogy ő maga váljon hatalommá és másokat maga alá rendeljen. Ugyanígy jellemző az olyan feltételek kedvelése, amelyek a szabadságot korlátozzák, magát a sorsnak történő készséges megadása.

**KARAKTER: TIPOLÓGIA 51984219498** – gyakorlatilag a tipológia minden szerzője kihangsúlyozta, hogy a karakter többé-kevésbé kifejezhető. Amennyiben egy tengelyen ábrázoljuk a karakter intenzitásának a megnyilvánulásait, akkor három zóna képződik:

1. az abszolút «normális» karakterek zónája;

2. a kifejezett karakterek zónája; feloszlanak rejtett akcentuációra és nyílt akcentuációra;
3. a karakter erős eltéréseinek, vagy a pszichopátiának a zónája. Az első két zóna – a normához tartozik (tágon értelmezve), a harmadik – a karakter patológiájához. A karakter akcentuációja – a norma szélsőséges variánsai. A patológiai és a normális karakterek között tett megkülönböztetés, beleértve az akcentuációsokat is, nagyon fontos.

**KARAKTER: TÍPUS 598481219497** (karakter: orientáció: típus) (a karakter típusai; a karakter orientációinak a típusai) – a karakter minden egyes típusa – a sajátosságoknak nem véletlenszerű konglomerátuma: ezek kapcsolódásában megfelelő szabályszerűség, megfelelő logika figyelhető meg. Ennek a logikának a követése – a pszichológiai kutatások fontos része. A karakterleírások csaknem mindegyik típusában megtalálhatók nagyon különféle, azt lehet mondani, hogy különböző jellegű tulajdonságok: ezekben nincsenek felosztva – megtalálhatók a karakter sajátosságai és a személyiség sajátosságai.

### **KARAKTEROLÓGIA 31961751988 –**

1. A XX. századi német pszichológia egyik irányzata, amely úgy értelmezi az emberi individualitást, mint lelki-testi egységet, ami elsődleges ahhoz a világhoz való viszonyban, ahol ő él, és a számára kezdetektől meglévő sajátosságok viselkedésében határozódik meg.
2. Tárgy értelmezésben – tan a karakterekről, diszciplína, amely a karakter lényegének kutatásával és annak típusai kimutatására szolgáló eszközökkel foglalkozik.

**KARIZMA 491718594817** – az, amikor egy személyiségnek Isten által adott tulajdonságokat tulajdonítanak, amelyek meghajlást váltanak ki előtte és feltétlen hitet az ő különleges képességeiben és lehetőségeiben. A jelenség jellemző a kis csoportokra és különösen az olyan nagyokra, amelyek hajlamosak perszónifikálni az ideáljaikat az összekovácsolódásuk folyamatában.

**KATALEPSZIA 319 781 3194** – álomhoz hasonló állapot, jellemző

rá a külső és belső ingerek iránti érzékenység esése, a «viasz hajlékonyság» – bármely póz akaratlan megtartása látható erő kifejtések nélkül. Keletkezhet hipnotikus álomban, valamint bizonyos pszichikai megbetegedések esetében (skizofrénia, hisztéria és stb.).

**KATARTIKUS 4890 19218** – a patogén affektusok levezetését katarzis segítségével kiváltó, amit a múltbeli eseményekre való visszaemlékezések és újbóli átélési idéznek elő.

**KATARZIS 488916 319** (katarzis) – eredetileg – érzelmi megrázkódtatás, a belső megtisztulás állapota, amit az antik tragédia nézője érez annak eredményeként, hogy aggódik a hős életéért, amely rendszerint, halállal fejeződik be. Erős érzelmi megrázkódtatás, amelyet nem az élet valós eseményei keltenek életre, hanem azok szimbolikus tükröződései – például, a művészeti alkotásban.

**KATARZIS MÓDSZER 519 617 319 8198** – a projektív módszerekhez tartozó eljárások egy csoportja. Ehhez tartoznak: a pszichodráma, a projektív játék.

**KATEGORIKUSSÁG 319681 0198** – az érzékelés sajátossága, amely a tudat szintjén létezik, és jellemzi az észlelés személyiségi szintjét, – képesség a perceptív térségben meghatározott olyan területek kiemelésére, amelyek többé vagy kevésbé kijelölt és állandó határokkal rendelkeznek.—Eközben az adott határok pontossága szoros kapcsolatban van az egyén által megoldandó perceptív feladatokkal.

**KATEGORIZÁCIÓ 318916489** – az a pszichikai folyamat, amely az egyedülálló objektumot, eseményt, élményt– mint verbális és nem verbális jelentéseket, szimbólumokat, szen-zorikus és perceptív etalonokat, szociális sztereotípiákat, viselkedési sztereotípiákat, stb. – egy bizonyos osztályba sorolja. Közvetlenül kapcsolódik az érzékelés, a gondolat és a képzelet folyamataiba, amelyeknek az objektuma nem mint egy egység, közvetlen adottság, hanem mint egy általánosított osztály képviselője kerül értelmezésre és felfogásra, eközben az adott osztályú jelenségek tulajdonságai áttevődnek az objektumra.

**KAUZOMETRIA 428911 3197** – a személyiség szubjektív képének, életútjának és pszichológiai idejének a kutatási módszere. A biográfiai módszerekhez tartozik; nem csak az életút elmúlt, de annak feltételezett jövőbeli szakaszainak a leírására is irányul.

**KÁBULAT 518 471 819317** – hirtelen kialakuló fásultsági állapot, amely teljes mozdulatlanságban, hallgatagságban fejeződik ki. Bizonyos pszichózisok esetében figyelhető meg.

**KÁPRÁZAT 31754829471** – a képzelet terméke, amely a nem tudatos motívumok megvalósításához vezet nem szimbolikus vagy szimbolikus úton.

**KERESÉS INFORMÁCIÓS 48160104918** – a beérkező információ áttekintése és felismerése az operátor által egy bizonyos feladat irányítási vagy ellenőrzési megoldásának kulcsaként. Az informatikai keresés struktúrájában egy egész sor alkotó részt lehet elkülöníteni, többek között: a nem irányított jellegű, szkennelő keresést; a keresést megadott etalon alapján; az információs közegben a változások követését; a cselekvések prioritásainak a meghatározását.

**KERESZTEZŐDÉS LÁTÁSI 559 312 889 212** – az az agyvelő alapjánál lévő hely, ahol a látási idegszálak fele kereszteződik, pontosabban, – azok az idegszálak, amelyek mind a két szem retinájának a belső feléből erednek. Ennek köszönhetően, az agyféltekék halántéki területére az az információ vetül ki, amely az egész látómező kontralaterális (ellentétes) feléből származik.

**KESERŰ PIRULA 919 217819314** – az iskoláskor előtti, és az idősebb iskolás életkorban lévő gyermekekkel végzett egyik pszichológiai-pedagógiai kísérlet feltételes elnevezése.

**KETTŐS ÁBRÁZOLÁS 39148** – (kétértelmű ábrázolások) – ábrázolás, amely az alkotó elemek felosztását – szubjektív módon érzékelhető alakokra és gondolati képek kölcsönösen ellentétes háttérére teszi lehetővé: ennek az ábrázatnak hol az egyik része érzékelődik úgy, mint egy alak, a másikat pedig háttérként, hol pedig ellenkezőleg.

**KETTŐS DETERMINISZTIKUS 598 761319841** – szándéké és

fantáziáié; olyan tettek tudatos érvekkel történő igazolása, amelyek motívumaiban a legnagyobb szerepet a kiszorítottság játszotta.

**KETTŐS STIMULÁLÁSI MÓDSZER 891016 3194** – a fogalmak keletkezési folyamatának tanulmányozási módszere. Ebben két fajta stimulust alkalmaznak, amelyekből az első az objektum funkcióját teljesíti, amelyre a kísérlet alanyának a tevékenysége irányul, a másik pedig azoknak a jeleknek a funkciója, amelyeknek a segítségével megszerveződik ez a tevékenység.

**KEZDEMÉNYEZÉS 428714318 7** – A szubjektum által olyan aktivitás kifejtése, amely kívülről nem stimulált és ami nincs meghatározva a tőle független körülmények által.

**KÉP 319418 418** – a világnak vagy annak részleteinek szubjektív képe, a külső világ tárgyainak szubjektív módon elképzelt képe, amelyet meghatároznak úgy az érzékileg érzékelt tulajdonságok, mint a hipotézisbeli konstrukciók. Magában foglalja magát a szubjektumot, más embereket, a térbeli környezetet és az események időbeli egymásutánosságát.

**KÉP: EGYMÁS UTÁNI 9319418 41488** – látási érzékelések, amelyek megmaradnak egy bizonyos, általában nem hosszú ideig az optikai inger hatásának megszűnése utánig.

**KÉP: EIDETIKUS 93194718 418** – a tárgyaknak vagy tárgyak kompozícióinak a szubjektív képei, amelyek pontosak és részletesek, és egy bizonyos ideig megőrződnek azok aktuális észlelése után. Az utóképektől eltérően, függetlenek a szem mozgásaitól és időben viszonylagosan stabilak. Leggyakrabban a kiskorú és serdülőkorú gyermekeknél tapasztalhatóak – a felnőttek esetében meglehetősen ritkák.

**KÉP: ÉRZÉKELÉSI 43194818 41898** – olyan reális tárgyak vagy tulajdonságaik szubjektív jellegű tükröződése, amelyekkel a tevékeny szubjektum kölcsönös kapcsolatban áll.

**KÉP: FANTOMKÉP 53119418 418** – a test amputált részében keletkező illuzórikus érzékelések. Jellemző a viszketés, a fájdalom és a vérszegénység érzékelése, amelyek szubjektív módon a testnek

egy távolabbi részében lokalizálódtak.

**KÉP: HIPNAGOGIKUS 965319418 4818** – álmodáskor vagy alvás utáni állapotban keletkeznek.

**KÉP: OPERATÍV 899418 418** – a szubjektum tudatában annak a tárgynak vagy folyamatnak a tükröződése, amelyre a cselekvés irányul. Az operatív kép teljességét a konkrét cselekvés adekvát teljesítésének a szükségszerűsége határozza meg úgy, hogy a tárgy összes túlzott jegye nem tartozik bele. Ennek eredményeként érhető el annak lakonikus és megbízható jellege, amelyekre a feladat sikeres teljesítése érdekében van szükség szokványos vagy nehéz körülmények között.

**KÉP: OPERATÍV GLOBÁLIS 319418894 18** – az az operatív kép, amely az összes teljesítendő cselekvés alapjául szolgál. Legfőképpen a cselekvés tárgya végső állapotának a tulajdonságjegyét foglalja magában.

**KÉP: OPERATÍV SZAKASZOS 319417 994 18** – olyan operatív kép, amely valamely tárggyal kapcsolatos folyamatban lévő cselekvés értékelésének alapjául szolgál: a jelek fölismerése, a tárgy jelenlegi állapotának az összehasonlítása a megadottal, és így tovább.

**KÉP: VILÁGKÉP 591498 617** – az embernek a világról, más emberekről, önmagáról és saját tevékenységéről alkotott elképzeléseinek teljes, sokszintű rendszere. Ebben az értelmezésben megtalálható a személyiség teljessége és származásának folytonossága, a megismerő személyiség szférájának fejlődése és funkcionálása.

**KÉP: ETNIKUS VILÁGKÉP 521485 618** – egységes kognitív orientáció, gyakorlatilag – minden közösség, többek között az etnikai közösségek tagjai által történő, a szociális természeti és «természetfeletti» erők által diktált «élet szabályai» megértésének nem verbalizálódott, implicit kifejeződése. Magában foglalja azokat az alapvető megengedéseket és feltételezéseket, amelyek általában nem tudatosultak és nem vitatottak, de az adott közösség képviselőinek viselkedését csaknem úgy irányítják és strukturálják, ahogyan az emberek többsége által nem tudatosuló nyelvtani



szabályok strukturálják és irányítják lingviztikai viselkedésüket.

**KÉPESSÉG 318471519891** – úgy kerül meghatározásra, mint a szubjektum individuális-pszichológiai tulajdonságai, amelyek kifejezik az ő készségét arra, hogy elsajátítsa a tevékenység bizonyos fajtáit és azok sikeres megvalósítását, amelyek egyben feltételei azok sikeres teljesítésének. Ez alatt a magas szintű pszichikai folyamatok, tulajdonságok, viszonyok, olyan cselekvések és azok rendszere integrációját és generálódását értik, amelyek megfelelnek a tevékenység követelményeinek. Magába foglalja úgy az egyes ismereteket, készségeket és megszokásokat, mint azt a készen állást is, hogy a tevékenység új módszereit és eljárásait elsajátítsák.

**KÉPESSÉG 598713314271** – a szubjektum által a cselekvés teljesítése módjának az elsajátítása, amelyet a megszerzett képességek és készségek összessége tesz lehetővé; képesség arra, hogy teljesítsenek egy bizonyos cselekvést megfelelő szabályok alapján, miközben a cselekvés még nem érte el az automatizáltság jellegét. Gyakorlás útján formálódik és lehetőséget teremt a cselekvés teljesítésére nem csupán a szokványos, de a megváltozott feltételek között is.

### **KÉPESSÉG: KÖVETKEZTETÉS LEVONÁSÁRA**

**519317218491** (képesség a következtetések levonására) – képesség arra, hogy feladatokat oldjanak meg anélkül, hogy előzetesen bármilyen próba jellegű manipulációra került volna sor. A felsőbb rendű emlősöknél jelenik meg, leginkább a majmokban és az embernél. Lehetővé teszi, hogy felfedezzék a kapcsolatot a szituációk különféle elemei között és abból megfelelő döntést hozzanak a következtetés útján taláalomra, anélkül, hogy előtte próba jellegű tevékenységet végeznének.

**KÉPESSÉG: SPECIÁLIS 548312819491** – az individuum pszichológiai képességei, amelyek biztosítják annak a lehetőségeit, hogy sikeresen teljesítsenek meghatározott tevékenységfajtát – a zeneit, a színpadit, az irodalmi, és a többit. A speciális képességek kifejlődése megfelelő adottságokra épül, – például, a zenei hallásra és az emlékezetre.

**KÉPESSÉG: ÁBRÁZOLÓ 548916319498** – a veleszületett és

megszerzett operációs minőségeknek a rendszere, amelyek biztosítják a sikeres alkotó művészi tevékenységet.

**KÉPESSÉG: EREDET 518317219498** – az egyik legbonyolultabb kérdés: veleszületett képességek, vagy az élet során alakultak-e ki. A «született», «veleszületett» képességeket általában úgy értelmezik, mint «a természettől kapott»-akat, «örökletesen átadott»-akat; azonban tudományos szempontból ez nem egyszerű, és inkább az «örökletes» terminust alkalmazzák.

**KÉPESSÉG: FEJLŐDÉS 5482172198949811** – nagyon élesen vetődik fel annak a problémája, hogy feltárják a képességek kialakulásának és fejlődésének mechanizmusait. Mindenekelőtt ez nem más, mint – a funkciók kialakulása szenzitív időszakainak adatai.

**KÉPESSÉG: ZENEI 598791319498** – a személyiség individuális – pszichológiai sajátosságai, amelyek magukban foglalják:

1. a természetes hallási érzékenységet, amely meghatározza a természetes, élőszóbeli és zenei hangok analízisét;
2. a munkában és a társadalmi érintkezés során az élőszóbeli és a zenei intonációk iránti szubjektív viszonyulásnak a kifejlődését, amelyek érzelmi reakciók formájában fejeződik ki. A kifejlődésükben rendszert alkotnak az egyes képességek közötti bonyolult dinamikus kapcsolatokkal.

**KÉPMUTATÁS 489016 917 81** – olyan viselkedés, amely az őszintétlenséget, a gonosz szándékot megjátszott őszinteséggel, jótéteménnyel fedi el, mintha jó szándékokra törekedne.

**KÉPMUTATÁS: KULTURÁLIS 9016 917 489 1** – különös állapot, amit a társadalom tart fenn a rá jellemző bizonytalanság érzése, és nyilvánvaló labilitásának megvédése szükségszerűsége miatt, ezt a kritika vagy a bírálat megtiltásával éri el. Ez azért keletkezik, mert a társadalom minden tagjától megköveteli a magas szintű erkölcsiségi ideál megvalósítását, nem törődve azzal, hogy ez mennyire nehezen valósul meg.

**KÉPZELET 348716814916** – az ember képessége új képek

alkotására azoknak a pszichikai komponenseknek az átdolgozása révén, amelyeket a múltbeli tapasztalat során szerzett; tárgyról vagy szituációról képet alkotó pszichikai folyamat, amely során a meglévő benyomások átalakulnak. A személyiség tudatának része, a megismerő folyamatok egyike, jellemző rá a magas fokú szemléletesség és konkrétság. A képzeletben sajátosan és megismételhetetlenül tükröződik vissza a külső világ, lejátszódik azoknak az eredményeknek a jelképes előérzete, amelyek elérhetőek ilyen vagy olyan cselekedetekkel; mindez nem csak a jövőbeli viselkedés programozását teszi lehetővé, de a lehetséges feltételek elképzelését is, amelyekben ez a viselkedés realizálódni fog.

**KÉPZELET: AKTÍV 31705689 9889** – két fajtája van: alkotói képzelet; újrateremtő képzelet.

**KÉPZELET: ALKOTÓI 52196107074312** – olyan képzeletbeli képek, dolgok, jelek önálló létrehozását feltételezi, amelyeknek nincsenek analóg változatai, új dolgok alkotása, amely a tevékenység eredeti és értékes alkotásaiban realizálódik.

**KÉPZELET: PASSZÍV 314812488712** – jellemző rá olyan gondolati képek létrehozása, amelyek az életben nem valósulnak meg; olyan programok, amelyek nem teljesülnek be, vagy egyáltalán nem képesek beteljesülni. Eközben a képzelet úgy lép fel, mint a tevékenység helyett történő dolog, annak helyettesítője, amely miatt az ember lemond a cselekvés szükségességéről.

**KÉPZELET: ÚJRATEREMTŐ 531784911674** – leírás, elbeszélés, rajz, séma, szimbólum és jel alapján bontakozik ki. Alapját képezi ilyen vagy olyan gondolati képek megalkotásának, amelyek megfelelnek a leírásnak. Az ember a nála meglévő eredeti anyagot gondolati képekkel tölti meg.

**KÉPZÉS 598614 3191** –

1. Oktatás, képzés, azoknak az ismereteknek az összessége, amelyeket speciális oktatás alapján lehet megkapni.
2. Valami, ami valamiből keletkezett.

**KÉPZÉS: REAKTÍV 5918614 3191491** – az egyik védekező mechanizmus – a pszichológiai védekezés formája, az jellemző rá,

hogy a tudat számára el nem fogadható tendenciák vagy viselkedési módozatok átváltoznak ellentétes formájúakra; az Én számára nem elfogadható helyzeteknek a teljesen ellenkező helyzetekre történő átváltása.

**KÉRDŐÍV 198 614 98171** – olyan módszerek, amelyeknek az anyagai kérdéseket foglalnak magukban, ezekre az ügyfélnek válaszolnia kell, vagy olyan állítások, amelyekkel neki vagy egyet kell értenie, vagy nem kell egyet értenie.

**KÉRDŐÍV: ANKÉTA JELLEGŰ 419 9817 3194** (kérdőív- ankéta) – azt a lehetőséget javasolják, hogy olyan információt kapjanak az ügyféltől, amely nem közvetlenül tükrözi az ő személyes sajátosságait. Ezek lehetnek életrajzi kérdőívek, vagy úgyszintén érdeklődési köröket tartalmazó kérdőívek és meggyőződésekre rákérdező kérdőívek – attól függően, hogy milyen mértékben függenek össze a konkrétan megismerni kívánt érdeklődések és meggyőződések a kimondottan személyiségbeli jellemvonásokkal.

**KÉRDŐÍV: KREATIVITÁSI 9 6184 98167** – az egyén alkotói képessége diagnosztizálásának eszköze. Magában foglalja a szituációknak, érzéseknek, érdeklődéseknek, viselkedési formáknak a felsorolásait, amelyek az alkotói személyiségekre jellemzőek. A kérdőíveket intézhetik magához a kísérlet alanyához, és az ő környezetéhez.

**KÉRDŐÍV: NYITOTT 981019 6184 98917** (nyitott típusú kérdőív) – a fölkinált kérdésekre szabad formájú válaszokat feltételeznek.

**KÉRDŐÍV: SZEMÉLYES TÖBBFÁZISÚ MINNESOTA (KSZTM) 19 614 98917 18** – A személyiség individuális tulajdonságainak és pszichikai állapotainak pszicho -diagnosztikai vizsgálatának a módszere. A megfigyelés menetében a kísérlet alanyának rendelkezésére bocsátanak 550 olyan állítást, amely az ő különböző élethelyzetekhez való viszonyulását modellezi és fölkerik, hogy válasszon egyet a három válasz közül: «megfelel», «nem felel meg» és «nem tudom megmondani». A jelentőséggel bíró válaszokat speciális «kulcsok» segítségével rögzítik és a mennyiségi feldolgozás után felviszik azokat egy profil-listára, amely rendelkezik három értékelő és tíz alap skálával.

---

## **KÉRDŐÍV: SZEMÉLYISÉG VONÁS VIZSGÁLATÁRA**

**198 6814 91817** – a vonások kifejeződését méri – a stabil személyiségi tulajdonságjegyeket.

**KÉRDŐÍV: SZEMÉLYISÉGI 198 4614 98178** – a pszicho-diag-nosztikai módszertanok azon osztálya, amelyek arra szolgálnak, hogy a személyiség esetében meghatározzák azt, hogy az egyén meghatározott személyiségi sajátosságai milyen mértékben fejeződnek ki benne. A személyiség megnyilvánulásának és az egyes tulajdonságainak tanulmányozására és értékelésére szolgáló módszertani eszközök összessége. A módszerek mindegyike standartizált kérdőívet foglal magába, amely mondatok gyűjteményéből áll, tartalmával a kísérlet alanyának (az információ adója) módjában áll egyetérteni, vagy nem egyet érteni.

**KÉRDŐÍV: TIPOLÓGIAI 48 98917 918** – a személyiségtípusok meghatározásának az alapján dolgozzák ki és lehetővé teszik, hogy a kísérlet alanya besorolásra kerüljön ehhez vagy ahhoz a típushoz, amely minőségében sajátos megnyilvánulásaival tűnik ki.

**KÉRDŐÍV: ZÁRT JELLEGŰ 1019 6184 98917** (zárt jellegű kérdőív) – feltételezik a javasolt kérdésekre adott válaszok kiválasztását azokból a variációkból, amelyeket magában a kérdőívben javasoltak.

**KÉSZSÉGEK INTEREFERENCIÁJA 918488 712 81** – A már kidolgozott egyéni készségeknek az újonnan formálódó cselekvésre történő átvitele azoknak részben, tisztán külső hasonlóságuk alapján, ami az új készség elsajátításának a megnehezítéseihez vezet.

**KÉTELKEDÉS 819 498 21931** –

1. Amikor nem vagyunk biztosak valaminek a valóságában; amikor hiányzik a valakiben, illetve valamiben való határozott hit.
2. Valamely kérdés megoldása során bekövetkező nehézség, érthetlenség.

**KÉTELKEDÉS: PATOLOGIKUS 518 219 31748** – nem adekvát, nyomasztóan-aggasztó erkölcsi-etikai élmények,

amelyeknek hipohondrikus és egyéb tartalma van, olyanok, amelyek nem felelnek meg a reális és a lehetséges kellemetlenségeknek vagy bajnak.

**KÉTPETÉJŰ IKREK 591848** – azok az ikrek, akik két különböző petesejtből fejlődnek ki miután egy időben termékenyültek meg két különböző sperma által. Lehetnek egyező vagy különböző neműek és ugyanazok a különbségek jellemzik őket, mint amelyek a közönséges fiú és lánytestvéreket jellemzik.

**KIEGÉSZÍTÉS MÓDSZERE 428614 319 81718** – a projektív módszerekhez tartozó metódusok egy csoportja. Ehhez tartoznak: a nem befejezett mondatok, a nem befejezett elbeszélések, Jung asszociatív tesztje.

**KIEGYNESÚLYOZOTTSAG 514319893714** – Nyugalom, a jellem, a viselkedés egyenletes jellege.

**KIELÉGÜLÉS 548 714317512** – az, ami kielégíti a hajlam ingerét.

**KIELÉGÜLTSEG 517 491319618** – a megelégedettség állapota, a kielégülés érzése, amit az a szubjektum él át, akinek a szükségletei, óhajai kielégülnek, beteljesülnek.

**KIFEJEZÉS 318617918498** – kifejezőség; az érzelmek, élmények átélésének az ereje. Az expresszív reakciók az ember érzelmeinek és érzéseinek külső megnyilvánulásai – a mimikában, a pantomimben, a hangban és a gesztusokban.

**KIFEJEZŐ 819417 619491** – kifejező, képes tükrözni az érzelmi állapotot.

**KIHANGSÚLYOZÁS 519 317 918** – a képzelet általi képpalkotás egyik módszere. Kiemelésre kerül egy bizonyos részlet vagy az egésznek egy adott része, és azt kinevezzük a fő terhet vivő dominánsnak. Példa – karikatúrák és rajzfilmek.

**KIKÉRDEZÉS 98019 614 9817** – pszichológiai tanulmányozási módszer, amelynek a során föltesznek az embereknek kérdéseket, és az adott válaszok alapján következtetéseket vonnak le a megkérdezettek pszichológiájára vonatkozóan.

**KIKÉRDEZÉS: KÉRDŐÍVVEL 614 88 91 9817** –

szociálpszichológiai kutatási módszer kérdőívek kitöltésének segítségével. A társadalomtudományokban a megkérdezett életrajzi adatainak, véleményének, értékorientációinak, társadalmi beállítottságának és személyiségvonásainak a kiderítésére szolgál.

**KIKÉRDEZŐS MÓDSZER 9188 701418317** – olyan módszerek, amelyek alkalmazása során a kísérlet alanyának szóbeli kérdéseket tesznek fel, miközben a válaszait följegyzik és földolgozzák.

**KIMERÜLÉS 518491498** – a munkaképesség ideiglenes csökkenése hosszú ideig tartó terhelés hatása alatt. A belső források kimerüléséből keletkezik és a tevékenységet biztosító rendszerek működésében történő eltérés miatt.

**KINESZTÉZIA SZÓBELI 519488 914 31** – afferent impulzusok, amelyek a beszéd periferikus szerveitől kiindulva a feji agykéregbe jutnak. Nem csupán külső beszéd aktivitása esetében keletkeznek, hanem szellemi cselekedetek kivitelezésének esetében is, amikor a beszéd izomzat tónusa megemelkedhet és megjelenhet a mozgató impulzus a szavak rejtett kimondása miatt.

**KIROMANTIA 591318419816** – az ember individuális sajátosságairól, jellemvonásairól, a megélt eseményekről, és az eljövendő sorsról történő jóslásnak az egyik legősibb szisztémája, ami a tenyerek bőrének a felületi rajzolata alapján történik – a kapilláris, és főként a görbe vonalak mentén.

**KÍSÉRLET 518714397516** – kutatási stratégia, amelyben bizonyos folyamat célirányos megfigyelése történik olyan körülmények között, amelyekben annak lefolyását, egyes jellemző vonásait szabályozott változás körülményei között figyelik meg. Eközben történik a hipotézis ellenőrzése. A pszicholó-giában – általában a tudományos megismerő módszerek az egyik alapvető elem, a megfigyeléssel együtt, bizonyos esetben pedig a pszichológiai kutatások módszerét alkalmazzák.

**KÍSÉRLET: ASSZOCIATÍV JELLEGŰ 584612819319719514** – projektív módszer és teszt, amelyek arra szolgálnak, hogy a személyiség motivációját kutassák – a rejtett affektív komplexusok és más pszichikai jelenségeknek a rögzítésére, a diag-nosztikájára, és a pszichoterápiájára orientálódnak. A kliens

szóbeli reakciói gyorsaságának, formájának és tartalmának a tanulmányozásán alapul, ezek válaszként jelentkeznek az analitikus szavára adott olyan szóval, amely elsőként jut a kliens eszébe. Kezdetben a pszichiátria feladatákként lett kidolgozva, később kezdtek alkalmazni kutatási és pszicho-diagnosztikai célokra.

**KÍSÉRLET: FORMÁLÓ JELLEGŰ 561318518491**

(pszichológiai-pedagógiai kísérlet; oktató jellegű kísérlet; nevelő jellegű; átalakító jellegű; fejlesztő jellegű) – az életkori és a pedagógiai pszichológiában alkalmazott módszer, amely a gyermek pszichikumának a változásait követi nyomon, miközben a kutató aktívan hat a kísérlet alanyára.

**KÍSÉRLET: KONSTATÁLO JELLEGŰ 218613914217**

– a pszichikum fejlődését úgy lehet megközelíteni, mint egy jelenséget, amely viszonylag független az oktatástól és a neveléstől, amikor a feladat az, hogy konstatálják azokat a kapcsolatokat, amelyek a fejlődés menetében keletkeznek.

**KÍSÉRLET: LABORATÓRIUMI 016974219591**

– módszertani stratégia, amely arra irányul, hogy speciális körülmények között modellezze az individuuum tevékenységét – az olyan kísérletnek a fajtája, amelyet speciálisan felszerelt laboratóriumokban végeznek, ami különösen szigorú kontrollt biztosít a független és a függő változók vonatkozásában.

**KÍSÉRLET: MEZEI 319671819284**

– minimális berendezés alkalmazását feltételezi az adott szituációban, ami majdnem megközelíti a természetet.

**KÍSÉRLET: PROJEKTÍV JELLEGŰ 549317219817**

– a felépülés formális elvei (a projektivitás): «süke» instrukció, a kísérlet végzője értékelésének a hiánya, a tevékenység motivációs aspektusára helyezett akcentus. Nagyon fontos a nyugodt, barátságos légkör. A projektív kutatásban modellezésre kerülnek – általánosított-szemantikus formában – a legelterjedtebb életsituációk. Azonban, éppen azért, mert ezek a kísérlet alanya számára nem természetesek, – nem valóság, ő nagyobb szabadsággal rendelkezik a bennük történő viselkedésben, mint az



életben; vagyis, a hasonló szituációkban nem csupán a szokásos sztereotíp reagálások nyilvánulnak meg, és nem csupán azok a szükségletek és motívumok, amelyek minden nap megnyilvánulnak, de a többi, nem realizáltak is.

**KÍSÉRLET: TERMELÉSI 319418518411** – természetes kísérlet, amelyet a kísérlet alanya számára megszokott munkafeltételek mellett végeznek el. Ez alatt maga a munkás, lehetséges, hogy nem is tud arról, hogy a kísérletet végzik. Más megközelítésben ő a kísérlet aktív résztvevőjévé válik, ami fontos, például, a munkatevékenység struktúrájának a megváltozása esetében.

**KÍSÉRLET: TERMÉSZETES 684 812317948** – kísérleti stratégia – jellemző rá, hogy olyan körülmények között folytatják le, amelyek közel állnak a kísérlet alanyainak az általános tevékenységéhez, eközben ők azt nem tudják, hogy kutatásban vesznek részt. Ennek eredményeként érhető el a kísérlet nagymérvű tisztasága. Olyan kutatási módszer, amely a megfigyelés és a laboratóriumi kísérletek között helyezkedik el, ezek során a pszichológus aktívan tud hatni a helyzetre, de olyan formákban, amelyek nem zavarják meg a kísérlet természetes jellegét a kísérlet alanyai szempontjából. Az alapvető módszereket a megfigyelés és a beszélgetés képezi a kísérlet alanyával, amelyeknek az eredményeit minőségileg dolgozzák föl. A természetes kísérlet variánsa a pszichológiai – pedagógiai kísérlet, vagy a kísérleti oktatás, amelyben az iskolás azon pszichikai tulajdonságainak a tanulmányozása zajlik, amelyek a kialakulás folyamatában vannak, mindez az oktatás és a nevelés menetében történik.

**KÍSÉRLET: VAK KETTŐS 107191 218** – sajátos kísérleti eljárás, amikor nem csak a kísérlet alanya nincs tisztában a lefolytatandó kísérlet értelmével, de a kísérletező sem, aki a kísérletet végzi. Az ilyen feltételeknek köszönhetően kizárt az a lehetőség, hogy a kísérletet végző hatást gyakoroljon a kísérlet eredményeire és így megnőnek a kísérlet objektivitás mutatói. Ugyanakkor, hasonló feltételeket számítógép segítségével is lehetséges modellezni.

**KISZORÍTÁS 59871798139** (elnyomás; represszió) – a pszichológiai védelem egyik fajtája – olyan folyamat, amelynek az eredményeként a tudat kiveti magából az egyén számára nem elfogadható

gondolatokat, visszaemlékezéseket, dolgokat, amelyekben elmélyült, élményeket és ezek átkerülnek a tudatalatti szférájába, miközben tovább hatnak az egyén viselkedésére, aki mindezt úgy éli meg, mint aggodalmakat, félelmeket stb.

**KISZORÍTÁS: ELSŐDLEGES 598712689317** – a kiszorítás első szakasza, amely abban áll, hogy nem engedi be a tudatba a dolgokban történő elmélyülés pszichikai eluralkodását.

**KISZORÍTÁS: FOKOZAT 519617 918421** (a kiszorítás két fokozata) – Két fokozata létezik:

1. elsődleges kiszorítás;
2. másodlagos kiszorítás.

**KISZORÍTÁS: MÁSODLAGOS 599871319611** – maga a kiszorítás, a kiszorított elképzelések pszichikai derivációit érinti (amelyek származékosak, valami korábban létezőből erednek), amelyek olyan dolgokba történő elmélyülésekkel vagy gondolatokkal kapcsolatosak, amelyek más forrásokból erednek, de asszociatív módon ezekkel az elképzelésekkel kapcsolatban vannak.

**KISZORÍTÁS: SZEXUÁLIS 519514819 314** – egy, a hisztérikus jellem egyik alapvető vonásai közül, az az állapot, amikor a szexuális dolgokban történő elmélyüléssel szembeni ellenállások a normális megemelkedés határain túl kerülnek – ilyenek a szégyen, az undor, az erkölcs, és az intellektuális foglalkozások ösztönös elkerülése szexuális problémával, kirívó esetekben egészen addig is elmegy, hogy a szexualitás teljes ismeretlenségben marad a nemi érés eléréséig.

**KITARTÁS 498114 319 8** – személyiségbeli akarat minőség, amelyre jellemző a belső és a külső akadályok leküzdésének képessége, – arra irányul, hogy a cél megvalósításának elérése eltéríthetetlenül végbe menjen, a nehézségek és akadályok ellenére.

**KITARTÁS 548461498719** – pszichikai jelenség, a szexuális élet korai benyomásainak rögzítési képessége.

**KIVÁLASZTÁS 508 614 319 18** – valaminek, valakinek az elkülönítése egy bizonyos közegből, általános számból bizonyos

többségből bizonyos kritériumok, tulajdonjegyek alapján.

**KIVÁLASZTÁS: PSZICHOLÓGIAI 508 614 418 189** – fogalom a döntésre vonatkozóan arról, hogy határozatot hoznak a jelöltek alkalmasságáról a tanulmányi vagy a szakmai tevékenységre a pszichológiai vagy pszichofiziológiai vizsgálatok eredményeinek a figyelembe vételével. Az irányításban, az iparban, a légi közlekedésben, a hadseregben, a sportban, bizonyos tanintézmények berendezése esetében alkalmazzák.

**KIVÁLASZTÓDÁS: PROFESSZIONÁLIS 15089 319 18** – a pszichológiai kiválasztódás fajtája – emberi erőforrásra vonatkozó döntéshozás annak az alapján, hogy tanulmányozzák és prognosztizálva kiértékelik az embereknek alkalmasságát a szakma elsajátítására, a szakmai köteleességek teljesítésére vonatkozóan, és arra, hogy elérje a mesterség szükséges szintjét. Az olyan eszközök rendszerét foglalja magában, amelyek biztosítják az ember és a szakma kölcsönös kapcsolatának prognosztizált értékelését a cselekedeteknek azokban a fajtáiban, amelyeket normatív módon adott veszélyes helyzetekben (higiénikus, mikroklimatikus, technikai, szociálpszichológiai) végeznek, amelyek fokozott felelősséget, egészséget, munkaképességet és a feladatok teljesítésének a pontosságát, az érzelmi akarati szabályozás stabilitását igénylik.

**KIVÁLASZTÓDÁS: TERMÉSZETES 5108 6814 319 18** – koncepció, amelynek megfelelően azok az egyedek, amelyek a legkevésbé alkalmazkodtak a túléléshez az adott körülmények között, kihalnak vagy megsemmisülnek és ezzel eltűnnek, átadván helyüket azoknak a nagyobb mértékben alkalmazkodóknak, amelyek átadják a tulajdonjegyeiket az utódoknak.

**KÍVÁNSÁG 538417 988069** – tudatos vonzalom, amely szükségletet tükröz; olyan élmény, amely hatékony gondolattá alakul át arról, hogy lehetséges valamit birtokolni vagy valamit megvalósítani.

**KÍVÁNSÁG: IMPULZÍV 591814918791 068** – A pszichoanalízisben a vérfertőzésre, a kannibalizmusra és a vérszomjra vonatkozó örökletes nem akaratlagos, heves vágyak –

az ölés iránti szomj.

**KIVETÍTÉS 894716 51918 –**

1. A jelentések elérésének és megszületésének a folyamata és eredménye, ami abban rejlik, hogy a szubjektum, tudatosan vagy tudat alatt, a saját tulajdonságokat, vagy állapotokat a külső objektumokra viszi át. Abban rejlik, hogy a saját – általában kiszorított – lelkesedéseiket és érzéseiket más embereknek tulajdonítják.

**KIVETÍTÉS: ATRIBUTÍV 188894 716 51 919 –** a saját motívumok, érzések, jellemvonások és cselekedetek más embereknek történő tulajdonítása, miközben a szubjektum saját magában is felismeri ezeknek a vonásoknak a meglétét. Ebben fejeződik ki az a hajlam, hogy másokat a saját magunk analógiája alapján szemléljünk.

**KIVETÍTÉS: AUTISZTIKUS 894 948 51 919 –** amikor az érzékelést az érzékelő szükségletei határozzák meg; a tárgyak és a jelenségek érzékelésének a módosítása a saját aktuális szükségletnek megfelelően. Eközben a szükséglet tárgyi tartalma bekapcsolódik az észlelés, az elképzelés folyamatába.

**KIVETÍTÉS: EGYSZERŰ 428671 31918 –** a múlt affektív állapotainak eltorzított hatása (elvárásoké) az appercepcióra, – például, «én ki nem állhatom őt, mert azt gondolom, hogy van oka arra, hogy ki ne álljon engem».

**KIVETÍTÉS: FÓBIKUS 428647 894 716 51 919 –** a félelem és az aggodalom kívülre történő vitele, exteriorizálása, amely a valóságban endogén természetű.

**KIVETÍTÉS: FORDÍTOTT 919 648 71 894 –** a torzítás szélsőséges esete, amely a freud-i védekező kijelzés fogalmával esik egybe.

**KIVETÍTÉS: KASSZANDRA PROJEKCIÓ 811794 716 51 919** (Pangloss kivetítése) – metaforikusan kapta a nevét irodalmi személyek tiszteletére; úgy lehet felfogni, mint a védekező mechanizmus egy variánsát, amely reaktív formáció név alatt ismert.

**KIVETÍTÉS: KIEGÉSZÍTŐ 94 716 51 919** – azoknak a vonásoknak a kivetítése, amelyek kiegészítik azokat, amelyekkel a szubjektum rendelkezik a valóságban. Például, amennyiben a szubjektum félelmet érez, hajlamos arra, hogy másokat úgy észleljen, mint akik fenyegetőek rá nézve; ebben az esetben a másnak tulajdonított viselkedésjegy szolgálja a saját állapot megalapozását.

**KIVETÍTÉS: RACIONÁLIS 894716 5 919** – a klasszikus kivetítéstől a «racionális» motivációjával különbözik. Például, amikor a hallgatónak azt javasolták, hogy mondják el véleményüket a tanulmányi folyamatról, kiderült, hogy a fegyelem hiányára a lógós diákok panaszkodtak, az oktatók nem megfelelő képzettségére pedig azok, akik egyeseket kaptak. Így hát, mint ahogyan a szokványos ésszerűsítés esetében, a saját sikertelenségekért a felelősséget külső körülményekre, vagy más emberekre hárítják át.

**KIVETÍTÉS: SZIMILATÍV 898 716 51 919** – védekező funkciókat teljesít, akadályozván annak a ténynek a tudatosítását, hogy a szubjektum a valóságban rendelkezik bizonyos nem kívánt vonással.

**KIVETÍTÉS: VÉDEKEZŐ 894716 51844619** (a klasszikus kivetítés) – nem tudatosult mechanizmus, amelynek segítségével a személyiség számára nem elfogadható impulzusokat és érzéseket egy külső objektumnak tulajdonítanak és úgy hatolnak be a tudatba, mint a külső világ megváltozott észlelése.

**KIVETÍTÉS: KLASSZIFIKÁCIÓ 894 716 51 919** – a kivetítés fogalma sokféle értelmezésének megakadályozása érdekében a kivetítésnek a következő néhány faja különböztethető meg:

1. a klasszikus kivetítés (védekező);
2. attributív kivetítés;
3. autista kivetítés;
4. racionális kivetítés.

Ismeretesek más megközelítések is. A klasszifikációnál

a kivetítésének két «mérését» lehetséges elkülöníteni: az első ahhoz tartozik, ami kivetítésre kerül, a második pedig jelzi, hogy tudatában van-e a szubjektum a kivetítendő jellemvonással. Ezeknek a «méréseknek» a kombinációja teszi lehetővé a kivetítés összes ismert fajtájának a klasszifikációját.

**KÍSÉRET NEM TUDATOSULT 548 219 49** (a tudatos cselekvéseknek a nem tudatosult kísérte) – az ilyen folyamatok egyszerűen kísérik a cselekvéseket. Ide tartoznak a nem akaratlagos mozdulatok, a tónikus feszültségek, a mimika és a pantomimika, valamint a vegetatív reakciók nagy része, amelyek a cselekvéseket és a pszichikai állapotokat kísérik.

**KLAUSZTROFÓBIA 489317918 999** – neurózis fajtája, amelyre jellemző a zárt terektől és helyiségektől való beteges félelem.

**KLÍMA 3918998980171** – az éghajlat sokéves statisztikai állapota, amely egy bizonyos területre jellemző annak földrajzi elhelyezkedése miatt. A pszichológiában a terminust tágított értelmezésben alkalmazzák – mint egy metaforát.

### **KLÍMA: TÁRSADALMI – PSZICHOLÓGIAI**

**390619 001798** (morális pszichológiai klíma; pszichológiai klíma; pszichológiai atmoszféra) – a személyek közötti, pszichológiai feltételek összességének a formájában megjelenő kapcsolatoknak a minőségi oldala, amelyek elősegítik vagy hátráltatják a közös produktív tevékenységet és az egyéniségnek a csoportban történő sokoldalú fejlődését.

**KLINIKAI ARTEFACT 594 7128918 019** – sajátos viselkedési rendellenességek, amelyek a pszichiátriai klinikák pácienseinél jelentkeznek arra az új, stresszes helyzetre való reakcióként, amelybe kerülnek: kényszerű kórházi kezelés, az átgondolt foglalkozások hiánya, társadalmi kontaktusok limitálása stb.

**KLISÉ 489617 318914 811** (viselkedésbeli klisé) – a viselkedés felszínes módjai, a kölcsönös kapcsolat sztereotip módozatai.

**KOCKÁZAT 849491** – a cselekvés szituációbeli jellemzője, amely abban áll, hogy a cselekvés kimenetele bizonytalan, és sikertelenség esetén lehetségesek kellemetlen következmények.

A pszichológiában ennek a fogalomnak három alapvető, egymással kölcsönös kapcsolatban lévő jelentése létezik.

1. A kockázat, mint a tevékenységben a sikertelenség várható kellemetlenségének a mértéke, amelyet a sikertelenség valószínűségének és – ebben az esetben – a kellemetlen következmények fokának az összessége határoz meg.
2. A kockázat, mint az a cselekvés, amelynek a teljesítése veszélyezteteti bizonyos, eléggé fontos szükségletnek a kielégítését, vagy, bizonyos értelemben a szubjektumot fenyegeti veszteséggel – veszteséssel, sérüléssel, kár elszenvedésével.
3. A kockázat, mint a választás szituációja a cselekvéseknek két (sőt, esetleg több) lehetősége közül, aminek a kimenetele problémás és lehetséges, hogy kellemetlenségekkel van kapcsolatban: ezek a: kevésbé vonzó, de megbízhatóbb és vonzóbb, de kevésbé megbízható lehetőség.

#### **KOEFFICIENS 499 718 801 –**

1. A matematikában – általában állandó vagy ismert nagyság, amely egy másik, általában változó vagy ismeretlen nagyság szorzójaként szolgál.
2. A pszichológiában gyakran – bizonyos számérték, amely meghatározott pszichológiai tulajdonság, jellemvonás, fejlettségének kifejeződési fokát tükrözi.

#### **KOEFFICIENS: INTELLEKTUALITÁSI – 499 488 8017194**

(az intellektus koefficiense, az intellektuális fejlődés koefficiense is, (IQ) – az adott személy értelmi fejlődésének a mennyiségi mutatója – amelyet az IQ szimbólummal jelölnek, az adott egyén úgynevezett értelmi életkora  $ÉÉ$  viszonyulása a valós életkorhoz  $VÉ$  (a kronológiaihoz) a következő képlet alapján:  $ÉÉ/VÉ \cdot 100\% = IQ$ . Az értelmi életkort tesztelés eredményei alapján határozzák meg az intellektus életkori skálái egyikének a segítségével.

**KOGNITÍV KONTÚR 518914319 812** – olyan egész ábrázat szubjektív befejezése, amely különálló részekből áll.

**KOGNITIVIZMUS 489061 918715** – pszichológiai irányzat (kognitivisták megközelítés; pszichológia: kognitív megközelítés, kognitív pszichológia, kognitív pszichoterápia). Hangsúlyozza, hogy az egyének – nem egyszerűen olyan gépek, amelyek mechanikusan reagálnak a belső tényezőkre vagy a külső eseményekre; az ember értelme számára több dolog válik elérhetővé, mint a kívülről érkező információ. A kognitív hozzáállás alapvető módon abban rejlik, hogy törekszenek megérteni azt, hogy az ember milyen módon dekódolja a valóságról érkező információt és hogyan szervezi meg azt úgy, hogy döntéseket hozzon, vagy fontos problémákat oldjon meg.

**KOLERIKUS 519814 918591** – olyan szubjektum, aki az alapvető temperamentum típusok közül az egyikkel rendelkezik (Hippokratész klasszifikációjából). A kolerikus temperamentumú embert úgy lehetséges jellemezni, mint aki gyors, kitörő, hirtelen, törekvő, erős és gyors tempójú mozgással rendelkezik. Magas szintű pszichikai aktivitása van, a cselekedetei energikusak, képes szenvedélyesen belevetni magát a dolgokba, de nem kiegyensúlyozott. Gyakran hajlamos a heves érzelmi kitörésekre és a hirtelen hangulatváltozásokra. Hajlamos a hirtelen hangulatváltozásra, robbanékonny, türelmetlen, hajlamos az érzelmi összeomlásra, néha agresszív.

**KOLLEKTÍVA 328677 918421** – a közös célokkal és feladatokkal egyesített emberek csoportja, amely a közös tevékenység folyamatában a fejlődés magas szintjét éri el.

### **KOLLEKTÍVA: TÁRGYI-ÉRTÉKRENDBELI EGYSÉG**

**598 716 388901** – az egyéni tevékenységeknek csoportban történő olyan normatív integrációja, amikor minden tevékenység – miközben funkcionálisan specifikus annak átalakulási módjait vagy objektumát tekintve, és a csoporton belüli tevékenység rendszerében különböző hierarchikus helyeket foglal el – a közös tevékenység tárgya egységes értékbeli tartalmát közvetíti. Az ilyen egység a társadalmi csoport integrációjának – mint a tevékenység összesített tárgyának – legfontosabb alkotóeleme.

### **TUDOMÁNYOS KOLLEKTÍVA: KUTATÓ**



**378966 819716 918** – (a tudományos kollektíva kutatóprogramja) az egyéni és a kollektív tudományos tevékenység megszervezésének alapja és módja, a tudományos kollektíva szociálpszichológiájának egyik kulcs fontosságú fogalma. Problémás helyzetben keletkezik, amit a megismerés fejlődésének a logikája, a tudós társadalmi kontextusa és egyedi életútja határoz meg.—Tartalmazza a tudományos tevékenység kategoriális, teoretikus, operációs, értékrendi-normatív alapjait, a tervezendő eredményről való elképzeléseket és azok elérési stratégiáit, és stb.

**KOLLEKTÍVAKÉPZŐDÉS 588901 708961 8** – a csoportképződés olyan stádiuma, amely a társadalmilag értékes tevékenység során annak fejlődése alacsony szintjéről a magasabb szintre, végső soron – a kollektívába, történő átmenetét jelenti.

**KOLLEKTIVIZMUS 589061 918 712** – mint a személyiség jellemzője – kifejezi az ember társadalmi fejlettségi szintjét, amely a közösségi fejlődésért, a kollektíváért érzett személyes felelősségben, a közösség javára végzett állandó tevékenységében nyilvánul meg. Kollektivizmus – az emberek kölcsönös kapcsolatainak és közös tevékenységének a szervezési elve, amely abban nyilvánul meg, hogy a személyes érdekek tudatosan alárendelődnek a közösség érdekeinek, megnyilvánul a kollegiális együttműködésben, a kölcsönös tevékenységre és segítségnyújtásra való készségben, a kölcsönös megértésben, a jó szándékban és a taktikusságban, az egymás problémái és szükségletei iránti érdeklődésben.

**KOMMUNIKÁCIÓ 491689 318712** –

1. Fogalom, amely közel áll a társalgás fogalmához, azonban szélesebb értelmű. Ez nem más, mint egy kapcsolat, amelynek a menetében információcsere történik az élő és az élettelen természet rendszerei között.

**KOMMUNIKÁCIÓ 519 317 918 4** –

1. Az emberek közötti kapcsolatok létesítésének és fejlesztésének bonyolult és sokrétű folyamata, amely az együttes tevékenységek követelményeiből erednek; magában foglalja az információ cseréjét, a kölcsönös cselekvés

egységes stratégiájának a kidolgozását, a partner elfogadását és megértését.

2. Kettő vagy több szubjektum kölcsönös tevékenységének jelrendszerekkel történő realizálása, amelyet a közös cselekvések szükségletei igényelnek, és amely arra irányul, hogy a partner állapotában, viselkedésében és személyes-gondolati beállítottságában jelentős változásokat eredményezzen. A tárgyi és érzelmi aspektussal rendelkező közlendők kölcsönös cseréjéből áll.

**KOMMUNIKÁCIÓ: FATIKUS 317 918 4** – olyan tartalmatlan kommunikáció, amely a kommunikációs eszközöket kizárólag azért alkalmazza, hogy fenntartsa magának a kommunikációnak a folyamatát.

**KOMMUNIKÁCIÓ: HIÁNY 5189 317 96818 4** (a kommunikáció hiánya) – a gyermeknek más emberekkel történő kommunikációja minőségének és intenzitásának a csökkenése, általában azzal van kapcsolatban, hogy zárt jellegű gyermekintézményekben tartózkodik (kórházakban, gyermekotthonokban, internátusokban) vagy olyan családokban, ahol a szülők vagy a nevelők nem figyelnek oda a gyermekekre megfelelő módon. A kommunikáció hiánya, főleg a csecsemő és a korai életkorban, általában a pszichológiai fejlődés visszamaradásához és elváltozásaihoz vezet.

**KOMMUNIKÁCIÓ: NEM VERBÁLIS ESZKÖZ**

**519 317 918 45** – ide tartoznak a gesztusok, a mimika, a panto-mimika és más kifejező mozdulatok.

**KOMMUNIKÁCIÓ: STRUKTÚRA 619 3107 918 48** – a szociálpszichológia szempontjából a kommunikációnak olyan oldalai mutatkoznak meg, mint:

1. a kommunikatív oldal – az információcserében és annak megértésében nyilvánul meg; a kommunikáció menetében az információt küldőnek és az információt fogadónak ugyanazt a jelrendszert kell alkalmaznia; a kommunikációban részt vevők hatnak egymásra, köztük kölcsönös kapcsolatok

keletkeznek;

2. az interaktív oldal – a partnerek kölcsönös kapcsolatában nyilvánul meg, miközben közös tevékenységet szerveznek és hajtanak végre; ez az oldal nem merül ki csupán a kommunikáció formájában, a kölcsönös egymásra hatásnak a külső képében, – jelentőséggel bírnak minden egyes félnek a kommunikációs motívumai és céljai, azok kölcsönös kapcsolata is; a kutatások meghatároztaak olyan fajta kölcsönös kapcsolatokat is, mint a cégközösség, a konkurencia és a konfliktus;
3. érzékelési oldal – abban fejeződik ki, hogy az egyik partner a kommunikáció során érzékeli a másikat.

**KOMMUNIKÁCIÓ: SZINT 5519 412 918 1** – az egyik megközelítésnek megfelelően megkülönböztethetőek:

1. a makroszint – abban nyilvánul meg, hogy az ember más emberekkel a kialakult társadalmi viszonyoknak, hagyományoknak és szokásoknak megfelelően kommunikál;
2. a mezo szint – tartalmaz téma határain belül történő kommunikáció, egyszeri vagy többszöri;
3. a mikro szint – olyan kontaktusi aktus, amely magában hordozza a tartalom elemeit és meghatározott külső mutatókban nyilvánul meg – azok a legegyszerűbb elemek, amelyek más szintek alapjait képezik: kérdés – felelet, kézfogás, mimikai és pantomimikai aktus, és így tovább.

**KOMMUNIKÁCIÓ: VEZETŐ TÍPUS 5198 3174 918 4** – a környező emberekkel történő kommunikációnak az a típusa, amely uralkodó jellegű az adott életkori szakaszban. Jelentősen kihathat a személyiség alapvető tulajdonságainak kialakulására.

**KOMPATIBILITÁS 549917 218** – az embernek az a képessége, hogy közösen dolgozzon a többiekkel, sikeresen oldjanak meg olyan feladatokat, amelyek a cselekedetek összeegyeztetését követelik meg, és azt, hogy kölcsönösen jól megértsék egymást.

**KOMPATIBILITÁS: CSOPORTOS 549 318497** – a csoport

összetartozásának szociálpszichológiai mutatója, amely a konfliktusmentes kommunikációnak és a csoport tagjai cselekedetei összehangolásának a lehetőségét tükrözi a közös tevékenységek kivitelezésének körülményei között.

**KOMPATIBILITÁS: PSZICHOLÓGIAI 219 317 895 49** – az embernek az a képessége, hogy utat találjon a kölcsönös megértéshez, megteremtse a tevékenységi és személyes kapcsolatokat, az együttműködést.

**KOMPATIBILITÁS: SZEMÉLYEK KÖZÖTTI 549 319712** – a partnerek egymás iránti kölcsönös elfogadása a közös tevékenység és a kommunikáció során, amely az értékek optimális összevetésén – hasonlóságán vagy egymást kiegészítő voltán – értékorientációkon, társadalmi beállítottságokon, érdekeken, motívumokon, szükségleteken, jellemeken, temperamentumokon, a fiziológiai reakciók tempóján, ritmusán és egyebeken, a személyek közötti egymásra hatás szempontjából jelentős individuális-pszichológiai jellemzőkön alapul. A személyek közötti kompatibilitás kritériumai – magas fokú közvetlen megelégedettség érzés megjelenése az eredménnyel kapcsolatban, és, ami fontos, a kölcsönös egymásra hatásnak az a folyamata, amikor a partnerek közül mindenki a másik követelményének a magaslatán állt és ezáltal nincs szükség speciális erőfeszítésre a kölcsönös megértés eléréséhez. A személyek közötti kompatibilitást általában a kölcsönös szimpátiának, a tiszteletnek a megjelenése, továbbá, a jövőbeli kontaktusok sikeres kimenetelében való meggyőződés kíséri.

**KOMPATIBILITÁS: SZEXUÁLIS 519 318 719 418 917 128** – a partnerek szexuális viselkedésének a megfelelősége, egybeesése – társadalmi, pszichológiai, szociálpszichológiai és biológiai integrálódás eredménye, a kölcsönös egymásra hatásnak a biztosítása az intím viszonyok szférájában. A szexuális összeillésnek a társadalom által történő biztosítását a szexualitás szocializációjának a foka határozza meg, a partner általános és szexuális kultúrájának a szintje, a szexuális és az általános normák elsajátítása, amik a szexuális beállítottságokban, szükségletekben, a nemi aktus kinetikájában és pózainak kidolgozásában jelennek

meg, valamint a saját szexualitás értékeléséhez való viszonyban. A pszichológiai támogatást a partnereknél a pszichikai tényezők hatásának a meglévő egybeesése jelenti, valamint a személyes tulajdonságok – a szexualitás kifejlődésére és megnyilvánulására vonatkozóan.

**KOMPENZÁCIÓ 528916 388 917** – a szervezet és a pszichikum olyan reakciója, amely ellenáll a traumatikus behatásoknak azáltal, hogy aktív energiát nyer minden pszichikai rendszerből és megfelelő energetikai feltöltést hoz létre a sértett elemek körül.

**KOMPENZÁCIÓ: FUNKCIONÁLIS 488716 318914** (a funkciók kompenzációja) – a teljes tevékenység visszaállítása, amely akkor bomlott meg, miután a struktúrájából az egyik vagy a másik funkciók kiestek. Vagy a megmaradt funkciók alapján megy végbe, vagy a részlegesen megmaradt sérült funkciók átrendezése révén.

**KOMPLEX 518477 39841** – valaminek a komplexumát foglalja magába, objektumokat, jelenségeket, folyamatokat, és egyebek csoportját fedi.

**KOMPLEXUM 498764 388 91** –

1. Egy egységet képező tárgyak, tevékenységek, jelenségek vagy tulajdonságok összessége.
2. Az egyes pszichikai folyamatoknak egy egységbe történő egyesítése, amely egység különbözik a saját részek összegétől.
3. A komplexum sajátos értelmezésre kerül a pszichoanalízisben, ahol a pszichikai folyamatok olyan csoportjaként van definiálva, amelyet egységes hatás egyesít, s amely mélységes filogenetikai struktúrákon alapul.

**KOMPLEXUS: ELEKTRA 914 668 504 31** – a klasszikus pszichoanalízis fogalma. A lánynak az apjához történő tudatalatti vonzódása és az ezzel kapcsolatos negatív beállítottsága az anyával szemben.

**KOMPLEXUS: FELÉLÉNKÜLÉSI 489064 319** – fogalom, amely a csecsemő különféle pozitív érzelmi-mozgási reakcióit

jelenti a felnőtt megjelenése, különösen az anya hangja, arcának megjelenése, érintése, vagy szép játékok, kellemes hangok, és így tovább hatására. Abban fejeződik ki, hogy figyelme az észlelés objektumára terelődik és összpontosul, mosolyog, hangokat hallat, mozgása megélenkül.

**KOMPLEXUS: FÉRIASSÁGI 918617 399 814** – elképzelések egy csoportja, amely mindenekelőtt a lányok irigység és kisebbségi komplexus érzéséből, valamint abból a reményből alakul ki, hogy valamikor péniszre tesznek szert, és így lesznek egyenértékűek a férfival. Ez néha nagy nehézségeket okoz a nőiesség kifejlődésében.—Amennyiben nem sikerül a fenti komplexus legyőzése, a lelki életben beindul a «tagadás folyamata»: a lány visszautasítja elfogadni a saját «kasztrációjának» a tényét és határozottan meg van győződve arról, hogy rendelkezik pénisszel és ezért kénytelen úgy viselkedni, mint egy férfi.

**KOMPLEXUS: KASZTRÁCIÓS 489068719317** (kasztrációs komplexus) – sajátos gyermeki reakció az apa által alkalmazott szexuális elrettentésre vagy a korai infantilis szexuális tevékenység visszaszorítására. Ügyszintén – a fiúk esetében a pénisz féltése, a lányok esetében a pénisz meglétének irigylése.

**KOMPLEXUS: NEM TELJES ÉRTÉKŰSÉGI 498064 317** (kisebbrendűségi komplexus) – olyan pszichopatologikus szindróma, amely neurotikus elhajlásokhoz vezet, amely abban rejlik, hogy az ember szilárdan meg van győződve arról, hogy mint személyiség, nem teljes értékű.

**KOMPLEXUS: ÖDIPUSZ 488661 010 89** (Oedipus komplexus, ödipuszi komplexus) – olyan fogalom, amelyet a klasszikus pszichoanalízis keretein belül vezettek be, – a gyermeknek az ellentétes nemű szülő iránt érzett immanens tudatalatti erotikus vonzódása, és a hozzá kapcsolódó, a saját neme szerinti szülő iránt érzett agresszív érzés. A korai gyermekkorban keletkezett képzetek és érzések komplexusa, amelyek többnyire nem tudatosak, s amelyek a fiúnak az ellenkező nemű szülőhöz való nemi vonzódásában nyilvánul meg, és abban, hogy törekszik fizikailag elhárítani az azonos nemű szülőt.

**KOMPLEXUS: POLÜKRATÉSZ 491068 7143** – a klasszikus pszichoanalízis keretein belül alkalmazott fogalom annak az embernek az állapota megmagyarázására, akire jellemző az aggodalom érzése – ennek a mértéke annál inkább fokozódik, ahogy egyre nagyobb életútbeli magasságokra jut el, és amit meghatároz az az érzés, hogy nem akarja, hogy észrevegyék az «irigykedő istenek», s hogy el ne veszítse az összes elért jólétet.

**KOMPROMISSZUM 5948981 819 47** – védekező mechanizmus, amely a fájdalmi impulzusoknak csupán részleges realizálódását teszi lehetővé.

**KONCENTRÁCIÓ 519688 01971** – az idegfolyamatoknak az a képessége, hogy elterjedésük szféráját a keletkezés kiinduló fészkeire korlátozzák; jelenség, az irradációval ellentétes.

**KONCEPCIÓ 90167 89 0619** –

1. Nézetek rendszere, jelenségek, folyamatok, stb. bizonyos értelmezése.
2. Egységes, meghatározó elgondolás, valamilyen mű, tudományos munka, és más vezérgondolata.

**KONCEPCIÓ: A MOZGÁSOK FELÉPÜLÉSI SZINTJEINEK KONCEPCIÓJA 901 671161 8901219** – koncepció, amelynek megfelelően a mozgás felépülése alatt azoknak az afferenciós szereplőknek az együttese értendő, amelyek az adott mozgás koordinálásában, a szükséges korrekciók megvalósításában és az effektor impulzusok számára történő megfelelő átértelmezésben részt vesznek, valamint a köztük lévő kölcsönös kapcsolatok rendszerének az összessége is.

**KONCEPCIÓ: ALAKI 428917 0618901** – tudományos elképzelések – sematizált absztrakciók – osztálya, olyanoké, mint a geometrikus ábrák, a fizikai folyamatok és összefüggések grafikái, a kémiai anyagok strukturális formái és egyéb általános elképzelések, amik az ábrázolásban kerülnek materializálódásra. Az elnevezés kihangsúlyozza alak-értelmezési természetüket.

**KONCEPCIÓ: BELSŐ BESZÉD KONCEPCIÓJA**

**901 180161 8980128** – a belső beszéd generisének elméleti modellje az úgynevezett egocentrikus beszédből, ami azt jelenti, hogy a gyerek hangosan beszélget saját magával játék és más foglalkozások ideje alatt.

**KONCEPCIÓ: DISZPOZÍCIÓS 109817 61941899** – koncepció, amely a személyiség társadalmi viselkedését jellemzi azoktól az állapotoktól függően, hogy mennyire kész meghatározott fajtájú cselekvések kivitelezésére. Összekapcsolja a személyiség adott szociális szituációban megjelenő, cselekedetre való készenlétét a megelőző tevékenység szociális feltételeivel, amelyekben megformálódik az alany kitartó hajlama arra, hogy realizálja meghatározott szükségleteit az aktuális feltételeknek megfelelően.

**KONCEPCIÓ: FOKOZATOS KIALAKULÁS KONCEPCIÓJA** – 901 0161 519061 (a szellemi tevékenységek fokozatos kialakulásának a koncepciója) – tanítás a bonyolult sokrétű változásokról, amely az ember esetében az új cselekvések, formák és fogalmak keletkezésével áll kapcsolatban.

**KONCEPCIÓ: HORMIKUS 180161 8901791** (hormikus koncepció) – amelynek megfelelően az egyéni és a szociális viselkedés mozgó ereje – egy sajátos, veleszületett (ösztönös) energia – horme (gorme), amely meghatározza az objektumok észlelésének a jellegét, s amely érzelmi felindulást kelt és célirányosan vezeti a szervezet szellemi és testi tevékenységeit.

**KONCEPCIÓ: KIFEJEZŐ MOZDULATOK KONCEPCIÓJA** – 901 8954918048 – az a feltételezés, mintha a kifejező emberi mozdulatok az élőlények küzdelemmel, támadással, az utódok védelmével, és stb., kapcsolatban lévő ösztönös cselekedeteinek csökevényeit képeznék.

**KONCEPCIÓ: ÖNSZERVEZÉS KONCEPCIÓJA 01 671918 4** – tudományos irányzat, amely a statisztikai fizika, az általános rendszerelmélet és a kibernetika alapján keletkezett, a struktúra keletkezésének a törvényszerűségeit tanulmányozza a nem rendezett elemek nem egyensúlyban lévő rendszereiben. Az önszerveződés általános elvei a fizikai, kémiai, biológiai és szociális rendszerekben fedezhetők fel, ráadásul azok a magasan fejlett



rendszerekben a legnagyobb teljességgel testesülnek meg. A pszichológiában az önszervezés koncepciója az objektumok széles spektrumára terjedhet ki – a pszichofiziológiától kezdve a szociálpszichológiáig.

### **KONCEPCIÓ: PROGRAM–SZEREP KONCEPCIÓ**

**67180 109 218 41** (a tudományos kollektíva program–szerep koncepciója) – a tudományos kollektívára alkalmazottan – tudományos kollektív tevékenység elmélet, amelyet három kölcsönösen összefüggő aspektusban tekintenek át: tárgyi – logikaiban, tudományos – szociálisban és személyi – pszichológiában. A tudományos tevékenység elemzésének egységeként a kutatási program jelenik meg, amely tükrözi a tudomány fejlődésének logikai igényeit és az által realizálódik, hogy a tudományos funkciók (szerepek) felosztásra kerülnek a kutató kollektíva tagjai között.

**KONCEPCIÓ: RÉSZLETES ÁBRA ELEMZÉSÉNEK KONCEPCIÓJA 90167819481** –a kognitív pszichológiában kifejlesztendő elképzelések, – arról, hogy a stimulus felismerése annak következtében lehetséges, hogy elkülönítik benne a rá jellemző legegyszerűbb jegyeket (vonalakat, szögeket, görbeséget), amelyek alapján felépül a stimulus teljes érzékelése.

### **KONCEPCIÓ: SPECIFIKUS ENERGIA KONCEPCIÓ**

**180161 8989 019** (az érzékszervek specifikus energiájának a koncepciója) – elképzelés arról, hogy az érzékelés minősége attól függ, hogy melyik érzékszerv kerül ingerlés alá.

**KONCEPCIÓ: SZEMÉLYISÉGI VISZONYOK KONCEPCIÓJA 901 678 519801** – elméleti elképzelések összessége, ami szerint az ember pszichológiai magva nem más, mint az ő valóságra irányuló szubjektív-értékelő, tudatos-választó viszonyának individuálisan egységes rendszere, amely valójában a más emberekkel való kölcsönös kapcsolatok interiorizált tapasztalata a szociális környezet feltételei között.

**KONCEPCIÓ: SZOCIÁLIS ELKÉPZELÉSEK KONCEPCIÓJA 671 901 8984701** – egy a «közép fokozatú»

elméletek közül, amely arra irányul, hogy kiemelve a mindennapi tudatstruktúrája funkcionálásának a tendenciáit a modern társadalomban. A szociális elképzelések koncepciójának alapvető ideája a következő állításban fogalmazódik meg: a társadalom mentális struktúrái arra hivatottak, hogy megszilárdítsák a szociális alany (csoport vagy egyén) pszichológiai stabilitását és viselkedését a változó szituációkban irányítsák. – A tanulmányozás tárgya nem más, mint a társadalmi valóság, ami úgy értendő, mint a szociális jelenségek összessége, amelyeknek köszönhetően a társadalmi viszonyok megjelennek az egyén tudatában.

**KONCEPCIÓ: SZTRATOMETRIKUS 7180161489 –**

1. a tevékenységi közvetítés koncepciója;
2. A kollektíva sztratometrikus – koncepciója- szociálisan – a kollektíva szerkezeti kialakulására vonatkozó pszichológiai elmélet. Arra a feltételezésre alapul, hogy a szociális csoportokban az egyének közötti kapcsolat dinamikáját csupán akkor lehetséges adekvát módon interpretálni, ha áttekintésre kerül a csoportos folyamatok sokszintű struktúrája és meghatározódnak a csoporton belüli aktivitás szintjeinek jellemzői.

**KONCEPCIÓS MODELL 598642 31914 80 –** a mérnöki pszi-choló-giában alkalmazott fogalom. Az operátor személynek az ő tevékenységi céljára, az irányítás tárgyának az állapotára és az arra történő ráhatás módjaira vonatkozó elképzelésének a rendszerét jelenti.

**TEVÉKENYSÉGI KÖZVETÍTÉS KONCEPCIÓJA**

**498761 201891** (az egyének közti viszonyok tevékenységi közvetítésének a koncepciója) – speciális szociális–pszichológiai koncepció, amely a személyek közötti viszonyokat bármely megfelelően fejlett csoportban úgy tekinti, mint a tartalomnak és a tevékenység értékeinek a közvetítését.

**KONCEPTUS 901 67180161 –** bizonyos fogalom tartalma.

**KONFABULÁCIÓ 498716319718 –** hamis visszaemlékezések, amelyek az emlékezet zavara esetében figyelhetők meg.

**KONFLIKTUS 518716 319414** – az opponensek vagy a kölcsönös kapcsolatok alanyok ellenkező irányultságú céljainak, érdekeinek, pozícióinak, véleményének és nézetének az ütközése.

**KONFLIKTUS: CSOPORTOK KÖZÖTTI 588961 531 8** – ebben szubjektumok minőségében olyan csoportok szerepelnek, amelyeknek követett céljai nem összeegyeztethetőek az ellenkező oldalon álló csoport céljaival.

**ÉN KONFLIKTUS – A FÖLÖTTES ÉN 491614 81 588961** (az Én és az Én ideálnak a konfliktusa; az Én és a Fölöttes Én konfliktusa) – a reális és a pszichikai, a külső és a belső világ ellentmondásának tükröződési formája.

**KONFLIKTUS: ETNIKAI 588961919 61** – a csoportközi konfliktus egy formája, amikor az ellentétes érdekekkel bíró csoportok etnikai jellemzők alapján polarizálódnak. Ezek forrásai általában az etnikain kívüli társadalom-politikai és gazdasági ellentmondások.

**KONFLIKTUS: NEUROTIKUS 898 01731844** – ellentmondás az egyén és a valóság számára jelentős oldalai között, nem produktívan és nem racionálisan megoldandó, olyan, amit a sikertelenségnek, a szükségletek ki nem elégítésének, az életcélok elérhetetlenségének, a veszteségek pótolhatatlanságának, stb. betegesen-nyomasztó élménye kísér. Az ember jelentőséggel bíró életviszonyainak a megbomlása, amely pszichotraumás helyzetekben aktivizálódik.

**KONFLIKTUS: PATOGENIKUS 86 8961 419716** – a pszichikai konfliktus betegséget okozó formája, amely annak eredményeként keletkezik, amikor az Én hajlamai és a szexuális hajlamok ütköznek – az Én-nel és a szexualitással.

**KONFLIKTUS: PRODUKTÍV 519 318 961** (konstruktív konfliktus) – olyan konfliktus, amely pozitívan hat a szociálpszichológiai folyamatok struktúrájára, dinamikájára és eredményességére, amely a személyiség öntökéletesítésének és önfejlesztésének forrása.

**KONFLIKTUS: PSZICHIKAI 519 688 8961318** – a lelki élet állandó eleme, amelyre jellemző a hajlamok, az óhajok, a pszichikai

rendszerek és a személyiség szféráinak szüntelen ütközése. Ha egyesül a libidó kielégítésének külsőleg-kényszerű megtagadásaival, úgy a pszichikai konfliktus patogénné válik.

### **KONFLIKTUS: SZEMÉLYISÉGEK KÖZÖTTI**

**9 588961 481** – két formája létezik – konstruktív és nem konstruktív. A személyiségek közötti nem konstruktív konfliktus akkor keletkezik, amikor az opponensek egyike a küzdelem erkölcsileg elítélendő módjaihoz fordul, igyekszik pszichológiailag nyomást gyakorolni a partnerre, miközben kompromittálja és lealacsonyítja őt a környező emberek szemében. A személyiségek közötti konfliktus csupán akkor konstruktív, ha az opponensek nem lépik túl a hivatalos érvelések és viszonyok kereteit. Eközben a viselkedés különféle stratégiáit figyelhető meg.

### **KONFLIKTUS: SZEMÉLYISÉGEN BELÜLI**

**519 588961 499 1** (belső pszichikai konfliktus) – rendszerint – az alany ambivalens törekvéseinek a folytatása. A pszichoanalízisben – az ellentétes elvek, vonzódások, ambíciók, törekvések, és egyebek eredeti és állandó formája, amelyekben az emberi természet ellentmondásossága fejeződik ki. A konfliktus megjelenhet, például, úgy, mint az ellentmondásos nem tudatos és a tudatos impulzusok egymásra hatásának a formája – Az és az Én-feletti.

**KONFLIKTUS: SZERVEZETI 588 418716 49** – az egyének vagy a csoportok ellentétes irányultságú szervezeti pozícióinak az összeütközése, az egymás céljaitól függetlenül. Általában olyan helyzetben keletkezik, amikor hirtelen meg kell változtatni a tevékenység megszokott típusát (innováció), át kell állni új szervezeti struktúrákra, konverzióra, és stb.

**KONFLIKTUS: TIPOLÓGIA 5889617889061** – A tevékenység alapvető késztetéseinek két törekvést tekintenek: elérni a hasznos célt <Appetenz – vonzódás> és elkerülni a kellemetlen helyzetet <Aversion – utálat>.

**KONFORMITÁS 498617 91874** – az ember megfelelése a csoport valós vagy elképzelt nyomásának; viselkedése és beállítottsága megváltozásában nyilvánul meg, a többség olyan pozíciójának

megfelelően, amelyet eredetileg ő nem osztott.

**KONFORMITÁS: BELSŐ 179174 890101** (személyes konformitás) – az egyéni beállítódásoknak olyan valóságos átalakulása, ami a környező emberek saját nézőpontnál megalapozottabbnak és objektívebbnek tartott pozíciójának belső elfogadása eredményeként jön létre.

**KONFORMITÁS: KÜLSŐ 4 617 918897 481** (publikus konformitás) – a csoport rákényszerítő véleményének való demonstratív alárendelődés az elismerés kiérdemlése és a bírálat elkerülése, de az is lehetséges, hogy a csoport részéről jövő keményebb szankciók elkerülése céljából.

**KONJUGÁLT-MOTORIKUS MÓDSZER 498016 316 481** – az ember affektív reakcióinak kutatási módszere. Az affektív reakciók szimptomáinak a vegetatív funkciók (lélegzés, artériai vérnyomás, pulzus, és így tovább) változásán keresztül történő regisztrálásától abban különbözik, hogy lehetővé teszi ezen reakciók tükröződésének — tanulmányozását a beszéd- és mozgásfolyamatokban.

**KONKRETIZÁCIÓ 48916171891** – amikor valamely tárgy vagy szituáció általánosított, sematikus kognitív képe megtelítődik egyéni, konkretizált jegyekkel, ennek eredményeként lehetőségessé válik a konkrét feladatok megoldásának előmozdítása.

**KONKRÉT-TUDOMÁNYOS MÓDSZERTAN 97618 31914 819** – ugyanazokat a problémákat dolgozza fel, mint az általános tudományos módszer, de a konkrét tudományok keretén belül, a tudomány objektuma sajátosságaiból kiindulván, – úgy az elmélet, mint az empirikus tevékenységek vonatkozásában. Mindez a tudományos iskolák által alkotott ismeretek rendszerének a keretei között történik, amelyek a saját magyarázó elveikben, a kutatási és a gyakorlati munka fajtáiban különböznek másoktól.

**KONKURENCIA 558477 018 917** – a személyek közti kölcsönös kapcsolat szerveződésének egyik alapvető formája, amire jellemző az egyéni vagy csoportcélok és érdekek elérése olyan körülmények között, amikor ellentét áll fenn más olyan egyénnel vagy csoportokkal szemben, akik ugyanazokat a célokat vagy érdekeket

akarják elérni.–Általában erős személyes érdekeltséggel, az egyén általi aktivizált cselekedettel, az «ellenfélrő». alkotott részleges deperszonalizációval tűnik ki.

**KONSTITÚCIÓ 514 81291876** (a szervezet konstitúciója) – egyesíti a tulajdonságok néhány csoportját – a morfológiai, a biokémiai, a fiziológiai sajátosságokat, – amelyek összességükben, de az idegrendszer sajátosságainak meghatározó hatása mellett, alkotják a temperamentum alapját és mechanizmusát.

**KONSTITÚCIÓ: SZEXUÁLIS 518876 3184** – az egyén szexuális szerveződésének típusa, amelynek kialakulásában jelentős szerep jut a szexualitás veleszületett komponenseinek. A normális és az abnormális viselkedés sokféle megnyilvánulását nagymértékben a szexuális konstitúció típusa határozza meg.

**KONSTRUÁLÁSI MÓDSZER 519614 819 1** – eljárások egy csoportja, amely a projektív módszerekhez tartozik. Ide soroljuk: a MAPS -t, a világ tesztjét és annak különféle módoszatait.

**KONSTRUKTIVIZMUS 5194886191** – kognitív fejlődés – olyan állandó folyamat eredménye, amely egymást követő szakaszokból áll. Miközben megpróbálja megérteni a gyermek a való-ságot, állandóan új problémákkal találkozik, olyanokkal, amelyek megzavarják a már kialakult elképzeléseit. Ezt az előrehaladást az idegrendszer fejlődése, a különböző tárgyakkal történő érintkezésből eredő tapasztalat és az olyan tényezők együttes hatása határozza meg, mint a nyelv és a nevelés. Örökletes, és ezért mindenki számára csak az intellektus funkciója jellemző.

**KONTAKTUS – PSZICHOLÓGIA 588 712989614** – a pszichoterápia módszere, arra a pszichikai elméletre alapszik, amelyben minden emberek közötti kapcsolatot a férfiak és a nők kapcsolataiból eredeztettek. Ebben a módszerben a terapeuta ráhatása mindnekelőtt a páciens szeretetet megvalósító képességére irányult, amely képesség gyakran visszaszorul a kontaktusok nem adekvát és felszínes jellege miatt.

**KONTAMINÁCIÓ 489016 719 31** –

1. Az információ hamis felidézése, jellemző rá a gondolati

képben vagy a különböző objektumokhoz tartozó fogalomrészekben való egyesítés.

2. Szavak hibás felidézése, amely a különböző szavakhoz tartozó szótagok egy szóban való egyesítésében áll; például, a «belok» és a «szvitok» szavak helyett a «beltok» kerül kiejtésre. Hasonló áthelyeződések nem csak a szavakon belül merülhetnek fel, hanem a szavak felsorolásainak felolvasása során is, amikor az egyik lista szavai a másokban kerülnek kimondásra. A kontamináció megjelenését elősegíti a szavak gondolati és fonetikai közelsége. A kontamináció alapjait a retroaktív kivetítési interferencia jelenségei képezik. Patológiában az emlékezet különböző zavarai esetében figyelhető meg a kontamináció.

**KONTEXTUS 489061 918 41** – gondolati befejezettséggel rendelkező olyan élőszóbeli vagy írott beszéd, amely lehetővé teszi kideríteni a bele tartozó egyes fragmentumoknak – szavaknak, kifejezéseknek vagy a szövegrészleteknek – az értelmét és a jelentését.

**KONTRA – TRANSZFER 489016 014** (kontratranszfer) – jelenség, amikor a páciens személyiségére nem tudatosan áttevődik a pszichoterapeuta, pszichoanalitikus számára jelentőséggel bíró emberekkel kapcsolatban érzett érzelmi viszonya.

**KONTRASZT 489 618** – élesen megnyilvánuló ellentét.

**KONTRASZT: FÉNYERŐSSÉGI 491 214 718 212** – a látási stimulusok élességének az összevetése az észlelés egyik mezejében a megkülönböztetés feladatának megoldása során. Az egyidejűleg észlelt objektumok élességi kontrasztjának a minimális nagysága 1–2 %, az egymás után észlelteknél pedig – nem kevesebb, mint 4%. Azoknak a gyakorlati feladatoknak a megoldásánál, amelyek a stimulusok felismerésével vannak kapcsolatban, a kontraszt tartományának 65%-tól 85%-ig kell lenni.

**KONTRASZT: LÁTÁSI 48741 31948** – a tárgy, az ábrázat vagy annak színe élességének vagy megvilágítottságának a háttérrel való összevetése után adott látási értékelése.

**KONTROL 514 318 718 48** – a megismerő folyamatok viszonylag tökéletes regulációs mechanizmusainak az egyike.

**KONTROL LOCUS 318491219 067** – fogalom, amely az okok lokalizációját jellemzi, amelyek segítségével az alany megmagyarázza a saját viselkedését és más emberek viselkedését.

**KONTROL: TÁRSADALMI 319 719 841 21145** – azoknak a módozatoknak a rendszere, amellyel a közösségek és a szociális csoportok a személyiségre hatnak, viselkedése szabályozásának és annak elérése érdekében, hogy ő az ebben a közösségben általánosan elfogadott normáknak megfelelően viselkedjen. Kettős feladat megoldását szolgálja – a stabil társadalmi rendszer elérését és fenntartását, amelynek eleme az irányított egyén, valamint e rendszer pozitív fejlődésének biztosítását.

**KONTROLCSOPORT 514 517 814319** – A vizsgálandók azon csoportja, amely eredményeit összevetik a kísérleti csoportban végzett vizsgálatok során kapottakkal, – ennek célja következtetések levonása arra vonatkozóan, hogy a kutató által tesztelt hipotézis beigazolódott-e.

**KONVERGENCIA 319489481317** – mindkét szem tengelyének egy bizonyos objektumra vagy a látható tér egy pontjára való összpontosítása.

**KONVERZIÓ 489716319 888** – Egy szó új jelentésének a keletkezése:

1. vagy úgy, hogy a szóváltozás új paradigmájába megy át: például, «sütő» – főnév «sütni» – ige;
2. vagy úgy, hogy olyan kontextusban alkalmazzák, amelyik különbözik a hagyományostól.–Előfordul, hogy társalgás során gondolati akadályok megjelenésének oka.

**KONVERZIÓ: HISZTÉRIKUS 489715128** – a tudatalatti konfliktusának szomatikus megoldása; olyan folyamat, amelynek a menetében a patogenikus feltételek mellett keletkezett affektus számára elzáródott a normális kimenet, amittől ezek a «beszorított affektusok» nem normális kifejeződést (alkalmazást) találnak maguknak, vagy megmaradnak az állandó izgatottság forrásaiként,



amelyek a lelki életet nehezítik meg.

**KONZULTÁCIÓ 584716319814 –**

1. Szakember tanácsa, magyarázata bizonyos kérdésben.
2. Tanulmányi foglalkozásoknak az egyik fajtája – az oktató beszélgetése a tanulókkal, miközben azok ismeretei kiszélesednek és elmélyülnek.
3. Szakemberek értekezése bizonyos kérdésben.
4. Intézmény, amely segítséget nyújt – a lakosságnak a szakemberek tanácsaival bizonyos gyakorlati kérdésekben, vagy egészségügyi, vagy gyógyító segítséget nyújtanak.

**KONZULTÁCIÓ: PSZICHOLÓGIAI 7163489 488 101 –**

a gyakorlati pszichológiai segítségnyújtás formája tanácsok és javaslatok segítségével – az ügyfeleket nyugtalanító problémák előzetes tanulmányozása alapján, valamint maguknak az ügyfeleknek és az őket környező emberekkel való kölcsönös viszonyuknak a tanulmányozása.

**KONZULTÁCIÓ: SZAKMAI 5847163 59481 –** az egyénnek nyújtott pszichológiai segítségnyújtás stratégiája szakmaválasztáskor és a szakmai karrier tervezésekor.

**KOOPERÁCIÓ – EGYÜTTMŰKÖDÉS 0161 8989 01709 18**

– az egyének közti kölcsönös hatás szervezésének egyik alapvető formája, jellemző rá a résztvevők törekvéseinek egyesítése a közös cél elérése érdekében, ezzel egy időben a köztük lévő funkciók, szerepek és kötelezettségek megosztásra kerülnek.

**KOOPERÁCIÓ 598617988719 –** szervezett csoport, jellemző rá az elzárkózottság, a maximális centralizáltság, és a vezetők autoriter volta, amely a saját szűken individuális érdekei alapján más szociális közösségekkel állítja szembe magát. Kooperációban a személyek közötti kapcsolat aszociális, sőt gyakran antiszociális értékorientációkban fejeződik ki. Az egyén kooperációban történő perszonalizációja más individuumok deperszonalizációjának a rovására történik.

**KOORDINÁCIÓ 89019 880179 4901 –** fogalmak, cselekedetek,

alkotórészek és stb. összeegyeztetése, összekapcsolása, rendbe rakása, megfeleltetése.

**KOORDINÁCIÓ: RECIPROK 8801791 917** – az idegközpontok olyan kölcsönhatása, amely során az egyes központok ingerlése mások lassításához vezet. Ennek megfelelően, a hajlító izmok neuronjainak az ingerlése során fékeződik a nyújtó izmok neuronjainak az aktivitása; a belélegzés központjának ingerlésekor lelassul a kilélegzés központja.

**KOORDINÁCIÓ: SZENZOMOTORIKUS 89019 8 901489 01** – az érzék- és mozgásszervek cselekedeteinek és kölcsönös kapcsolatának az összeegyeztetése.

**KORREKCIÓ 498 067 2914** – bizonyos olyan hiányosságok, nem megfelelő dolgok kijavítása, ami nem igényli a korrigálandó folyamat vagy jelenség gyökeres megváltoztatását.

**KORREKCIÓ: PRELIMINÁRIS 891617 498 067** – korrekciós tevékenységek, amelyek a mozgás legkorábbi momentumaiban kapcsolandók be és biztosítják annak hiba nélkül történő teljesítését. Az új mozgások elsajátítása során az előzetes korrekciók kicserélik önmagukkal a másodlagos korrekciókat, amelyeknek köszönhetően módosítások kerülnek bevételre a mozgásba a mozgás nem megfelelő kivitelezése közben. Az előzetes korrekciók automatizálásának köszönhetően végbe megy a cselekedetek egységeinek növekedése és a tudatos kontrol más célok érdekében történő fölszabadulása.

**KORREKCIÓ: PSZICHOLÓGIAI 988061 2914 31** (pszi-cho-korrekción) – úgy értendő, mint az a tevékenység, amely a pszichológiai fejlődés azon tulajdonságait hivatott kijavítani (korrigálni), amelyek a kritériumok elfogadott rendszere alapján nem felelnek meg az »optimális« modellnek.

**KORTIKÁLIS 918 8917 7015** – a feji agyvelő kérgével van kapcsolatban.

**KORCSOPORT 598716 318711** – Az emberek nagy csoportjának egyik fajta feltételes csoportja, amelyben az emberek életkoruk alapján egyesülnek.

**KÓMA 498716388917** – a tudat tevékenységének a zavara, jellemző rá a külső hatásokra való reagálás hiánya, beleértve a fájdalomkeltő ingereket is. Eközben a pupillák kitágultak, a fényre történő reakciót nem lehet észlelni. Gyakran keletkeznek patológikus reflexek.

**KÖLCSÖNHATÁS 589017942891** – a pszichológiában – az objektumoknak (szubjektumoknak) egymásra történő közvetlen vagy közvetett ráhatásának a folyamata, amely létrehozza azok kölcsönös egymás általi meghatározottságát és kapcsolatát. Integrációs tényezőként jelenik meg, amely struktúrák képzésére képes.

**KÖLCSÖNHATÁS: ANALIZÁTOROK**

**KÖLCSÖNHATÁSA 7942891489** – az érzékelő szféra egysége megjelenésének egyike. Az analizátorok kölcsönkapcsolata úgyszintén megnyilvánul az analizátorok közös munkájában, amely a szubjektumnak információt ad a külső világ olyan külső oldalairól, amelyekről önmagában egyetlen analizátor sem ad információt (például az objektum távolságának binokuláris értékelése a vizuális és a proprioceptív elemzők együttes munkája során).

**KÖLCSÖNHATÁS: CSOPORTOS 51431458948189** – sokféle objektum (szubjektum) közvetlen vagy közvetett egymásra hatásának a folyamata, amely az egymást kölcsönösen való feltételezést és kapcsolatot alakít ki; előfordul a csoport részei között is, és egész csoportok között is. Integráló tényezőként lép fel, amely képes struktúrák kialakítására hatni. A csoport strukturáltsága a státuszviszonyokban jelenik meg, a csoport minden tagja által elfogadott viselkedési normák és kölcsönhatások, a csoport céljainak és értékeinek megnyilvánulásában.

**KÖLCSÖNHATÁS: PSZICHOFIZIKAI 591489 316** – a materializmus pozícióból – ideológiai megközelítése egy pszichológiai problémának, amely szerint a tudat és annak neurotikus (testi) szubsztrátuma – két egymásra kölcsönös hatást gya-korló önálló kezdet.

**KÖLCSÖNHATÁS: SZEMÉLYEK KÖZÖTTI**

**KÖLCSÖNHATÁS 4589481948 31798** –

1. Széles értelemben – két vagy több ember között zajló, véletlenszerű vagy szándékos, privát vagy publikus, hosszan vagy rövid ideig tartó, verbális vagy nem verbális személyes kontaktus, amely kölcsönös változásokat okoz a viselkedésükben, tevékenységükben, viszonyaikban és álláspontjaikban. Ezt az értelmezést általában a közvetlen kölcsönhatásra történő utalásnál használják, mely kölcsönhatás az egymásra valamilyen módon kölcsönösen ható egyének között áll fenn.
2. Szűk értelmezésben – rendszere olyan kölcsönösen feltételezett egyéni cselekedeteknek, amelyeket ciklikus okozati függőség kapcsol össze, amely során minden résztvevő viselkedése egyszerre stimulus is, és a többiek viselkedésének hatására megnyilvánuló reakció is.

### **KÖLCSÖNÖS MEGÉRTÉS: MECHANIZMUS**

**314821069 711** – ilyenekhez tartoznak az azonosítás, reflexió, sztereotipizálás, valamint a visszacsatolás mechanizmusa is.

**KÖZELSÉG 399016488 917** – olyan szituációtípus, amely két személyt foglal magába és lehetővé teszi a személyes értékek együttműködés alapján történő megerősítését, amely az egymáshoz kölcsönösen alkalmazkodó magatartás által alakul ki, ez az egyre kiteljesedő kölcsönös megelégedettség elérésére és a saját helyzet biztonságos volta érzésére irányul.

**KÖZÉRZET 614019217** – a szubjektív érzékeléseknek azon rendszere, amelyek a belső állapot fiziológiai és pszichológiai komfortérzetének bizonyos fokáról tanúskodik. Tartalmaz úgy általános minőségbeli jellemvonásokat (jó vagy rossz közérzet), mint olyan gyakori élményeket, amelyek különböző módon lokalizáltak (kellemetlen érzés a testrészekben, nehézségek a cselekvés végrehajtása során, az értelmezés nehézségei).

**KÖZÖSSÉGI VÉLEMÉNY 59867181948** – a szociális csoportok viszonyának, meghatározott ítéletalkotásnak, ötletének és elképzelésének meghatározott formában történő kifejeződése az olyan szociális jelenségekkel vagy az élet szociális problémáival kapcsolatban, amelyek a közös érdekeket érintik. Úgy keletkezik,

mint a megérlelődött, megoldást igénylő szociális problémák felismerésének a produktuma és a megvitatandó kérdésre vonatkozó különféle nézetek és pozíciók összevetésében vagy azok ütköztetésében jelenik meg, – egyik vagy másik tevékenység, cselekedet vagy viselkedési irányvonalnak a jóváhagyásában, a támogatásban vagy annak a megtagadásában.

**KÖZPONTI 51748918519498516 417** – a gestalt pszichológiában megfigyelt effektus a látási illúziók kutatása során; abban áll, hogy azok az elemek, amelyekre a tekintet összpontosul, átértékelődnek a többiekhez viszonyítva: az észlelés mezeje mintha kiszélesedne a figyelem fókuszának a zónájában – egyidejű tömörítés és a mező periférikus részének bizonyos eltorzulása mellett. A központosítás következménye – az észlelendő objektumnak részbeni deformálódása, a «szisztematikus hibák» megjelenésének a lehetősége, annak képével való operálás és a vele történő gyakorlati tevékenység.

**KÖZVETÍTÉS 428614 318 41089** – az egyik fogalomnak (objektumnak) a másikkal való viszonya, amely csak egy harmadik fogalmon (objektumon) keresztül értelmezhető vagy ismerhető meg oly módon, hogy a közvetítő fogalom (objektum) úgy lép fel, mint a kiinduló fogalmak (objektumok) vonatkoztató alapja. Valamely folyamatnak vagy cselekvésnek a struktúráját jellemzi – bizonyos célok, eredmények elérésének a vonatkozásában. A közvetítés struktúrájának tárgyi megvalósulása az eszköz.

**KÖZVETÍTÉS: JELLEL TÖRTÉNŐ 141319 41089** – Olyan alapvető fogalom, amely meghatározza a viselkedés irányításának a módját, amelyet maga az egyén realizál. Ebben az elméletben a teljes pszichikai fejlődést úgy tekintik, mint a pszichikai folyamat struktúrájának a változását annak eredményeként, hogy a folyamatba a jel (a szimbólum) is beiktatásra kerül, ami elvezet a természetes, közvetlen folyamatok kulturális, közvetített folyamatokba történő transzformációjához .

**KÖZVETÍTÉSEK TEVÉKENYSÉGI 14 8160 49164101** – módszertani elv, amely a szellemi determináltságot tükrözi az egyén tudatában, valamint az egyének közötti folyamatokét a csoportokban teljesítendő tevékenység tartalmával, céljaival és

szociális értékeivel kapcsolatban. A cselekvés közvetítése úgy értendő, mint a kollektíva rendszerformáló tulajdonságjegye, amely meghatározza annak legfontosabb szociálpszichológiai jellemzőit.

**KREATIVITÁS 491817 3194 8** – az egyén alkotói képességei – képességek szokatlan ötletek kigondolására, eltérni a hagyományos gondolkodási sémáktól, gyorsan megoldani problémás helyzeteket. Jellemző rá az alapvetően új ötletek megvalósítására való készenlét és úgy tartozik a tehetség struktúrájába, mint független tényező.

**KRITÉRIUM 111888 9174819** – mérték; olyan tulajdonságjegy, amelynek az alapján megtörténik valaminek az értékelése vagy klasszifikációja.

**KRITÉRIUM: STATISZTIKAI 891 4819 712** – mutatók, amelyek magukba foglalják a nullás vagy az egyik alternatív hipotézis helytállóságáról szóló számítási módszereket, az elosztás elméleti modelljét és a határozathozatal szabályait.

**KRÍZIS 8914 871 418618** – a pszichológiában – a lelki lehangoltság állapota, amelyet az okoz, hogy valaki hosszú ideje nincs megelégedve önmagával és a külső világgal való kölcsönös kapcsolatokkal.

**KRÍZIS: ÉLETKORI 14 871418918** – az ontogenezis sajátos, viszonylag nem hosszan (egy évig) tartó periódusai, amelyekre a hirtelen pszichológiai változások jellemzők. A neurológiai vagy traumatikus jellegű krízisekkel ellentétben a normatív folyamatokhoz tartoznak, amelyek elengedhetetlenek az egyéniség személyes fejlődésének normális, transzlációs menetéhez. Felmerülhetnek az ember egyik életszakaszából a másikba történő átmenete során, kapcsolatban vannak az ember szociális viszonyaiban, tevékenységi és tudati szférájában végbemenő szisztematikus minőségi átalakulásokkal.

**KROMATOPSZIA 548 918714** – a színérzékelés torzulása, amire jellemző, hogy az alapvető színek közül csupán egyet érzékel. Így, az eritropszió esetében mindent úgy érzékel, mintha vörös színnel lenne befestve (például a jód mérgezés esetében); a kszantopszia esetében – sárga színnel (a szantonim mérgezés esetében); a cianopszia esetében – kék színnel (a gombamérgezés esetében).

**KUKKOLÁS 591489 319611** – Szexuális eltévelyedés – a nemi élet helyettesítése a szexuális aktus vagy a nemi szervek titokban történő kukkolásával.

**KULTÚRA 91894219418** –

1. A közösség által létrehozott anyagi és szellemi értékek összessége, amely fejlődésének meghatározott szintjét jellemzi.
2. Az ismeret vagy a tevékenység bizonyos területén elért fejlődés színvonala, szintje: a munka kultúrája, a beszéd kultúrája, és így tovább
3. Valamely emberre jellemző társadalmi és szellemi fejlődés foka.

**KULTÚRA: FOKOZAT 91894219418 81 4** – a kultúrának három fokozata különböztethető meg, amelyek jellemzőek a szexuális ösztön és a szexuális morál fejlettségére:

1. az a fokozat, amelyen a szexuális érzés kielégítésének nem célja a szaporodás;
2. az a fokozat, amelyen minden, ami nem a szaporodás célját szolgálja, el van nyomva
3. az a fokozat, amelyen csak a törvényes szaporodás – mint szexuális cél – a megengedett.

**KULTÚRA: PSZICHOLÓGIAI TERÜLET 4219418** – a kényszerítés eszközei és azok a módszerek, amelyek arra szolgálnak, hogy kibékítsék az embereket a kultúrával és megjutalmazzák őket az áldozatok meghozataláért.

**KULTUSZ 919 618719811** – hajbókolás valaki előtt – vagy valami előtt; valakinek vagy valaminek a felmagasztalása.

**KULTUSZ: FALLIKUS 91618 7143191** – a férfi nemi szerv – a fallosz – felmagasztalása, mint a termékenység, az életerő és egyebek szimbóluma néhány nép vallásaiban és szokásaiban.

**KUTATÁS 529 311 488 07** –

1. Tudományos tanulmány elvégzése.

2. Valaminek a kiderítése, tanulmányozása céljából végzett megvizsgálás.

3. Tudományos munka.

**KUTATÁS: BEVEZETŐ KUTATÁSOK 481 912** – A kutatás próbáló-kereső típusa, amelyet a főkutatás előtt végeznek és annak egyszerűsített formáját képezi. A szociálpszichológiában a bevezető kutatás (a munkanyelvi terminusa – nyitány) arra használják, hogy kidolgozzák a mintavétel szükséges mértékét, az kérdőív kérdéseinek mennyiségét és azok tartalmának pontosítását, a kikérdezés idejét, stb. A tesztelésben a bevezető kutatás (munkanyelvi terminusa – elő teszt) az alapeszt bizonyos standardjai kiderítésének az eszközeként szolgál.

**KUTATÁS: EMPIRIKUS 489361 819 48** – olyan kutatás, amely a kísérleti adatok (empirikus) megszerzésén, összesítésén és analizálásán alapszik.

**KUTATÁS: HELYSZÍNI 319 917 81944** – A társadalmi jelenségeknek vagy az állatok közösségének a viselkedését vizsgáló eljárások egy típusa – az állatok megfigyelése normál, természetes körülmények között.

**KUTATÁS: LONGITUDIONÁLIS 419811 918** (longitu-dinális kutatás) – egy és ugyanazon vizsgálandó személyek hosszan tartó és szisztematikus tanulmányozása, amely lehetővé teszi megállapítani az ember életciklusi fázisainak az életkori és egyéni változékonyságát, annak diapazonját; egy és ugyanazon gyermekek egyéni sajátosságainak a tanulmányozása néhány év folyamán keresztül, amelyben alkalmazhatók a megfigyelés, a kísérlet és a tesztelés módszerei.

**KUTATÁS: PATOGRAFIKUS 418917 2188 4** – pszichoanalitikus kutatások ciklusa.

**KUTATÁS: PSZICHODIAGNOSZTIKAI 488 718 918 41** – általában ennek alapján ellenőrzik a különféle pszichológiai tulajdonságok közti összefüggésekről szóló hipotéziseket. A pszi-chodiagnosztikai kutatás magában foglalja:

1. a mérőeszközökkel szemben támasztott követelmények



- kidolgozását;
2. a módszerek megalkotását és kipróbálását;
3. a kutatás szabályainak a kidolgozását;
4. az eredmények feldolgozását és interpretációját.

**KUTATÁS: PSZICHOLÓGIAI 312 418 912 8** – Amely a következő szakaszokat feltételezi:

1. a probléma meghatározását;
2. a hipotézis felállítását;
3. a hipotézis ellenőrzését – az empirikus adatok beszerzését és azok feldolgozását;
4. az ellenőrzés eredményeinek az interpretációját – a kapott eredmények összevetését a kiinduló hipotézissel, következtetéseket a hipotézis megbízhatóságáról és annak további összevetését azzal az elmélettel, amelynek keretében megfogalmazódott a hipotézis; szükség szerint – meghatározott állásfoglalások áttekintését, ami új problémákat és új hipotéziseket szül, stb.

**KUTATÁS: TÉMA 318499614** – valamilyen probléma aspektusa vagy különálló kérdés, amelyet az adott kutatásban speciálisan kerül tanulmányozásra.

### **KÜLÖNBÉSÉG INDIVIDUÁLIS-PSZICHOLÓGIAI**

**519 317 48914** – a pszichikai folyamatoknak meglehetősen stabil folyamatai, amelyek alapján minden ember különbözik a többiektől.

**KÜSZÖB: DIFFERENCIÁLIS 5286788 91919** – szenzo-rikus küszöb, amelyre jellemző azon két inger közötti minimális különbség, amelyeket különbözőeknek érzékelnek, vagyis, amelyek alapján két különböző reakciót lehet megformálni. A differenciális küszöb értékét mennyiségileg úgy szokásos kifejezni, mint az etalonként szolgáló állandó inger és a változó inger mértéke közötti kapcsolatokat, a felfogott érzés nagyságától függően, ami vagy az etalonnal megegyező, vagy attól különböző az állandó inger nagyságához képest. Ez a viszony állandó az ingerek elég széles skáláján.

**KÜSZÖB: ELTŰNÉSI 528670 81 09821** – olyan fogalom, amelyet a pszichofizikában a stimulus intenzitásának a meghatározására alkalmaznak, amelynek csökkenése esetén az inger:

1. már a továbbiakban nem vált ki érzékelést – az abszolút küszöb számára;
2. az ingerek különbözőségei nem mutatkoznak meg – a differenciális küszöb számára.

**KÜSZÖB: OPERATÍV JELLEGŰ 521 648 81814** – mennyiségi mutató, amely kifejezi adott körülmények között az ember-operátor által felfogott információ érzékelésének maximális sebességét és pontosságát egy meghatározott időtartam alatt. A küszöb-értékekhez közeli jelek intenzitásának, hosszának, és térbeli paramétereinek a jellemzői mellett, jelek megkülönböztetésének a sebessége minimálissá válik, azok kimerülése pedig – maximálissá. Ezeknek a jellemzőknek a javulása során a megkülönböztetés sebessége és pontossága megnő, de csak egy meghatározott mértékig – az «flexiós pontok»-ig, amelyek elérésekor a mutatók már nem javulnak. A küszöbértékekkel bíró jelek jellemzőinek eltérésbeli nagyságát, amikor a megkülönböztetés sebessége és pontossága maximális, az optimális megkülönböztetés küszöbének nevezik.

**KÜSZÖB: ABSZOLÚT 491614 818 19** – a szenzorikus küszöb fajtája. A szenzorikus rendszer érzékenysége jellemző. Az inger nagyságával fejeződik ki, amelynek a fokozása válaszreakcióval szolgál a szervezetnek – mindenek előtt az érzékelés tudatosulásának a formájában. Az abszolút küszöb meghatározására a minimális mérésének a módszerét, az átlagos mérésének a módszerét és az állandók mérésének a módszerét alkalmazzák.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI – ALSÓ ABSZOLÚT JELLEGŰ 598411 01919** (az észlelésnek az abszolút alsó küszöbe) – annak az ingernek a minimális nagysága, amely alig észrevehető érzékelést kelt.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI – DIFFERENCIÁLÓ JELLEGŰ**

**56471631819** (az érzékelések differenciáló küszöbe) – az inger két nagysága közötti minimális különbség, amely az érzékelésnek alig észrevehető különbségét okozza.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI – FELSŐ ABSZOLÚT JELLEGŰ 31961759819** (az érzékelésnek az abszolút felső küszöbe, – az észlelésnek az abszolút felső küszöbe) a külső inger maximálisan megengedett mértéke, amelynek a meghaladása fájdalmas érzések megjelenéséhez vezet, amik arról tanúskodnak, hogy megsérült a szervezet normális működése.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI – FÉNYRE 59871631919** – a fényinger minimális intenzitása, amely az adott körülmények között a kísérlet alanyánál a fény érzékelését kelti.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI – OPERATÍV 519061 71919** (az érzékelés operatív küszöbe, az észlelések operatív küszöbe) – két ingernagyság között az a legkisebb érték, amelynél maximális az érzékelés pontossága és mértéke.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI – VISZONYLAGOS 37841651918** – az a nagyság, amelyre át kell hogy változzon az érzékszervekre ható inger, hogy ezzel együtt megváltozzon az általa keltett érzékelés.

**KÜSZÖB: ÉRZÉKELÉSI 317918 61419** (az észlelés küszöbe; az érzékenység küszöbe) – annak az ingernek a nagysága, amely életre kelti vagy megváltoztatja az észlelést és az érzékelést; az analízátor érzékenységének minőségi mutatója. Az észlelés küszöbei fordított arányban állnak az érzékenység megfelelő fajtájának mennyiségi mutatójával. Azok létezése – az érzékelésnek a központi törvényszerűsége.

**KÜSZÖB: ÉSZLELÉSI – ABSZOLÚT JELLEGŰ 51954189919** – bármely modalitás (fény, hangzásbeli, érintésbeli és így tovább) minimális értéke, amely képes arra, hogy minimális észrevehető érzékelést keltsen.

**KÜSZÖB: FÁJDALMI 519317 91814514** – határérték, amelynek az érzékelése, elérése, és túllépése fájdalomérzetet kelt – az érzékelés modalitásától függetlenül. Megkülönböztetnek:

1. első fájdalomküszöböt – az inger nagysága, a fájdalom első

érezékelése esetében;

2. felső fájdalomküszöb – az inger nagysága, amely esetében a fájdalom elviselhetetlené válik.

**KÜSZÖB: FELISMERÉSI 319 641 818048** – az inger minimális értéke, amelynek az elérése vagy meghaladása okozza a megjelent érzékelés tudatos felismerését. Lényegesen függ a pszichológiai tényezőktől – például, az érzékelésre való ráhangolódástól, az összeszedettségétől vagy a szétszórtságtól, és így tovább.

**KÜSZÖB: MEGJELENÉSI 918614 89** – a pszichofizikában – az inger azon nagysága, amelynek az elérésénél megjelenik az érzékelés.

**KÜSZÖB: SZENZORIKUS 495641 31918** – az ingernek az a nagysága, amelynek az elérésekor az érzékelés vagy más reakciók (szomatikusok, vegetatívok, encefalografikusok) megjelennek.

**KÜSZÖB: TERMINÁLIS 508641 71918** – az ingerek olyan nagyságának az elérése, hogy az érzékelés, amely általában az ilyen ingerekkel kapcsolatos, megszűnik vagy átmegy más modalitásba. Például, a nagyon erős fényerősség esetében az érzékelés fájdalmas jelleget ölt.

**GRIGORII GRABOVOI PR KONSALTING  
TECHNOLOGIES OF ETERNAL DEVELOPMENT**

**<http://pr.grigori-grabovoi.world>**